

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05710

VI IKH ZEH ES

Peter Altenberg

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

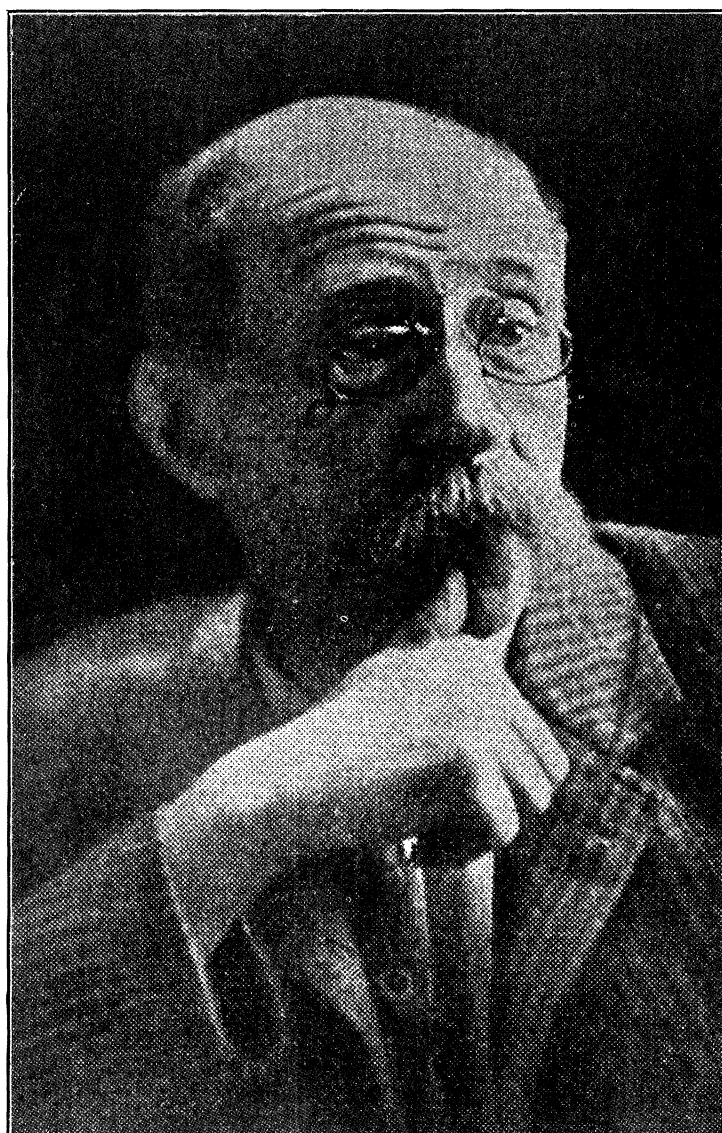
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פעמער אלמענבערג

זוי איד זעה עם

און אנדערעס

פון פעטער אלטענבערג

איבערזעצט פון משה נאדיר

פארלאג „ניי-צייט“, ניו יארק

1919

Copyright, 1919
by Lewis Caham

אַבמדהיילונגען.

1. ביים ברעג ים (שמודיעז)
2. די קליינע שטאָרט אין עסטרייך — — — — 135
3. דריי דאמען צוויי דיכטעריןס, דער קוואל — — 149
4. מינע שווארצע פריינדינס — — — — — 179

ביים ברעג ים.

(שטודיעז).

נייען און עלעה.

מאָרנאַריטא איז געשטאַנען נאָהענט לעבען איהם. זי האָט זיך אָנגעשפּאַרט אויף איהם.

זי האָט גענומען זיין גרויסע האַנד אין איהר קליין הענטעל און האָט זי געהאַלטען פעסט. טיילמאַל האָט זי זי לייכט געדריקט צו איהר ברוסט.

און זי איז ערשט געווען עלעה יאָהר אַלט.

„מאָרנאַריטא איז אן אמת'ע מענשעןפּריינדליך“, האָט געזאָגט די מוטער פון יונגענמאַן. „ראַזיטא, זעהט איהר, איז שוין אַנדערש. — זי האָט ליעב די איינזאַמקייט, די נאַטור און די חיות. איצט האָט זי אוועקגעשענקט איהר האַרץ צו אַ געלען דאַקס-הונד, מיט'ן נאַמען הערר פּאַן בערגמאַן. נעכטען האָט זי געהאַט ס'גליק זיך מיט איהם צו באַקענען. היינט האָט זי שוין פּולע טאַשען מיט ווערפּלעך צוקער פאַר איהם — ס'איז אַבער אן אומגליקליכע ליעבע.“

פאַרוואָס אומגליקליך? — זאָגט דאָס קינד, — „איד האָב'ן דאָך ליעב | איד טראַכט שטענדיג פון איהם. — דאַרף איד דאָך זיין גליקליך?“

ראַזיטא איז געווען נייען יאָהר אַלט, דין און בלייד.

מאָרנאַריטא האָט געזאָגט: א, ראַזיטא איז עפעס אזוי-א |

„ווי אזוי אזוי-א?“ האט געפרעגט די שוועסטער און איז בלייב געווארען.

„יא, דו זינט אזוי-א — — — ! זי וויל ווערען א קעל“ גערין און שפילען ניטאר!“

ראזיטא: דער ווירט פון'ס גאסט-הויז „דער רויטער האהן“ האט אזוי שעהן געשפיעלט אויף דער ניטאר און געזונגען! און ער האט אפילו נישט געוואוסט, אז ער זינגט שעהן — — ! ער האט זיך פשוט אנידערגעזעצט און געזונגען — — —“

מארגאריטא: ראזא האט אן אלט-שטימע און זי דיכטעט זיך אליין אויס ליעדער. אין דער-פריה זינגט זי טיילמאהל: „א מיינע בערג, מיינע בערג, — — אבער פונדעסטוועגען איז זי עפעס אזוי-א — — !“

די מוטער האט געזאגט: „וואס איז'ס איבערהויפט פאר א ליעד: „א, מיינע בערג! — — ?“

ראזא האט זיך איבערגעקוקט מיט דער שוועסטער. זי איז געווען דערשטוינט, געפלעפט.

מארגיט האט געזאגט: דאס איז יא א ליעד — — ! דו פאר-שטעהסט עס נישט, מאמא. אבער מיך פארשמעהען עס, איא עס איז א ליעד, הערר — — — ?!“

דער יונגערמאן האט געזאגט אז „יא!“ און געטראכט האט ער: „דאס איז א מענשליכע נשמה איז מענער — — א ליעד!“

ער האט אריינגעבליקט אין דער וועלט פון צוויי קינדער-נשמות. מארגאריטא איז געווען די אויפגעהענדע מארגערויטקייט און ער האט עס נישט געקענט זאגען אנדערש, ווי מיט די ווערטער.

אבער די אנדערע וואס האט געוואלט ווערען א קעלנערין, די בלייכע-צארטע, וועלכע האט נאך געוואלט לערנען שפילען אויף דער ניטאר און וועלכע האט געזונגען מיט אן אלט-שטימע „א, מיינע בערג, מיינע בערג“ — — — ? !

עס איז געווארען אווענד.

ער איז געזעסען צווישען ביידע קינדער אויף א באנק, אויפ'ן גראד-פלאץ לעבען ים.

מארגאריטא האט אנגעשפארט איהר יונג קעפעל אויף זיין שויס און איז אנשלאפען געווארען — — ראזי איז געזעסען דאס און געקוקט צום ים. ביידע ווייסע, ליעבע קינדער-נשמות האבען זיך געטוליעט צו איהם.

אבער אמת'דיג ליעב געהאט האט ער בלויז מארגאריטא'ן, פונקט ווי זי האט א י ה ם אמת'דיג ליעב געהאט. וואס איז אזוינס דער „אמת'דיג“ ?

איבער דער אנדערער האט געשוועבט איהר מול. טיעף אין איהר האט געזונגען „א, מיינע בערג — — —“ און פונדעסטוועגען האט זי איהם אזוי הארציג געקושט, און געזאגט: „דו, הערר אלבערט — — —“

אבער, דעם הערר פאן בערגמאן מיט דעם געלען פעלכען און מיט די קרומע פיסלעך און מיט די גוואלדיג-גרויסע אויערען. — — — איהם האט זי „אמת'דיג“ געליעבט! יעדעס מאל וואס דאס הינטעל פלעגט זיך אריבערוואקלען. האט זי דערפיהלט א בענקעניש — — זי איז דא-געשטאנען מיט איהרע ווערפלעך צוקער אין דער האנד און זיי געווארפען אין וואסער.

דער יונגערמאן האט געפיהלט די טיעפקייט. די מוטער האט פשוט געזאגט: „מיט ראזיטא'ן איז שווער אויסצוקומען. מען דארף זעהן, אז זי זאל א סך שלאפען. איד וויל נישט, אז זי זאל זיך אויפרעגען — — — אויך דאס מוטער-הארץ האט געפיהלט דאס „שוועבענדיגע מול“.

דער יונגערמאן האט מיט ביידען גלייך פארבראכט. ביידען האט ער געקושט. מיט ביידע איז ער געגאנגען האנד-אין-האנד איבער'ן גראד-פלאץ ביים ים, מיט ביידען האט ער זיך — אין די אווענד-שעה'ן — געשיפט ארויף-און-אראפ — — — ביידען האט ער ביים אפגעזעגענען-זיך, אין הערבסט, געשענקט צוויי גאל-

דענע בראשלאף, אין דער פארם פון קוה־בלומען, מיט דעם איינ־
געקריצטען ווארט „ביים ברעג ים“.

צו מאַרגענס האָט ראַזיטא געזונגען אין שטאַדט מיט איהר
אַלט־שטימע: „אַ, מיינע בערג, מיינע בערג!“

עס איז פ א ר ט געווען אַ ליעד — אַ ליעד!
מאַרגאַריטא האָט זיך צוגעהערט און געטראכט: „די דיכ־
טערין, די זינגערין — — —!“

דאן האָט זי פשוט געזאָגט: „ראַזי, דו ביזט עפעס אזוי־אַ
— — —!“

„דאס פיש־פאַנגען מוז זיין זעהר לאַנגווייליג“, האָט געזאָגט
אַ פרייליך, וואָס האָט דאפון אזוי פיעל פאַרשטאַנען ווי ס'רוב
פרייליינס.

„ווען סע זאל זיין לאַנגווייליג, וואַלט איד עס דאָך נישט געטון“
האָט געזאָגט דאָס קינד מיט די ברוינבלאַנדע האַאר און מיט די
פיס פון אַ ווילדען הירש. זי איז געשטאַנען פאַר דעם פרייליך מיט
דער פעסטער ערנסטקייט פון אַ פישער. זי האָט אַראַפגענומען
ס'פישעל פונ'ם האַקען און עס אַ וואַרף געטהאָן אויף דר'ערד. דאָס
פישעל האָט גענומען שטאַרבען — — —.

דער ים האָט זיך אין ליכט געבאַדען און געגלימצערט. עס
האָט געשמעקט מיט ווערבעס, און מיט'ן אטעם פון צוגעפּוילטע
זומפֿגראַזען. פונ'ם האַטעל ארויס האָט זיך געהערט ס'רוישען פון
גאַפעל־לעפעל און טעלער. דאָס פישעל האָט געטאַנצט אויף דר'ערד
אַ קורצען אַריגינעלען טאַנץ, ווי די ווילדע פעלקער — — — און
געשטאַרבען.

דאָס קינד האָט ווידער ארויסגעוואַרפען דעם פאַנג־פאַדעם און
איז געווען פאַרטון אין די ארבייט, מיט דער שווערער ערנסטקייט
פון אַ פישער.

אַ דאַמע, וועלכע איז געזעסען נישט ווייט פונ'ם ברעג, האָט
געזאָגט אויף פראַנצויזיש:

„איך וואַלט קיינמאָהל נישט ערלויבט מיין טאָכטער זיך צו
פאַרנעהמען מיט אַזאַ גרויזאַמער באַשעפטיגונג“.

צוועלפט.

דאס קינד האט אראפגענומען דאס פישעל פון אַנגעל, האָט עס, — ווי ס'פרייהערדיגע פישעל — א וואָרף געטון צו דר'ערד, נישט ווייט פון דער דאמע.

דאָס פישעל איז געשטאַרבען — — — .

עס האָט אַ שפרונג געטון אין דער הויך, און איז אנידערנעך פאלען טויט — — — — און איינפאַכער, שטילער טויט. עס האָט אפילו פארגעסען אַ טאַנץ צו טון. עס האָט גלאַט אזוי אַפמאַר־ שירט — — .

„אה — — —“, האָט געזאָגט די דאמע.

און דאָך איז אויפ'ן פנים פון דעם גרויזאמען ברוינבלאַנדער קינד געלעגען עפעס טיעפס און שעהנס. אַ צוקונפטיגע נשמה — — . דאָס פנים אָבער פון דער דאמע איז געווען אַפגעלעכט און בלאַס.

זי וועט שוין מעהר קיינעם ניט דערפרעהען, קיינעם נישט מעהר דערווארימען, אָדער ליכטיג־מאַכען — — — .

דאָריבער האָט זי מיטגעפיהלט מיט'ן פישעל.

פארוואָס זאָל עס שטאַרבען, ווען עס האָט נאָך אין זיך לעי

בען — — — ?

און ס'פישעל? עס טוט אַ שפרונג־ארויף, אַ שפרונג־אַראָפּ

און ס'איז טויט — און איינפאַכער, שטילער טויט.

דאָס קינד האָט ווידער דעם פאַנג־פאַדים געוואָרפען אינ'ם

ים — מיט דעם גרויסען, האַרטען ערנסט פון אַ פישער. עס איז

אויסטרעליש־שעהן מיט זיינע גרויסע, אויסגעגלאַצטע אויגען. די

ברוינבלאַנדע האָר, און די פיס פון אַ ווילדען הירש.

אפשר וועט עס אַמאָהל באַ'רחמנות'ען דאָס פישעל און זאָגען

אויף פראַנצויזיש:

„איך וואָלט קיינמאָהל נישט ערלויבען מיין טאָכטער זיך צו

פאָרנעהמען מיט אזאַ גרויזאמער באַשעפטיגונג.“

אבער אזוינע דינע נשמה־דעגונגען הויבען ערשט אז צו בלי-
הען אויפ'ן קבר פון אלע צעוויסטעמע חלומות, פון אלע געשטאָר-
בענע האַפענונגען — — —.

דאָריבער פאנג ווייטער, דו שעהן פישער־קינר!
ווייל, נישט איבערטראַכטענדיג קיין זאך, טראַגסטו נאָך אין
דיר דיין רעכט אויף אַלצדינג — — —!
הרְגֵע דאָס פישעל און פאנג ווייטער!

נ י י נ צ ע ה ן .

זי האט געוואוינט אינ'ם וואונדערשעהנעם האַטעל ביים ברעג
ים.

ביינאַכט פלעגט זי עסען אינ'ם פאָדער־געצעלט, באַדעקט מיט
א סך גרינס, וואָס האַט געגלאַנצט אינ'ם עלעקטרישען ליכט.
דער טאג איז געווען לאַנג — ביז ביי־נאַכט.
זי פלעגט שפעט אויפשטעהן — — —.
דערנאָכדעם איז זי געזעסען אויף דער שאַמינער פראַמענאָד
אויף אַ באַנק.

נאָכ'ן עסען איז זי אוועק צו זיך אין קיהלען צימער.
זייגער פינף, זייגער זעקס פלעגט זי געהן שפאצירען מיט איהרע
עלְטערען, מיט איהרע שוועסטער און ברידער. ביינאַכט עסט די
גאַנצע פאַמיליע אין דעם גרויסען פאָדער־געצעלט, וועמענס בלעטער
בלישטשען אינ'ם עלעקטרישען ליכט.
דער טאג איז געווען לאַנג ביז ביי־נאַכט — — —.
פון צייט צו צייט פלעגט קומען צו גאסט אַ בחור, וואָס האַט
זיך אין איהר געליעבט — — —.

מיעד און רוהיג האט זי איהם געטון ווידמען איהרע שעה'ן,
וועלכע ער האט דאָרט פערבראַכט צוליעב איהר.
ער האט זי ארויסגעשיפט אויפ'ן וואסער, ער האט זיך געפיהלט
זעהר גליקליך.

זי איז געזעסען אויבענאן.

ווי איז א סאמעמענעם, אדער זיידענעם וויגשטוהל אין א רייכער נישט-לופטיגער שטוב ערגעץ אין שטאדט — איז זי דא געזעסען — — — .

זי האט געטראגען זעהר א שעהו קלייד פון ראסטרויטען זייד, מיט א ברייטען, געשטיקטען טונקעלגאלדענעם גארטעל, און מיט א פלארענטינער שטרוי-הוט מיט ווייסע פאלקעס און מיט א לאנג געז זיידענעם באנד, וואס איז געווען פארבונדען אונטער'ן געזיכט מיט א שליפעל.

דער ים האט געהלום'ט אין ווייטע, אווענד-פארבען — — — . פונ'ם וואלד ארויס האט זיך געטראגען בלעטער-דופט. דער גרויער ים-שלאס, און דער ווייסער לאנד-שלאס זיינען געשוואומען אין וואסער-אטעם.

אויף די וויאסלעס האבען ארונטערגעבלישטשעט ווייס-גרינע פערעל — — — .

די וויאסלעס האבען געזונגען: פרליוק, פרליוק, פרליוק-פרליוק, פרליוק-פרליוק. — — — .

אינ'ם טאג פון איהר אוועקפארען, אין הערבסט, האט זי דער האלמען א בונט בלומען פון זעהר שעהנע טונקלע רויזען. אויף דעם בוקעט-קארטעל איז געשטאנען: „צו דעם אידעאל פון מענשליכער שעהנקייט.“ — א „גריד“.

זי האט פון זיך געלאזט אראפגלימשען די שלאף-קליידער און איז געשטאנען פאר דעם גרויסען שפיגעל, נאקעט ווי א געדאנק. עס איז געווען דאס „אידעאל פון מענשליכער שעהנקייט.“ אויפ'ן טיש האבען געשמעקט די רויזען — — — . דא האט אויף א מינוט אפגעטרעטען פון איהר די מיעדע שווערע לאנגוויילע און ווי א לוסטיגע זיגערין, האט זיך די האפער-נונג אריינגעלאכט אין איהר. — — — .

אז זי איז געזעסען אין דער באהן, און — אין הערכסט — אריינגעפאהרען אינ'ם ווינטער אריין, און זיך געפראסטיגט און געדלאנגוויילט, האט זי געטראכט: „פעריקלעס, סאפאקלעס, טעמייסטאקלעס, סאקראטעס — — —“

און זי האט געהאט א טונקעל געפיהל פון דער שעהנער, פאר געהענדיגער נשמה פון אלט-גריכען-לאנד. — — —

זיעבעצעהן ביז דרייסיג.

איד ביז אמאל געקומען צו דער ערשטען פאריקמאכער פון שטאדט וויען.

עס האט געשמעקט פון אדעיקאלאז, פון פריש-געוואשענע לייווענט-מאנטלען און פון פיינעם ציגארעטענרויך.

פינף-און-דרייסיג קרייצער א שאכטעל.

ביי דער קאסע איז געזעסען א גאנץ יונג מיידעל מיט ליכטיג בלאנדע זיידענע האאר.

„אה, האב איד געטראכט „א גראף וועט דיר פארפיהרען, דו וואונדערשעהנע — — —!“

זי האט מיך אנגעקוקט מיט א בליק, וואס האט בעטייט: „ווער דו זאלסט דארטען נישט זיין, דו מאנסביל, איינער פון טויזענדער, איד זאג דיר אז פאר מיר ליגט דאס לעבען, דאס גרויסע לעבען — — — ! ווייסטו דאס?“

איד האב עס געוואוסט.

„אה, האב איד ווייטער געטראכט, „אפשר וועט עס גאר זיין א פירסט — — — מ'קען דען וויסען?“

זי האט התונה געהאט מיט איינעם וואס האט געהאט א פינגער-רוט-פארביק, און וועמענס געשעפט איז אין א יאהר ארום געגאנגען קאפוט.

איד האב זי געטראפען אויף דער גאס — מיט א קינד.
זי האט מיד אנגעקוקט, מיט א בליק, וואס האט בעטייט : דאס
לעבען ליגט נאך פונדעסטוועגען אלץ פאר מיר — דאס גרויסע לע-
בען. ווייסטו דאס — — ?!

איד האב עס געוואוסט.

מיינער א פריינד איז געלעגען קראנק אויף א טיפוס. ער איז
געווען א בחור, רייך, און האט געוואוינט אין א ווילא ביים ים.
אז איד בין איהם געקומען באזוכען, האב איד געטראפען ווי די
יונגע דאמע מיט די ליכטיגבלאנדע זיידענע האָאר, ליגט איהם
איידקאמפרעסען. איהרע פיינע הענט זענען געווען צעפאלען
פונ'ם איידוואסער. זי האט מיד אנגעקוקט : „אט דאס איז דאס
לעבען — — ! איד האב איהם ליעב — — ! ווייל וואס איז דאס
לעבען — — !“

אז ער איז געזונט געווארען, האט ער איבערגעלאָזען די ליכטיג-
בלאנדע דאמע פאר אן אנדערען מאנסביל — — .

ער האט פשוט אפגעטרעטען דעם וועג פאר אן אנדערען. גאר

פשוט — — —

דאס איז געווען זומער-צייט.

שפעטער האט מיין געזונטגעווארענעם פריינד אנגעכאפט א

בענקען — — —

עס איז געווען הערבסט.

זי האט איהם געהאלפען געזונט-ווערען, זיך איינגעטויליעט אין
איהם מיט איהר קערפער פון א ווילדען הירש — — —

ער האט איהר געשריבען : „קום צו מיר — — — !“

איינמאל, אין אן אקטאבער-נאכט, האב איד זי געזעהן אריינ-
קומען מיט איהם אין דעם וואונדערשעהנעם הויז-אריינגאנג, אין
וועלכען עס האבען געבלישטשעט אכט זיילען פון רויטען מארמאר.
איד האב זי געגריסט.

זי האט מיד אנגעקוקט : „דאס לעבען ליגט ווייט הינטער מיר.

דאס גרויסע לעבען — — — ! ווייסטו דאס ? !“

איד האב עס געוואוסט.

איד בין געקומען צום ערשטען פארקמאכער פון וויען.
 עם האט נאך אלץ געשמעקט פון אדעקאלאז, פון פרישגע-
 וואשענע לייווענטמאנטלען און פון פיינעם צינארעמען רויד —
 פינף-און-דרייסיג קרייצער א שאכטעל. — —
 ביי דער קאסע איז וויעדער געזעסען א יונג מיידעל מיט צעפ-
 ווי צוויי גאלדברוינע טייכען.
 זי האט מיך אנגעקוקט מיט דעם גרויסען זיעגער-בליק פון דער
 יוגענד.

„ווער דו זאלסט דארט נישט זיין, דו מאנסכי, איינער פון
 טויזענדער, איד זאג דיר, אז פאר מיר ליגט דאס לעבען — — —
 דאס גרויסע לעבען. — — ווייסטו דאס? !“
 איד האב עם געוואוסט.
 „אה, האב איד געטראכט, „א גראף וועט דיר פארפיהרען,
 און אפשר גאר א פירסט. מ'קען דען וויסען?“

די נאטור.

ביים שפאצירענגעהן פלעגט ער טראגען איהר זשאקעט, — וואס
 איז געווען פון העלברוינער זייד פון דרויסען, און פון ליכא-זייד פון
 אינוועני.

דער דופט פון זייד האט איהם בארוישט, האט איהם איינגע-
 ווינט — — —

ער האט איינגעאטעמט אט דעם דופט, וואס איז פון איהר
 פיינעם, ווארימען בורשטיז-פארביגען לייב אריינגעפלאסען אין דער
 ווייכער זייד — אויסלענדישע מארקע: דריי נולדען א פלעשעל.
 „פארוואס טראגט איהר דעם זשאקעט?“ האט געפרעגט
 מאדאם פאן ע. „האט איהר פארגעניגען דאפון? ! זאגט מיר!“
 „פון העפליכקייט וועגען — —“ האט ער געענטפערט. „עכ איז
 א זשאקעט ווי אלע אנדערע זשאקעטען. מ'מוז עם טון — — —“

לעבען דעם קליינעם גאסט-הויז ביים ברעגים, אויף דער לאנד-
קע מיט'ן בארענ-בוים אין געשטאנען א הוידאלקע.
„הוידעט מיר — — —“ האט געזאגט דאס פרייליין.

אז זי האט פארבייגעשוועבט פאר איהם, האט ער געהאט דאס
געפיהל פון עפעס אזא-א נאהענטקייט. טיילמאהל האט ער אנגע-
ריהרט איהר קלייד, איינמאל האט ער אפילו — — —

„צוליעב וואס האט איהר געהוידעט דאס פרייליין?“ — האט
געפרעגט מאדאם פאן ע. „דאס איז קינדיש. אזוינע זאכען זעהט
מען נאר אין בילדערביכלעך פאר קינדער, פון דערוואקסענע מענ-
שען האב איד עס קיינמאהל נישט געזעהן — — —“
ער האט געשוויגען.

„א נימנאזיסטע?“ — האט געטראכט מאדאם פאן ע.

אז ער איז געלעגען מיט'ן פרייליין אויבען אויפ'ן בערגעל, אינ'ם
קורצען, ווארימען, טרוקענעם גראז, אין דער פארנאכטיגער זון, האט
ער פאמעליך באריהרט איהר האנד. דער ווינד האט געוועהעט
ווארימליך. א פויגעל האט געמאכט „היהי, היהי, היהי“ — — —
דערנאך איז די זון דערטרונקען געווארען. דער ווינד האט געוועהעט
נישט ווארימליך, נאר קיהל.

— „נו, ווי אזוי אינ'ם צוגענאנגען — — —?“ האט ביי איהם
געפרעגט מאדאם פאן ע.

„א, זעהר שעהן — — —. עס איז ווארים און טרוקען. דער-
נאכדעם פאלט דער טערמאמעטער, די אווענדזון פינקעלט זיך ארי-
בער. דער ים האט רויט-קופערנע און פלאש-גרינע פאסען; פלוצים
ווערט ער גרוי ווי בליי. דער טערמאמעטער פאלט וויעדער, און
די לאנקעס הויבען אן צו שמעקען און פייכט צו ווערען — — —“
„פאעט — — —“ האט געזאגט די מאדאם פאן ע.

דעם אנדרען אווענד האט די מאדאם פאן ע. זיך געשיפט
איינע אליין אין א קליין שיפעל — — —
זי האט גערודערט זעהר פאמעליכען און זעהר נאהענט פונ'ם
ברעג — — —.

אט האט זיך באוויזען דער טונקעלגרינער פאם פון קאשטענ-
 בוימער. אויף די גרויע, ציקלאפישע ברעג-וואסער-מיוערען, דאן א
 קליינע, הילצערנע ווילא, אין וועלכער עס איז געלעגען א שטאר-
 בענדיגער דיכטער, דאן א גרויסע שטיינמויער מיט האנדגעהא-
 מערטע קאנדעלאברעס, אין וועלכער עס איז געלעגען א שטארבענ-
 דיגע הייראט און צוויי שעהנע קינדער, דאן איז געקומען דער גאר
 מען פון דער הערצאגין, וועלכע האט פארלוירען א זעהן, וואס זי
 האט קיינמאל נישט געהאט. אט דא-א הענגען שווארצע הענגלעך
 האזעל-נוס אין וואסער. דאן זענען געקומען לאנקעס מיט זוכט-
 גראזען און מיט גאלדענע לייבער-צאה-בלומען. דערנאך איז גע-
 קומען טראסטיק, מיט העלכרוינע פערער-בערשטלעך, וואס הא-
 בען לייכט גערוישט אינ'ם ווינד. דער שעהר-דיכטער וואלט גע-
 זאגט: „די גראזען האבען זיך דערצעהלט וואונדערליכע געשיכטען,
 וואונדערליכע געשיכטען — — —“

דערנאכדעם האבען זיך באוויזען די לאנקעס, וועלכע זענען
 געלעגען אזוי שטיל — — —“

די מאדאם פאן ע. איז געזעסען אביסעל איינגעבויגען, אין איהר
 „ליין שיפעל, און האט געטון געניסען פון דעם אווענדר-פריעדען
 — — —“

פ. א. און ט. ק.

פ. א. האט זיך אנגעשפארט אין א געלען, בלישטשענדיגען
 טארמאל-זייל פונ'ם קליינעם טאנצואל און האט בעטראכט די
 יונגע מיידלעך.

ער האט געטראכט: „וואס פאר א געמאכטע לוסטיקייט — — —“
 זוי קען א מיידעל זיין לוסטיג, זיך אמוזירען, אז זי איז נישט דורכ-
 אויס-שעהן. אהו א שום פעהלער — — — ?! ווי אזוי קען זי
 פרעהליך זיין, אז זי פיהלט נישט „אה, איה געפעל, איה בין זעהר

שעהן, איך בין א קליינער מיטעלפונקט, איך האב מיר מיין קרייז
ווי א פרינצעסין — — — ?
„הערר פאן ס., ביטע, ווער איז אַט־די יונגע דאָמע?“ האָט
ער געזאגט.

„טהערעזא ק. — זאלע איך זי פאַרשטעלען ? !“
„א דאַנק ! — — —“

שפעטער האָב איך זי געזעהן זיצען אין אַ ווינקעל לעבען די
פאמעראנצענביימלעד. זי האָט זי געהאט איהר קרייז ווי אַ פרינ-
צעסין.

אז זי האָט געטאַנצט דעם „סיר־ראָדזשער־טאַנץ“, האָט ער זיך
וויעדער אָנגעשפּאַרט אָן אַ געלען, בלישטשענדיגען מאַרמאַר־זייל.
ער האָט געטראַכט : „וואָס פאַר אַ געמאַכטע לֹוסטיקייט — — —“
און פונדעסטוועגען איז זי געווען שעהן — כמעט דורכאויס—
שעהן אַהן אַ שום פעהלער — — —

ער האָט געטראַכט : „טערעזא ק., מיט דיין מיעדער גראַציע,
און אַט־דער־אַ „צירק־פרעכהייט“ פון סיר־ראָדזשער, — טהערע-
זא ק. !“

פּלוצים האָט זי זיך אויסגעגליטשט. אַנידערגעפאלען — — —
איהר ליֵעב, וואונדערבארע געזיכט האָט אָנגענומען דעם פאַר-
יסורים־מען שטעמפעל פון די מאַדאַנען. עס האָט זיך געדאַכט,
ווי זי זאָגט : „אַ, איך פאַס מיך נישט אַהער, איך ווייס עס — — —
אַבער וואוהין פאַס איך מיך דען יא, כ'בעט אייך ? ! אפּשר פאַרט
בין איך געשאפען געוואָרען פאַר'ן פּערגעניגען און איך ווייס מיך
נאָר נישט ווי אזוי צו האַלטען — — —“

באַלד האָט זי וויעדער געשמייכעלט, האָט געגעבען אַ פּליה־צוּן,
האָט זיך אַ בויג־געטון אויף דעם קניע, אַ פאַטש־געטון אין די
הענט, פּרעהליך און דערהיצט — — — איהר פנים האָט פּיכט
געגלאַנצט, אבער עס איז געווען בלאָס ווי פּריהער — — —

פ. א. האָט זיך אָנגעשפּאַרט אָן דעם געלען, בלישטשענדיגען
מאַרמאַר־זייל : „מיט דיר, פּיינע, וואונדערבארע, איז אַ וואַרימער,
היימישער שטוב צו זיצען און רעדען פון די נישט־אויסגעפיהרט־

קייטען פון לעבען, פון דעם זומער, פונ'ם הערבסט, פון קינדער-
 נשמות און פון דיכטער-נשמות — — ! צו זאגען אין שטילער, ווייד-
 עדלער באגייסטערונג: איד האב ליעב די יאפאנישע קונסט און
 די יאפאנישע פיינעל, בלומען, פארבען, איד האב ליעב די ברוינע
 וועלדער אין אקטאבער, די כריסטליכע באגייסטערונג פון גראף
 טאלסטאי און די מוזיק-געזאנגען פון פארסיפאל — — ! אבער
 אט שטעהסטו דא, אין דער צירק-פרעכהייט פון דעם סירדראזשער
 טאנץ — — !”

ער האט זיך נישט-באוועגליך אנגעלעהנט אז דעם געלען.
 בלישטשענרען מארמאר-זייל, ביז דער באל איז געווען געענדיגט.
 און די ילעקטרישע גרויס-ליכט האבען זיך אויסגעלאזשען.

צוויי יאהר דורכאנאנד האט ער געזאגט: „מיין אידעאל איז
 מהערעזא ק. — — !”

זי האט זיך דערוואוסט דאפון.

„פארוואס לאזט ער זיך נישט פארשטעלען? ! שרעקט ער זיך

פאר מיר?”

אויפ'ן דריטען יאהר, אין זומערצייט, אויף דעם בלאה-גרעווע
 ים, אונטער דעם ווייסען, זונהייסען לייווענט-דראך פונ'ם סאלאד
 דאמפער, האט מען איהם פארגעשטעלט פאר איהר.

„פ. א. — — טערעזא ק.!”

זיי האבען גערעדט איינס מיט ס'אנדערע.

זי האט געזאגט: „איד האב נישט ליעב דעם ים. איד האב

ליעב טעניס-שפיעל — — . איד קען עס שפיעלען שעה'ן דורכ-

אנאנד, טעג דורכאנאנד — — —”

ער האט געענטפערט: „איד האב נישט ליעב קיין טעניס-

שפיעל. איד האב ליעב דעם ים. — — איד קען שמעהן שעה'ן

דורכאנאנד און איהם באטראכטען, טעג דורכאנאנד — — —”

„אויב אזוי, זענען מיר א פאאר” האט זי געזאגט מיט א שמייר

כלל, „מיר דערגאנצען זיך איינס ס'אנדערע — — —”

איינמאל בינאכט איז ער געזעסען ביי איהר, אין איהר צימער.

איין דרויסען האט גערעגענט, און דער ים האט זיך געווארפען
צום ברעג.

ער האט גערעדט פון די נישט־אויסגעפיהרטקייטען פונ'ם לער
בען, פון דעם זומער, פונ'ם הערבסט, פון קינדער־נשמות און פון
דיכטער נשמות — — — ער האט גערעדט פון יאפאנישע קונסט,
פון ברוינע אקטאבער וועלדער און פון די מוזיק־געדאנקען פון
פארסיפאל.

זי האט געטראכט: „מיר דערגאנצען זיך איינס ס'אנדערע.
איד דענס גארנישט, און דו דענקסט אלצדינג — — —“
איין דרויסען האט גערעגענט און דער ים האט זיך געווארפען
צום ברעג — — —.

זי איז געזעסען ביי איהר קליין טישעל און אָנגעשפארט דעם
קאפ אויף די הענט.

וואָס איז זי אזוינס? וואָס — — — ?! זי האט ליעב צו
שפיעלען טענים און צו טאָנצען דעם סיר־ראָדזשער־טאָנץ. אין
איהר איז פאָראַן אַ בענקען נאָך ריטמיש־מעכאנישער באַוועגונג,
וועלכע טרייבט ס'בלוט צו דער אויבערפלאַך און גיט פארב צום
פנים, און ברענגט די געוועזען איין אַ דרויסענדיגער באַריר
שונג.

פון צייט צו צייט האט זי גע'חלומ'ט: „אַ, אַ שוואַרצזיידען,
רונד־אויסגעשניטען קלייד, מיט נאָקעטע פלייצעס און אַ בריי
טען, ריעזיג־ברייטען גאַרטעל צונויפגעשטעלט פון שורות מילך
בלאָהע, דורכזיכטיגע גלאַזפערעל — — — ! אָדער אַ העליאָט
ראַפ־זיידען קלייד מיט אַ גאַרטעל פון וואַקספערעל, אָדער אַ ווייס
בלאָה קלייד מיט בראַנזפערעל, אָדער גאָר אַ שנעעווייס קלייד מיט
גראַנאַט־רויטע פערעל!“

דאָס זענען געווען איהרע „טרויס־פאַנטאַזיען“ — — —
אפט האט זי געטראכט: „בין איד שעה? אָדער נישקשה'דיג
שעה? — — — אַט־די־אלע מענער זאָגען ליגען! זיי וואַלטען עס
געעקנט זאָגען אזוי, אז עס זאָל נישט בלייבען קיין שום ספק.
זיי וואַלטען עס געקענט זאָגען אַהן ווערטער. אָבער זיי פלוישען

עם דיר אריין אין אויער מיט א פאלש-ליעבליך, ציטערדיג קול:
„אד, פרייליין — — —“

איינמאל איז זי געגאנגען שפאצירען מיט אט דעם יונגענמאן
דא, וועלכען מיר האבען ערשט דערמאנט. יעס איז געווען א קיהר
לער אווענד, א פארנעבעלעך.

„עמיצער וועט זיך פארקיהלען!“ האט זי געזאגט, און ארום
געבונדען איהר ווייס-זיידען טיכעל ארום זיין האלד.

„איהר זענט אזא גוטע, אזא געטרייע“, האט געזאגט דער יונג
געראמא, וועלכער האט געפיהלט די ליעב-ווארימע האנד פאר-
בייגלעטען ארום זיין האלד-געגענד.

„דאס איז דאך דאס קלינסטע וואס מיר מוזען טון פאר די,
וועלכע זענען אונז נאָהענט. אז איהר וועט קראַנק ווערען און
שטאַרבען, וועט איהר מיר נישט קענען מאַכען קיין קאַמפּלימענט-
טען“, האט זי געזאגט מיט א שמייכעל.

אבער זי האט באַלד צוגעגעבען: „זעהט איהר, אט אזא מענטש
בין איד שוין — — ! ניין, איד האב'ס בלויז געזאגט אין א שפאס
— און א נאָרישער שפאס. עם איז נישט פיין פון מיין זייט — — —
כ'בעט אייד, ענטשולדיגט מיר!“

איהר לעבען איז פאַרבייגעגאנגען לעבען איהר, אַט-דאס לעבען
וואס האט צעריסען די נשמה אין קליינע שטיקער און זי פאַנאַנדער-
געוואָרפען, אַנשטאַט אַלדאָס-גוטע און ערעלע צענויפּצהאַלטען פאר
— — פאר וואס? דאס האט זי נישט געוואוסט.

זי איז געזעסען און נאָכגעטראַכט — — —

ער אבער האט אוועק-געקוקט אין זיין נשמה האט געדיכטעט:
„פאַרלוירענע טערעזא — — פאַרפלאַנטעטע טערעזא — — —“
ווי אין א קינסטלער-פאַרם האט א וועלט אין איהם געברענגט,
— א וועלט פול מיט ליעבשאפט, מיט בעגייסטערונג, געצונדען און
גענהערט פונ'ם אייגענעם פייער — — —

און וואס איז זי אזוינס?

זיין אייגענעם, זיין צופיעל-קייט ארויסגעשטעלט אין דער דרוי-
טענדיגער וועלט, אין אַ נ ד ע ר בעשעפעניש, זיין אייגען מעהר-

לעבען, וואס האָט זיך אָפגעבונדען פון איהם און פון זיין דענקען
לאַסט און האָט זיך איצט געריסען צו די ווייטע שמערען, אַיז דער
ריינסטער קראַפט — — —

אַבער זי? — זי איז דאָ געזעסען מיט די עלענבויענעס אָנ-
געשפּאַרט און דער פּלאַד פּונ'ם טיש, דעם ערעלען, ווייסען שמערען
איז די הענט און אַרויסגעהאַרכט אין דער ווייטער וועלט אַריין — —
און ווי זי איז דאָ אַזוי געזעסען און אַרויסגעהאַרכט אין דער
ליידיגער וועלט אַריין, נישט זוכענדיג, נישט בעריהרענדיג — — —
איצט האָט ער זי פאַרשטאַנען.

דאָס איז די גרויסע לעבענס־נויט, דאָס אַנקלאַמערען־זיך צום
לעבען. — — —

אַבער דאָ איז איהם געוואָרען צו דערקענטניש: „נישט דאָס
וואָס איהר זענט, זענט איהר! אַבער דאָס וואָס מיר דיכטען, דיכ-
טעט איהר אין אונז! און אויף אַזא אופן זענט איהר אונזערע
דיכטער, און אונזער דיכטונג, דער זינגער און אויך דאָס ליעד!
טערעזאַ ק., פּרעמד בלייבסטו מיר און ווייט — — — און דאָך
מיין ליעד!

נישט דאָס וואָס איהר זענט, זענט איהר — — —! אין אונז
אַליין פייערט איהר שמענדיג אייער הייליגען יומטוב פון וויעדער-
דערוואַכונג!

פון אונזערע איינזאַמע פייערען שטייגט איהר אַרויף!

איז אונזערע נשמות ווערט איהר געבוירען!

אַזוי האָט ער געטראַכט — — —.

דאָ האָט זי זיך אַרומגעקוקט, ווייל ס'איז געוואָרען אַזוי שטיל

און זי האָט דערזעהן — אַ מענשען!

שטיל, שטיל האָט זי דערפיהלט די גאָט־קראַפט, וועלכע האָט
אַרויסגעשטראַמט פון איהר לעבען אין טויזענד ווייסע שטראַהלען
און וועלכע האָט אויף אַ מיסטרעיעזען אופן איז איהם באַשאַפען
דעם „גאָט־מענש“ — לאָז זיין כאַטש אויף אַ רגע — — —

און דאָ האָט זי עמפונדען: „נישט דאָס וואָס איהר זענט,

זענט איהר!

דורך אונז אַליין פֿיערט איהר שטענדיג אייער הייליגען יומטוב
 פון וויערערדערוואַכונג!"
 זי איז איצט געזעסען גלייך, איהר שעהנעם, ערעלען קאָפּ אין
 דער הויך און זי האָט אויסגעשטרעקט איהר אונטער־ארעמס אויף
 דער טיש־פלאַך און אויסגעשפּרייט איהרע שנעעווייסע פינגער
 און האָט געשמייכלט — — —
 זי איז ווייב־קעניגין געוואָרען!
 איז דרויסען האָט גערעגענט, און דער ים האָט זיך געוואָרפען
 צום ברעג — — —

פינעף-און-צוואנציג.

יעדען נאַכמיטאָג, זיינער 5, האָט זי זיך באַוווּזען אויפ'ן גראַד
 פֿלאַץ לעבען ים.

די מוזיק האָט געשפּיעלט אין אַ געלען, הילצערנעם פּאַוויליאָן
 און די דאַמען האָבען געטראָגען וואַנדערשעהנע קליידער און היט.
 ביי די מייסטע טישען אויף דעם פּלאַטאָנאָ וואָס האָט זיך
 אַרויסגעוויבען פּונ'ם ים האָט עס געבלישטשעט ווייס און גרין,
 אָדער ווייס און לילאַ. דאָס זענען געווען די מאָדעפאַרבען. אָבער
 אויף אַט־דער ווייטער פּלאַך פון פינע קליידער־שטאַמען, האָבען
 אויף אַרויסגעגלאַנצט געלע, פּראַנצווזישע דאַמענהייט, פּראַנצווזישע
 בלומען. סאַווע־און־שטרויס־פּעדערן, אויף רויזרויטע און שטאַהל־
 בלאַהע זיידענע פּלעקען און אויף העלברוינע פּלעקען פון רייהער
 זייד, די פאַרב פון קאַווע־מיט־מילך, מיט מאַמע שאַטלענדישע
 בענדער. — —

די יונגע פרוי וואָס האָט זיך טאַגטעגליך באַוווּזען אויפ'ן גראַד
 פֿלאַץ לעבען ים, זיינער 5, איז געווען אויסטערליש־שעהן, און האָט
 געטראָגען זעלטענ־שעהנע קליידער. צומביישפּיעל: אַ קלייד פון
 ברוינרוזרויטע זייד, מיט ווייסע און העלגרינע שטיקערייען. אָבער

איהר שעהנסטע צירונג איז געוועזן דאס קינד — קאטיא — וואס איז געגאנגען לעבען איהר זייט, מיט'ן קינדערמיידעל.

אט דאס איז שעהנקייט, גראציע, פיינע פרעהליכקייט און זוייס-לויבטענדיג ליכט וואס באכישופ'ט. אט דאס איז חער מענש ווי די אידעאלע, חלום'דיגע נאטור טראכט איהם אויס. דאס איז די דיכטונג פון דער אלטער מוטער ערד — — —.

רייכע, עלעגאנטע העררען זיצען לעבען דער יונגער דאמע — — —. אבער קינמאל נישט צוויי העררען מיט אמאהל. צומד ביישפיעל, צו ערשט קומט דער הערר גראף ט. און שפעטער אבר סעל דער הערר פאז א. און נאך שפעטער דער באראן — — — אדער איז א פארקעהרטער ארדנונג. עס געהט נישט נאך דער רייה.

א טייל גיסען בלויז א קוק אויף איהר, און גריסען נישט. נאך זיי שמייכלען. אנדערע גריסען מיט אט-אזא מינע: „איד גרים דיך! עה, פארוואס דען נישט? מען איז דאך עפעס אין א קור-ארט — איז מען דאך. דער וועלט'ס ראנדעוואל!“

קאטיא פלעגט זיך אזוי זיצען מיט איהרע גאלדענע האַר און וואונדערבארע ווייסע אויגען — — —. קיינער האָט זיך נישט געקיימערט וועגען איהר.

די פרוי מאמא, די שעהנע פרוי מאמא, האָט אנגעלעהנט די עלענבויגענע אויפ'ן טיש און האָט געקוקט אויף די ביימער מיט די ברייטע בלעטער, אויף דעם ווייטען ים. און אין די אויטען פון דעם הערר — — —

זייגער זיעבען האָט מען קאטיא'ן געשיקט שלאָפען.

זי האָט געזאָגט אזוי ח'עוודיג: „אָדיע, מאַמי — — —“

די יונגע „מאמי“ האָט נישט געענטפערט. — — — זי האָט אַנטעלעהנט די עלענבויגענע אויפ'ן טיש, און האָט געקוקט אויף די ביימער מיט די ברייטע בלעטער, אויף דעם ווייטען ים, — אין די אויגען פון דעם הערר — — —.

דער גראַפלאַץ לעבען ים איז געוואָרען טונקעל. די וואונדער-שעהנע דאָמע איז פאַמעליכען פּערבייגעגאַנגען די אַלעע. — — —

קיינער האָט זיך נישט געקומערט וועגען איהר. ביז איצט —
 פרינצעסין פונ'ם לעבען, און איצט, ווען עס קומט דער אווענד —
 איינזאם — — —! און ביינאכט פילייכט וויעדער פרינצעסין, קע-
 ניגין, געמין — — —

אווענדיגרויהונג. פריעדען. — —

טאַטע-מאַמעס זיצען אויף די בענק אביסעל אָפּגעמאַמערט
 פון די „אויספאהרען“ אויפ'ן לאַנד; קינדער טראכטען ערנסט פון
 דעם נאכטמאהל און יונגע מענשען וועלכע האָבען זיך ליעב, פיהרען
 שטילע שמועסען, און פיהלען זיך געוואַלדיג גליקליך — — —.
 זיי פיהלען: „די דאָזיגע שעה פון מיין לעבען וועל איך קיינמאָהל
 נישט פאַרגעסען — —“ שטענדיג האָבען זיי אזוינע מערקוויר-
 דיגע שעה'ן, די יונגע מענשען וואָס האָבען זיך ליעב.

די יונגע מיידלאך טראַכטען: „אפשר וועט עס זיין אַט-אַזוי-
 וואָ: — — — איך וועל אמאָהל אַ זאַג טון צו איהם: געדענקסטו,
 ווי מיר זענען דעמאָלט ביינאכט געזעסען אויפ'ן גראַזפלאַץ לע-
 בען ים? ! איך האָב דעמאָלט געזאַגט: פונקט ווי די פאליעס
 פונ'ם ים ווערען פאַרלוירען און קומען צוריק, אזוי איז אויך — —“
 און דו האַסט געזאַגט: „אזוי איז אויך דאָס מענשליכע לעבען“ —
 אין יענעם מאָמענט ביזטו געווען אַ דיכטער!“

און דערנאָכדעם קומט די מוטער פון אַט-דעם אַרימען באשע-
 פעניש, וואָס שטעהט אויף דעם וועכטער-טורעם פון איהר נשמה
 און זי זאַגט: „עלאַ“ אַדער „מאַריאַן“ אַדער „ריקעטאַ“ „איך
 דענק סע ווערט קיהל“. אַדער: „ס'איז שפעט. כ'דענק מיר'ן
 געהן אַהיים — — —“

און די יונגע בחורים זאַגען: „אויף ווידערזעהען, פרייליין.
 קומט איהר מאַרגען אין דער פריה אויפ'ן גראַזפלאַץ לעבען ים? !“
 און די יונגע פרייליינס ענטפערען: „אפשר. מען קען נישט
 זויען — — —“

די פרייליינס זאַגען שטענדיג „אפשר“, ווי וואויל זיי מיינען
 „זיכער!“

דער גראזפלאץ ווערט ליידיג.
 א יונגע, וואונדערשעהנע דאמע זעצט זיך אויף א באנק.
 דער ים זינגט א ליעד וואס וויענט איין — —
 און איהר מיעדע, שטאלצע נשמה זינגט מיט דעם איינציגען
 ליעבעס-קלאנג, וואס עם איז איהר באקאנט: „אדיע, מאמא — —“

פינעף-און-דרייסיג.

א געלברוינע שמרויהוט מיט פיאלקעס און פיאלקע-בלעטער אויף
 לאנגע, דינע, גרינע שטאמען. דאס קלייד פון נאטור-זייד, מיט א
 ברייטען, ליכטיגברוינעם, סאמעטענעם גארטעל. דאס הענטעל פון
 איהר פאראסאל איז פון בארג-קרישטאל — אקטעדער — און דער
 פאראסאל-שטעקען איז פון ברוינעם צוקער-האלץ. פלאקסבלאנדע
 האָאר. שנירשיך פון רויטע הירשענלעדער. דאס פינפענהיער
 רינע טעכטערעל האָט ברוינרויטע האָאר, ברוינע אויגען און וואונד
 דערבארע הענט.

דער מאָן שיפט זיך מיט דער פינפענהיעהריגער טאכטער
 אויפ'ן ים.

די דאָמע מיט די פלאקסבלאנדע האָאר בלייבט דאָ אַליין.
 זי לעהנט אָן דעם קאָפּ אויף דער האַנד און קוקט זיך אַרויס
 די אויגען אויף דער ווייטער וואַסערפלאַך. — — —
 זי פיהלט, אַז איד קוק אויף איהר מיט באַוואונדערונג. — —
 און פלוצים ווערט זי אַרויסגעשטויסען פון די גרעניצען פון
 שעהנעם פאַמיליען-לעבען, אינ'ם ים פונ'ם גרויסען לעבען, מיט
 זיינע גרויסע מיסטעריען — — — !

„איד בין ווי די נאָטור!“ פיהלט זי „דער ים, דער וואַלד, די געל-
 געפֿעקטע לאַנקע און איד! — — —“

עפעס וועט ווערען פון אַט'דעם מאָן! — — ער קריגט פליגעל
 און פליהט פון דער וועלט אַרויס — — — ! אָבער ער וועט מיט
 נעהמען דעם ווייטען ים, דעם טונקלען וואַלד, די שמעקעדיגע לאַנד

קע און אונז — — און זי! מיר ווערען א טייל פון זיין נשמה
און מיר פליהענדיגט אין דער הויכקייט, אין דער ווייטקייט — —
דער מאן און דאס טעכטערעל זענען צוריקגעקומען.
די דאמע האט ארויפגעלייגט אויף דעם קינד'ס אקסלען א
זויסע שאַל, און געמאכט א קניפ פון אונטען.

„דו ביזט דערהיצט פונ'ם שיפען-זיד“ האט זי געזאגט.
דערנאכדעם האט זי ארויפגעלייגט איהר האנד אויף דעם ארעם
פון איהר מאן און געזאגט אין שפאס: „דו אלטער מאטראז — —!“
דאן האט זי מיך אנגעקוקט: „דו האסט מיר מיטגענומען אויף
דיין לופטוואנדערונג, דו יונגער מאטראז — איד דאנק דיר.“
מיין גוטער, עדעלער מאן, מיין לייעב טעכטערעל — — —!
איד האב אלליין אויך פליגעל באקומען — — —! אבער ווייט
וועסטו נישט פארפליהען, דו שווער-פיסיגער הימעל-פליהער — — —!
אז זי האט שוין געהאט פארלאזען דעם ברעג ים, געארעמט מיט
איהר מאן און דאס טעכטערעל ביי דער האנד, האט זי זיך פלוצים
אומגעקעהרט — — —.

איד האב געפיהלט ווי זי בעט זיך: „נעהם מיר נאך אַמאָהל
מיט, דו יונגער מאטראז — — —!“
און איד האב זי מיטגענומען, מיט דעם וואָס איד האָב איהר מיט-
געגעבען א בליק פול מיט פריינדשאפט און באוואונדערונג — — —.

א דאָמאַן אויפ'ן דאָרף.

זשאַרזש דער וואונדערשעהנער גארטעניונג, ביי דעם מאן וואָס
האַנדעלט מיט גארטענווארג, איז פארליעבט אין דער פרוי ב., פון
דער ווילא ר., מיט דעם פאַרק פון לינדענבויםער.
שוין פיער יאָהר אז ער האַלט זיך אויף דעם פלאץ, וואָס איז
קעגען-איבער יענעם.
אינדער-פרייה, פאַרנאַכט, ביינאַכט, קומען די ווינטען מיט
לינדענדופט.

דאָס אַרט איז שלעכט, דאָס עסען איז שלעכט, דער באַלעבאָט
איז שלעכט — — — .

זשאַרוש שלאָפט איז גלעזערנעם פּלאַנצענהויז. אַרום-און-אָרום
איז אָפען. און ס'ע שמעקט זעהר גוט.
בייאַכט — — —

פּערדאָמט! זיין באַלעבאָסטע קען נישט שלאָפען, און איז
גלעזערנעם פּלאַנצענהויז בליהט, אַטעמט די יוגענד — — — .

ער האָט גאָר איין-איינציגען געדאַנק: „פּרינצעסין פון לינד-
דענבויער“ און „ווען?“ און „וואו?“ — — — ?

דאָ ריהרט זיך די טהיר פונ'ם גלעזערנעם פּלאַנצענהויז — — —
פּערדאָמט! די באַלעבאָסטע!

זי אָבער די פּרינצעסין פון לינדענפאַרק, איילט איהם שמענד-
דיג אַנטקעגען — אויפ'ן וועג פון ענטווישונג, פון ווייזהייט, פון
צייט. — — — „זי האָט מיר געגעבען ציגאַרעטען“ האָט ער
אַמאָהל געזאָגט „איך האָב איהר די האַנד געקוישט — — —“

דאן בליקט ער וויעדער אַרויס פונ'ם „קעלער פון לעבען“ און
זעהט דעם ווייטען, אַהן-אַסוף-יגען וועג — — — .

פּערדאָמט! די באַלעבאָסטע קען נישט שלאָפען און איז גלע-
זערנעם פּלאַנצענהויז בליהט, אַטעמט די יוגענד — — — .

אָבער די פרוי ב. פון דער ווילאָ ר. שלאָפט, שלאָפט, אַהן
אויפהער.

עס נעהמט גאָר קיין סוף נישט.

פּערדאָמט!

מאַרגען, פאַרנאַכט, קומען די ווינטען וויעדער צוגעהן מיט לינד-

דענדופט — — — .

לינדענדופט!

אסאראון און מאדאם איאסקו.

איך בין געזעסען אין דעם קלייטעם ליבען קאפע-הויז.
איך האב געהערט ווי צוויי מענער האבען שטיל גערעדט צוויי-
שען זיד:

„א שוואך קינד“ — האט געזאגט איינער אויף פראנצויזיש.
„אדיע!“ האט געזאגט דער אנדערער „דו קענסט מיך מעהר
נישט פארשטעהן. — קיינער קען מיך מעהר נישט פארשטעהן“
דער פריינד האט איהם אנגעקוקט. „א שוואך קינד“.

איך בין געזעסען אין אן אנדער קאפע הויז.
די מאדאם איאסקו האט געטרונקען טעע מיט רום. אסאראון
איז דא געזעסען — — — ס'קינד! „און איצט, אז דער שטורם איז
שוין אריבער, ליבעט איהר מאן נישט א נ ד ע ר ש? איך
מיין לויט דעם „ציעל פון די וואונשען“? ! איז עס דען נישט געווען
דער שטורם, דער קאמף, וואס האט געגעבען ווארימקייט צו איי-
ערע וואונשען, גרויסקייט? פארדאן — — —“
זי האט אויסגעטרונקען די שאל טעע און געפיהלט: ער ליבעט
מיך — — —!

זי האט דאס געפיהלט ווי עפעס וואס איז זעלבסטפערשטענדליך.
אן אנגענעהם, בכבוד'יג געפיהל — — —
„ניין“ האט זי געזאגט, „די רוהיגע זיכערע ליבע איז די —
ליבע. מען הערט-אויף צו פיהלען, צו דענקען. עס איז ווי דאס
לעבען — א טייל-פון-דיר, דו אליין — — — פונקט ווי מען
פיהלט נישט, אז מען האט א הארץ, און עס קלאפט פונדעסטווער
גען פארט און עס דערהאלט אונז ביים לעבען — — — מען דארף
זיך נישט צו זארגען: עס איז דא!“
ער האט געזאגט: „איהר זענט א קלוגע און א גוט-הארציגע.
מען מוז אייך ליבע האבען“.

איך האב אנגעקוקט די דאמע: „וואס וועט דא ווערען — ?!“
זי האט עס געפיהלט — — —.

„וואס וועסטו טון מיט'ן „קינד“ האב איך געפרעגט, דו וואונד-
 דערליעבליכע! — — דער'הרנ'ע איהם — —!“
 זי האט געזאגט: „איך מוז געהן — — געשעפטען!“
 „דער'הרנ'ע איהם!“ — האב איך צו'ן איהר געזאגט אהן
 ווערטער.
 זי איז געשטאנען אין איהר גאנצער ברוינער שעהנקייט.
 „דער'הרנ'ע איהם!“
 דא האט זי זיך אנגערופען: „הערר אסאראוו, ביטע — —“
 און זי האט איהם דערלאנגט די האנד.
 ער האט איהר נאכגעקוקט — — .
 איך האב געטראכט פון יענעם הערר וואס האט געזאגט „א
 שוואך קינד“. איך האב פערשטאנען.
 פרויען זענען נישט אזוי געאיבט ווי די שוחטים, א ציה מיט'ן
 מעסער אהין-און-איהער איבער'ן קאלב'ס האלז און פארטיג. — —
 שטיל. — — פארטיג.
 די פרויען אבער — —
 זיי געהען געשעפטען פערזארגען, ווארפען אוועק ס'מעסער.
 דערלאנגען די האנד, געהען אוועק ווי אין חלום — — — —
 לאנגזאם זאלסטו פארבלומיגען. — — !
 „א שוואך קינד!“

שפעט זומער-נאכמיטאג.

„איך קען בלויז צוציהען, אבער נישט צורבינדען — — — —“
 האט זי געזאגט.
 זי האט מיר אנגעקוקט, ווי איינער רעדט: „וואלסט געוואלט
 פעלעך, א ברוינעם שטרויהוט מיט ווייסע געלקען-בלומען — — — — .
 „דא אויבען איז א שעהנער וואלדוועג — — — —“ האט ער גע-
 זאגט „ארום-און-ארום קליינע פעלדער מיט שמעכערס און לילא-“

בלומען און בעריאזעס. מען געהט גלייך־ארויף און אונטען צען שטימט דער פלוס זיך אַליין — אויף ווייסען שוים — — — זי האָט מיך אָנגעקוקט, ווי איינער רעדט: „וואָלסט געוואָלט מיט מיר דאַרטען זיין, און אינאָמעמען דעם דופט פון מיין קלייד — — —?“

אָבער זיי זענען נישט געגאַנגען דעם גלייכען וועג „גלייך־ארויף“ מיט די קליינע בערגלאך פון שטעכערס, לילא־בלומען און בעריאזעס, נאָר זיי האָבען געטרונקען קאווע — ווי דער שטייגער איז פון הויכגעשטעלטע מענשען — אויף דער פייכטער לאַנקע, ביי אַ רויטברוינעם טיש און דערנאָכדעם האָבען זיי זיך פאַרנומען מיט באל־שפיעל.

די האָאר פון דעם יונגען מיידעל זענען געוועזען פייכט, און פיינע לאַקענינגלאַך האָבען געציטערט ביי די שלויפען.

זי איז געווען זעהר שעהן — — —.

עס האָט אָנגעהויבען צו רעגענען — — —.

די נישט־געקאָסעטע לאַנקעס האָבען די לופט שיכור געמאַכט. די ברוינע שטעגען האָבען אָנגעהויבען צו גלאַנצען ווי דער קיט וואָס די גלעזערס נוצען. די קיזעלשטיינדלאַך אויף די גאַסען זענען געווען ריין אויסגעוואָשען, און וויינעדיגע ווערבען האָבען געצירטערט און געטרונקען רעגען — — —.

זי האָט געטראָגען אין האַנד דעם שעהנעם שטרויהוט מיט די ווייסע נעלקען־בלומען, און ער האָט געהאַלטען דעם שירם איבער איהרע ברוינע האָאר, ווי אַ גוטע, געטרייע מאַמע — — —.

דאָן זענען זיי אַוועק אין קלאַווירצימער פּונ'ם קאַסינאָ.

אַ פליכניגער, טונקלער פּלאַץ, וואָס שמעקט ווי אַ קעלער — — — דער ברודער פּונ'ם מיידעל האָט געשפּיזעלט שאַפּען, „עטיוד אַס דור“.

עס האָט דערמאַנט אָן די פּאָליעס פּונ'ם ים, וואָס זינגען, גליטשען זיך אַראָפּ און ווערען צערוּנען — — —.

עס איז אין גאַנצען טונקעל געוואָרען.

איז דרויסען ביים פענסטער האָבען זיך די קאַשמענבוים

פערנייגט פאר די קלעפ פונ'ם ווינד, און דער שטורם האָט געמאכט:
שש. שש. שש. — — — ערגעץ אין דער ווייטקייט האָט געפלימערט
א לאַמטערן — — —.

אינוועניג האָט דעראַס-הור-עטיוד זיך אַרומגעגלימט, האָט
זיך אויסגעהויבט אויף די מענשליכע הערצער און צערונען געוואָ-
רען — — —.

דער הערר און די דאמע האַבען גערויכערט — — —.
מען האָט נאָר געזעהן די גליהענדיגע שפיצען פון די ציגאַ-
ראַטען — — —.

ער איז געזעסען זעהר נאָהענט לעבען איהר און שטיל גע-
ציטערט — — —.

„לאַמיר טאנצען!“ — האָט זי געזאָגט.

אין דרויסען האַבען זיך די קאשטענבויער פארנייגט פאר די
קלעפ פונ'ם ווינד. די ציגארעטען האַבען געלויכטען אויפ'ן גע-
זימס פונ'ם פענסטער. דער ברודער האָט געשפיעלט און די צוויי
האבען לאַנגזאַם געטאַנצט אין דער טונקעלניש, לאַנגזאַם און שטיל
זיך אוועקגעטאַנצט — — —.

שפעטער האָט זי געפרעגט: „ווי אזוי הייסט דער עטיוד,
וואָס דו האַסט דאָ פריהער געשפיעלט — — —?“
„שאַפען, אַס-דור — — —“ האָט געענטפערט הער קלאווירשפיע-
לער. דערנאָכרעם האָט ער צוגעגעבען:

„ראַבערט שוהמאַן האַלט אַז דאַס איז אַ וואונדערבאַרע זאַך.
וואָרום פרענסטו?“

דער יונגערמאַן אַבער איז געווען ווי אין אַן אַנדערער וועלט —
ער האָט אויף געפיהלט אזוי וואונדערבאַר איבער דעם שאַפען-
עטיוד, אַבער ער האָט זיך נישט געקענט אזוי אויסדריקען ווי שוה-
מאַן — — —. ער האָט נאָר שטיל-שוואַך געזאָגט. דעם מיידעל:
„מיינ גנעדיגע קעניגין — — —!“

דאַס אלעס

פ ל י כ ט.

זי האָט געטראָגען אַ קלייד פון דער מאַטנרינער פאַרב פון דעם „צימענט־זשוק“, און האָט געגעבען אַ קאוועליער צו עסען רויזענבלעטער, וועלכע זי האָט אָפּגעפּוצט פּונ'ם רויזענבלימעל.
„אַמבראַזיא“ — האָט געזאָגט דער קאוואַליער.
שפעטער איז זי שטענדיג געזעסן אליין. איהר מאטנרין קלייד האָט געלויבטען ווי פאַספאַר. זי האָט פאַמעליכען געריסען רויזענבלעטער, האָט זי קיינעם נישט געגעבען צו עסען.
אַ טרעהר איז אראָפּגעפאלען אויף איהר קלייד.
אַבער קיינער האָט נישט געזאָגט: „געקטאַר!“

אַ ר ב י ט.

זי איז געזעסען אויפ'ן גראַזפלאַץ לעבען ים, און געארבייט עפּעס אַ געל שטיקעריי פון האַאַריגער פּערזערוואַל.
דער הימעל איז געווען בלאַה. דער שעהנבאַרג האָט אויסגעזעהן ווי אַ שטיק לויכטענדיגע דורכזיכטיגקייט.
זי האָט געשטיקט.
קליינע, רונדליכע ווייסע וואַלקען זענען געקומען אַהערצעשוויר מען דער שעהנבאַרג האָט אויסגעזעהן ווי ווייסער קרייד.
זי האָט געשטיקט.
אַ יונגער דיכטער איז פּערבייגעגאַנגען, נישט געגריסט — אַלצדינג איז געווען אזוי ווי בליי. דער שעהנבאַרג איז ער־געץ אַהינגעקומען.
זי האָט צונויפגענומען איהר שטיקעריי און האָט גענומען אוועקענהן.
דער הימעל איז וויעדער בלאַה געוואָרען, דער שעהנבאַרג איז וויעדער געווען ווי אַ שטיק לויכטענדע דורכזיכטיגקייט.

זי איז געזעסען אויפ'ן גראזפלאץ און געארבייט עפעס א געל
שטיקעריי פון האַראַרינער פּערזערוואַל.
א יונגער דיכטער איז פּערבייגעגאַנגען, געגריסט — — —
דער הימעל איז געוואָרען באַשפּרינקעלט מיט אַ מיליאָן ווייסע
שטערען.

זי איז געזעסען אין איהר צימער און געארבייט עפעס אַ געל
שטיקעריי פון האַראַרינער פּערזערוואַל.
דער יונגער דיכטער האָט אַרויפגעקוקט צום הימעל, בײַ
שפּרינקעלט מיט אַ מיליאָן ווייסע שטערען!

פּ ר י ע ר ע ן .

ליכטיג איז זי געווען, ליכטיג, די קליינע קעניגין! ווי די
געלע זון זענען געווען איהרע האַר און איהר פנים ווי דאָס בלאַט
פון אַ רויז.

„איד האָב מורא, איד וועל זיך אין קיינעם־נישט פּאַרליע־
בען — — —“ האָט זי אַמאַהל געזאָגט, אויפ'ן גראַזפּלאַץ לעבען
י.ם.

„פאַרוואָס?!“ האָט אַ הערר זעהר איידעל געפּרעגט.
„איד בין צו רוהיג. איד לעב מיט'ן זומער ווי די גריל און ווי
די זעע־שוואַנען. אַבער אונזער נורל לויערט איבער אונז ערגעץ
אין דער ווייטקייט, ביים ברעג־הימעל. וואָס וועט עס מאַכען פון
אונז? איד וועל שוין אפּשר מעהר ניט קענען געניסען פּונ'ם זר־
מער ווי די גריל און די זעע־שוואַנען.

„מיין גוטע, מיין טייערע — — —!“

„וואָס האָט איהר געזאָגט?!“

„נאַרנישט — — —“

און זי האָט געלעבט מיט'ן זומער ווי די גריל, ווי די זעע־
שוואַנען — — —!

אזוי געהט דאָס.

זי איז געווען א נישט-בעדייטענדע שוישפיעלערין אין א זומער-טהעאטער, האט געהאט בלאַהע הימעל-אויגען און האט געהונגערט. „איך וואָלט אייך אַמאָהל געוואָלט ווייזען ווי אזוי איך שפיעל „די יונגפרוי פון אַרלעאַנס“ האָט זי געזאָגט צו אַ יונגען שריפט-שטעלער.

„כאַפט זיך אַרײַן צו מיר!“ האָט ער געזאָגט.

„אַה!“ האָט זי געזאָגט „איהר וועט אזוי גוט זיין?“

„פאַרוואָס נישט?“

און זי האָט איהם אַפגעשפיעלֶט „די יונגפרוי פון אַרלעאַנס“. ער אַט זי געלויבט אין גיפל אַרײַן, זי אַרײַנגעבראַכט אין אַ הוי-כער שטימונג.

דאַן האָט ער זי געקושט און געדריקט צו זיך — — —

זעהר!

„נאַט, שטעה מיר בײַ!“ האָט זי געזאָגט, און האָט פער-מאַכט די אויגען, ווי אַיינער רעדט: וואָס סע וועט זיין — וועט זיין. — —

זי האָט באהאַלטען איהרע בלאַהע הימעל-אויגען, געהונגערט און דעקלאַמירט „די יונגפרוי פון אַרלעאַנס“. איהר פראַכט-האַלע — — —

שוועסטער-ליעבע.

„עס איז די עסטרייכישע גרעפּין פאַן עבנער-עשענבאָד“ האָט יענען איהר באַמערקט אַ יונגערמאַן, אויפ'ן גראַזפלאַץ לעבען ים. „וואו ליגט עס ערגעץ דאָס עבנער-עשענבאָד?“ האָט געפרעגט אַ דאַמע.

„אין דער הויכגעבוירענער נשמה, וועלכע גיכטיגט-דורך דעם גאנצן אלץ-קערפער. מען באקומט א דורכזיכטיגען באוועגליכען קערפער, ווי די קוואלען אין ים, וועלכע לויכטען — — —“

„אפשר איז מענשליכער חן נישט מעהר ווי א מאטעריע וואָס איז דורכגעליכטיגט מיט נשמה/קייט!“ האָט געזאָגט די דאמע „און אפשר קומט דערפאר אויף אַ דאָנק דעם לעהרער פון גימנאסטיק. דעם טאַנצלעהרער?“

ביינאַכט איז די עבנע-שענבאַכישע גרעפין געזעסען אינ'ם קליינעם טעאָטער, אין אַ לאַזשע, אין פאַרטער איהרע צוויי שווערסטער זענען געזעסען לעבען איהר — רעכטס און לינקס. איינע פון זיי האָט געהאט אַ פערמאַכטען ברוינעם פעכער און האָט איהם געהאַלטען נאָהענט לעבען די ליפּען.

די אנדערע האָט געהאט אַ געלען פעסער און האָט איהם געהאַלטען אויסגעשפּרייט ווי געלדעמבע-בלאַט.

די יונגע מיידעל-גרעפין איז געזעסען צווישען איהרע שווערסטער און געשיינט ווי די זון.

אין דריטען אַקט האָט דער העלד פונ'ם שטיק געזאָגט צו דער העלדין, וועלכע איז געלעגען אויף דער קאַנאַפּע, אָנגעהאַן אין אַ ווייס-זיידענעם שלפּאַראַק: „וועמען האָט איהר צו פּערדאַנקען אייער רייכטום, מאַדאַם? ! אייער מאַן אָדער אייער געליעבטען?“

„ביידען!“ האָט געענטפּערט די העלדין.

די יונגע מיידעל-גרעפין איז ערגיץ אהינגעקומען. אין איינעם מיט דעם טונקלען זיידענעם הינטערגרונד פון דער לאַזשע, איז ערנעץ אונטערגעגאַנגען ווי אַ שעהנער טאַג, איז אוועקגערוּנען, פאַרלאָשען געוואָרען. די שוועסטער פון דער לינקער זייט האָט אויסגעשפּרייט איהר ברוינעם פעכער, אזוי ווי אַ פאַרוועלקט קאַשטען-בלאַט. די שוועסטער פון דער רעכטער זייט האָט געהאַלטען דעם אויסגע-שפּרייטען געלען פעכער לעבען די ליפּען.

אינ'ם לעצטען אַקט האָט די וואַוילע העלדין דעקלאַמירט:

„איד לייעב דיד — איד לייעב דיד!“

די יונגע גרעפין איז וויעדער געזעסען אויף איהר פלאץ און
געשיינט ווי זון. — — —
דער ברוינער פעכער איז דער געלער פעכער זענען געלעגען
ערמאכט אין די שויסען פון די צוויי שוועסטער. — — —

עם דערנעהנטערט זיך דער סוף.

זוניגער הערבסט-טאג — — — . אויף די זוניגע ערטער ווא-
רימקייט, הייז — — אויף די שאטענדיגע ערטער א קעלער קאלט-
קייט. עם שמעקט פון אלטע בוימבלעטער און פון פרישער פייכטער
ערד. אויף די ברעגים-לאנקעם שטעהען קורץ-דיגע העליאטראפ-
פארביגע פאסען. לאטייניש: קאלטשיקום אוטומנאלע.
אויף דער ווייסען גאס צווישען די טונקעלברוינע בארענבוי-
מער פאחרט דער הערצאג מיט זיין זוהן אין אן אפענעם עקי-
פאזש. זייערע פיס זענען צוגעדעקט מיט א טיגערפעל.
אז זיי קומען נאהענט צו דעם קליינעם, זונדערטרוקענעם בית-
עולם, ציהען זיי טיעף אראפ די היט.
דער באדיענער אויף דער קוטש צלם'ט זיך איבער.
נאך דער פעטער פערדטרייבער זיצט און ריהרט זיך נישט.
ער האלט זיך ווי זיין אמט פאדערט. ער גלאצט אויף די ווייסע,
זוניגע גאסען מיט די הערבסטבלעטער — — — .
אינ'ם גארטען פון א ווילא בליהען רויטע און געלע זשארוזשין
בלומען.

אויף א באנק, אין דער הערבסטזון, זיצט א יונג מיידעל.
זי טרוימט: וועט מען היינאָהר טראָגען די באַקליידער מיט
א רונדען אויסשניט אויף דער ברוסט? "!"
די זשארוזשין-בלומען צעלאזען זיך אין אלע פארבען—דאָס זע-
נען די האַרמאָניען פון דער קולטור.
אין הערצאג'ס גארטען שטעהען זיי אין דיקע בונטען, רויט
און געל באַשפּרינקעלט, ווייס און לילאַ, רויזרוט און ראַסטרויט,

ווי בארדאווין און זאפראן, ווי אלפענבלומען אין זימט-פארב. דער עקיפאזש פיהרט אריין דורך דעם אייזענענע האמערטען שטאכעמען-טויער. דער באדיענער שפרינגט אראפ דער אל-טער הערצאג און דער יונגער הערצאג שטייגען אָפּ. דער באדיע-נער פערבויגט זיך טיעף.

נאר דער פעטער פערדטרייבער זיצט און ריהרט זיך נישט. ער גלאצט אויף די ווייסע, זוניגע אלעען מיט זייערע הערבסט-בלעטער — — — ער האַלט זיך ווי זיין אמט פאָדערט.

די ליכטיגע בעריאָזעס ציטערען, אין דער לופטען שרייען די קראָהען „קראָא-קראָא!“

די זשארזשין-בלומען גליהען אין אלע פארבען. די ליכטיגע רע פון זיי גלאַנצען ווי פומער, די טונקעלערע זענען מאט ווי סאמעט. הויכע איידעלע אייגענטימער פון זומער-ווילאס! איהר זיצט נאָד אינ'ם גארטען אין דער הערבסט זון און פאהרט איבער די ברייטע וועגען אין עקיפאזשען — — — ! איהר מוזט נאָד אויס-טרינקען די גאלדליכטיקייט פון די לעצטע הערבסט-טעג, איהר, די זשארזשין-בלומען און די קראָהען — — — .

קראָא !

הערבסט-אָווענד.

די פאליעס פונ'ם ים האבען שאַ-שטיל געגראבעלט די שטיי-נער ביים באַרטען — — — .

דאָס וואונדערשעהנע האַטעל ביים ברעג שלאפט דעם לאַנגען הערבסט-שלאָף. דעם ווינטער-שלאָף. די ווייסע פענסטער-לאַדענס זענען פערמאכט. דאָס בלעטערדיגע זומער-געצעלט דורך וועלכען מען געהט אריין אינ'ם האַטעל, איז אביסעל געל געוואָרען און דורכזיכטיג — — — .

וואו איז דאָס פאַרבענקטע פרייליין? וואו איז דער ליעבענדער בחור? וואו איז דער „גריד“? וואו זענען מאַרגאריטא און ראזי-

טא? און דער הונד מיט די קרומע פיסלעך — הערר פאָן בערג-
מאָן?

וואו איז דאָס ברוינבלאנדע פישער־קינד? וואו איז די שעהנע
קאטיא? וואו איז די דאמע מיט איהר „פאמיליענגליק?!"
דער הערבסט האט זיי אוועקגעוועהעט, ווי די געלע בלעטער
אינ'ם גארטען פון דער קעניגין — — — !

די פאליעס פונ'ם ים האבען שאַשטיל געגראבעלט די שטיינער
ביים בארטען — — — . און די 38 שוואנען האבען זיך צענויפגע-
רוהט אין אַ נישט־באוועגליך צירקעל, אויף דער שווארצעשליפענער
פלאַך פונ'ם וואסער — — — .

פון צייט צו צייט האבען זיי ארויסגעשריגען אין דער שטילער
נאַכט: „איררא, איררא — — —“

אַבער אין די זומערנעכט האבען זיי עס געזונגען אזוי פיינ-
שעהן: „איררא, איררא — — —“

זיי ווייסען אבער גלייך מיט אלעמען, אז דער סעזאן איז שוין
פאַראיבער — — — איררא!

די ברייטע ליכטיגע גרילפארצער־גאס האט געטרונקען אַקטאָר
בער־זון. די זונטראפענס האבען געשפריצט אויף די שפיעגעל־
פענסטער. דער האלצע־נער כראָטואר האט דערמאָנט דעם פוס אין
א פעסטען, בריינעם וואַלדווען.

אין דעם טוכלען הויז־מיט־טרעפ האבען ארומגעטרעטען מיעדע
מענער מיט מילכבלאָהע ארבייט־דעקלעך. אויבען אויפ'ן צווייטען
שטאָק זענען די טהירען געווען ווייט צעפראַלט. עס האָט געשמעקט
מיט געפארבטע טיהרען און מיט קאווע־פאר־דער־חברה.

אין מיטען דער ערב־יום־טוב־דיגקייט פון דער שטוב זענען
זיך רוחיג געזעסען די באַדיענער אויף בענקלעך פון ווייכען האַלץ
און האבען געטרונגען אַקוראט־זייגע־פינגען זייער איבערבייס־
פאווע, פֿון דיקע ווייסע שאַלען.

און ווען עס זאָל זיך אפילו פאַרלויפען, אז די וועלט זאָל זיך
איבערקעהרען און אוועק מיט אַש, וועט זיך אויפ'ן סאמע שפּיץ פון

דעם אלגעמיינעם וועלט־אונטערנאנג זיכער ארויסזעהן די פריער־
ליכע פארע פון דער קאווע, וואס חברה טרינקען אקוראט־זייגער־
פינעף |

די דיענערשאפט! אונגעפילט מיט שנאה פארלאזען זיי די
שטאדט אין פריהלינג, און לאזען זיך מיט דומער האפענונג אויפ'ן
לאנד ארויס, אין די בערג, אין די וועלדער — — —

און פונקט אזוי פאר'שנאה'ט פערלאזען זיי אין הערבסט דאס
עלענדע לאנד און לאזען זיך מיט האפענונג אין דער שטאדט־
תפיסה אריין — — —

די דירה שלאפט, איינגעהילט אין גרויע טיכער און מאד־
גרינעם טול, נישט־געוואשען, נישט־פערקעמט, אין טעמפען שלאף
פון נאפטאלין־שכרות.

פלוצים גיבען זיך אין אקטאבער א פראליאווה די ווייסע לאדענס.
די הויזפרוי בעטראכט די שלעפערין מיט פיינטליכע בליקען.
„דיך צום נייעם, געמיטליכען לעבען דערוועקען, געאיידעלטע,
שוואכע — — — ?“

סיי־ווייסיי בינדט זי זיך ארום דעם קאפ מיט א רויטזיידענעם
טוד — — —

פריילין מארגארעטע זיצט אין איהר צימערל, מיט דער קינד־
לער אקטאבערלופט, די טונקעלברוינע טאפעצירונגען מיט טויזענר
דער נאלדנעפרעסטע כריזבלומען, און דעם שטויביגען העל־ברוינעם
ליים־אויזען מיט די גאלדשטרייפען.

אויף איהר פנים ליגען די פארבען פון דער דרויסען־לופט. זי
שילט מיט א גאלדען מעסערל א קיזער־באך און ליגט צענויף די
פייכטע, זאפטגע שטיקלעד אויף א ווייס טעלערל. דערנאכדעם
לאזט זי זיי אריין אין מויל איינס־נאד־איינס, לאזט זיי צעשמעל־
צען אויף דער צונג, פארגעהן, אפשטארבען און זי פיערט אן
עדעלע, שטילע ארגיע פון די אפעטיט־נערווען.

ארום איהר טומעלט זיך אביסעל — — א שלאכט !

טיהרען דונערן, קראכען, גרויע, פארפעטסטע פאהנען פליהען.
דאס „מילכיגע“ רעגנימענט גיט זיך אַ לאַז אריין אויף לעבען-און-
טויט — — —

„העי, נעהמט נישט מיט די פארב פון דער טיהר — — —“ נוואל-
דעוועט דער פעלדמארשאַל מיט דער רויטזיידענעם קיווער און איז,
ווי מען זאָגט, „אומעטום און אין-ערגעץ-נישט“ — — —
אין אונגעהויערער רוהיקייט זיצט דאָס יונגע, ליעבע באַשע-
פעניש אין איהר צימערעל מיט דער קיהלער אַקטאָבערלופט. די
טונקעלברוינע טאַפעצירונגען מיט טויזענדער גאַלדענערעססטע כריד
בלומען און דעם שטויביגען העלברוינעם לייס-אויזען מיט די
גאַלד-שטרייפּען.

די זאפטיגע באר אויף דעם ווייסען טעלער איז שוין אַ זאך
דער פּערגאַנגענהייט — — —. דאָס יונגע מידעל הויבט זיך פא-
מעליכן אויף, נעהט-צו צום פענסטער, שמעלט אוועק די עלענ-
בויענעס און נעהמט דעם קאַפּ אין די הענד אריין — — —
דער טאָג פארגעהט.

אַט-דאָרטען אויף דער ריזיגער ברוינער וואַנד פונ'ם הויז
בלישטשען העל-געצונדענע פענסטער. אַ ווייס-גרינע ליכטיקייט
פון דעם דרויסען, גאַלדגעלע ליכט פון די עלעקטרישע גלאַז-
באַרען, מאַטע, פלאַטער-ליכט פון טרויריגער גאז, רויזענרויטע און
פלאַשגרינע פון די ריזיגע זיידענע אבאזשורען פון די ענגלישע
שטעה-לאַמפּען — — —.

פון די שטאדטנערטנער און לאַנקעס ציהט אַ לייכטער רופט
הויך איבער די נאָסען — — —.
ווי דאָרף-מעלאַנכאָליע, ווי אַ לעצטער גרום פונ'ם זומער-
פריעדען! — — —!

„וואו איז מיין בעט, מיין דעק, מיין קישען, מיין קאַלדרע?“
זאָגט דאָס פרייליך און גיט זיך אַ קעהר צום דיענסטמידעל.
„איך וועל היינט געהן פריה שלאָפען, איך בין מיער — — —“
זי האָט פייכטגלאַנציגע אויגען — — —.

די נאכט לאזט אראפ דעם פריעדען איבער דעם שלאכטפעלד.
 דער זיענערייכער פעלדמארשאל נעהמט אראפ פונ'ם קאפ דאס
 רויטזיידענע טוד, און די געצעלט-פייערען פון לאמפען און וואקס-
 ליכט טון גלאנצען דורך דער שטילער נאכט — — —
 דאס פריילין טרוימט: „אדיע, זומער — — —!“

די צוקער-פאבריק.

א זעהר גרויסער הויף. ביי די מויער-שוועלען זענען געזעסען
 די צוקערבעאמטען און גערויכערט גראבען טאבאק פון קורצע
 ליולקעס.

עס האט געשמעקט פון נאפט-שמירעכץ און פון ריבען-בריי
 וואס האלט אין צעפולט-ווערען.

פון צייט צו צייט האט זיך דערטראגען א גערוד פון נאסער
 וועש, פון זוף, פון ווייסע אקאציען-בויער.

אין דרויסען איז געלעגען דאס פלאכלאנד און זיך גע'ח'ט אין
 דער זון.

העלבלאהע, וואונדערבארע פלאקספעלדער, העלגרינע קוקרוז-
 פעלדער פון דער מאדערנסטער פארב, ברוינגרינע קארטאפּעל-
 פעלדער.

פעלדער, פעלדער, פעלדער — — —

לאנגע שורות ווייסע אקאציענבייער אויף ביידע זייטען פון
 דעם ברייטען פעלדוועג.

פרישע ווינטען האָבען זיך געגלעט איבער דעם אונענדליכען
 פלאכלאנד, און אין דער ווייט איז געווען א וועלדעל פון סאסנע-
 ביימלעך — — —

ערנעץ-וואו האט געזונגען א פויגעל: טררר — — —
 טררר — — — טררר — — —

דאס פריילין „שווארצע קארש“ איז זיך געגאנגען פאמעליכען
 שפאציערען צווישען די אקאציען אויפ'ן ברייטען פעלד-וועג.

זי האט אלצדינג פערשטאנען.
 די נאטור, דאס ווייטע בליהענדיגע פלאכלאנד האבען צו איהר
 גערעדט און זי האט אלצדינג פארשטאנען — — —
 נאכמיטאג איז זי מיעד געזעסען אינ'ם גערמענדיץ, פאר'ן
 קליינעם הויז פונ'ם בעאמטער. עס איז געווען א גרינווארג-גער
 טענדעל. סאמע גאנציקליינע פעלדער מיט זופען-קרייטיכער, אין
 דער ווייטקייט האט זיך געזעהן א וועלדעל פון סאסנעביימלעך.
 דער הערר דירעקטאר פון דער פאבריק איז געשטאנען לעבען
 איהר.

זי האט אלצדינג פארשטאנען — — —
 זי האט גערעדט וועגען די ריבען, די הייזער, דאס דערשלאגענע
 לעבען — — —

ער האט זיך געהאלטען ווי אן אריסטאקראט. גערעדט וועגען
 זאכען פון אויבען אראפ, געשטאנען העכער פון זיי, אהן ליידענ-
 שאפטען. ער האט „געפיהרט א געשפרעד“ ווי א שוישפיעלער — — —
 און וואס איז ער דען פאר א מענש?
 א געוויסענהאפטגיגער בעאמטער, א שטרעבער, א דערשלאגענ-
 גער, א פארטריבענער — — ?
 יעדענפאלס האט ער געהאט זעהר פינע מאניערען, א מין
 סארט זיד-אויף-צוילהכעים — — —

מסתם האט ער זיך געטראכט: „אט וואס פאר א גאט-
 פערשאלטען ווינקעל!“ און „איד בין דעם צוקערקעניג'ס סאנצלער“
 און „א, בלאנדע יאזיקא, די פרוי פונ'ם פרינציפאל — — —!“
 די זופגרינסען האבען זיך ארויסבאוויזען פון דר'ערד און זע-
 נען געווען דערפרישענד פאר די אפעטיט-נערווען. מען האט זיך
 זיי שוין פארגעשמעלט ווי זיי וואלטען געווען גוט-געזאטען. אין
 דער זעלבער צייט ט ר ו ק ע ז-געזאטען איז דער לייעבער נאכ-
 מיטאג זון.

דער פאבריק דירעקטאר און דאס פרייליין זענען געזעסען אינ'ם
 שאטען פון דער ווייסער מויער.
 די אקאציען האבען אריבערגעשיקט שווערע, דיקע פארפומען.

פונ'ם פלאכלאנד זענען געקומען פרישע ווינטען, אַנגעפילט מיט ערד גערוד, און זיסען קוקורודופט — — —
 דער פאבריקירעקטאר איז געזעסען לעבען איהר און „גע-
 שפראכען“ ווי א פיינער שוישפיעלער.

זי האָט אַלצדינג פערשטאנען — — —

„דו ביזט דער שונא — — —“ האָט זי געפיהלט „דער שונא פון אַלצדינג וואָס בליהט אין פרויעדען, אין אַטאָדעם פארוואָר-
 פענעם ווינקעל, דער שונא פון אַטאָדעם גרויסען עיפוש'דיגען תויה, דער שונא פון דיין באַלעבאָס, דער שונא פון דיין פאָד, דער שונא פון דיין פרוי, דער שונא פון דייןע „מענשען“, דער שונא פון אַט-
 דעם גרויסען פלאַכלאנד מיט זיינע וואונדערבארע בלאַחע פלאַקס-
 פעלדער און אהו-אַסוה'יגע שורות פון ווייסע ביימער — — —
 דער שונא פון דעם אלעמען וואָס דו פארשטעהסט נישט, דער שונא פון זיך זעלבסט — — —“

„וואָס איז דאָס פאר אַ פויגעל, וואָס האָט היינט אַ נאנצען אין דער-פריה געזונגען — — — ?“ האָט זי געפרעגט.

„איד האָב נישט געהערט קיין שום פויגעל — — —“

ער האָט כסדר געזונגען „טררר, — — — טררר, — — — טררר — — —“

„דער פלאַכלאנד-פויגעל — — —“ האָט ער געזאָגט.

זי איז זעהר רויט געוואָרען.

„עס איז געווען ווי אַ געזאָנג“ — האָט זי געזאָגט.

„דער לייטמאָטיוו פון די פלאַכפֿעלדער — — —“

ער האָט געטראַכט: „אָט די פארצויגענע, גרויסשטאָדטישע באַשעפענישען — — —“

ער איז באַמת געווען דער שונא — — —

זי האָט אַלצדינג פערשטאָנען — — —

ביינאַכט איז געווען אַ צענויפקום.

אַ גרויסער, נאָקעטער, ווייסער זאַל. צייניגער האַבען גע-
 טשיעלט. די פירלען האַבען זיך איז גאנצען פון דער וועלט ארויס-

געזונגען. זיי זענען געווען ווי משוגע-געווארענע דיכטער, ווי פאר-
אומעטיגטע ערעלע קינסטלער — — —

דער צימבאל איז געווען „דאס איבערלויפענדיגע הארץ“ וואס
שרייט שטיל אריין אינ'ם לעבען און ניט אלע מאל א זיפן, ווי
פון חלום, און ווערט אנטשוויגען — — —

די טשעלא אבער האט געזאגט הויך און שווער „מען קען נישט
לעבען — — —!“

כלוויז די קלארנעטען האבען זיך איבערגעגעבען צום טומעל
פונ'ם לעבען, האבען שלום-געמאכט מיט אלצדינג, און אריינגע-
קוויטשעט מיט גרויס פרייד ווי די רעקרוטן וואס מען האט זי
„אפגעגעבען אויף דריי יאהר“ און — — — וואס קען מען זיך
העלפען?!“

דאך פרייליין „שווארצע-קארש“ איז דא געשטאנען אין איהר
ווייסען קלייד, מיט ברייטע-עפענטע אויגען און זיך איינגע-
הערט — — —

זי האט אלצדינג פערשטאנען — — —

די יונגע בעאמטען פון דער פאבריק האבען געמאנצט ווי אן
„אפגעריסענער שמורמווינר“.

אט-דאָ האָט דאָס יונגע נישט-פארנוצטע לעבען געעפענט
זיינע געפאהר-טיהרלעך, ווי א מאשין וואס האט צופיעל דאמף,
און האט געלאזט פון זיך ארויסשטראמען בעגייסטערונג, יונגע-
לוסט — — —

עס האט כמעט געפייפּט — — —

די דאמען אבער זענען שוין געווען איבערגעפיהרט, צעשלאָ-
גען פונ'ם לעבען און האבען אלצדינג מיטגעטון אהן חו און מיט
מאטערניש — — —

נאָר אַ טהייל פון זיי האָבען געהאט מיסערעיווע גענג, ווי מען-
שען וואָס ווילען זיך פארגעסען אין שכרות, דערנאָכדעם כאפען זיי
זיך אויף, לייגען צענויף דאָס צעקנייטשטע קלייד, און זירלעך-זיך
מיט וועמען-עס-איז — — —

אין אַטדעם הויף פון דער צוקערפאבריק האָט זיך בעהאפטען
דער טעמפער נישט-ווילען, מיט דער שטרענגער ענגלישער „פרוי-
מעריי“ און באַלד דאָ גענעבען א „סדומ-ועמורה“.

דאָס פרייליין מיט די אָפגורנד-טיעפע, שווארצע אויגען איז
געשטאנען און זיך איינגעהערט — — —

ציגינער-מוזיק — — —

זי האָט אַלצדינג פערשטאנען — — —

דער דירעקטאָר פון דער פאבריק האָט זי איינגעלאדען צום
טאָנץ.

די קלארנעמען האָבען געקוויטשעט ווי רעקרומען, ווילרע מען
האָט גענומען אויף דריי יאָהר, וועמען לאָזען זיי דען איבער — — ?
אבער זיי זינגען אויסערגעוועהנליך-לוסטיגע ליעדער, אויסגעלאַ-
סענע, שרעקליכע, מיט אַ קול וואָס דערמאָהנט זעהר שטאַרק
נ י ש ט איז די טענער פון דער נאָמור.

דער פאבריקדירעקטאָר האָט לייכט געדריקט דאָס פרייליין
צו זיך — — —

צו זיך — — —

ער האָט געפיהלמ איהר ווארעם לייב — — — זיי האָבען
געטאָנצט זעהר פאמעליכען — — —

פאר איהר איז דאָס געווען ווי אַ דערלעזונג.

„ער איז מיין שונא — —“ האָט זי געפיהלט.

ער האָט זי געדריקט צו זיך מיט גרויס ערעלקייט — — —

זי האָט בעמערקט ווי די קלארנעמען קוויטשען ווי רעקרומען
וואָס מען האָט זיי גענומען — — —

דער צימבאַל האָט זיך אויסגעזיפצט און איז אנטשוויגען גע-
וואָרען — — —

זי האָט אַלצדינג פערשטאנען — — — דאָס לעבען האָט זי

אַ כאַפ געטון — — —

צומאָרגענס זענען זיי געגאנגען שפאצירען אויף דעם פריי-
שען, זוניגען פעררוועג צווישען העלבלאָהע פלאַקס-פערלער און
העלגרינע קוקרוז-פערלער — — —

זי האט געזאגט: „אה, הערט זיך נאָר איין! דער פּוֹר-
געל — — —“

„עס איז דער פּוֹר-געל פון די פּלאַנעלדער — — —“ האָט ער
געזאָגט, דער לייטמאָטיוו פון אַט-דער סימפּאָניע וואָס רופט זיך
„פּלאַנעלדער“ — — —“

„שווישפּיעלער — — —!“ האָט זי געטראַכט און האָט שוין
מעהר נאָרנישט פּערשטאַנען.

נאָהענט פון זיי זיינען פּערבייגעגאַנגען די ציגיינער מיט די
אינסטרומענט-קעסעלעך — — —, מיט טויטגעשוויגענער מוזיק — — —.
ווי אין שוואַרצע, שטויביגע טרוטעס זענען געלעגען די נישט-
געשפּיעלטע ליעדער — — —.

די ציגיינער האָבען זיך געאַמפּערט, געמאַכט מיט די הענט.
„אַם וואָס פאַר אַ פאַרשאַלטען ווינקעל דאַס איז, דער קעניגס-
קאַנצלער האָט אונז באַשווינדערעלט — — —“

און אַנגעהויערע ליכטיקייט אין געלעגען איבער דעם פּלאַנ-
עלדער.

פּרישע ווינטען זענען פּאַמעליכען געשוואָומען איבער די פעל-
דער — — —.

ערגעץ-דאַרט ווייט איז געשטאַנען אַ וועלדעל פון סאַסנעביימ-
לעך, ווי אַ סודות-פּולער, טונקלער אינזעל — — —.

„איך פּיהל צימבאַל-מוזיק — — —“ האָט געזאָגט דאַס פּריי-
לינג.

ער אַבער האָט געהערט די קלאַרנעטען, דעם קורצען שאַרפען
טאָן, דעם רוף צום לעבען — — —.

די ציגיינער האָבען זיך אַרוימגעבלאָנדזשעט איבער די פּלאַנ-
עלדער און האָבען זיך געאַמפּערט — — —.

„נעגונ! באַסטאַ — — —!“ האָט געזאָגט דער קאַפּעל-מייסטער,
און האָט אַרונטערגענומען דעם שוואַרצען, גלאַנציקען הוט און האָט
טאַלזאָם זיינע שוואַרצע לאַקען אוועקטאַנצען מיט'ן סאַרגענווינר — — —.

א י ד י ל י ע.

זי איז געזעסען מיט איהר מוטער אין דער שטוב, וואו מען האלט דאס מילכינס, און האט געטרונקען ווייס-געלע, דיקע מילך און האט געגעסען גאלדברוי ברויט, געדיכט-געקנעטענס, מיט שמעך קעדיגער פוטער און האניג.

עס איז געווען א נאכמיטאג אין א זומערונטאג.

זייגער זעקס איז אלבערט אַנגעקומען.

זי איז געוואָרען רויטליך, רויט.

אלבערט האט באשטעלט דאס געדיכט-געקנעטענע, שמעקע דיגע דארפסברויט מיט פוטער און מיט האניג.

דאס יונגע מיידעל האט אַרויפגעלייגט איהר האנד אויף דער „פלייצע“ פון זיין בענקעל און האט איהם לייכט אַנגערוהרט.

די מוטער האט געזאָגט: „איהר זענט היינט עפעס פער-טראַכט, אלבערט — — —?“

„מען קען נישט ענטוויקלען דעם טאַלאַנט“ האט ער געזאָגט קורצאָפּגעהאקט. „די מאַדאַם ע. וועלכע האט געלעזען מיין עסעי „וואַרהייט“ האט היינט געזאָגט: „ער וואַלט בעדארפט פאַהרען אויף אַ זומער קיין קאַרלסבאַד. דאַרטען וואו עס פולסירט דאס גרויסע לעבען“ — — —“

דאס יונגע מיידעל האט אַוועקגעלייגט איהרע הענט אין דער שוים און איז זעהר בלייד געוואָרען.

די מוטער האט געזאָגט: „אַן אַ מ'ת'ר דיכטער, מיין ליע-בער פריינד, דאַרף נישט — — —“

„ניין“ האט געזאָגט אלבערט „מען קען נישט שעפען פון דער הוילער לופט. דאס קענט איהר נישט פאַרשטעהן! ווילט איהר אונז פאַרשרייבען אונזערע געפיהלען? אונזערע שטימונגען? — — —? אונזערע קוואַלען זענען אַ נ ד ע ר ע קוואַלען. טיילמאַהל זענען די פרויען דאס מיסטערום פון אונזער קראַפט, און דעמאַלט — — —!“

מיד צומביישפיעל, באַצויבערען די אויגען פון דער צוועלפיעהר
רינגער פראנצי — — —

דאָס יונגע מיידעל האָט אַראָפּגעלאָזט די אויגען.
„יאָ“ האָט ער געזאָגט קורצעשנימען „אזוי איז דאָס! עס איז
דער סוד פון דער ריינגער נאַטור, פון דער אור־נאַטור, אויב איהר
ווילט — — — עס באַרוישט מיד!“

דאָס יונגע מיידעל האָט אין אזוינע מינוטען באַטראַכט דעם־
דאָזיגען אידעאָליסט, דעמדאָזיגען טרוימער־פלוידערער ווי אַ שונא
וועלכער שאַנעוועט נישט איהר צאַרטע נשמה.
זי האָט איהם אומרעכט געטון.

בער האָט זי עס דען געוואוסט?!

זי האָט געלעבט אין איהם, אין איהם, נאָר אין איהם — — —
איינמאהל האָט זי געזאָגט: „איד גלויב, אז איד קען אַמאָהל
זיין ניצליך אין זיין חלום — — — דאָריבער לעב איד.“

די מוטער האָט באַטראַכט די טאכטער ווי אַ מאַרטירערין. זי
האָט אַלצרינג מיטגעפיהלט מיט איהר, נאָר זעלביגע ר, און זי האָט
געהאסט דעם אידעאָליסט, וועלכער האָט געוואָלט „ענט־
וויקלען זיין טאלאַנט“ אויף די אויגען פון דער צוועלפיעהרינגער
פראַנצי.

„צאהלען!“ האָט געזאָגט אַלבערט און זיך אָפּגעווישט די
ליפען.

מיר זענען פאמעליכען גענאנגען איבער די שטילע וואַרמע
נאָסען.

אלע האָבען געשוויגען.

אַלבערט איז זיך גענאנגען לעבען דעם יונגען מיידעל. נאָס־
איון, נאָס־אויס, נאָס־אויס, נאָס־איון, ביז צום טויער פון אַ הויז.
שטילער הויז־אַריינגאַנג. שטילע טרעפּ. ברום, ברום, ברום, ברום,
אַ שטיל איינטריט־צימער, אַ שטיל וואוינצימער.
פאַרנאַכטליך.

אַלבערט זעצט זיך אין אַ ווייך בענקעל.

דאָס יונגע מיידעל זעצט זיך ביים פענסטער.

אָלבערט קוקט אין דער לופט אַרױן מיט גלאַצױגע אױגען.
 דאַס יונגע מײדעל הױבט אָן צו װײנען — — —
 די מוטער קומט שאַשטײל אַרױס — — —
 דאַס איז געװען דער זומערדיגער זונטאַג־אָװענד, אױף װעל־
 כּעז דאַס יונגע מײדעל האָט אזױ אַרױסגעקוקט די גאַנצע װאָך — —
 דײ גאַנצע לאַנגע װאָך !

מ ו ז י ק.

די קלײנע האָט זיך געלערענט קלאַװיר־שפּיעלען.
 זי איז געװען צװעלף יאָהר אַלט און געהאַט װאונדערליכע אױ־
 בען.
 ער איז אַרומגעגאַנגען אײבער'ן צימער אַרױף און אַראָפּ, אַרױף
 און אַראָפּ.
 ער איז געבליבען שטעהן — — — ער האָט זיך אײנגעהאַרכט
 און עס האָט איהם מאַדנע געריהרט.
 דאַס זענען געװען עטליכע װאונדערבאַרע טאַקטען, װאָס האָבען
 זיך כּסדר אומגעקעהרט צוריק.
 און דאַס קלײנע מײדעל האָט אַרױסגעצװאונגען פּונ'ם קלאַ־
 זײער די גאַנצע טיעפע שעהנקײט דאַפּון.
 גלײך זי װאַלט פּלוצים אױסגעװאַקסען און געװאָרען אַ גרױסע,
 אַן אַלץ־פאַרשטעהענדיגע !
 „װאַס איז עס פאַר אַ זאַך װאָס דו שפּיעלסט?“ האָט געװאַנט
 דער הערר.
 „פאַרװאַס פּרעגסטו ? דאַס איז מײן „אַלבערט עטײוד“, „אַלבער־
 טײני נומער 18 ; װען איד שפּיעל דעם עטײוד, מוז איד שטענדיג
 טראַכטען פּון דיר — — —“
 „פאַרװאַס ?“
 „איד װײס נישט. אזױ איז דאַס!“

גלייך ווי זי וואלט פלוצים אויסגעוואקסען און געווארען א
 גרויסע, אן אלץ-פארשטעהענדיגע!
 ער האט ווידער גענומען ארוםשפאנען איבער'ן צימער, שטי-
 לערהייד, ארויף און אראפ, ארויף און אראפ — — —
 דאס קליינע מיידעל האט זיך ווייטער געלערנט שפיעלען אויפ'ן
 קלאוויר, בערטיני נומער 19, בערטיני נומער 20, בערטיני נומער 21,
 22, 23 — — — אבער די נשמה איז שוין מעהר דאכיי נישט געווען.

אין שטאדטישען גארטען.

עס איז געווען זייגער זיעבען פארנאכט.
 יא ווארימער, ווארימער אווענד. ניינצעהנטער יוני. אויף די
 מאסען איז געלעגען דער שלעפערדיגער, שטינקענדיגער שטאדט-
 זומער.
 אינ'ם שטיקעל שפאציערגארטען הינטער די גאלדענע שטא-
 בעמען האט געוואוינט ס'דאָרף.
 די ווייסע מאנדעל-בליוהונגען, די ווייסע אקאציען, די געלע
 גאלדרעגען-בלומען האָבען געשמעקט.
 אויף די קליינע, קיילעכדיגע לאנקעס זענען געלעגען טונקעל-
 פרינע קראנצען פון בלישטשענדיגע לעדער-בלעמער.
 דאָס איז געווען די גארטענקונסט, די קולטור.
 אבער אומעטום האָבען געלויכטען די צעזייטע-אוי-צעשפרייטע
 געלע פעלדבלימלעך.
 דאָס איז גאר קיין קונסט נישט געווען. דאָס איז געווען די
 מאטור.

זיי זענען געזעסען אויף אייזערנע בענקלעך.
 די יונגע ראמע האָט אויף זיך געהאט אַ קלייד פון העליאָטראָפּ-
 פּאַרב. די ברייטע זיידענע ארבעל זענען געווען ארומגעזוימט מיט
 ווייסגעלע שפיצען. דאָן האָט זיך געזעהן די האנד, אַ פיינע ווייסע

האנד. דער יונגערמאן ביי איהר רעכטער זייט האט באמראכט אטדי האנד ווי א לעבעדיג-געווארען קונסטווערק; זי איז געווען אזוי דין, אזוי ווייס און אזוי ריהרעוודיג. יעדער פינגער האט אויס-געזעהן ווי א שלאנקע באַלעט-טענצערין.

איינמאהל האט די יונגע דאמע געזאגט צו א הערר (זי האט דעמאלט געטראגען א העלגריין זיידען קלייד מיט ווייסע זיידענע קרייזלעך): „וואס איז דאס אזוינס אן „אנשטענדיגע“ פרוי? ! דארף מען זיך דאמיט באַריהמען? ! איך פיהל נאר אז דאס לעבען — אזוי ווי עם איז — האט גענוג מעלאנכאליע, לאנגוויילע, בענ-קען — —

איך וועל שטענדיג אזוי זיין. איך פרעה מיך אז מען באַ-וואנדערט מיינע קליידער, מיין געשמאק. איך קוש נישט מיין אייגענעם מאן, קוק איהם נישט אן מיט „האניג-אויגען“, אבער איך בין צופרידען, אזוי ווי א קינד ביי דער מוטער'ס ברוסט. דאס קינד זויגט און זויגט, הערט-אויף אויף א וויילע, קוקט ארויף צו דער מוטער און זויגט ווייטער און איז זעהר-זעהר באַפרידיגט. אט אזוי לעב איך! איך גלויב אז אלע גליקליכע פרויען לע-בען אזוי. ווי אזוי דען זאלען זיי לעבען? אפשר אין א וויכער פון געפיהלען? ! דאס איז דאך נישט ס'גליק. דאס גליק איז די באוועגונג וואס איז געווארען דו ה. אט-דאס איז דאס גליק“.

איצט איז זי געזעסען אין א העליאטראפ-פארביג זיידען-קלייד אין שטאדטישען גארטען, צווישען איהר מאן און דעם הערר אל-בערט, און זי האט אייגענטעמט דעם פייכטען קיהלען דופט פון די גראזען, דעם זיסען אטעם פון די מאנדעל-צוועטען, פון די אקאר-ציען — און זי האט געזאגט: „לאמיר דיכטען — — —“

„ביטע זעהר!“ האט געזאגט אלבערט.

„זיי זענען געזעסען אויף דריי אייזערנע בענקלעך אין שטאד-טישען גארטען“ — האט געדיכטעט די יונגע דאמע.

אלבערט: „עס האט געשמעקט פון מאנדעל-צוועטען — — —“

„ניין“ האט געזאגט דער מאן „עס האט געשמעקט פון באר-
טיסטענע קינדער-קליידלעך, פון שטויב, פון גומיבאלען“.

זי: „מאריא האט ארויפגעגלאצט צו דער פאָהן פונ'ם ראטהויז-
טורעם — — —“

ער: „אלבערטוס האט ארויפגעגלאצט צו דער פאָהן פונ'ם ראט-
הויזטורעם — — —“

זי (רויטווערענדיג): „איך וויל נישט איהר זאלט מיר נאָכ-
רעדן; איהר מוזט אליין דיכטען — — —“

ער: „אויף דער פאָהן פונ'ם ראטהויז האָבען זיך זייערע בלי-
קען צונויפגעטראָפּען — — —“

„גוט נאָווענט, פראנצי!“ האט געזאגט דער מאן און איבערגע-
שלאָגען די דיכטונג.

דאס קליינע מיידעל האט געטראָגען אַ רויזרויט קלייד, וואס איז
געווען געמאכט ווי אַ העמד. די רונדליכע ארעמס זענען געווען
נאָקעט און דער האַלז און די שעהנע פיס אויף.

זי איז געשטאנען גלייך-אויסגעשטרעקט און געענטפערט:
„גוט נאָווענט!“

דאן האט זי זיך געזעצט אויף דער שויס פון דעם יונגענמאן,
וועלכער האט מיט אַ מינוט פריהער געדיכטעט וועגען דער אויגען-
באגעגניש אויף דער „פאָהן פונ'ם ראטהויז“.

ער האט זי ארומגעפלאַכטען מיט זיין ארעם, און האט זי ליעב
און פיין געדריקט צו זיך.

ער האט איהר שטיל אריינגעזאגט אין אומער: „בערטיני נר-
מער 18 — — —“

„שש!“ האט זי געזאגט און האט זיך גערויטעלט.

„איך מוז געהן באַגעגענען די מאדאם מ.“ האט ער געזאגט.
„ביטע, לאזט זיך ניט שמערען!“ האט געזאגט די פרוי אין

העליאטראפ-קלייד. „מען ווארט שוין מסתם אויף אייך — — —“
זי האט דערלאנגט איהר וואונדערשעהנע האַנד.

ער האט געפיהלט אַטרי ווארימע, ווייכע, וואונדערליכע האַנד-
פלאַך.

ווען ער האט אָפּגעלאָזען די האַנד האָט די דאַמע נאָך אַלץ
 געפּיהלט ווי ער בעט זיך „אַ, לאָז מיך נאָך אַביסעל — אַבי-
 סעל — וואָס קען עס דיר שאַמען?!“
 „איך'ל דיר באַגלייטען!“ האָט געזאָגט דאָס קליינע מיידעל
 און זיך אָנגעהאַנגען אָן איהם.
 אַרעם־אינדערעם זענען זיי געגאַנגען דורך די לייכט־פאַרנע-
 פּעלטע, מיט־צוועטדופּטענדע אַלעען.
 ער איז געבליבען שטעהן און האָט זיך געגריסמ
 דאָ איז געזעסען אַ דאַמע מיט נייסטפּולע, נעוועזענע גע-
 זיכט־ליניען און אַ יונג מיידעל מיט אַש־בלאַנדע האָאַר און אַ בלייז,
 ערעל פּנים.
 „מיר וואַרטען שוין אַפּשר אַ שעה“ האָט געזאָגט די מוטער
 „וואו זענט איהר געווען?!“
 „פּריילייך פּראַנצי!“ האָט דער יונגערמאַן פּאַרגעשטעלט זיין
 קליינע פּריינדין איז רויזרויטען העמד־קלייד.
 וואו ער איז געווען, האָט ער נישט געזאָגט.
 פּראַנצי האָט בעמראַכט דאָס בלייכע, יונגע מיידעל.
 אַ, קינדער נשמות, קינדער נשמות — — —
 „איך מוז געהן צוריק צום פּאַפּאָ“ האָט זי געזאָגט.
 „ניין, בלייב נאָך אַביסעל“ האָט געזאָגט אַלבערט.
 ער האָט זיך געזעצט לעבען העם יונגען מיידעל מיט'ן בלייכען
 פּנים און האָט גענומען פּראַנצי'ן אויף דער שוים.
 „האַט איהר ליעב אַלבערט'ען?“ האָט געפרעגט דאָס בלאַסע
 מיידעל און איז רויט געוואָרען.
 „צוערשט קומט דער זיידע, דערנאָך קומט עמיצער אַנדערש
 (איהר פּאַרשטאַרבּענע מוטער) און דערנאָך קומט „ער“.
 „און דער פּאַפּאָ?“ האָט געפרעגט די עלטערע דאַמע.
 „ער קומט ערשט אַ סך שפּעטער!“ האָט געזאָגט פּראַנצי,
 פּעסט און זיכער.
 „דו ביזט אַ נאַר!“ האָט געזאָגט אַלבערט און האָט זי גע-
 קושט.

זי האָט זיך צערטליך צוגעטוליעט צו איהם. דאן האָט זי געטון
א שפרונגראויה, געזאָגט אַדיע, און איז אנטלאָפּען געוואָרען.
„העי, פראנצי!“ האָט ער איהר נאָכגעשריינען.
„וואָס איז?“ האָט געפרעגט דאָס רויטרויזע העמד.
„גארנישט!“ האָט געזאָגט אַלבערט.
„אָייער קליינע פריינדלין האָט אַיך, ווייזט אויס, זעהר לייעב“
האָט געזאָגט דאָס בלאָסע מיידעל.
„איהר מאַכט אַלעמען קאַליע, אפילו קינדער פון עלעף יאָהר“.
האָט געזאָגט די מוטער, אביסעל ביזליך.
„איד גיב איהר דאָס, וואָס איהר לעבעדיגער פאָטער און טויטש
מוטער קענען איהר נישט געבען — לייעבע!“
די מוטער האָט געזאָגט: „מען טאר צו אַיך נישט צולאָזען
קײן שום פרוי — אויב זי איז נאר עלטער פון אַכט יאָהר“.
זי האָט אַבער געמיינט: „אַלע — אַ חוץ צוויי“ — — איהר
טאַכטער און זי.
„פארוואָס?“ האָט ער געטראַכט, „אַט קען אַיך אַ יונגע פרוי
פון 23 יאָהר; זי האָט וואונדערשעהנע ווייסע הענט, און אונזערע
בליקען האַבען זיך באַגעגענט אויף דעם פאַהן פונ'ם ראַטהויז — —
וואָס האָב אַיך איהר געטון? וואָס שאַט אַיך איהר?“
דאָס יונגע מיידעל האָט זיך פאַרקוקט אויף די וועג־שטיינדלעך
פון דער אלעע.
אַלבערט האָט געזאָגט זעהר שטיל: „ביזט ביז וואָס אַיך
האַב דיך געלאָזט וואַרטען — —?“
זי האָט זיך פאַרקוקט אויף די וועג־שטיינדלעך פון דער אלעע.
זי האָט געטראַכט: „בייז, בייז — —!“ וואָס זענען דאָס
פאַראַ גאַלדענע צייטען, אין וועלכע מענשען זענען אזוי רייך,
אַז מען קען זיך נאָך פאַרדינען צו זיין בייז? קעניגניס צאַרענען,
כדי צו קענען פאַרגעבען און הנאה האַבען דאָפון, אַבער בעטלעך־
ליינס — — ?!“
ניין, זי האָט עס געטראַכט אַ סך איינפאַכער, טראַגישער.

אייגענמליך האט זי עס גאר אין גאנצען נישט געטראכט. זי האט עס בלויז געפיהלט.

און זי האט זיך פארקוקט אויף די וועג-שטיינדלעך פון דער אלע, אויף די קליינע, קיילעכדיגע לאנקעס מיט די טונקעלע קראנצן צען און די ליכטיגע פעלדבלימלאך, און די פארגאלדעטע שפיצען פון גארטענטויער — — —

די ווייסע מאנדעל-צוועטען, די ווייסע אקאציען, די געלע גאלדענען-בלומען האבען געשמעקט אין דער ווארימער, ליכט-פארנעפעלטער יוגילופט — — —

אלבערט האט געזאגט: „די וועלט איז רייך און שעהן — — —!“ אבער דאס איז געווען זיין אינוועניגסטע וועלט, ווארים די וועלט א ר ו ם איהר איז געווען ארעם-נשמה'דיג און קליין?

איז דען דאס א ו י ד אונזער „אינוועניגסטע וועלט“, די חופטיגע מאנדעל-צוועטען, די ווייסע אקאציען און א ווייסע האנד? און דאס שטייכלען פון א סינד? און די געבראכענע נשמה פון דער פרוי?!

אויך

א פאעטישער אבענד.

נעבען יעדען טעלער איז געשטאנען א גלאז-וואזע מיט גלאנציג-רויטע זשארושיון-בלומען.

אויפ'ן טיש איז געלעגען א לענגליך סערוועט, באשטיקט מיט רויטער זיך. אין צוויי טיעפע, רויטע, גאלד-שיסלען זענען געלע-גען גאנץ-רויטע בלוט-אראנזשען און די פיינע געבעקסלעך אויף די זילבערנע טעלער זענען אלע געווען באדעקט מיט פאזימקע-איינגעמאכטם.

דער לייטנאנט האט געגעסען רויט-באשמירטע שטיקער ברויט-דאס פרייליין נעבען איהם האט געהאט רויטע באקען. די כלה

האָט זיך גערויטעלט אזוי אָפּט ווי הער חתן האָט זי געקושט און דער רויט־זיידענער קאַמפֿ־שירם האָט אלצדינג פּערפֿלייצט מיט אַ רויטען טומאָן. בלוז די יונגע באַלעבאַסטע איז געווען בלייך. זי איז געווען די פּערפֿאַסערין פֿון אַט־דער „סימפֿאַני אין רויטען“. זי האָט עס געטון צו עהרע פֿון חת־כלה און ווי אלע דיכטערנים איז זי געווען גערוועזן און בלייך.

נאָכ'ן נאַכטמאַהל האָט מען געטרונקען מאַי־וויין פֿון שעהנע גרינע גלעזער, און די יונגע באַלעבאַסטע האָט אלעמען צעזעצט אַרום זיך און האָט אין אַ וואַנדערבארען טאָן פֿאַרגעלייענט זעהר אַ ליעבליך געדיכט וואָס זי האָט פּערפֿאַסט צו דער געלעגענהייט. זי האָט עס געמוזט פֿאַרלעזען נאָך אַמאַהל און וויעדער האָט זי עס געלייענט מיט אַ וואַנדער־ווייכען, עדעלען טאָן.

עס האָט געקלונגען ווי אַ שטיק פֿון בעטהאווען'ס ס ע פ ט ע ט. די טשעלאַ זינגט זיך אַרויס אין געלויטערטער פֿרייד, זי טאַנצט כּמעט. יאַ זי טאַנצט ווי עס טאַנצען די קליינע מיידלאַך אויף די לאַנקעס, און האַלטען זיך ביי די שירצלעך. דערנאָכרעם צע־שפּרייט די טשעלאַ אַ פֿאַר פֿליגלען און הויבט זיך אַרויף צו די שטערן, צו די שטערן. — — —

פֿונקט אזוי איז עס געווען מיט'ן ליעד. עס האָט געטאַנצט: דערנאָכהעם האָט עס אויסגעשפּרייט די פֿליגלען און זיך אוועקגע־לאַזט אינ'ם הימעל אַריין!

שפּעטער האָט די באַלעבאַסטע געזאָגט: „שפּיעלט עפעס אַ“ דער לייטנאַנט פֿון די רויטע ברויט־מיט־פּאַזימקעס, דאָס פֿריי־ליין מיט די רויטע באַקען האַבען עפעס געשפּיעלט אויפֿ'ן קלאַר־וויר.

דערפֿאַר ווייל אלע געסט האַבען דאָסזעלבע שטיק מוזיק גע־הערט ביי די „איטאַליענער“, האָט עס אויף זיי געמאַכט אַ גוואַל־דיגען איינדרוק.

איינער האָט געזאָגט: „זיי ביידע זענען זעהר גוט צענויפֿגע־שפּיעלט“ — — —

סאָזונדערס געפעלען געוואָרען איז עפעס אַ ליעד וועגען אַז
 „אַרימען פּאַיאָז“ עס האָט געזונדען. די העררען האָבען מיט-
 געזונגען אין כאַהר, ווי-וואויל דאָס איז נאָר געווען אַ סאַלאַ. אפילו
 דער יונגער ענגלענדער האָט געזאָגט „אַלרייט — —“ און וואָס קען
 זיין מעהר!

דאָס דאָזיגע ליעד האָט באַמת געקלונגען ווי אַ „געמאַרדעטע
 ליבע“.

די בליהענדיגע ליבע אבער, די וואַקסענדיגע, האָט
 פאַרפלאַכטען אַ האַנד-אין-אַ-האַנד ביים אַפּענעם פענסטער און
 האָט געבליקט אין דער מילדער נאכט אַריין און געאַטעמט די לופט
 וואָס האָט אַהערגעצויגען פון די הויכע געבערג און האָט מיט זיך
 געבראַכט ריחות פון גראַז, אויף וועלכען עס צערניגט דער שנעע. —
 דאָס איז געווען אַ פאַעטישער אַווענד.

אַז אַלע זענען אַהיימגעגאַנגען, האָט דער הויזהאַר געזאָגט:
 „אַנימאַ, יעדער זאָך רעגט דיך אויף. עס איז נישט פאַר דיר אַזוינע
 אַווענדען מיט אַזוי פיעל געזעלשאַפט. עס מאַטערט דיך אויס — —
 צו וואָס? !“

די דאַמע האָט אַרויסגענומען די רויטע זשאַרזשין-בלומען
 פון די גלאַז-וואַזען, האָט ביי יעדען שטענגעל אַפּגעשניטען אַ שטיק-
 קעל פון אונטען, זיי זאָלען בעסער קענען איינזויגען ס'וואַסער, —
 האָט זיי אַלע אַריינגעלעגט אין אַ פלאַכער וואַסער-שיסעל, וועלכע
 זי האָט אַוועקגעשטעלט פאַר'ן פענסטער.

„קום — —“ האָט געזאָגט דער הויזהאַר „ס'איז שפּעט און
 דו ביזט מיטד — —“

„ביי אַ צווייטער געלעגענהייט וועל איך אַלצוינג אַראָנזשירען
 אין בלאַה!“ האָט זי געזאָגט „אַ בלוויידענער לאַמפּ-שירם, בלאַהע
 היאַצינט-בלומען, שאַ, צי איז פאַראַן עפעס אַ בלאַה אייננע-
 מאַכטס? ! אפשר פון יאַנדעס — —?“

„ביזט אַ קינד — —“ האָט געזאָגט דער הויזהאַר און האָט זי
 געקושט.

דאָס קינדער־מידעל.

דאָס קינדער־מידעל מיט די ליכטיגע בלאַנדע, זיידענע האָאַר
האַט געעפּענט די פּאַדער־טיהר. „אה — —“ האָט זי געזאָגט „קיי-
נער איז נישטאָ אין דער היים. די גנעדיגע פרוי און דער גנעדיגער
הערר זענען געפּאַהרען שפּאַצירען מיט'ן קינד.“

„איך וועל דאָ צו־וואַרטען“ האָט געזאָגט דער יונגער־מאַן.

ער האָט זיך געזעצט אין דער קיך אויף אַ הילצערן בענקעל.

וואַלצדינג האָט געבלישטשעט, די בלאַהגרויע קאכעל־שטיינער,
דער דיקער, מעשענער קראַן פּונ'ם וואסער, דער רויטברוינער דיך
פון קליינע שטיינדלעך מיט די מאטע ווייסע און בלאַהע פּלע-
קען — — — און דעם מיידעל'ס זיידענע האָאַר.

ביים אפּענעם פענסטער זענען געהאַנגען אויף דער צווייג געל-
נרינע וויינטרויבען.

דאָס יונגע מיידעל איז געשטאַנען אנגעלעהנט אַן דער טיהר.
„ווי איז עס איך געגאַנגען צו לאַנד, עמיליע? — — —“

ער האָט געוואוסט אז זי האָט ליעב דאָס דאַרף און אז זי
בענקט אַהינצו — — —

דערנאַכדעם האָט ער געזאָגט: „ס'איז היינט זעהר אַ שעה-
נער הערבסט־אָווענד — — —!“

„אין דער שטאָרט — — ?!“ האָט זי געזאָגט.

ועס איז געוואָרען טויט־שטיל.

נאָר די וואסער־טראָפּענס פּונ'ם גלאַנציגען וואסער קראַן האָר
בען געקלאַפט אויף דעם מאַרמאַר־דעקען — פּלאַפּ, פּלאַפּ, פּלאַפּ.
„האַט איהר קיינמאַל נישט קיין פרייען טאַג?!“ האָט ער גע-
זאָגט.

„צו וואָס? צו וועמען זאַל איך געהן? ! איך האָב קיינעם
נישט — — —“

„איהר האט זיך דא זעהר גוט“, האט ער געזאגט „איהר האט זעהר ליעב ס'קינד, אין אייערע הערשאפטען זענען איידעל און גוט, איבערהויפט די מאדאם.“
 „יא“

זי איז געווען בלויז אכצעהן יאהר אלט, האט געהאט א בלוט און-מילך פארב אין די באקען, א פיינעם שטעל. אלע האבען זי ליעב געהאט, בפרט דאס אינגעל, דאס קינד. אד' — — דאריבער אז עמיצער האט איהר געזאגט „איהר האט זיך דא זעהר גוט“, פלעגט זי וענטפערען „יא“.

דער יונגערמאן האט געטראכט: „צעהנטויענד אומגעבויר רענע וואונשען דרעהען זיך ארום אין אזא יונגען קערפער — — —“
 ער האט געזאגט: „וואס טוט איהר ביינאכט ווען ס'קינד שלאפט? !“

„גארנישט“ — — — האט זי געזאגט.

„דאס קינד ווערט דאך אנטשלאפען ארום זייער אכט — — ?“
 האט ער געזאגט.

זי האט געשוויגען.

דערנאכדעם האט זי אראפגעלאזט די אויגען און געזאגט: „ווען איך זאל האבען די הערשאפטען'ס נעכטיגע צייטונגען — — — אבער א חויז דעם דארף מען האבען ליכט, און דאס קאסט געלב — —“
 צו מארגענס האט איהר יונגע מאדאם צו איהר געזאגט:
 „עמיליע, איהר קענט יעדע נאכט געהמען צו זיך אין צימער אריין די נעכטיגע צייטונגען — — — איך האב געקויפט א הויכען קאפאנישען וואנד-שירם, כדי ס'קינד זאל נישט געשמערט ווערען פון אייער לאמפ — — —!“

„מיין לאמפ — — —?“

„יא, איך האב אייך געקויפט א לאמפ צום לעזען.“

„אה, גנדיגע פרוי — — —“ האט געזאגט דאס יונגע פיידעל און איז בלאס געווארען.

אבער דער יונגערמאן פון אטידאָטומעלטען האָט געטראַכט :
 „צעהנטיזענדר אומגעבוירענע וואונשען דרעהען זיך ארום אין אַזאָ
 יונגען קערפער. זעה אז איינער פון זיי זאל געבוירען־ווערען.
 דערפילט־ווערען — — — אז דעמאלט וועלען בלייבען בלויז נאָך
 ניין־טויזענדר ניין־הונדערט ניין־און־ניינציג!“

אויפ'ן נאכט-קאַנצערט.

דער זאַאל איז פיערעקערדיג, שנעע־ווייס — און זוי אַ ריזיג
 שאַכטעל פון האַרטען פאַפיער. דאָס ליכט גלאַנצען דורך דעם
 שווערען גלאַז, וואָס רופט ארויס געלגרינע און ווייסגרינע פייער־
 פלעקען. די לעצטע בלישמען ווי גלאַנציג וואסער אָדער עהל.
 ווי מילך אין לבנה־ליכט.

דעכטס פון איהם איז געזעסען זיין גאַלדבלאַנד שוועסטערל
 אַנגעטון אין קאווע־פאַרביגען־סאַמעט. זי האָט זיך אין דער היים גע־
 באַדען, זיך געטומעלט, געהאַט אויסצעשטעהן אַלערליי שטוביגע
 זאַכען, וואָס זענען נישט אַנגענעהם, איצט האָט זי געוואָלט געפינען
 עפעס וואָס זאל זי גרינגער־מאַכען, דערווייטערן. זי האָט געקוקט
 אין דעם ריזיגען פאַפירענעם קעסטעל מיט די גאַלדגרינע גלאַנציגע
 פייער־פלעקען — — —

„הפנים אז מען בלייבט אומעטום דאָס וואָס מען איז“ — — —
 האָט זי געפיהלט.

די שפיעל־אינסטרומענטען האָבען געזאַגט : „ארויס פון דער
 וואַנע — — —!“ „מאָריע, טייערע מאָריע!“ — — — „זייט אַזוי גוט
 און פערמאַכט דעם קראַן“ — — — „ווי שעהו איהר זענט, פרייליין —
 — — —“ „וואו איז מיין זיידען־טיכעל? — בימע, אַ פאַר קרייצער
 פאַר דער גאַרדעראַב!“ — — — „נו, ריהר זיך שוין!“ — — —
 „איז פאַראַן ערגעץ אַ פריהלונג? !“ — — — „וואָס איז אזוינס
 מוזיק? !“ — — —

לינקס פון איהם זענען געזעסען צוויי שוועסטער, יונגע פרויען, באקאנטע. איינע פון זיי האט געטראגען א פאנזשירבלוזע מיט רובינ-צירונג און זי האט געהאט שווארצע אויגען ווי די האלבע נאכט. אט-די אויגען האבען געזאגט: „איד וויל ברענען! צינדט און א פיוער! איד וויל ברענען — — —!“ די אנדערע האט געטראכט: „דאס לעבען האט שעהנע דעטאלען, אזוי ווי ס'קוואר-טעט. אבער וואו איז עס? מען צעהלט און מען צעהלט — — — אניטא איז מיעד. צעהלען מאכט מיעד, נישט אזוי? ! ווען איד זאל האבען צעהנטוויזנד? ! איד וואלט עס אריינגעלעגט אין א גאל-דען קעסטעלע, און דאס שליסעלע וואלט איד געווארפען אין ים אריין — — —“

די פירלען האבען געזונגען.
זי האט געטרוימט: „העלגאלאנד — — — א, מיינע זומער-טעג — — — אינ'ם ים — — —“

דאס פרייליין אין קאווע-פארב האט געטראכט: „די פיער העדרען אט-דא אויבען זענען שווארץ-אנגעטון און צענויפנעדריקט, זיי מוזען זיצען זעהר נישט-באקוועם און יעדער פון זיי צעקנייטשט זיין אייגענעם פראק. עס איז קייזערליכע מוזיק. דער ערעלסטער קונסט-גענוס. יא, געוויס. די אפערא האט מעהר פארבען — — —“
„די אפערא האט מעהר פארבען — — —“ האט זי איצט בא-שלאסען אויפ'ס ניי און איהר פריש-געבאדענע הויט האט אנה-געהויבען זיך ארויסצונעפלען אין דער קאנצערט-לופט.
זי האט געטראכט: „האב איד צו-געשטעקט דאס פלעשעלע אדע-קאלאן? האב איד אוועקגעלייגט דאס פרישע נאכט-העמר וואו מען דארף? האב איד — — —“

די דאמע האט געזאגט צו דעם הערר: „איהר מוזט זעהען העלגאלאנד — — — איד האב געטאנצט דעם טאנץ מיט די מאט-ראזען — — —“

געהייסט האט עס: „יא-יא. אט אזא איינע בין איד, צי דו גלויבסט מיר, צי נישט. אט-אזא-איינע בין איד — פון צייט צו צייט.“

„פסט — —“ האט מען געזאגט.
 נישט מענער האבען אנגעפילט דאס ווייסע פאפיער-קעסטל,
 ווי מיט באנבאנעס.
 די משעלא האט זיך איצט אריינגעכאפט אין איהר הארץ
 אריין — — —

„וואס קוקסטו מיך און מענש? — הער דיך בעסער צו — — —“
 פויזע.

„העלגאלד — — — איד טאנץ מיט די מאטראזען!“
 „דו איידעל קינד מיינס — —“ טראכט דער הער „האבען זיי
 זיך נישט דערקוועמט?!“
 „פון וואנען קום איד?“ — — פיהלט זי פלוצים „וואהין געה
 איד? ! איד וואוין אויף גרויסנאס נומער 17, ערשטער שטאק.
 נומער 5 אויף דער טיהר. אין פאר-הויז אין פאראן א רויטער טע-
 פיד און אן אלטמאדישער שפיגעל. אזוי ווי א קליינע תפיסה
 אין עס — — —“

„העלגאלד, איד האב געטאנצט מיט די מאטראזען — — —!“
 דאס פרייליין אין קאווע-פארב טראכט: „איד האב קיינעם
 נישט — — —“

שטילערע מוזיק.

שטארבענדיגע.

„אזוי ווי שאמענס — — —“ זאגט די יונגע פרוי.
 „וואס פלוידערסטו?“ — טראכט דאס פרייליין „אזוי ווי שא-
 מענס — — —“

די פירלען זענען זיך פערנאנגען: טי-טי-טי-אי — — —
 אויף דעם האט די משעלא געענטפערט מיט א לייכטער וויער
 דערהויכונג פון דער אלטער טעמא. אבער נאך אזוי-א, פון אויבער-
 אויף שא — — — נישט-א. — — —

„ווי שאמענס“ — — —

אלע האבען געזאגט „בראווא“. אזוי ווי מען וואלט צומביר
 שפיעל געזאגט: „בראווא! א קינד אין געשטארבען.“

אייגענמליך האָט מען איצט געזאָלט הערען אַ פארשטיקט גע-
וויין.

די יונגע פרוי נעהמט ארויס דאָס אַפּעראַגלאַז פון דער זייד-
דענער האַנדטאַש. נעהמט ס'גלאַז צו די אויגען, ארויף, אראָפּ,
אראָפּ, ארויף. — — —

דאָס פרייליין טראַכט: „איז עס געווען אַזוּ געשמאַק, אָדער
בלויז טרויריג? !“

איז דער ערשטער רייה זיצט פרוי מ. זי באַקומט אַלצדינג אין
לעבען פון דער ערשטער האַנד. אפילו איהר זשאַקעט איז פון אַן
אַריגינעלען מאַדעל: העלגרינע זייד און גרינבלאַהע גלאַזפּערלען,
וואָס מינערויף אינ'ם ליכט. זי טראַכט: „ווי אנגענעהם דאָס
לעבען איז און אזוי איינפאַך און ווי שעתן די העררען מוזיקאַנט
מען שפּיעלען! וועט דער הערר מאַקס מיטגען צום נאַכטמאַהל? !“

די גאַנצע ערשטע רייה האַלט זיך פאַר קעניג לודוויג, און יעדער
מיינט אז מען שפּיעלט בלויז פאַר אַ י ה א ל י י ז. אין דער
אַמת'ן פליהען די טענער ארום אין דעם ווייסען פאַפּיער-קעסטל
אזוי ווי דינע שמעטערלינגען, צעקלאַפּען זיך און די גאַלדגרינע פּלע-
קען פון די לאַמפּען — — — אָבער אין די ערשטע רייהען שוועבען
זיי פאַרזיכטיג איבער די קעפּ ווי איבער בלומען.

דער מוזיקדירעקטאָר זיצט נידריגער פון דער ביהנע. זיין
אויער איז פול מיט לאַבירינמען, אַפּגרונדען. אַ דינער פאַדעם
פיהרט צום וועלט-גייסט!

אלע זאָגען „בראוואַ!“ — — —

ער פיהלט: „אַ קינד איז געשמאַרבען — — —“

„איהר מוזט זעהן העלגאַלאַנד — — —!“ זאָגט די פרוי אַ
דעם הערר „איד וואַלט אייך געוואונשען איהר זאָלט עס זעהן!“
„איהר זענט ווי אַ מושעל, אין זוייעלכען דער ים זינגט נאָך אַ
לאַנגע צייט נאַכדעם ווי עס איז שוין — — —“
דערנאַכדעם האָט זיך אַנגעהויבען אַ נייער מוזיק-נומער.

דאס קלאוויר האט געזאגט: „נאכדעם ווי עס איז שוין, נאכ-
דעם ווי עס איז שוין — — —“ און האט געטאנצט דעם מאטראזען-
טאנץ. די טשעלא האט פערבאפט ס'הארץ, ניין, עס האט צענויפ-
געדריקט ס'הארץ און עס צוריק אפגעלאזען. מיט אמאהל איז גע-
ווארען אזוי שעהן — — — אדער אפשר האט זיך נאך אזוי גע-
דאכט. — — —

„ווי דאס באדען זיך אין ים — — —“ האט די דאמע געפיהלט.
„ווי העלגאלאנד און ווי דער זומער און ווי א סטארע געלע שאף
וועלכע ווערען געטריבען דורך א זוניגען דארף און ווי דער דופט
פון קארטאפעל פעלדער פאר-נאכט, ווי גוטע זופ ווען מען איז
געווען קראנק ווי „ביטערזיס“ געטראנקען און ווי „ענדליך ביזטו
מיט מיר!“ — — —“

דאס פרייליך האט געטרוימט: „האב איד דען עמיצען? — — —“
דער הערר האט אנגעקוקט די העלגאלאנדערין, „ביטע, רעכען
נישט אריין דעם-האזיגען בליק אין חשבון — — —“
„ניין“ — האט זי געענטפערט מיט איהרע מילדע אויגען „איד
וועל נאך צולעגען א י י ג ע נ ע!“

„און ווארף נישט דאס שליסעלע אין ים אריין — — —!“
„און ווארף נישט דאס שליסעלע אין ים אריין — — —!“
קלאוויר, ערשטע פידלען, צווייטע פידלען, טשעלא וואלא —
אלע האבען געזונגען: „ווארף עס אריין אין ים, אין ים, אין
ם — — —“

דאס פרייליך איז קאווע-פארב האט געטראכט: „אט דאס-א
קלינגט באמת אזוי ווי „איד האב קיינעם נישט, קיינעם נישט,
קיינעם נישט — — —“

אויפ'ן לאַנד.

אַניטא און אלבערט זיצען נאַכמיטאָג אויפ'ן גאניק פון זייער ווילא ביים ים.

דער גאניק פינקעלט מיט רובינרויטע וויינבלעטער.
אלבערט רויכערט גומע ציגאַרען. לייענט „זשערמאַנאַל זאַלא“.

די דאַמע בליקט צום גאַרטען-ביים-ים.
אויף די קוסטען הענגען רויטע, דורכלייכטענדיגע יאנדעס, און שווארצע נישט-דורכזיכטיגע. קליינע פייגעל האבען אהן שום גערויש פארלאזען א צווייג, זענען שאַשטיל אוועק. די לאנקעס האבען געהאט אויף זיך פארביגע הערבס-טופעלעך. די צווייגען פון די בוכענביימער זענען געווען ווי פיינע ברוינע נעצען, אַנגע-צויגען אויף א ליכטיגבלאַהען הינטערגרונד. ברוינע בלעטער האָר בען זיך ארומגעבאַמבעלט אויף אַטדי צווייגען, ווי מיעדע, איינ-געשאַפּענע שמעטערלינגען. פון די ניס-ביימער האָבען פאַמעליכען אראַפּגעזענענט די בלעטער — — — די דאַמע האָט געפּיהלט: „דער נאַטור'ס זייגעזונט — — —“

ד דאַמע האָט ארויסגעבליקט אויפ'ן ים.

דער ים:

זיינער 5: בלישטשענדיג ווי שאַרפּגעשליפענע שווערדקלינגען אין געפּעכט. די געבערג זענען ווי אַנגעצונדענע דורכזיכטיקייט.
זיינער 6: ליכטיגבלאַהע טייכען און שמרייפען אין בראַנד-פאַרביגען וואַסער. די געבערג ווערען ווי בלייכרויט גלאַז.
א האַלבע שעה שפּעטער: דער ים איז לימענע-געל פון הער זונ'ס אוועקגעהן. א הויך ווי פון א העליאַטראַפּיאַטעם. די גע-בערג ווערען ווי דער אַמעטיס-שטיין.
זיינער 7: קופּער-רויטע און פלאַשגרינע שמרייפען און טייכען אינ'ם גראַהען וואַסער. די געבערג לעשען זיך אויס, פּערבליי-כען — — —

דער באנקדירעקטאר מאכט־צו זיין בוך, פארקנייטשט א שפיץ־בלאט פאר א סימן: ער טראכט „זשערמינאל! דאס איז די ערשטע טרעפ: דער קעלער פון דער מענשהייט. ארבייט אונטער דער ערד און וועניג נשמה — — — מיר זענען די צווייטע טרעפ: ארבייט אויף דער ערד און אביסעל נשמה — — —. אניטא איז די דריטע טרעפ: גארנישט קיין ארבייט אויף דער ערד, און אזוי פיעל נשמה — — —“

ער ריהרט לאנגזאם אן זיין פרוי'ס האנד, זאגט מיט א שמוי־כעל: „קום צוריק אריין! — — —“
דאן געהט ער אריין, פארשליסט פאמעליך די גלאזטיהר פונ'ם גאניק.

צווישען 8 און 9: דער ים איז ווי בליי, ווי צענויפגעדריקט. די געבערג זענען ווייס־גרוי, ווי א גע'חלש'טע יונגפרוי.
דער קליינער, רונדער טייד דארט־ערנעץ גלימצערט ווי זיל־בער: „גוטנאווענט לבנה־שעהנע! — — —“
„גרייט נאך דערווייל נישט דעם נאכטמאהל, מאריאנע — — —“
זאגט דער מאן אינוועניג צום דיענסט־מיידעל „מיר'ן ווארטען — — —“

געזעלשאפט.

די געלכליך־ווייסע, פעטע, אויפגעבלאזענע לאנגוויילע איז אַרומגעקראכען אויפ'ן טונקעל־רוימען, ווייכען טעפיד פונ'ם זאלאן. זאלאן — — —

דער בהרחבה־דיגער שווייז האט עפעס א ווארטשע געטון. יערנאכדעם איז זי ארויפגעקראכען אויף דער שוים פון העם וואונדער־שעהנעם מיידעל, די טאכטער פונ'ם הויז און האט זי ברייט געקושט אויף די ליפען — — —
דאן האט דאס שעהנע מיידעל אנגעהויבען צו געניצען —

אבער קיינער האט עם נישט באמערקט.

די יונגע פרוי איז בריוו־זיידענעם קלייד איז געזעסען לעבען א יונגען, בהרחבה'דיגען שוויין.

זי האט געטראכט: ווי אזוי באטרעפען 4 זעק קוילען 6 קראָ-נען? ! דער קוילענמאן האט זיך מסתמא שוין אליין אריינגערע-כענט דאס טרינקעלד — — ? !

אבער ווייל ער איז געווען א ר י כ ע ר שוויין און פון שעה-נעם יחוס, האט מען שפעטער געזאגט: „אט־דער הערר ט. איז פיין, צוריק־געהאלטען, באשיידען — — — ער האט זעהר גוטע מאניערען“.

די יונגע פרוי, ביי וועלכער עם האט נישט געשטימט דער חשבון וועגען די 4 זעק קוילען, האט געזאגט מיט א שמויכעלע, אויף פראנצויזיש: „א לאכענדיגער מענש“.

דער לאכענדיגער „מענש“ האט אבער גארנישט געלאכט — — אדרבא! ער האט אויסגעזעהן ווי איינער וואס מען האט איהם דורכגעשניטען די אָדערן. אזוי לאכען געוועהנטליך „געזעלשאפט-מענשען“.

„אייער שוועסטער, הערר ט., איז זעהר אַ ליעבענקע — — —“
„א, האט אַ ווארטשע געטון דער בהרחבה'דיגער שוויין.
ער האט געוואלט זאגען: „עם איז זעהר ליעב פון אייד, מיינ גנעדיגע!“

„יאה, איז אייער שוועסטער איז פאראן עפעס אזוינס, עפעס אזוינס — — —“ האט געזאגט די דאמע און זיך פארקוקט אויף דער שטיקעריי פון די ווייסע פארהאנגען, ווי זי וואלט וועלען אראפ-נעהמען ס'מוסטער. „וואס זענען דאס פאראַ בלומען? !“ האט זי געטראכט.

די שוועסטער, וועלכע האט אין זיך געהאט „עפעס אזוינס“, איז געזעסען און געטראכט: „וועט ער קומען?“ — — —
אבער ער איז נישט געקומען.

„עפעס אזוינס“ האט מען נאך באמת קיינמאָהל נישט געזעהן. זי האט פארמאגט אַ פּאַאַר אויגען ווייטער גאַרנישט. אָבער קיינ-מאָהל האט מען נישט געזעהן אַ פּאַאַר אויגען וואָס זאַלען אזוי יא-מערליך שרייען: „גוואַלד, פאַר וואָס קומט ער נישט?“ — — — פּלוצים איז די געלבליד-ווייסע, פעטע, אויפגעבלאָזענע לאַנג-וויילע פאַרבייגעקראַכען לעבען איהר, האט זיך געזעצט אויף איהר שוים און האָט זי ברייט געקושט אויף די ליפען.

זי האט אָנגעהויבען צו געניצען.

אָבער קיינער האט עס נישט באַמערקט. זי האט געגעניצט נישט נאַר מיט'ן מויל, נאַר מיט די אויגען, מיט'ן האַרץ.

דער יונגער לייטנאַנט האט געטראַכט: „היינט איז דער באַל פון די פּיאַקער-לייט ווען דאָס מיידעל גיזעלאַ — — — איך וועל אוועקגעהן גלייך נאַכ'ן עסען. איך קען מיך אַהין דערשלאָגען ארום זייגער עלעף; גיזעלאַ — — —“

די לאַנגוויילע האט אריינגעצוואונגען איהר גראַבע פּויסט אין זיין מויל, האט עס פאַנאָדערנגעעפענט.

דאָס האַבען שוין אַלע באַמערקט — — —

ביים נאַכטמאָהל האט געזאָגט דער זוהן פּונ'ם הויז: „אַטרי גאַבריעלע פּ. האב איך אָנגערופען „די לעצטע וואַקאַנטין פּונ'ם וויענער וואַלד!“ אַלצדינג אין איהר יובעלט! וואָס פאַראַ באַווע-נונגען! וואָס פאַר אַ שטעל! — — יאַוואַהל!“

די דאַמען האַבען געהאַלטען, אז די דאָזיגע באַמערקונג איז גער-מאַכט געוואָרען אַהן שום טאַקט.

„ווי קומט אַהער גאַבריעלע, איהר זאַלט מיר לעבען?!“

אַלע האַבען פיינט-געהאַט דעם זוהן פּונ'ם הויז — — — „ווייל ער וויל שטענדיג זיין אַריגינעל — — —!“ האט געטראַכט פּריי-ליין דעזי.

די פעטע אויפגעבלאָזענע לאַנגוויילע איז אַרויפגעקראַכען אויף דער שוים פון דעם יונגענמאַן וואָס וויל שטענדיג זיין אַריגינעל.

אָבער ער האט נישט געגעניצט, נישט אַפילו אין זיך אַריין!

ער האט זיך גענומען די בעסטע שטיקער עסענווארג פון דער שיסעל, צוויי ווייסע ברוסט-שטיקער פונ'ם קאפ-האהו, און ער האט עס באגאסען מיט זופ-זאפט ווי מיט א שלאקס-רעגען. דאָס האָט איהם זעהר הנאה געטון.

ער האט געטראכט: וואָס פאר אַ מין טאָרט וועלען מיר היינט האָבען? און זי איז פאַרט „די לעצטע וואַקאָנטיין פונ'ם וויענער-וואַלד“ — — ! און איהר זענט מיר אַלע מאַראַליש — האַפּלאַ!“ נאָכ'ן עסען האט די טאָכטער פונ'ם הויז געזאָגט: „הערר פאַן ס. שפּיעלמאָן אונז עפעס — — !“

פאַן ס. האט געשפּיעלמאָט דאָס אינטערמעצא פון „ראַנטצוי“. באַמת וואונדערבאר — — —

די שוועסטער פון דעם שווייזן איז געזעסען אין אַ ווייכען שטוהל און אַריינגעטרונקען אין זיך די ליעבוואוילע טענער — — — . דער לייטנאַנט האָט געזאָגט גלאַט אזוי: „מעג מען איצט אַביסעל אַ טאַנץ טון?“

און ער האָט גאַרנישט געמיינט. די העררען זענען געלענען אין די ווייכע שטוהלען און גערוי-כערט — — — .

די לאַנגוויילע איז אַרויסגעקראַכען צו דעם גאַלדבאַלאַנדען דיענסטמיידעל, וועלכע איז געשטאַנען אין עס-צימער און אַפּגע-ראַמט דעם טיש — — — .

דאָ איז אַריינגעקומען דער יונג וואָס האָט אויסגעפונען „די לעצטע וואַקאָנטיין פונ'ם וויענער-וואַלד“ און האָט דער גאַלדבאַלאַנדע דער אַ קוש געטון אויף די ליפּען — — — .

דאָ איז די געלבליד, ווייסע, פעטע, אויפגעבלאַזענע לאַנגוויילע שוין אַביסעל ברוגזגעוואָרען און איז אוועק ווייטער, אינ'ם פאַר-הויז, וואו עס זענען געהאַנגען אַ סך מאַנטלען און זיידענע טיכער און אַט-די-אַלע זאַכען זיך אַנגעהויבען גרינטליך צו לאַנג וויליגען. ווי וואויל זיי האָבען געשמעקט פון אַדע-קאַלאַן און אַנדערע מחיה'דיגע פאַרפומען. אַבער נאָך אַ לענגערער צייט ווערט

אויף דאָס זעלבסט־דופטען היבשליך איבערדריסיג, בפרט און עס
און נישטאָ קיינער ווער ס'זאל זאָגען „האַפּטשי — — —!“
דאָן איז די לאַנגוויילע געקראַכען ווייטער, צווישען די פינגער
סטרעך טרעפּ און אויף דער שוואַרצער גאַס אַרום און זי האָט זיך
געשלאָפּט צום באַל פון די פּיאַקער־לייט — — — .
כאַרט איז זי אַרויפגעקראַכען אויף דער שוים פון פּרייליין
גיזעלאַ, וועלכע האָט געוואַרט אויף דעם לייטנאַנט, און האָט איהר
אַ ברייטען קוש געטון אויף די ליפּען — — — .
גיזעלאַ האָט אָנגעהויבען צו געניצען און האָט אויפגעמאַכט
ס'מױל אַזוי ווייט ווי מעגליך — — — . אַכער קיינער האָט עס
נישט באַמערקט. — — — ווייל אַלע זעטען געווען פאַרנומען מיט
עפּעס אַ אויסטערליש־ווילדען טאַניז, און זענען געווען פּוזיניש
אַראָפּ!

דער לייטנאַנט איז נישט געקומען.

ער האָט זיך פאַרבראַכט מיט דער טאַכטער פּונ'ם הויז, ביי
די קלאַנגען פון אַן אינטערמעצא, און האָט נישט געוואוסט וואו ער
איז אין דער וועלט — — — !
צו מאַרגענס האָט ס'טעכטעריל פּונ'ם הויז געזאָגט: „נאָך
אַלעמען האָט מען זיך זעהר פּיין אונטערהאַלטען — — —!“
„נאָכ'ן עסען!“ האָט פאַרענדיגט דער אַריגינעלער יונגעראַן און
האַט געטראַכט פון גאַלדבלאַנדע האַאַר און פון עפּעס אַנדערש.

זונטאָג.

אין פאַר־הויז שטעהען די זעקס שטוהלען וואָס זענען איבער־
געגאַנגען בירושע. אַמאָהל האָבען זיי געדיענט פאַר עסציעמער־
שטוהלען און האָבען זיך אַייגענטליך געפאַסט צו מעבעל פון ניס־
האַליץ.

אויפ'ן טיש איז געלעגען אַ געשטיקט רויט־וואַלען טישטוד, און
דאַרויף איז געשטאַנען אַ לאַמפּ פון קרישטאָלגלאַז.

די זאכען זענען געווען נישט־ניי, אבער זיי האָבען זיך גע- האַלטען פריש, אַ שעהנע, בכבוד'ע עלטער.

אין צימער ביים הויזהאַר האָט עס פּיין־געפּלאַקערט אין אוי- ווען. עס האָט געשמעקט פון טעפּיכער און פון האַלץ.

„אַ, וואָס פּאַראַז היץ — — —“ זאָגט שטענדיג דער הויזהאַר, ווען ער קומט אַהיים, קנעפעלט זיך פּאַנאַנדער ס'וועסטילפּ דאָס לייך בעל מיט די גאַלרענע קנעפעלעך, סע ווערט איהם ענג — — — „וויסיך, וויסיך!“ זאָגט די פרוי „ס'איז בלווי, און מען קומט אַרײַן פון דרויסען — — —“

„אבער איך קום דאָך פון דרויסען!“ זאָגט דער באַלעבאָס, און פּרופּט אַביסעל אײַנהאַלטען דעם אויווען, ער זאָל נישט אוי פּלאַ- קערען. ער פּאַרעט זיך מיט די קליינע אויווען־טיהרלעך און קלאַפּט מיט'ן אײַזערנעם פּייער־שטעקעלע.

„עפעס אַן אומרוה!“ — — — זאָגט די פרוי.

אַט־דער שמועס קומט פּאַר זעהר אַפּט. אײַגענטליך ש ט ע נ־ ד י ג. איבערהויפּט זונטאָג. און די קינדער פּלעגען האָבען ס'גע- פּיהל ווי — — — זיי וואַלטען אײַגענטליך געוואַלט אַ זאָג טון: „וועגען וואָס האַנדעלט זיך עס, איך בעט איך?!“ דער אטעם פון דעם נייעם צייט־נייסט געהט פּאַרביי און איהר פּיהלט איהם נישט — — — „ווי וואויל אַזאַ זאָג וואַלט זיך גאַרנישט גע- פּאַסט צום רומעל. אַבער אַז עס ווילט זיך זאָגען! — — — נאָר אין גאַנצען האָט דאָס הויז געמאַכט אַ אומעטיגען און פּאַטריאַרכאַל לישען אײַנדרוק. ווי אײַנער רעדט: „גאָט זיי דאַנק, קיין גר ע- ס ע ר ע און וויכטיגע דאַגות האָבען מיר נישט — — —!“ איצט אבער איז דער בלייכער זוהן געזעסען ביים אויווען, זיך געווארעמט און געווארט אויף די עלטערן.

ער האָט געפּיהלט: „זונטאָג אין־דער־פּריה“, און „אַן אײַנ- געפונדעוועטע שטוב“ און „אַה, מסתם גרינצייג־זופּ“.

ענדליך זענען אַנגעקומען די עלטערן.

ביידע פּערמאַטערט פון קלעטערען אויף די טרעפּ און פון די שווערע פּעלצען.

וואו איז מען געווען? ביי דער טאכטער פארשטעהט זיך. פון איין טאכטער צו דער אנדערער, פון דער אנדערער צו דער דריטער, פון דער דריטער צו דער פערטער — א וועלטעלע!

„מען וועט רעדען פון די אייניקלעך“ האט געטראכט דער זוהן, „גאט, ווי אינטערעסאנט דאס איז. איד האב נאר ליעב קליינע מיידל לאד, זיי האבען חן, שמעקען גוט און מען קען קושען זייערע האאר — — —“

ער האט געוואוסט, אז ער וועט א זאגטון עפעס א הארב ווארט וואס וועט קאליע מאכען די שטימונג, א דרעהרטון די נער ווענשליסעל, ביז וואנעט דאס אינסטרומענט וועט זיין פעסט אָנ־געצויגען — — —

„עלמער זענען א שאבלאנע זאך!“ האט ער געטראכט, „אלץ דינג איז שאבלאן — — —“

נאטירליך האט מען געשמעלט צום טיש גרינצייגזופ.
 „די יוד איז אזוי ווי א פייער!“ — האט געזאגט דער אלטער „אלצדינג איז ביי אייד הייס, הייס — — —“
 „ביי אייד!“ גלייך ער אליין וואלט נישט געווען „אייד“!
 פון אזוינע מין אויסדריקען קומט נישט ארויס קיין גוטס. עס רופט ארויס אן אלט, באַלד־פערמעקט בילד פון א קאמף וואס איז קיין מאהל נישט פארגעקומען און וועלכער וועט קינמאהל נישט פאר קומען. א פראטעסט קענען — — — נה מילא, לאז זיין שטיל, בעט מען אייד! — — —

„לאז אויסקיהלען די יוד“ — זאגט די מוטער „ס'איז נא טייער ביסעל יוד, געה דו אלטער, זיי נישט אזוי — — —“
 „טאלסטאי זאגט — — —“

„מען ווייסט שוין וואס טאלסטאי זאגט, עס בעסער די זופ —“
 „טאלסטאי — — —“ טראכט דער זוהן „כאטש אינמאהל ריכטיג ארויסגערעדט דעם נאמען. ס'רוב געהט עס אזוי: „ווייסט איהר וואס טאלסטאי זאגט? — — —“

אבער קיינער וויל נישט וויסען וואס טאלסטאי זאגט, מען

ווייסט אז ער זאגט נישט קיין גוטס, אז ער האט א משונה'דיגע בליק אויף זאכען.

די מוטער האט אנגענומען דעם זעה'ס טבע צו ציטירען, גלייך ווי אז אנדערע נאטירליכע שוואכקייט, ווי דאס „זופען מיט דער נאז“ אדער עפעס ערגערס. — דער זעה האט וועגען דעם גע-טראכט „געבראכענע פליגלען פון אז אלטען אדלער. לאז זיין אזוי. וואס קען מען טון? — — —“

„די יויף איז — א יויף“ האט געטראכט די מוטער „זי קאסט גענוג. און די פריהערדיגע דורות האבען זיך גאנץ שעהן גע-לעבט און זענען געווען געזונט. איך זעה נישט איין, ס'זאל עפעס דאפון ארויסקומען. איהר געהט איטליכס יאהר צום צייהר-דאק-טאר. — יויף דארף זיין הייט — — —“

מען דערלאנגט פלייש מיט גרינצייג. שעהן געריבענע מעערען. פיין-ווייסע קארטאפליעס און אנדערע גארטענווארג. עם האט זעהר שעהן אויסגעזעהן.

„ווער האט געלייענט דעם היינטיגען פעליעטאן אין דער ציי-טונג — — ?!“ האט געזאגט דער פאטער „עס איז זעהר, אזוי צו זאגען, פלאסטיש — דורכאויס — — אט אזוי זאלסטו שרייבען אלבערט. — — —“

„א שמירעריין! — —“ זאגט דער זעה' וועלכער איז א היבש ביסעל ענטוישט דערפאר וואס מען רעדט נישט וועגען די איי-ניקלעך. צו וואס זאל ער אויסלאזען זיין הארץ? — — איז אמת'ן האט ער אויף די עלטערן בלויז רחמנות געהאט, ער וואלט זיי גערן געלאזט אין זייער ווארימען טומאן, לעבענס-טור מאן — —. סיי-ווייסיי זענען זיי שוין נאהענט פון — — — „אייער גליק איז די רוח“ האט ער געפיהלט.

אבער מיט די אנדערע-דא די „פילע, שלאבריגע יוגער“, מיט זיי האט ער זיך געוואלט פארטשעפען, קעמפען, באליידיגען — — „איהר ווארטענדיגע, פוילענדיגע, זומפענדיגע, איהר זומפ-זשא-בעס — — —!“

בכלל האָט ער באַדאַרפט האַבען אַ שטענדער, אַז אַרט פון וואָר
 נעט אַראָפּצודונערן, אזוי ווי דאָנטאָן, מאַראַט, ראַבעספּעיר — — —
 „איהר ווילט טראַגען קאַרעמען, צענויפקוועטשען אייער מילך,
 אייער לעבער? אויף דער גילאַמין זאַלט איהר מיר געהן! איהר
 ווילט געניסען פונ'ם גליק, היינט, בעת הונדערט מיליאָן מענ-
 שצן — — —! אויף דער גילאַמין זאַלט איהר מיר געהן! איהר
 ווילט רוח, פריעדען? ! אויף דער גילאַמין זאַלט איהר מיר געהן!“
 ער האָט געוואוסט אז די אומרוהיקייט, אַטדי אינוועניגסטע
 אומרוהיקייט איז דער קוואַל פון פראַגרעס, פאַרשריט, פון „זיד-באָ-
 דענקען“, פון „איבערבייטען-זיד“, און אומעטום האָט ער זיך באַ-
 געגענט מיט דער באַנאַלער באַדערפניש נאָך רוח, רוח, רוח — — —!
 די עלטערן ווילען רוח, די פּערהייראַטע מענער ווילען רוח, די פּער-
 הייראַטע פרויען ווילען רוח, די טעכטער, אפילו די חתנים און
 כלות — — — אלע שטראַמען פיהרען צו די דאָזיגע ססיומפּען
 רוח — — —.

מיין גאַט! איז דען דאָס די רוח, די הייליגע רוח ווי עס
 באַזינגט זי דער גרויסער דיכטער? „איבער אלע באַרנשפּיצען איז
 רוח? !“ — — —

ס'איז נאָר אַ באַטויבונג, אַ היהנערפּלעט, אַ שלאַף-געטראַנק —
 אזוי איז דאָס פּאַמיליענלעבען! — — — און וואו איז עס
 דען אנדערש? אַלצדינג איז איינגעטונקען איז שלאַף, ליבע,
 שיכרות, פּאַטריאַטיזם — — — נו, וואָס? יאָ — ו ו אַ ס? — — —
 אַהאָ, די קונסט, דאָס לעבען פון דיאַגענעס, פון כריסטוס — — —!
 באַוועגונגען פון דער נשמה, פון גייסט, וועלכע ברענגען די כוחות
 צו נייע קאַמבינאַציאָנען, שווענקען-אוועק די פּויל-שטאַפּען, זענען
 גורם אַ קליינעם וויכערווינד, אַ קעסעלגרוב. קורץ, — ער האָט גע-
 טראַכט: צום טייפּעל, מענש-זיין הייסט: זיד-באַוועגען, זיך
 אוועקבאַוועגען פון זיך זעלבסט, וואַרנישט-איז, אַהיז, אַדער אַהער,
 אַבי אוועק, אוועק — — —.

„מיר האַבען אַ טייערע היים, ברודער — — —“ האָט געזאָגט
 די צאַרטע שוועסטער „דו וואַלסט בעדאַרפט — — —“

ער האט זי אָנגעקוקט.
 „דו קהרסט זיך אפ פון אונז“ — האט געזאָגט די שוועסטער.
 „פארוואס — ?!“
 „אה!“ האט ער געזאָגט „איד בעט איד, מאכט נישט איבער-
 אכטאָנג-זונטאג קיין גרינצייג-זוף — —!“
 „נישט מאַכען?“ זאָגט די שוועסטער „פארוואס?“ —
 „מאַכט שוין בעסער קארטאָפּעל-זוף — —!“
 א „פאלשע יויד?“ — אויף זונטאג? וואס רעדסטו?
 „זאל זיין אַ פ א ל ש ע!“ — זאָגט ראַבעספיער און פער-
 לאַזט די ביהמע מיט אַ מינע פון איינעם, וואס האט איינגענומען די
 וועלט.
 „איד וועל עם איבער-רעדען מיט דער מאמען“ — — טראכט
 די צארטע שוועסטער.

ווי אין גריכענלאַנד.

גריכענלאַנד! אַט-די שווערע, טעמפע זינליכקייט, דיין-אויפ-
 געלעזט אין עסטעטישען עמפינדען! די מאטעריע באזיענט פון
 דעם וואס זי שטראהלט פון זיך ארויס — פון שעהנקייט! אין
 באוועגונג באפרייט! אין גראציע פאר'כישוף'ט!
 ער איז געזעסען אין אַ שפאציער-גארטען. ארום איהם אויף
 אלע שטענען, אין די אלען, שווער-געבויטע וועזענס — —
 מענשען!

עס שוועבט פארביי אַ ווייס, באַטיסמען קלייד — — אש-
 בלאַנדע, צעשטראַמטע לאַנגע, זידענע האַאַר. שלאַנקע צארטע פיס
 אין שוואַרצע זאַקען. זי איז דרייצעהן יאָהר אלט. העכער פון דער
 קניע זעהן זיך אַרויס די ווייסע אונטערהויזען. זי פליהט איבער'ן
 וועג מיט איהר רייף. אַלצדינג פליהט מיט. אַלימפישע שפילען!

ער קוקט איהר נאך, זי גיט זיך א קעהר און זייט און פליהט פארביי.

„ווי שעהו דו ביזט!“ אטעמט ער ארויס „דו ביזט א מענטש!“
— פיהלט ער „דו באוועגסט דיד“.

זי קעהרט זיך וויעדער אום, אין פיינע רונדליניען. די רייף טאנצט — — — טאנצט.

„אך, דיד צו זעהן נאקעט, נאנץ נאקעט אויף א דופטיגער, סאמעטענער לאנקע, זעהו ווי דו טרייבסט נאקעטערהייד א רייף, און ווי דו פליהסט — פליהסט! און דערנאכדעם שטעהסטו לער בען מיר, די בלאנדע האאר פערוארפען אויף אונטען, און מיר טרינקען מיט די אויגען דיין שלאנק, ווייס לייב, דיין דורכ'ן קערפער-צום-לעבען-געבראכטער נשמה — אין שעהנקייט-ליעבע!“
ער האט געזאגט: „פרייליין, א רייף איז זעהר א שעהנע זאך“ — — —

„פארוואס?“ — זאגט דאס קינד-יונגפרוי, „בלויז א געבויגען שטיקעל האלץ — — — עס געהט נאנץ לייכט. אט-אזוי-א — — —“
ער האט זי אנגעקוקט ווי מען קוקט אן ערעלען טענענבוים אין'ם וואלד, ווי מען שטוינט-נאך דעם פליה פון א רויב-אדלער אי-בער אן אווענדליכער שטילקייט, א שוואן אויפ'ן טייד, א קינסטלער-געזיכט וואס איז באשעהנט פון א געדאנק. ער האט איהר נאכ-געשטוינט ווי מען שטוינט-נאך דאס פרייע, ערעלע, נאטירליכע — אין שעהנקייט-ליעבע!

זי איז ארומגעפלויען ארום דער גרויסער לאנקע און איז שטענדיג געבליבען נאהענט פון איהם. זי איז געווארען מיעד. זי איז געבליבען שטעהן, די ליעבלידי-שעהנע, אנגעלעהנט אויף איהר האלץ-רייף — — — און זי האט איהם אנגעקוקט.
דיאנא — — —!

ער האט געזאגט: „איהר וועט זיך פארקיהלען, איהר זענט איינגענעצט פון שווייס. דאס לויפען האט אייד בלאס געמאכט.“
„איך בין שטענדיג בלאס“ האט זי געזאגט.
„און דאך מוזט איהר זיך באוועגען. עס איז אייער נאטור“.

איך האב לייעב באוועגונג! האט זי געזאגט.
 זי האט זיך געזעצט אויף דער באַנק לעבען איהם.
 ער האט געפיהלט: „דו ביזט אין וו ע ר ע ן“. ער איז גע-
 ווען פארזונקען אין שעהנקייט-לייעבע — — —
 מיט די אויגען האט ער געטרונקען די שעהנקייט פון אַט דעם
 מענשען-קינד און האט זיך דאמיט פאר'שיכור'ט.
 איהר קלייד האט געשמעקט פון הייסער, קינדישער לייעבשאפט.
 די האאַר האבען געשמעקט — — —
 איהר זיסער אטעם האט איהם אנטקעגענגעשטראַמט. — — —
 אין די לינדענביימער האבען געשמעקט די געלגרינע צוועטען.
 צוויי אטעמס פון דער נאטור!
 זי איז געזעסען שטיל אהן באוועגונג — — —
 ער האט זי צוגעצויגען צו זיך און איהר אַ קוש געטון אויפ'ן
 שטערן.

זי איז געזעסען שטיל, אהן באוועגונג. דערנאָכדעם האט זי זיך
 אויפגעהויבען און געזאגט:

„אדיע. וועט איהר מארגען אויך קומען? !“

און גריכענלאַנד איז צערונען געווארען אויף די גראָהנעפעל-
 דיגע לאַנקעס. — — —

ער האט איהר נאכגעבליקט: דיה, דיה צו זעהן אַ נאקעטע,
 אַ גאַנץ נאקעטע, אויף אַ דופטיגער לאַנקע, צו זעהן ווי דו לויפסט
 נאָך אַ רייף צווישען די אַווענשאַטענס, דיה צו זעהן פליהען, פלי-
 הען — — — און ווען דו ווערסט מיעד, זעצסטו זיך אוועק לעבען
 מיר, ביים ברעג וואַלד, אינ'ם אווענדשאַטען, און דער דופט פון
 פייכטער וואַלד-ערד און פון דער לאַנקע און פון דיין לייב — דאָס
 אַלצדינג איינצואַטעמען אין זיך, איינצוויגען אין זיך די טיעפע
 וועלטשעהנקייט, אין אַט-דער שעהנקייט וואָס שטראַהלט-אויס טויר-
 זענדפאכיג דורך יעדען אויג, וואָס דרינגט אריין אינ'ם מח דורך
 טויענדער אַטאמען, צו וואַקסען, צו ווערען פול, מעהר-ווי-פול,
 די שטיל-ליגענדיגע כוחות אין זיך אויסצובייטען אויף רייכער

ליעבשאפט, זיי צו פערוואנדלען אין געדאנקען, און דורך די גע-
דאנקען ארויסרופען אין זיך נייע כוחות — אייביגע, קוואלענדיגע,
נישט-צום-אויסשעפען'דיגע, אט דאס הייסט: זיין א „לעבעדיגער“
מענש!!

אבער מיר? — מיר לעבען נישט!

די פרימיטיווע.

נאכטראפע. 4 דער זיינער.

ביי א טיש זיצען זיבען „פארשפעטיגטע“ און ווארטען אויפ'ן
פריהמארגען, דעם גאלדענעם, רויזיגען מארגען, ווי די טוריסטען
ווארטען אויף איהם אויף די הויכע בערג פון דער שווייץ. אבער דא
זעהען זיך נישט קיין בערג, פיהלט זיך נישט קיין בארג-לופט.

דער „פארשפעטיגטער“ — דאס איז א מאשין וואס דאס לעבען
האט אראפגעשטופט פון דער רעלם — א מענש. זי הויבט-אן ווי-
גע-זיך, לויפט אהער, אהין, טוט-נישט-נוציגע זאכען, פארשווענדט
קראפט — צו וואס? — פאלט איבער זיך אליון און בלייבט ליגען,
ווי דער שיכור אין א רינשטאק.

אט-די לייט זיצען דא, גיבען-אויס געלד, רעדען און רעדען
וועגען אלצדינג, ווי עס וואלט געווען שרעקליך וועלט-וויכטיג און
זענען מורא'דיג פאר'שיכור'ט.

ביי יעדען צווייטען ווארט „געהט מען אין א געוועט“ און מען
צעהיצט זיך.

ביי אן אנדערען טיש זיצען די קוטשערס, די פיאקער-לייט.
זיי האבען אלע אן איינגערהאלטענע, פארשוויגענע רויקייט. פון
צייט-צו-צייט ברעכט פונדעסטוועגען אויס דער שטורעם. אלץ-
דינג איז ווי פארצויגען מיט א שטריק ביים האלז. אויסלאזען לאזט
זיך אויס מיט — פערד.

„דו, קאנאליע, בעסטיע!“ — — — א זעץ מיט'ן פוס אין בויך.

דאס פערד נעביך, „די קאנאליע“, איז גאר אפשר ווייט פון דאנעם. אבער עם שטעלט מיט זיך פאר דאס ערגסטע. אלע ליידענשאפטען פליסען אין דעמדאזיגען קאנאל אריין — „פערד“. א יונג מיידעל מיט א וואונדערשעהן בלייך געזיכט, זיצט אנגעשפארט ביים טיש, לעבען וועלכען עם זיצט א בלייכער יונגער-מאן.

„וואס פעהלט אייך?“ פרעגט דער יונגערמאן און גיט קוים א ריהראז איהר שעהנע, ווייסע האנד.

„איד האב מורא פאר — —“ זאגט דאס מיידעל.

„וואס וויל ער פון אייך, אט יענער דארטען?“

„גארנישט. איד דענק, אז ער וויל מיד שלאגען, אזוי גיך ווי איד וועל ארויסנעהן אין גאס. איד האב מורא ארויסצוגעהן. איד דארף נישט קיין ליעבהאבער, איד דארף געלד, שעהנע קליידער. אבער ער וועט מיד שלאגען — —“

„קומט מיט מיר!“ האט געזאגט דער יונגערמאן און זיך אויפ-געהויבען.

ער האט געהאט אז אויפריכטיג מיטגעפיהל פאר אלע וואס רעדען מיט דעם אינוועניגסטען ווארט פון אמת, ווען אפילו דער דאזיגער אמת איז אזוי ברוטאל ווי די נאטור אליין.

„איד דארף נישט קיין ליעבהאבער, איד דארף געלד, שעהנע קליידער.“ די ווערטער האבען איהם באגייסטערט. ער האט ליעב אט יענע אלע מענשען ביי וועמען די שפראך איז א טייל פון זייער נאנצען וועזען, דער קערפער וואס איז פליסיגגעווארען אין טע-נער, נישט קיין אינסטרומענט, ווי די פלייט, דער קלארנעט, אויף וועלכע מען קען שפיעלען ווי מ ע ז ו ו י ל, אזוי אדער אזוי. און דערנאכדעם לייגט מען אוועק דעם אינסטרומענט. מען איז מעהר נישט קיין פלייטענשפיעלער. קיינער קען נישט דערקענען וואס דו ביזט. דו ווישסט דיר אפ די ליפען און — גענוג. א מזוי-קער ביזט, נישט קיין מענש. א מענש קען נישט לעבען באזונ-

דער פון זיך אליין, פון זיין נשמה-מוזיק, זיך אפֿווישען די לוי-
פען — — — שטענדיג מוז זינגען זיין מענשענטום, ווען אפילו
אזוי שטיל, אז מען קען עס קוים דערהערען. איז די מוזיק ברר-
טאל — זינג ברטאל!

אבער „קולטיווירטע“ שפיעלען דיר וואס דו ווילסט.
צום אלעם ערשטען זאל דיין ווארט זיין דער אמת! דאמון
קען שפעטער ארויסכליהען שעהנקייט — — —

אזוי האט ער געטראכט.
„אזוי בין איד“ האט זי געזאגט און דאס האט איהם באגיי-
סטערט.

ער האט געטראכט: „עס איז די ערד אין איהר קרייד־פֿעריאד.
נו, און ווייטער?“

ער איז געווארען איהר דיטער, איהר באשיצער.
זי האט זיך איינגעהאנגען אין איהם, זיך געטוליעט צו איהם
אויס מורא פאר יענעם. „איד דארף נישט קיין ליעכהאבער“ האט
זי געמורמעלט.

עס איז געווען זייגער 5 אין דער פריה.
זאל איד באשרייבען דעם פריהמארגען אויף די גאסען? !
אמ־די ארימע מענשען־פריהוועלט, וואס ביט אויס די אנט-
גענהמע בעט־ווארימקייט — אויף דער קאלטער מארגענלופט,
פאר 30 קרייצער, פאר 40, פאר 60? !
פון די בעקערייען טראגט זיך אנטקעגען א געשמאקער ריח.
וואס נאך קען מען דא צורגעבען? — מען איז נישט אין קיין
זעהר פֿרעהליכער שטימונג.

אנדערש איז עס מיט יענע וועלכע קענען ווארטען אויף דער זון פון
זייערע געמיטליכע היימען ארויס, שלאפענדיג ביז וואנעט דאס
ווייס־ווארימע ליכט צערינט זיך איבער די גאסען — — —
ער האט געפיהרט דאס יונגע מיידעל צו זיך א היים.
זיין צימערעל איז קליין, אבער עס האט א געוויסען „כאראקט-
טער“. ערשטענס, שמעקט עס זעהר שטארק פון עפעל, וועלכע ער

האט שטענדיג אין א האלץ־קעסטל, אין א ווינקעל. צווייטענס, איז עס ריין ווי א האלענדישע שטוב, און די פענסטער האָבען בריי־טע וואונדערשעהנע פארהאנגען, געשטיקט ווי מיט פיינע ברויסלעך שפיצען. דריטענס איז געהאנגען איבער זיין בעט א וואונדערליכע ראָדיר־צייכנונג פון ע. פאז געבארדט „דאָס הייליגע אָווענדמאַהל“, איבער דעם קאַפּ פון יודאָס אין דער האַלבגעפּענטער טיהר איז געווען אַ דיקער, גאַלדענער מעדאַליאַן מיט דעם פּיין־איינגראַווירטן טען קאַפּ פון שפינאַזא.

„אט דער פארטיליגט די שמאך פון יענעם. ער דעקט זי צו מיט זיין ריינעם גאלד.“

דאָס איז געווען דער זין.

דער יונגער־מאן האט גענומען שמעקענדיג ברעז־האַלץ, עס צע־לייגט אין דעם ברייטען, העלגרינעם אויווען, אויף די אָנגעגרייטע שפענער. דאָן האָט ער עס אָנגעצונדען און אַרויפגעלעגט האַרטע שטיקער האַלץ.

באלד האָט זיך צעשפּרייט אַ ליעבליכע וואַרימקייט, און שפּע־טער אביסעל איז געוואָרען גוט־וואַרעם, אַ פּערגעניגען.

דאָס יונגע מיידעל איז געזעסען מוטער־נאַקעט אין אַ ווינקעל ביים אויווען.

דער יונגער־מאן איז געזעסען ביי זיין שרייבטיש, אנטקעגען איהר און האָט אַריינגעשריבען אין זיין העפּט:

„וועגען דעם געפיהל פון כושה. אפשר איז עס די עמפינדונג פון דער גרויסער ליריקייט וואָס ליגט צווישען דעם וואָס מיר וואַלמען פּיזיש געקענט זיין, געדאַרפט זיין, און דאָס וואָס מיר זענען. מיר באַטרויערען אונזער אַייגענעם איה. וועלכער איז פאַרקריפּעלט געוואָרען אין די וועהען פונ'ם לעבען. אַט־די טרויער הייסט „בושה געפיהל!“ קוק נישט, מענש, ווי איך בין! מיר שעהמען זיך מיט אַלצדינג וואָס צעשטערט אונזער איה, וואָס צאַמט אונזער מעג־ליכקייט זיך אויסצעברייטען. עס איז דאָס בענקען נאָך די „ווייט־סמע“ די „צוגאַט־הנליכע“, וואָס מיר זענען נאָך דערווייל נישט

ביזטו אבער דיין אייגענער אידעאל געווארען, שטראהלסטו אויף אין דיין אידעע וואס אין געווארען אז א מ ת, וואס האסטו דעמאלט צו באהאלטען?

דעמאלט ביזטו צוריק אין ג'עדן ווי אמאהל און דו שעהמסט דיך נישט צו ווייזען נאקעט!

די „שעהנקייט“ טויטעט די „בושה“!

עס אין אפשר א געפיהל וואס מען האט אין אונז פארבארנען. כדי מיר זאלען זיך אליין באזיעגען דורך אונזער פולקומענהייט! ווען דו ווערסט דאס וואס דו דארפסט זיין, ווארף פון זיך אראפ דעם שליער, דו זיעגרייכער!

„וואס שרייבט איהר דא?“ האט געזאגט דאס יונגע מיידעל.

ער האט עס איהר פארגעלעזען און ערקלעהרט: „דאס קומט פון אייך, איד האב עס בלויז איבערגעשריבען!“

זי האט געזאגט: „זעהט איהר, איד האב ליעב מיין קער-פער, איד בעטראכט איהם פאר א הייליקייט. איד גיב זעהר גוט אכטונג אויף איהם. צומביישפיעל: איד גיב איהם גוטען, טיע-פען שלאף, איינפאכע געשמאקע שפייז און טויזענד אנדערע זאכען. ווען איד כאפ'דיג אויף אין דער פריה ליגט מיין צימער שוין אין א ווארימען טומאן פון האלציפיער. אין דער מיטען פון מיין צימער שטעהט א גרויסע וואנע מיט קאלמען קוואל-וואסער. א לוסטיגע שפרינג איד ארויס פונ'ם בעט גלייך אין וואסער. איד באך מיד א פינג מינוט. דאן — צוריק אין בעט אריין. אה, ווי גוט דאס איז, זיך אזוי אויסצואטעמען מיט'ן גאנצען לייב. — טויזענד לעבענס פליסען אין מיר! דאן שטעה איד אויף. אה, ווי גוט דאס איז — — —! שפעטער עס איד אביסעל היהנערנע זופ, מיט דריי אריינגעשלאנגען געלכלעד פון אייער, דאן א ים-פישעל, דאן ראקעפארטיקען. איד טרינק בלויז וואסער, איד רויכער נישט. „איהר זענט דער טיפ פון אז אמת'ן עגאאיסט!“ האט מיר אמאהל געזאגט מיינער א באקאנטער. אבער ווער געווינט דאפון? איד אליין? צו יענע וואס דענקען: ווען דו ווערסט דאס וואס דו דארפסט זיין, ווארף פון זיך אראפ דעם שליער, דו זיעגרייכע!“

זי איז געשטאנען א צעשמייכעלטע אין אירע ליכטיגער שענה
קייט — — — !

ער האט זי געקושט אויף די ליפען.

ער האט געזאגט: „אויער אטעם איז ווי דער דופט פון גע-
קאכטע, נאָרוואַרימע, געשויילטע, זיסע מאַנדלען“

ער האט געטראכט: „אַט־דער מאַנדעל־אַטעם איז דער רע-
זולטאַט פון איהר גאַנצען קערפער, פון איהר שעהנקייט. צוליב
אַט־דעם אַטעם אַליין ליעב איד דיד. ער איז אַ גאַט־צייכען, אן
אַמת'ר הויף פון דער געטליכקייט, אַ סימבאָל. „אזוי ריין קען
אַלצדינג ווערען אין אונז!“

ער האט אין זיך געפיהלט די „געטליכע פרייד“ איבער דאָס
פולקומענע. עם איז ווי דער יובעלגעשריי פון דעם וואַנדערער
ווען ער האט דערגרייכט דעם זוניגען שפיץ־באַרג — — — העכער
קען שוין נישט זיין! דאַריבער די רוה, דער פריערע, דאָס גליק!
דער דערפילטער וואונש פון גאט — — וואָס איז דען הייליגער?
און אַט־דער וואונש האַט אויף אַ שייכות מיט יענע וואָס די נשמה
לינט אזוי שווער אויף זיי. מען גיט־אָפּ כבוד אַ שעהן בילד,
מען פרופט אין איהם אריינלעזען די אייביגקייט — — אָבער דאָס
נישט־פולקומענע, פארוואָס זאָל עם ווערען, געשענד'ט, צעשטערט!
וואָס מאַכט עם זיי אויס? !

אַט־דער אידעאלער קערפער, אַט־דער ריין־ריינער אַטעם האַט
אויפגעלעזט אלע געפיהלען פון לידענשאפט, פון פערלאַנג, אין
דער גרויסער עמפינדונג פון דער דערלעזטער וועלט.

און אַט־אזוי זענען זיי געגאַנגען שלאָפען ווי ברודער און
שוועסטער.

אן זי האַט זיך אויפגעכאַפט, איז ער געזעסען לעבען איהר.
עם איז געווען 8 דער זייגער נאַכמיטאָג. זי איז געווען פאָרוויטעלט,
פריש.

דאָס צימערל איז געלעגען אין אַ וואַרימען טומאן פון דופּ-
מיגען, קנאַקערען סאַסנע־האַלי.

אין דער מיטען איז געשטאנען א בלישטשענדיגריינע וואנע מיט קאלטען קוואל-וואסער.

אויף א ווייסגעדעקטען טיש איז געווען געגרייט אלערליי שעהנע, פארבענרייכע עסענווארג.

„אה“ האט געזאגט די פעפערין „איהר זענט אזא נומער!“ זי האט זיך געבארען 5 מינוט. דאן האט איהר גאנצער קער פער זיך אויסגעזאטעמט אין דעם בליץ-ווייסען בעט. דאן האט זי זיך נאקעטערהייד געזעצט צום טיש און געפרישטיקט. ער האט זי באדיענט ווי א קעניגין.

צום ערשטען מאהל האט די דאזיגע „פרימיטיווע“ דערזעהען דעם מאן אלס א מענש, א פריינד — — — איהם איז געווען היי-לינג דאס וואס זי האט אליין הייליג געהאלטען — — — איהר שעהן לייב. זי האט געפיהלט, אז זי האט א רעכט אויף זיין בא-דינונג. עס איז געווען ווי א הויך פונ'ם אלטען גריכענטום — — — צווישען דעם ווי ער פארשמעהט עס און ווי זי איז, איז פאראן א גרויסע נאהענטשאפט. עס איז נישט געווען קיין קאמעדיע גע-שפיעלט פון איינעם קעגען דעם אנדערען. עס איז געווען די פריי-הייט, דאס פארשמעהען-זיך. דאריבער האט זי איהם ליעב געהאט! ער איז געווען איהר ערציהער — איהר באוואוסטער ערציהער, דורך דער איינפאכער אויסטייטשונג פון איהר פרימיטיווער נאטור. ער האט געגעבען איהר „שעהן אלאבאוואוסטקייט“ א פילאזאפישען הינטערגרונד, א פסיכאלאגישען פונדאמענט. איהר „פרימיטיוו-קייט“ איז דורך איהם געקומען צו „דערקענטיש“, עס האט בע-טייט: „וואס מאכט עס אויס? גאט'ס שעהנקייט טראגסטו אין דיר!“ מיר קענען נישט איבערבאשאפען די מענשען לויט אונזערע חושים, נאר לויט ז י י ע ר ע. זייער אידעאל ליגט באהאלטען אין זיי, נישט אין אונז!

מען קען כמעט זאגען, ערציהען הייסט: „זיך אונטערהערען צום ארגאנישען וואקסען פון א לעבעדיג באשעפעניש“. נישט מעהר. אבער אנדערע „ערציהער“ ווילען בויגען, צעברעכען, ארונטער-שניידען, פארדרעהען, צעשמערען — — — !

און וועמען צעשמערען זיי דען? זיך אליין! און דאן זעצען זיי זיך אוועק און יאמערען אויף זייערע „געמארדעטע אידעאלען“. ביים געזעגענען זיך האט דאס יונגע מיידעל געזאגט: „שענקט מיר אט־דעם גאלדענעם מעדאליאן אויפ'ן בילד — —“ דאס איז געווען געלד־גילד און נייגילד אין דערזעלבער צייט. זי האט געוואלט וויסען וואס עם איז פארבארגען הינטער דעם מעדאליאן.

ער האט ארויסגענומען דאס בילד פון'ם ראהם און אפגעטשע־פעט דעם מעדאליאן. דאס האט זי דערזעהן דעם קאפ פון יודאס. „אויך א צושטרער — — —!“ האט זי געזאגט. „אויך? ! ער איז שטענדיג דערזעלבער. ער ליגט אייביג אין אונז. דער א נ ד ע ר ע ר אויך. שפינאזא. דאס פאר־שטעהט איהר אבער נישט. אין אונז ליגט תמיד איינער וואס באטריגט דעם „אידעאל־מענש“ אין אונז, פארקויפט איהם, דער־מארדעט איהם — — —!“

זי האט צוגענומען דעם מעדאליאן מיט'ן שפינאזא־קאפ. „אדיע!“ האט זי געזאגט און איהם א קוש געטון אויף די ליפען.

ער האט וויעדער דערפיהלט אט־דעם זיסען אטעם וואס האט געשמעקט ווי הייסע, געשיילטע זיסע מאנדלען. „אדיע!“ האט ער געזאגט.

און דאן האט ער צוריקגעהאנגען ס'בילד אויף דעם וואנד איבער זיין בעט.

און וויעדער זענען טויט־טרויריגע עדל־הייליגע געזעסען ארום זייער עדעלסטען האר, דעם געמאטערטען און פארפאלגטען. און יודאס איז וויעדער געשטאנען א בלאסער אין דער האלבגעפענ־טער טיהר, דורך וועלכער עם האט ארוינגעשימערט די פריה־ליב־טיקויט. דער פריהמארגען האט זיך גענומען אויפועקען — — — עם איז אבער נישט געווען קיין פריהמארגען נאר די נאכט. זי האט זיך ארוינגעריסען אין זיין צימער!

ד י א ל א ג

ער און זי זיצען אויף א באַנק אין דער אלעע פון לינדענבויער.

זי: וואָלט איהר מיר געוואָלט א קוש טון?!

ער: יא, פרייליין — — —

זי: אויף דער האַנד? — —

ער: נין, פרייליין.

זי: אויף די ליפען?

ער: נין, פרייליין.

זי: אה, איהר זענט אן אונאַנשטענדיגער מענש — —

ער: איד האָב געמיינט: „אויפֿן זוים פון אייער קלייד!“

זי איז בלייד געוואָרען. — — —

א סצענע צווישען אן אלטען פאָטער און אַן אונפאַרזיכטיגען יונגענמאַן.

„הערר — —“ האָט דער פאָטער פונם יונגען פרייליין געזאָגט
צום יונגענמאַן „האַט קיין פאַראיבעל נישט, איד זעה, אן איהר
וויינט איבער אַ בוך, וואָס איהר לעזט אַטראָ אין קאָפּע. און
נעכטען, זאָגט מען מיר, האָט איהר באַליידיגט מיין טאָכטער אין

רעסטאָראַן, כאַטש איהר זענט מיט איהר גאַרנישט באַקענט?!“

„איד בין געזעסען ביי אַ טיש אין אן אנדער ווינקעל. אייער

טאָכטער איז געזעסען מיט'ן רוקען צו מיר —“

„מען גיט מיר איבער, אן איהר האָט זי אַנגעקוקט עפעס־
אזוי־אַ. איד זעה איהר וויינט לעזענדיג דאָס בוך. וואָס פאַר אַ
בוך איז עס?!“

„ביטרים האַראַדען, שיפען — — —“

„און א י ה ר וויינט? איהר זענט דאָך נישט קיין אלטער

טאַן. ווי אזוי ענדיגט זיך עס? נישט גוט, האָ?!“

„יא. עם איז דאס לעבען — עם ענדיגט זיך נישט גוט.“
 „טאָקע? איך וועל עם אפשר קויפען. די נעכט אויפ'ן לאַנד
 ציהען זיך אזוי לאַנג. אָבער אויף אייער רעקאָמענדאציע קען מען זיך
 נישט פארלאָזען. פארוואָס האָט איהר באַליידיגט מיין טאָכטער?“
 „אייער טאָכטער איז געזעסען מיט'ן רוקען צו מיר —“
 „איהר האָט זיך פונדעסטוועגען באַדארפט האַלטען אין די
 הענט. ווי אזוי רופט מען אַז דאָס בוך וואָס איהר לייענט? —“
 „שיפען, פון ביטריס האַראַדען — — —“
 „עס ריהרט, האָ?“

„יא. בערנארדין שטאַרבט אונטער אַ לאַסט־וואַגען.“
 „סאָ ברוטאַלער סוף. מיין פרוי דערצעהלט מיר, אז עדיט, מיין
 טאָכטער, האָט זיך מיט איהר געמוזט ביימען מיט'ן פלאַץ. פאַר
 שטעהט זיך, אַז דאָס האָט זי געקאָסט אַ שטיק געזונט. איך מיש
 מיר נישט אין אזוינע זאַכען. נאָר אזוי ווי מיר זענען שוין באַ
 קאַנט — —“

„איך פיהל מיר שולדיג“ זאָגט דער יונגערמאַן.
 „איהר האָט געוויינט איבער בערנארדינ'ס מוֹל? זי האָט
 נאָר געמוזט זיין נאָר אַ יונגע?“
 „פאַרשטעהט זיך.“

„פארוואָס איז זי געלעגען אונטער אַ לאַסט־וואַגען? I וואָס
 איז עם פאַר אַ פלאַץ פאַר אַ מיידעל?“
 „נישט געהאַט וואָס צו טון, הפנים. נישט ווייט פונ'ם סוף
 האָט זי זיך אָפגעשטויבט ביכער ביי איהר אַלמען פעטער אין
 ביבליאָטעק. ענדליך זענען אלע ביכער געווען אָפגעשטויבט. מעהר
 קיין ביכער זענען נישט געווען. האָט זי גענומען און זיך אוועק־
 געלייגט אונטער'ן לאַסט־וואַגען.“

„מיין טאָכטער, עדיט, וועלכע איז געזעסען לעבען איהר חתן.
 דאָס הייסט לעבען דעם יונגען דאָקטאָר פאַז ס., האָט זיך געמוזט
 אויפהויבען און זיך ביימען מיט'ן פלאַץ. דאָס איז געווען זעהר
 נישט־אַנגענעהם. מיין פרוי האָט עם מיר דערצעהלט. פאַרשטעהט
 זיך, אַז איך וואַלט מיט אייך נישט געווען גערעדט וועגען דער־

דאָזיגער פראגע, ווען איד זעה נישט, אז איהר זיצט און וויינט

איבער בערנארדיני'ס מזל — — —

„בערנארדיני איז אַ קעניגין!“

„וואס קאסט ס'בוך? —“

„50 פעניג, נישט-געבונדען.“

„איהר פיהלט זיך שולדיג, זאגט איהר?“

„יא, איד האב געהאלטען אין איין קוקען אויף דער געשטאלט

פון אייער טאכטער, אויף איהרע באוועגונגען, איהר ארט זיצען.

די הערשאפטען האבען געטרונקען בארדאוווי, דערנאכדעם שאמ-
האניער.“

„אבער עדיט איז דאך געזעסען מיט'ן רוקען צו אייך?“

„עס מאכט נישט אויס. איד האב באמערקט אלע איהרע בא-“

וועגונגען, האב זיי קאנטראלירט.“

„צו וואס האט איהר עס געטון?“

„איד האב געטראכט: ווען וועט זיך שוין באווייזען אין איהר

אמת'ע שעהנקייט? אט-דא הערשט נאך גראציע און באוועג-“

ליכקייט. אט-די זאכען האב איד פיזיאלאגיש באשטימט אלס

„חוש'ים-פאנגער“. דאס ווארהאפטטיגע לעבען ליגט בלויז אין עדיט'ס

ברוינע אויגען, אין איהרע דינע הענט. ווען וועט זיך עס אוועק-

געבען, זינקען, שווער-ווערען? די שונאים „וויין און לייעכע“ דער-

נעהנטערן זיך!“

„וואס האט איהר ערווארט?“

„ווען וועסטו שוין אנריהרען מיט דינע קניען — זיינע?“

אזוי האב איד געטראכט.

„נ, און וואס?“

„גארנישט. מיין פיזיאלאגישער פרינציפ האט געזעגט! ער

זיעגט שטענדיג. איד האב איהם דערלאנגט אַ לארב-קראנץ, אזוי

צו זאגען. דא האט זיך אייער פרוי אויפגעהויבען און געזאגט:

„זעץ זיך אויף דער אנדערער זייט, עדיט, זיי אזוי גוט! — —“

„דאס איז געווען זעהר נישט אנגענעהם.“

„אייער פרוי האט געמיינט אז ווער-ווייסט וואס.“

„און עדיט?“

„דאס פרייליין האט זיך א קעהר געטון צו מיר, און איד האב מיר טיעף פארנייגט פאר איהר מיט ביידע אויגען. זי האט מיר נישט פארשטאנען און האט זיך טרויריג אוועקגעזעצט אויף דער אנדערער זייט און געשוויגען. אבער איד האב איהר צוגערופען מיט די אויגען „מוט!“

„עס האט געקענט פאסירען אז אומגליק. איהר חתן, דער הערר דאקטאר פאן ס. איז — — וואס מאכט איהר נישט אייערע פיזיאלאגישע שטודיען ערגעץ אנדערש? — — —“
 „אייער טאכטער האט געזיעגט. איד האב איהר דערלאנגט דעם לארבערקראנץ, אזוי צו זאגען — — —“
 „און זי איז טאקע באלד געשטארבען, די בערנארדיני, צי זי האט זיך געמוטשעט?“

„ניין. מען האט זי אוועקגעפיהרט אין שפיטאל אריין. פאר'ן טויט האט זי געבעטען מען זאל זאגען דעם „שלעכטען מענש“ ער זאל אוועק אין א קורארט פאר שווינדזיכטיגע, א י ה ר צו לייעב — — —“

„און מעהר גארנישט?“

„מעהר גארנישט. וואס קען מען פערלאנגען?“
 „ענטלייהט מיר דאס בוך, איהר זאלט אזוי זיין געזונט.“
 „ביטע!“

„איהר זענט געווען זעהר נישט פארזיכטיג. איהר ווייסט: מ'איז צווישען מענשען, איז א רעסטאראן. איד מיש מיר נישט אין אזויגע זאכען. מיין פרוי האט מיר דערצעהלט, אז איהר האט נישט אראפגעלאזט קיין אויג — — —“

„יא. איד האב איהר אריינגעקוקט אין דער נשמה אריין, אזוי ווי א באשעפער, וועלכער וויל זעהן צי זענען דארט פאראן טונקלע פלעקען, אדער ליכטיקייט — — —“
 „איהר רעדט עפעס אזוי-א. איד'ל מארגען צוריקברענגען ס'בוך. אפשר וועל איד עדיט'ן אויף געבען צו לייענען — — —“
 „ביטע!“

..איד וועל איהר זאגען: „וואס מאהלסטו דיר אפ האט ער געטון דער מענש? — ער האט דאך געוויינט איבער בערנארדיני'ס מזל — — — ?!“

נאוועמבער.

זי לעבט אין שטילער צוריקגעצויגענקייט ביי איהר שוועסטער, דער פאבריק-דירעקטאר'ס פרוי, מאדאם ס. אין דער ריזיגער, געלער שפינפאבריק אינ'ם שטראם-טאהל. טויזענד שפינרעדער טומלען זיך ארום זיך זעלבסט און אונטען לויפט משוגענערווייז דער שטראם ווארפט זיך אראפ פון א שליוז און ווערט אין גאנצען ווייס. דארט וואוינט די יונגע דאמע.

א דיכטער וואלט זי באשריבען אומגעפעהר אויף אַטאַזאַ איבערטריבענעם אופן: „א טיעפע לעבעדיקייט, וואס מאכט איהר לייב כמעט דורכזיכטיג. א צענויפגוס פון מעלאַנכאליע און יר גענד, פון איבערלעבעניש און פאעטישע האפנונג. דאס אויג זאגט: „ווען וועט עס שוין פאסירען? און „יש לאף איד?“ אבער אויף איהר קלאסישען שטערען שטעהט אַנגעשריבען: „פריעדען“.

אבער געוועהנליכע שטערבליכע וועלען פשוט זאגען וועגען איהר: „כאמת זעהר א פיין און אריגינעל וועזען“.

נאוועמבער-נאכמיטאג. דער הערר אין געגאנגען שפאצירען לעבען דעם טייד, ארונטער צום שטראם-צו.

ווי שעהן, ווי ריהרענד איז דאס אדיע-זאגען פון דער נאטור! א טייל בלומען-ביימלעך זאגען „איד וויל נישט“, אנדערע בויגען דעם קאפ און וויינען ארונטער שנעע.

פון די ווייסע טעפיכער, וואס זענען אויסגעשפרייט איבער די לאנקעס, רייסען זיך ארויס די גראזען ווי גרינע שמעכערס, וואס ווילען דורכבויערן דעם שנעע. די בעריאזעס ווערען בלייד פון קעלט און ציטערן, ווען די קראהען לאזען זיך אויף זיי אראפ. אין

וואלד ביים בארנ-אראפ זענען פערזאמעלט אלע רויטקייטען און אלע ברוינקייטען און אלע געלקייטען פון דער וועלט. א יונגער בוכענבוים איז כמעט די פארב פון שאקאלאד און אן אנדערער בוים האט די פארב און דעם גלאנץ פון ענגלישע „דאגסקין“—האנטשיף. די ווייסע געבלען לייגען איבער'ן וואסער, ווי א טייף אויף א טיף, ציהען פאמעליכען אין דער לענג, לויכטען אין דער הערבסטזון און וועהען און ריהרעזיף — — — מען קען וועגען זיי זאגען דאס זעלבע וואס וועגען דעם ים „זיי זענען שמענדיג דיזעלבע און שמענדיג אנדערש“.

טיילמאהל ווארפען זיך די טומאנען אהער, און טיילמאהל איז פריעדען. רוהיג שווימען זיי דעמאלט אהין-און-אהער, הענגען זיך אויף די שפיצען פון די סאסנע-ביימער און וויעגען זיך — — — דער הערר איז געגאנגען שפאצירען מיט'ן אראפ-וועג פונ'ם שטראם.

אויף די לאנקעס זענען געלעגען ווייד-געווארענע גראהגרינע און ברוינגרינע בלעמער, וועלכע דער שנעע האט ארונטערגעשלאגען אין דער אמת'ן האט ער זיי נישט ארונטערגעשלאגען, נאר זיך פשוט ארויפגעלייגט אויף זיי אין געדיכטע הויפענס און זיי אראפ געזיריקט. אונטען אבער האט ער זיך ערשט גענומען איזדיעקעווען איבער זיי. ער האט זיך אריינגעזויגען אין זיי און האט זיי צע-קניטשט ווי פייכט זייד-פאפיער.

ווייסע טומאנען זענען געשוואומען ארויף, קענען שטראם צוויי קליינע שווארצע פויגעל זענען בליצשנעל ארומגעפלויען אהיך און-אהער, אין דער קאלטער פארע. זיי האבען געשריגען פון ליעבע, און אין מיטען פליהען האבען זיי זיך געפאארט. דאס זענען געווען וואסער-פויגעל.

דער הערר איז געשטאנען אט-דא-א און געגעבען דער נאטור זיין שטומע ליעבע, וועלכע זי האט צוגענומען שוויגענדיגעהייר. דא האט ער באגעגענט די יונגע דאמע וועלכע איז געגאנגען אין פאבריק אריין.

צווישען די קליינע שווארצע פייגעל וועלכע האבען געשריגען פון ליעבע און דער נאטור וואס האט שטומערהייט צוגענומען די ליעבע פון דעם הערר, ליגט עפעס א דריטע זאך, א מין שעהן פעראייניגונג פון ביידע.

די יונגע דאמע האט געפיהלט: „ערוואך איד?“
 דער הערר האט זיך אנגעשפארט אן דער פארענטשע ביים שטראם און האט איהר נאכגעקוקט ביז וואנעט זי איז פארשווינדן דען געווארען אין דער ריעזיגער געלער פאבריק, אין וועלכער טויר זענר שפינרעדער טומלען זיך ארום זיך זעלבסט.
 ער האט געטראכט: „באמת זעהר א פיין און אריגינעל ווע-
 זען — — —“

ער איז געשטאנען ביי דער ריעזיגער געלער פאבריק, אין וועלכער כער טויזענד שפינרעדער האבען זיך געטומעלט ארום זיך זעלבסט, און וואו דער שטראם האט זיך אליין געוואלט אריבעראיילען, זיך געווארפען איבער א שליוז און איז געווארען אין גאנצען ווייס.
 ער איז געשטאנען אטראג און געגעבען דער נאטור זיין שטומע ליעבע, וועלכע זי האט צוגענומען מיט שטורעם — — —
 דאס פרייליין אין דער פאבריק האט געטראכט: „ווי שעהן די שפינרעדער זינגען היינט — — —!“

א בריעה פון אידר.

מיין פריינד!

פארטרויען, פארטרויען, ווער קען דאס מיר געבען? I דער מענש? I דאס ווארט? I דאס גליק? I די טאט? I מיין וואונש און מיין בענקשאפט? I דאס וואס איז אין די ר אדער אין ט י ר? I ווען עס איז נישט, ווי קען מען מאכען, אז עס זאל יא זיין? I

אייער בריעה, מיין פריינד, אייער ליעבע איז כמעט צו שעהג, צו זיין אמת, צו זיין רעאל.

אזוי ווי אין הימעלדיגער גלארע לייכט אלצדינג!

איד פיהל: „דיין מענשליכע פארעהרונג איז די שפעטערדיגע בויענע בלייבע טאכטער פון קינסטלערשער באגייסטערונג!“ פון די הויכקייטען קומט עס, אזוי פיהל איד. יא, פון די הויכקייטען! פון די י נ ע הויכקייטען, אלבערט, נישט פון מינע!

אבער די קינסטלערשע באגייסטערונג האט אנדערע, האט הער כערע צוועקען, ווי דעם מענש מיט זיינע נישטדערנרייכבארקייט טען. יא, זי האסט דעם מענש, ווען ער שמערט איהר, זי ליעבט איהם בלויז דעמאלט ווען ער העלפט איהר! און אויף אזא אופן לעב איד איבער אלע יסורים וואס די גוטע נאטור האט מיר פאר אויס, אין דער נשמה אריינגעזונקען אלס א ווארונג.

גלויבט מיר, הער אלבערט, די וועלט וואס איהר הופט מיך איהר „זון“, איז וועלכער איד האב זיך אריינגעשפונען, טרוימענדיג, אט די וועלט איז אייך טייערער ווי דער מענש, וועלכער האט אין אייך אטדי וועלט א ו י פ ג ע ו נ ק ט. וועה צו דער ארימער וואס טראכט פון איהר „זון-מיסיע“ אנדערש ווי איהר, און וועלכע דערוועגט זיך אין קינדישער מוטיקייט זיך צו ווידמען צו אן אַנֶ דערע „מיסיע“!

פאר קינסטלער-מענשען מוז דאס ווייב פון די טומאנע ווייט קייטען ארויס איהר מילדען, מיסטעריעזען שיינ פארשפרייטען. פעטרארקא'ס לאורא, טאסא'ס לענארע, דיאטימא, וויטאריא קא-לאנא, זיי אלע זענען געשטאנען ווייט, און דאריבער אייביג נ אַ הע נ מ.

דאס וואס איז אין רעאלען לעבען די דערפילונג, איז אין קינסטלערשען — דער טויט!

וואס ווייטער דו ביזט פון איהם, אלץ טיעפער דערנרייכסטו זיין נשמה, אלץ נאהענטער ביזטו איהם. און נעהענטערסטו דיד — דערווייטערסטו דיד!

זיי ווי דאס שוואַל ב־געזאנג וואס
רופט אריין דעם פריהלינג אין לאנד
אַריין. — —

ווען אלצדינג בליהט, מעג די שוואַל
שטום־זיין, שטאַרבען — — — !

מיר מעגען טרינקען פון זיין פריהלינגאפט־שטראם — — — .
אבער דעם זומער'ס פרוכטען צייטיגט ער אליין!

מיר אָבער ? מיר ווילען לעבען, לעבען, און נאָך די פרילינג
שטורעמס ווילען מיר אונזער זומערפריעדען !

קען מען עס דען ? און צו שטאַרבען אזוי שעהן איז אפשר
דאָס העכסטע לעבען ! אפשר איז עס בעסער, אז אונזער נשמה
טויט זאל זייער קינסטלעריש לעבען זיין, ווי אז זייער קינסטלער־
טויט זאל אונזער לעבען זיין.

און דאָך — — — מיר ווילען לעבען, לעבען, ווייל דאָס לעבען
ליגט אין אונז.

אַה, דו קינסטלערמענש, די בלוט־שלאנג, זוך דייע קרבנות צוויי־
שען יענע, וועלכע האָבען גאַרנישט צו געווינען, גאַרנישט צו פאַר־
לירען !

און דאָך : וואָס באַטייטען מיר פאַר די אַנדערע, פאַר די גע־
וועהנליכע ? איך ציטער ביי דעם געדאַנק — — — .

מיר קענען שוין מעהר נישט געהן, סיי באַרג־אויף, סיי באַרג־
אַראָפּ. האָב אויף אונז רחמנות !

דאָך ווי אזוי זיך צענויפקומען ? ! ווי אזוי פאַרטרויען איינס
ס'אַנדערע ? !

זיי ווילען אַ טרוים — — — און מיר — אַ לעבען. ווען איהר
וואכט־אויף האָט איהר בלוז גע'חלום'ט. מיט אַ נייעם חלום הויבט
וועדער אַ ניי לעבען אַן !

ווען מיר וואכען־אויף, האָבען מיר געלעבט ! דערנאָך קומט
דאָס שטאַרבען — — — .

אָבער מיר ווילען לעבען, לעבען, לעבען, ווייל דאָס לעבען ליגט
פאַרט אַי אונז און חלום'ט פון וואַכען !

דריי זאכען.

פאראן דריי זאכען, זאגט דער רעוואלוציאנער, וועלכע זענען גורם אז מיר זאלען זיך זעלבסט קענען אריבערוואקסען. דאס זע-
נען: די איינזאמקייט, די גרויסע ביכער, דאס הייסט די אפגע-
דרוקטע נשמה, די געדרוקטע הערצער פון גרויסע מענשען, און די
נאטור.

די מענשען וואס שטעהען אונטער דעם איינפלוס פון אטדי
זאכען, און וואקסען אונטער אטדי דריי זונען, רופט מען אן
„מאדנע מענשען“, „נישט־פראקטישע“, „נישט־נוציגע“.
די אנדערע וואס וואקסען גארנישט, אפילו נישט אונטער
א י י נ ע ר פון יענע דריי זונען, וועלכע זענען דאך פריי פאר
א ל ע מ ע ז ג ל י י ה, אטדי רופט מען די „טעטיגע וועלט-
בירגער“.

זיי שטעהען פשוט נישט אונטער דעם שעדליכען איינפלוס פון
די דריי זונען: איינזאמקייט, בוך און נאטור!

קלייניקייטען.

I

זיי טריי! זיי טריי!
 מאן, זיי טריי! דעם אייגענעם וואקסען, דעם אייגענעם ווערען,
 און דער וועלטשעהנקייט!
 זיי אומטריי!
 זיי אומטריי דעם שטילשטאנד פון דיין גייסט, פון דיין נשמה
 און פון אלצדינג וואס מאכט מיעד און העסליך!
 ווייב, זיי טריי!
 זיי טריי דיין זון-מיסיע, צו ווארעמען, צו לויכטען.

II

צו וועמען קעהר די לאנקע, די שעהנע לאנקע?
 קעהר זיך צו דעם הערר וואס האט זי אפגעקויפט?
 זי קעהר צו דעם וואנדערער וואס עמפינד'ט זי!

III

איהר שפאציר-פערד פון דער לייעבע, מיט'ן ציימעל פאר דער
 נשמה, כדי זיי זאלען אויף די ברייטע וועגען פונ'ם לעבען געהען
 שפאציר-ע-לען!
 איהר שפאציר-פערד פון דער לייעבע, ווי גרינג געפינט איהר
 אייער וועג, בעת דאס עדעלע, ווילד-בלוטטיגע פערד „קינסטלער-
 נשמה“ שפרינגט אין דער וויסטעניש אריין!

IV

איינער נאכ'ן אנדערען האבען זיך די יונגע מענער אָפּגע-
קעהרט פון איהר, פון דער שטאַלצער, וואס האט אַלעמען צעבראַכען
מיט איהר זעלבסטבאַוואוסטקייט.
בלויז ער, דער לעצטער, איז איבערנעבליבען, און געקוקט אויף
איהר.

„צי איז נישט מעגליך אייך צו באַליידיגען, איהר הינטישער? !“
ער האט געשוויגען, און געקוקט אויף איהר.
„איז נישט מעגליך אייך וועה צו טון, איהר הינטישער? !“
„פאַראן בלויז איין-און-איינציג מיטעל!“
„— — — ?!“

„קויפט איז דעם אפטייק א פלאש קאַרבאָלוואסער און באַניסט
זיך דאַמיט ס'פנים און די הענט.“
זי איז רויט געווארען.

„איז דאס ליעבע?“ האט זי געטראכט.
ניין, נישט די ליעבע איז עס געווען. די ליעבע איז אַ קליי-
נער, אומבאַדייטענדער ליגען אויסגעטראכט פאר די פרויען, וועל-
כע ווילען קומען צו דער דערלעזונג פון זייערע נשמות, איבער דעם
טויטען קערפער פון „שעהנקייט“.
דאס אָבער, וואס דער יונגערמאן האט געפיהלט איז געווען אַ
גרויסע, ווארהאַפטיגע זאך. די שעהנקייט-ליעבע.
עס איז געווען דער אמת אליין: קאַלט, גרויס, לויכטענדיג,
טיראַניש ! !

איך ליעב דיך, איך האס דיך.

איך ליעב דיך.

איך ליעב דיינע ליכטיגבלאַהע זיידענע זאַקען. איך ליעב דיין
צארט, ווייס באַטיסמען קליידעל. איך ליעב דיין זיידענעם גאַרטעל
מיט'ן לאַנגען וואונדערבאַרען שליוף. איך ליעב דיך.

איך ליעב דיינע דריי פון-דיר-געליעבטע ליאלקעס, מילררעד, בעיבי און דאראטהי, וועלכע דו דריקסט צו דיין הארץ און זאגסט: „איחר טוט מיר אן גרויסע יסורים, מיינע טייערע, ווייסט איחר עס? שמענדיג האט איחר צעקנייטשטע קליידלאך און די הי- מעלעך אויף א זייט — — —!“

איך ליעב דיר.

איך ליעב דעם דופט פון דיין צימער, פון דיין קליידערשראנק, פון דיין בעט. פונקט אזוי שמעקען די קארעס פון די ביימער אין פריה-פריהלינג, ווען עס איז נאך נישטא קיין בלעמער און די גאנצע קראפט ליגט אינוועניג א ין די ביימער. איך ליעב דיר. איך ליעב דיר, ווען דו ווערסט באשטראפט פאר עפעס און דו ווערסטו אין גאנצען א ט ר ע ה ר, אזוי ווי דאפען איז געווארען א בוים.

גרויסע מענשען וויינען, אבער די קינדער זענען טרעהרען. איך ליעב דיר, ווייל דו שמעסט נאך א שמיכלענדיגע ביים טויער פון לעבען. איך ליעב דיר. וועלטווייזהייט פארמאגסטו, ווייל דו ווייסט נאך גארנישט. דו שעהנע! מיט א נישט-בלאנזשענדיג אויג זיצסטו אויף דעם ווייסען קעניג-שטוהל פון דיין יונגשאפט!

איך ליעב דיר.

אה, טו מיר לאזען וויסען וועגען דער נאכט, ווען די גרוי- זאמע שלעכט-גוטע נאטור וועט דיר פאר א ווייב מאכען!
דעמאלט וועל איך מיר געזעגענען — — — מיט מיין אייגענער ליעבע.

איך האס דיר.

איך האס דיר, געליעבטע! איך האס דיינע שעהנע זיידענע בלוזען, וועלכע ווייזען מיר דאס הויבען-און-פאלען פון דיין אמעם און דאס הויבען-און-פאלען פון מיינע פערלאנגען, און וועלכע

פֿערוואַנדלען מיין „גריכישען שמייכעל“ אין דעם טויט־ערנסט פֿון אַ ווילדען. איד האָס דיד.

איד האָס דינע ווערטער, וועלכע טון וואָס זיי ווילען, אָס מאַך־כען מיר רויט און בלאַס, קראַנק און געזונט, נאַריש און קלוג. איד האָס דיד.

איד האָס דיין שעהנקייט. דיין שעהנקייט האָס איד, וועלכע פֿאַרנעמט ביי מיר דעם פֿלאַץ פֿון וועלכע טוּן שעהנקייט און שלאָגט מיט בלינדקייט מיין וועלט־אויג.

איד האָס דעם ליעבען קלאַנג פֿון דיין שטים, וועלכער מאַכט פֿאַר מיר ליידיג אַלע בעטאָווען־סימפּאָניען און נאַרט־אַפּ מיין אויער און מאַכט עס פֿאַלש. איד האָס דיד!

איד האָס דיה, דערפֿאַר, ווייל דו נעהמסט צענויף אַלע מינע שטאַרבֿענדיגע, צושפּרינגענדיגע וועלט־כוחות, און דו לייגסט זיי מוטערליך־ליעב אין דיין בעט פֿון אונטערטענקיקייט.

דו ליעבליכע, קלוגע! איד האָס דיד.

איד האָס דיד דו „אידע־פיקס“ פֿון מיין נשמה!

איד האָס דיד ווען דו זאָגסט צו מיר: „קום וויעדער“. איד האָס דיד ווען דו זאָגסט „אַ, בלייב דאָ!“ ווייל איד — איד קום וויעדער און בלייב דאָ. די איינצאָמערין פֿון מיין אונגעצאַמט־קייט! איד האָס דיד!

איד האָס דינע מעלות, וועלכע ריהרען מיר, איד האָס דינע פֿעהלערען, וועלכע באַליידיגען מיר קיינמאַהל נישט.

איד האָס דיין רויטלעך־זיד וואָס ברענגט מיר אין זיעכעטען הימעל פֿון גליק, און דיין בלאַס־ווערען וואָס דערשרעקט מיר. איד האָס דיד, ווען איד לעז מיט אַ ציטער די אַקער־שפורען פֿון שווערע שעה'ן אויף דיין שטערען.

די אהר־אַ־סוף־יגע כוחות פֿון מיין נשמה, פֿאַרען זיד נישט צע־נויף מיט דעם אַ, זיי זינדיגען מיט דיין האַרץ, אַ, געליעבטע! אַט־אַזוי האָס איד אין דיר אַלצדינג וואָס איד האָב ליעב! איד האָס דיד! וועלט־נאַרישקייט ביזטו! ווייל דו פיהלסט אין מיר דעם איינפֿאַכען פֿאַרטערטער פֿון דער וועלט־גאַנצקייט, פֿון

דעם וועלט־געבוי, וואס דו קענסט נישט באַגרייפֿען, און עקסטראַקט
בין איד דיר וואָס דו קענסט זעהן און אַנריהרען.

איד אָבער בין עם נישט. איד קען דאָס ווערען. אָבער
נישט דורך דיר, געליעבטע! נאָר דורך דער וועלט־שעהנקייט קען
איד עם ווערען, וועלכע האָט אָנגעהויבען מיט דעם קרייד־וואַלד און
ציהט ווייטער־ווייטער בין אין די לעצטע שעה'ן.

דורך דער וועלט־שעהנקייט קען איד עם ווערען, וועלכע האָט די
אַה־סוף־יגע שטראַמען פון איהר קראַפט אריינגעגאַסען אין מיר,
דורך מיינע געהייליגטע אויגען, און איד האָב די קראַפט געטרונקען
און זי אין בלוט פֿעראַנדעלט, אין נשמה!

דאָך דייע שטראַמען, אַ, געליעבטסטע געליעבטע, מאַכען מיך
נאָר פֿאַר'ן הערשער פֿונ'ם טאָג, וועלכער קומט און פֿאַרנעהט.
איד האָט דיר ווייל דורך דעם וואָס דו פֿיהרסט מיך אַראָפּ פֿון
מיין וועלט־וועג, ווייזטו מיר דעם שמאַהלען וועג, וואָס פֿערהאַלט מיין
טראַט. מיט דער גריכישער שעהנקייט פֿון דיין לייב ווייזטו מיר
דעם קליינעם קרייז, מיט וועלכען נאָר די שוואַכע באַנוגענען זיך.
ווער ים זוכט רוה אין דער פֿרוי אין קיין וואַנדערער נישט!
אַ, דו מיין געליעבטע רייד־מאַכערין וואָס פֿאַראַרעמסט מיר
מיין וועלט!

זעה! דאָס שמייכלען פֿון דעם פֿרעמדען קינד מוז מיר בלייב
בען טייערער ווי מיין אייגען לאַכען.

ווייב, פֿאַרשטעהסטו עם?

וואַרים מיין פֿאַטערליכע ליבשאַפט קלעקט פֿונקט־גענוג פֿאַר
אַלע קינדער, וועלכע זענען שוין דאָ און וועלכע וועלען ערשט
קומען, אויב זיי זענען נאָר שעהן און פֿריהלינגדיג.

טויזענדפֿאַך אַרעמזעליג, טויזענדפֿאַכער נישט־מאַן אין יענער
וואָס פֿיהלט אַז ער מוז זיך ערשט אליין באַשאַפֿען אַ וועזען, אויף
וועמען אויסצוברענגען זיין פֿאַטערליכע!

דו אָבער בלייבסט געליעבטע און געמאַטערטע הייליגע יונג
פֿרוי־מוטער! און ווייטער נאָרנישט.

געליעבטע לינגערין, וואָס דו פֿיהרסט מיך אַרויף צו די הויכ־

קייטען, כדי מיר אראפ־צופיהרען צו דייע הויכקייטען. פער-
פיהרעריין, איד האם דיר!
א, טו מיר מעלדען דעם טאָג ווען איד וועל דיר נישט מעהר ליעב
האבען — — — דעמאלט וועל איד מיר אפגעזעגענען — — —
מיט מיין האם!!!

זומער נאָכמיטאָג.

הערר קעניגסבערג האט זיך באַקוועם־געמאכט אויף דער רוי-
טער וועראַנדאָ, גערויכערט פיינע צינארעטען.
עס האט געשמעקט פון רויזען און פון גראָז.
„אלעס איז דאָ מיער!“ האַט ער געפיהלט „אַטדאָ אין דעם פיי-
נעם זומערוואוינונג. די יונגע הויזפרוי איז ווי אויסגעמאטערט.
בלויז די גאלדענע האַר זאָגען: „מיר האַבען אַמאָהל באַ-
כישופט. באַכישופט — — —!“
דער הויז־האַר איז געדולדיג מיער. ער איז ווי אן ארכיטער,
וואָס שלעפט קוילען זעהר טיעף אונטער דר'ערד. דער נארטען
אפילו איז מיער, נישט־פארטיג־געווארען. רויזען בליהען לעבען
זופֿגרינס, דאן קומען פיינע פלאַנצען אויסגעשמעלט אין טעפּ.
דאן טונקלע קוסטען, דאן פעלד, דאן ליכטיגע בייטען מיט אומ־
באַקאַנטע בלומען, דאן אַ באַנק מיט אן ארויסבליק אויף די קליי-
נע בערג. דאָס בלייכע דיענסטמיידעל שליכט זיך אַרום, שאַ-
קעלט שעה'ן דורכאַנאַנד דאָס הענגבעטעל מיט'ן קינד. דאָס
וואונדערשעהנע קינדערמיידעל קושט־און האַלזט דעם ריעזיגען
קייט־הונד, וועלכער בייסט אַלעמען. איד גלויב, אז ער וויל זי
באַזיצען, ערגערט זיך וואָס זי איז נישט קיין צויג, אַ מיעדע וועלט,
קיינער האַט זיך נישט אויסגעלעבט ביז צום סוף — — —“
קעניגסבערג שלאַפט־אויף אינ'ם דופט פון רויזען און פון
גראָז.

דאָס דיענסטמיידעל און דאָס קינדערמיידעל זיצען אין דער קעלער־קיד.

„דער הערר קעניגסבערג איז אַ קאַמישער מענש“, זאָגט ס'דיענסטמיידעל „אזוי ווי אַן אַקטיאָר. וואָלסט געוואָלט ליגען מיט איהם אויף דער וועראַנדאָ? !“

דאָס וואונדערשעהנע קינדער מיידעל זאָגט: „האַלט ס'פויל!“ דאָס דיענסטמיידעל: „ער שלאָפט.“

„ער רויכערט מסתמא. ער האָט צו מיר געזאָגט: דער הונד איז אין אייך פאַרליעבט, טאַניעטאַ“. דערנאָך האָט ער גערעדט פון עפעס אַן אַף, וואָס געפינט זיך אין פאַרק, ביי די חיות, וואָס האָט איהם געקושט די האַנד. זי הייסט „מאַזשאָ“. „איהר האָט באַדאַרפט זעהן“ האָט ער געזאָגט, „ווי דאָס באַשעפעניש האָט זיך געלאָסטשעט צו מיר. אַט די אלע עדלע באַשעפענישען“ האָט ער געזאָגט „שטאַרבען פון אויסצעהרונג“.

„ווער ווייסט וואָס אונזער באַלעכאַסטע טראַכט פון איהם? !“ האָט געזאָגט ס'דיענסטמיידעל.

„די באַלעכאַסטע? !“ האָט געזאָגט ס'קינדערמיידעל „דו מיינסט דער באַלעכאַס? !“

אין צוויי שעה אַרום האָט זיך קעניגסבערג אויפגעכאַפט פון שלאָף. „איך האָב לאַנקעס איינגעאַטעמט“ האָט ער געפיהלט. אינ'ם ווייסען גאַרטענגעצעלט זענען געזעסען זעסען. און עדלע דאַמע מיט אַ פראַנצויזישען שטרוי־הוט באַפוזט מיט זשאַר־זשוי־בלומען, און איהר פופצעהניעהריג מעכטערל. קעניגסבערג האָט באַגלייט ס'פרייליין דורכ'ן גאַרטען, האָט איהר געוויזען די שעהנקייטען.

„ס'איז עפעס אזוי ווי צוויי גערטנער, אַ קונסט־גאַרטען און אַ גרינצייג־גאַרטען“ האָט געזאָגט ס'פרייליין „און אַז מען וויל איז עם עפעס גאָר קיין גאַרטען נישט, אפּען פון אלע זייטען — —“ „אזוי ווי די וועלט“ האָט ער געזאָגט.

זיי זענען צוגעקומען צום פעלד וואו עם זענען געשטאַנען די טונקלע קוסטען, און וואו ס'איז געווען אַ שמאָהלע סטעזשקע

פון קיזעלשטיין. איהר קלייד האט גערוישט. דאן זענען זיי גע-
קומען צו דער באַנק, מיט'ן ארויסבליק אויף די קליינע בערג.
זיי זענען געווען אפגעשלאסען פון אלעמען.

זי האט זיך גערויטעלט, איהר עדעל בלוט האט ארויסגע-
שטראמט צו דער אויבערפלאך פון איהר זיס לייב.

„א מאדנער גארטען“ האט זי געזאגט „אזוי פארווילדעט
— — ווי איז א ראמאן“.

טויזענד לעבענס האבען אין איהם געשטראמט. ער האט
געזעהן אטדי עשהנע ליעבע נשמה, און ער האט זיך פאר איהר
אראפגעלאזט אויף די קניען.

שפעטער האט איהר מוטער געזאגט: „א קאמישער מענש
דער הערר קעניגסבערג, ווי א שוישפיעלער. איז דאס ביי איהם
א שפאס? !“

דאס יונגע מיידעל האט געפיהלט „ער האט זיך פאר מיר
אראפגעלאזט אויף די קניען — — I א מאדנער גארטען עפעס!
— — הערר קעניגסבערג, קוש מייע פארמאכטע אויגענ-
דעקלעך — — I“

דאס קינדערמיידעל איז ביינאכט געגאנגען צום קייטרהונד,
וועלכער האט זיך אין גאנצען אויסגעשטרעקט און זיך געלאזט
גלעטען די ווייכע פעל.

„ער ליעבט מיר טאקע אויף אז אמת — —“ האט זי גע-
טראכט.

זי האט געשמייכעלט איבער זיך אליין. „הערר קעניגסבערג
האט ליעב מאזשא'ן“, האט זי געטראכט.

די אומבאקענטע ליכטיגע בלומען האבען געשמעקט. איבער'ן
פעלד איז געלעגען א ווייסער ערד-ראטעם.

די יונגע הויפרוי איז געזעסען מיט איהר מאן אויף דער
באנק, מיט'ן ארויסבליק אויף די קליינע בערג.

די דאמע האט געזאגט: „אפשר וואלט ער געווען א שידוך
פאר אונזער קליינער? !“

„נעהם דערקוילע זי אהן א מעסער! וואס האט זי דיר
אזוינס געטון?!“ האט געזאגט דער מאן.
די דאמע: „קעניגסבערג. — ער איז כמעט פערליעבט אין
„מאזשא׳ן“, כסדר רעדט ער פון איהר. זי מוז זיין אן עדלע חיה,
איהר קוש, זאגט ער, איז פאר איהם די מיסטרעיעזע וועלט־פריינד־
שאפט. ער זאגט: „איינע שטאמט פון די פיליפינישע אינזלען,
קושט מיר די האנד — —!“
דער הויזהאר האט צענויפגעקנייטשט מ׳קערפער, ווי אן אר־
בייטער, וואס שלעפט קוילען זעהר טיעף אונטער דר׳ערד.
„ער איז נישט קיין געזונטער“ האט ער געזאגט „עקס־
צענטריש, ער וועט נישט גוט ענדיגען — —.“
די אומבאקאנטע ליכטיגע בלומען האבען געשמעקט — — .
די דאמע האט געבליקט צו די קליינע בערג — — .

דער רעוואלוציאנער זאגט:

קענסטו דיר פארשטעלען, מיין פריינד, אז א באטאניקער מיט
דעם „טריפה׳נעם הונגער“ איז זיינע נערווען זאל זיין פעהיג צו
אנאליווען א געקעכטס פון גרינע ארבעס, אדער פון פרישע מעה־
רען?

קענסטו דיר עס פארשטעלען, זאג? !
און איהר נישט־געלעהרטע, מיט אייער „טריפה׳נעם הונגער“
איז די נערווען, דערוועגט זיך צו שטעלען א דיאגנאז איבער דעם
צארטסטען געבוי „ווייב“.
איהר נארען! מיט׳ן טריפה׳נעם הונגער איז דער נשמה!

* *
*

פארן בלוז א י י אונאנשמענדיגקייט פון דאס נאקע-
טע — — — צו האלטען אז דאס נאקעטע איז אונאנשמענדיג!

* *
*

ס'אינגענע לעבען נישט נעהמען מעהר ערנסט ווי שעקספיער'ס
א שטיק! אבער אויך נישט ווען גער ערנסט! זיך לאזען
פונ'ם לעבען „אריינגעהמען אין די הענט אריין“, ווי אין טעאטער.
דאס טעאטער פונ'ם לעבען. צו זיין דער אידעאלער צורזעהער
פון זיך זעלבסט! צו זיין אין גאנצען אינוועניג און פונדעסט-
וועגען קענען ארויסקומען פון דעם אויסטערלישען פלאנטער אין
דער פרישער נאכטלופט אריין; דורכצולעבען דאס וואס מען האט
נישט געלעבט, נישט דורכצולעבען דאס וואס מען האט געלעבט!
אזוי לייטערסטו זיך — פון דיר אליין!!
און די טראגעדיע פון דיין „זעלבסט“ ברענגען דיר דעם שמיר-
בעל — — — פון ווארהייט!

* *
*

די טראגישע שוואכניגען: עסען, ווען מען איז נישט הונ-
גערדיג. טרינקען, ווען מען איז נישט דורשטיג. זיך באוועגען,
ווען מען דארף האבען רוה, זיך פאארען ווען מען האט די ליעבע —
נישט אין זיך.
אין חכמה פיהרט אונז די נאטור! ווען מיר הונגערן, פיהרט
זי אונז צום ברוט. ווען מיר דארשטען — צום וואסער, ווען מיר
זענען מיטעד — צום שלאף, ווען מיר זענען פול מיט ליעבע — צום
ווייב.

* *
*

שלאף! הייליגער צענויפזאמלער פון די כוחות, וואס זענען
פארלוירען געגאנגען אין דער טאג-מלחמה! אונטער דיין היילי-
גער פיהרערשאפט, שלאף, איז נישטא קיין ניעדערלאגעס!
אלצדינג פארגיב איך דעם מאן — — נאר נישט דאס אומ-
זיסטיגע ראנגלען-זיד! שוויגענדיג דעק-צו דיין קאפ, צעזא-
פון לעבען, ווען ברוטום, דאס מול, גיט דיך א טויט-קלאפ! אומ-
זיסט ראנגלען-זיד — דאס פאסט פאר'ן ווייב, די ש ק ל א ו ו י ?
פון לעבען! אפילו ווען זי איז שוין אין טיעפען אפגרונד, קרימט
זי נאך אלץ די פינגער, זיד איז עפעס אַנצוכאפען!

* *
*

דאס נישט-קענען זיד פעראייניגען מיט קיין אנדערער פרוי ווי
מיט דער, וועלכער מען ל י ע ב ט מ י ט ד ע ר נ ש ט ה,
דאס איז די געמליכע פאטענץ!
דער מאן האט א ליעבע — — די וועלט!
די פרוי האט א וועלט — — די ליעבע!

* *
*

דער פארויכטיגער, שרעקעדיגער לעבענס-מענש שיקט אריבער
זיינע אידעאלען, מיט דער הילף פון רעליגיע, אויף די שטערען,
אין הימעל, כדי ער זאל זיד קענען איבערצייגען, אז ס'איז נישט
מעגליך זיי צו דערגרייכען.
דער נישט-איבערטראכטענדיגער און געוואנטער קינסטלער-
מענש, לאזט זיינע אידעאלען לעבען אין זיין אייגענער ברוסט, כדי
ער זאל נישט קענען פון זיי אנטרונגען!

* *

✽

מאן, קעניג פון לעבען! ווען וועסטו דיד ענדליך דערווענען,
צו פארבינדען מיט דיין געליעבט ווייב, אויף אן אנדער אופן, ווי
דער וועלכען דו הייסט דעם כבוד און פארגניגען צו טיילען מיט דעם
תוגר, דעם שוויין, די קאץ? !!!

דער קינסטלער-מענש פערלאנגט פון זיין ווייב בלויז איין-אויך
איינציגע נעטריישאפט — די נעטריישאפט צום מענשליכען מין!
זי זאל עס נישט שענדען!

אבער די אנדערע ווילען — — — זיך זעלבסט דורך א י ה ר
בארפלאנצען אין דער אייביקייט. הא, הא, הא! אויך אן אופן ווי
אזוי צו טרוימען פון פארפלאקומונג!

* *

✽

אויך וויל א קעניג זיין וואס בעטעלט ביי א קעניגין, נישט קיין
בעטלער וואס אין א קעניג ביי א בעטלערין!!!

* *

✽

די אויפערזוכט אין נישט קיין ליידענשאפט. עס אין א גע-
וויסע שרעק! די טיעפסטע שרעק, די אייביגע פון לעבען, די אר-
באנישע מורא פון וועלכער קיינער קען נישט אנטרינען. די מורא
צו פארלירען עפעס-וואס, אהו וועלכען מען קען מעהר נישט זיין
לעבעדיג — א הארץ, א לונג, דעם רוקענמארך, ס'געהירען,
ס'הארץ פון אן אנדערען וואס אין געווארען א ו נ ז ע ר ס, און
וואס שיצט און דערהאלט דעם לויף פון אונזערע בלוטען, פונקט
זיי ס'איינענע הארץ.

די אייפערזוכט איז נישט קיין ליידענשאפט! עם איז א גע-
וויסע שרעק, די אייביגע, ארגאנישע, צו מוזען אינערליך אפשטאנד
בען! עם איז די טויט-שרעק!

ע ק א נ א מ י

„דו זאלסט עסען ווען דו ביזט הונגעריג און אויפהערען נאך
אייידער דו ביזט זאט“ איז א פיעל טיעפער און געמליכער געזעץ
ווי „דו זאלסט נישט גלוסמען צו — — —“ און עהנליכע. ווארים
דארט וואו דאס ע ר ש ט ע געזעץ הערשט, זענען די אנדערע
נישט נויטיג. אין איהם ליגט די קראפט, די רוה, די ווייזהייט, די
ווארהייט, דאס גליק!

אינ'ם אויסדרוק פון פנים שטעהט געשריבען מיט פשוט'ע און
קלאהרע שורות: „אמ-דא הערשט טייוולישער צופיעל“ אדער
„דא רעגירט די געמליכע נויטווענדיקייט!“

אריינצוטרייבען מעהר דאמף אין א לאקאמאטיוו וויסיעל עם
איז נויטיג פאר זיין העכסטער באוועגונג, דאס קען נאך טון א
משוגע-געווארענער מאשיניסט.

אזוי איז דער מענש!

ער לויפט משוגענער ווייז איבער דעם וועג-פון-לעבען און ווערט
צומאהלען אויף שטיקלעך — פון זיך אליין!

אויף די קרייצגינג האט א ד ע ר ל ע ז ז נ ג - ת א ו ה.

די פרוי וואס שטארבט פון איהר ליעבע, עמפינדט די זעלבע
תאוה, ווי זי האט געהאט אינ'ם חופה-בעט. זי פאלגט דעם לעצ-
טען באפעהל פון איהר הארץ! תאוה איז „די דאנקבארקייט פון
דעם גערווענסיסמעם“, דערפאר וואס מען פאלגט זיינע גערעכטע
פאָדערונגען. די דערפילונג פון געזעץ עמפינדט דער מענש אלס
ת א ו ה. די לעצטע זיפצען פון א צום-טויט-געשענקטער ליעבע,
האָבען דיזעלבע מוזיק ווי די פונ'ם חתונה-בעט!! די נשמה האָט

געפונען דערלעזונג. ביידע געהעז-אויס אין ליעבע, אויפ'ן זעלבען אופן — די נליקליכסטע און די אומגליקליכסטע! אהן תאוה לעבען יענע, וואס זאמען נישט די געזעצען פון זייער נשמה.

* *
*

דער שלאף איז דער הייליגער וואונש פון דער נאטור צו פרוי ווען פעהיילען די טאג-וואונדען. אפצושניידען דעם שלאף פאר דער צייט, הייסט: אוועקרייסען הייליגע באנדאזשען פון וואונדען וואס האלטען זיך אין צענויפואקסען!

מען האט געפרעגט א מוטער: „ווי אזוי ציהט איהר אויף אייער טאכטער?“

„איד לאז זי שלאפען — —“ האט געענטפערט אט'די בעסטע, קלוגסטע.

איד וואלט ארויסגעלאזט א געזעץ, אז איינציגס: יעדער האט א רעכט אויף דעם נישט-געשמערטען, פון-זיך-זעלבסט-אויפהער-רענדען שלאף!

וואו דאס געזעץ הערשט, זענען אלע אנדערע געזעצען איב-דינג. עס געהט אין זיך אריין: פריעדען, דאס געזונט-זיין און דאס גליק!

שלאף! שמענדיג קום איד צו דיר צוריק, ווייל דו ביזט דאס פיזישע עוואנגעליום פון די נערווען!

* *
*

די פרוי שמעלט-פאר מיט איהר „שעהנעם קערפער“ דאס, וואס דער קינסטלער-מענש דריקט אויס אין זיין „שעהנעם גייסט“. דאס זשעני פון איהר לייב איז געגליכען צו דעם זשעני פון זיין גייסט. איהר לייב איז זיין „מאטעריע-געווארענער“ גייסט. זיין

נייסט איז איהר ענטמאטעריאלזירט לייב. וואס ער „דענקט“, „איז“ זי!

די צופיעלדיגע סוחות פון דער נשמה ארויסצולעבען אין שיכרות, אין עקסטאזען! דאס איז א געזונרהייט-רעגעל פון די הערצער — — — וואס ליידען פון צופיעלדיגע כוחות. אבער די צארמע פרויען-נשמה האט נאר חלומות. חלומות זענען נישט קיין עקסטאזען. חלומות זענען נישט קיין שיכרות. זיי זענען בלויז חלומות פון עקסטאזען! זי קען איהרע צופיעל-דיגע כוחות נישט פטור ווערען. פאר איהר איז נישטא קיין רייט ניגונג-מיטעל. זי בלייבט איבערגעגעסען, קראנק. די הינטישע לייט אבער זאגען: „א היסטעריש פרויענצימער!“ דאס איז די נקמה פאר די עקסטאזען, וועלכע זיי לעבען נישט איבער — — —

* *
*

דיכטער, דענקער, קינסטלער, נביא — — — קען נאך זיין בעסער?!

יא!

א העכט איז א טייך פון לויטער קארפען.

פארשטעהט איהר דען די „שטים פון דער הויך“?

אבער ווען דער העכט רופט, פארשטעהט איהר — — — זיך צו חו'רלען, צי מאכען אנשמעלען!
רוף, דו העכט!

* *
*

א יונגע דאמע האט אמאהל געזאגט: קיינער פארשטעהט נישט דעם הערר א. ק. — — — יעדער זאץ זיינער איז דער אכטער זאץ.

מיט די פריהערדיגע זיעבען זאצען פארלאזט ער זיך אויף
 און זי! אט וואס פארא כבוד ער גיט אפ אונזערע הערצער, אונ-
 זער גייסט. ער רעדט צו אונז ווי צו „דערוואקסענע“, ווי א קאפעל-
 מייסטער פון דער גרויס-אפּערא רעדט צו זיינע ארטיסטען.
 באשיידען זיצען זיי ביי זייערע שטענדערס, בליקען אויף איהם
 מיט צוטרוי און פארשטעהען וואס ער וויל.
 אבער מיט אייך וואלט ער באדארפט רעדען ווי מיט תּדר-
 קינדער, אַלף, אַלף, אַלף, בית, בית, בית.

* *
 *

דעקאדענץ? געבורטס-וועהען פון קינפטיגע אנטוויקלונגען.
 אויך די פרוי ווערט אבגעשוואכט דורך שוואַנגערשאפטען! גע-
 זונטס-קראנקהייט פון א קראנקער געזונטקייט!

* *
 *

גליקליכע ליעבע? — די ליעבע וואס האט ס'גליק עס זאל
 איהר אפגעשניטען ווערען דער „הייליגער וועג“ דורך א ציעל.
 אומגליקליכע ליעבע? ! אזא וואס האט ס'גליק פון יענעם
 וואס „וואַנדערט אייביג צו דער זון“.

* *
 *

אונשולד? !

קערפער-טיילען זועלכע זענען ביז אהער זעלבסטהערשער גע-
 וועזען, אריינצעצווונגען אינ'ם הייליגען דיענסט פאר'ן קעניג
 „נשמה“ זיי צו דערהויבען צו א מדרגה, ווא זוי וועלען אויס-
 פיהרען די הייליגע קעניג-כאפּעהלען! !

דאנטע דער דיכטער איז געשטאנען אין א לארבער-רוואלד 16
 יאהר און געווארט אויף זיין געליעבטע בעטריצע — — — .
 די אנדערע אבער ווארטען א טאג. — — — און דערנאך געהן
 זיי אוועק אינ'ם „בלוטגעסיל“, נישט קלינגען, קלאפען!

אזוי ווי א בילד.

עס איז געווען א קליין, א גאנץ קליין גערטענדעל.
 ארום-און-ארום האבען געוואקסען אנרעסען רויטליכע.
 אלצדינג איז געווען רויט און טונקעלגריין.
 ביי די קליינע קיזעלשטיין-שטעגען זענען געשטאנען, געדיכט
 איינס צו'ן ס'אנדערע, גראהגרינע נעלקען-שטאמען מיט גרויסע,
 רויטע נעלקען
 זיי האבען ארויסגעאטעמט דופט און דופט.
 עס איז געווען אווענד.
 אויף א באנק איז געזעסען א יונג מיידעל, איז א דינזיידענעם
 רויטען קלייד.
 זי האט געטרוימט: „איד ליעב איהם — — —“
 דאנעבען איז געווען א קליין, גאנץ קליין גערטענדעל.
 ארום-און-ארום האבען געוואקסען אנרעסען ווייסע. אלצדינג
 איז געווען ווייס און טונקעלגריין.
 ביי די קיזעלשטיין-שטעגען זענען געשטאנען, געדיכט איינס
 לעבען ס'אנדערע, גראהגרינע נעלקען-שטאמען מיט גרויסע ווייסע
 נעלקען.
 זיי האבען ארויסגעאטעמט דופט און דופט. — — —
 אויף א באנק איז געזעסען א יונג מיידעל אין א דינזיידענעם,
 ווייסען קלייד.
 זי האט געטרוימט: „ליעב איד איהם?!“ — — —
 די לבנה איז אויפגעגאנגען.

דער רויטער נארטען און דער ווייסער נארטען האבען זיך גע-
ליכטיגט אין געלגרינעם זילבער פון דער לבנה. — — —

אין דעם קליינעם זומערהויז מיט'ן רויטען גערטענדעל האבען
געשימערט אין די פענסטער גאלדגעלע וואַקסליכט-פייערען.
דאס יונגע מיידעל אינ'ם רויטען זייד האט אַ ציטער געטון.
דערביי האט זי זיך אויפגעהויבען און איז אריינגעגאנגען — —
אין דעם קליינעם זומערהויז מיט'ן ווייסען גערטענדעל זענען
די פענסטער געבליבען טונקעל.

דאס יונגע מיידעל איז דעם ווייסען זייד האט אַ ציטער געטון.
אבער זי איז געבליבען זיצען און גע'חלום'ט. — — —
עס איז געווען נאכט.

איבער דעם קליינעם נארטען איז געלעגען דאָס לבנה-ליכט —
די רויטע נעלקען און די ווייסע נעלקען און די טונקעלגרינע
בלעטער פון די קוסטען זענען געווען נאָס און האבען געבליש-
טשעט — — —

אין דעם זומערהויז מיט'ן רויטען גערטענדיל האט געשלאָפּען
אַ יונג מיידעל — — —

די לבנה האט געלויכטען אויף דעם רויזיגען לייב, און אויפ'ן
רויטען זייד אויפ'ן בענקעל.

זי האט גע'חלום'ט: „ליעב איך איהם? ! — — —“
אין דער זומערהויז מיט'ן ווייסען גערטענדיל איז געשלאָפּען
אַ יונג מיידעל.

די לבנה האט געלויכטען אויף איהר שנעע-ווייס לייב און אויפ'ן
ווייסען זייד אויפ'ן בענקעל.

זי האט גע'חלום'ט: „איך ליעב איהם — — —“
דער מאַרגען איז געלעגען מיט ירוירוטער פאַרן איבער דעם
גערטענדיל.

אַלצדינג איז געווען נאָס און בלישטשענדיג — — —
און די מיידל'אך האָבען ארויפגעצויגען די דעקעס איבער'ן
קאָפּ און געשלאָפּען אַזו חלומות — — —

אין קליינעם צימער.

דאס קליינע צימער שמעקט ווי בארג-לאנקע. אין א וואזע שמעהען דיקע בינטען פון „דאפנע קנעארום“ — רויזרויטע שטערנ-בלומען.

„דאפנע קנעארום — — —“ זאגט ער ביים אריינקומען. טוט א שמעק צו די אלע בלומען מיט זייערע פיינע דופטען און פארבען. טראכט פון די הויכע בערג אין זונליכט.

„משעפע נישט מיינע בלומען — — —“ זאגט זי. „וואס ארט דיך ווי אזוי זיי הייסען — — — ?!“

זי טוט זיך אויס, קריכט אין בעט אריין.

„הער נאר דו, וואס האט ער געמיינט, מאקס ? וועט איהר טאקע מעהר נישט קומען צו מיר ?!“

„ניין — — —“ זאגט ער, עם קאסט געלד און מענשען רע-דען. וואס זענען מיר ? קאדעטען ? וואס ?!“ שטיל.

„קען מען זיך נישט העלפען — — —“ זאגט זי מילד.

ער פיהלט דעם דופט פון ריינעם פרויען-אטעם און פון בארג-לופט.

זי ליגט און ריהרט זיך נישט.

דערנאך זאגט זי : „עם טוט מיר זעהר לייד — — — איך האב שטאלצירט מיט אייך — — — שטאלצירט. איך האב שטענדיג געזאגט „מיינע פריינט — — — !“ אפשר האב איך מיר נישט אויפ-געפיהרט ווי איהר האט געוואלט. איך האב בעדארפט שפיעלען קאמעדיע, טעאטער, שווינדלען — — —“

„דו נאר, דו קינד — — — !“ זאגט ער און קושט איהר די האַנר. „איהר זענט פיינע מענשען — — — !“ זאגט זי. „זיידענע ! פארוואס זענט איהר געקומען ? צו וואס ? ! מען קען זיך נישט העלפען — — — . אויף יעדער זאך ענטפערט מען „מען קען זיך נישט העלפען.“ איך קען מיר נישט אויסדריקען אזוי פֿיין, אבער

אויף אַלצדינג איז דאָ אַ תּירוץ. — — — זעהסטו? אײַד קען אײַד
 דענקען. — — — וואָס האָב אײַד געוואָלט זאָגען? דער ראַבערט
 איז אזאָ פּיינער יונג, אײַד מוז דיר דערצעהלען אַ געשיכטע. אָבער דו
 זאָלסט עס נישט צעפּויקען. ער האָט מיר אַמאָהל געזאָגט: „דו
 ביזט מיעד, אַנאָ, שלאָף — — —!“ „צוליב דעם זענען מיר אַרויפ־
 געקומען — — —?“ „זאָג אײַד. „אײַד האָב נישט ס'האַרץ, ווײַל
 דו ביזט מיעד“, זאָגט ער „עס איז ווי נאָך אַ קלעטערען אײַד די
 בערג“ איז דאָס נישט פּיון, האָ? — — — אײַד בין טאַקע אײַנגע-
 שלאָפען אײַד. ווי אזוי האָב אײַד מיר געטרויט? ער געפעלט
 מיר נישט זעהר שטאַרק. אָבער ער האָט געזאָגט „אַנאָ, שלאָף!“
 שטיל. זי גיט אַ זיפּץ. שטיל — — —

„איהר זענט פיינע מענשען, זיידענע! עס טוט מיר זעהר
 גײַד — — —“

שטיל.

„מען קען זיך נישט העלפען — — — זאָג מאַקס'ען — — —“

„אַז וואָס?“

„נאַרנישט — — —“

שטיל.

„פאַרוואָס זענט איהר געקומען? ווי אזוי? אײַד פאַרשטעה
 עס נישט. איהר זענט זיידענע מענשען. אײַד וועל דאָ אײַנמריקע-
 נען — — —“

דאָס קלײַנע צימער שמעקט פון דאַפּנע קנעאַרום.
 זי קריכט אַרויס פּוּז'ם בעט, זעצט זיך אין אַ ווײַד בענקעל.
 דאָן עפענט זי די פאַרהאַנגען און דער פּרייה-מאַרגען פּלײַסט
 אַרײַן ווי אַ באַרג-שטראָם.

„מאָד פּינסטער — — —!“ זאָגט ער.

זי לאַזט אַראָפּ די פאַרהאַנגען, קריכט צוריק אין בעט אַרײַן.

„אײַד האָב געהאַט פּרײַנט, דרײַ פּרײַנט — — —!“ די שוואַר-

צע בערטאָ קען נאָר נישט פאַרשטעהן אזאָ זאָך! ס'האַרץ טוט
 מיר וועה — — —“

ער זאגט : „נח, נח, מיר'ן וויעדער קומען. אבער וואס האסטו דאפון? מיר זענען דיר בלויז אין וועג. אין חודש יוני פאהרען מיר סיי-ווייסיי אוועק. מאקס פאהרט צום ים, ראבערט — אין דע געבערג — — —“

זי : „איך האלט איך דען? — — —“
זי ווערט אנטשלאפען.

ער פיהלט : דער שלאף! ער לעשט אלצדינג אויס!
ער טראכט : ווי ס'נארישע מזל זענען מיר, מיר עפענען א הארץ, רייסע-אויה די ווייסע טויערען פון פריינדשאפט, דאס ליכט פליסט ווי א בארג-שטראם! דאן זאגען מיר „וואס זענען מיר? קאדעטען? וואס? — — —“ אזוי איז דאס לעבען, דענקען מיר. א וואונדערבארער תירוץ!

דאס קליינע צימער האט געשמעקט פון דאפנע קנעארום. ווי טאָל-וויירויך — — —

די בידנע נשמה שלאפט!

דער שלאף וואס לעשט אלצדינג אויס, בארוהיגט!

א שווער הארץ.

עס שמעהט צווישען לאנקעס און פרוכט-נערטנער — א גרויס, געל הויז. עס איז דאס „מיידעל-אינסטיטוט פון ענגלישע פריי-ליינס“. אינוועניג זענען פאראן א סך הייליגע שוועסטער און א סך בענקשאפט.

טיילמאהל קומען די פאטערס באזוכען די טעכטער. „פאפא,

ווי געהט עם דיר?“ — — —

איז אטדער-איינפאכער מוזיק „פאפא, ווי געהט עם דיר — — —“ ליגען די טיעפע הימנען פון די קליינע הערצער. און אין דעם „אדיע, פאפא — — —“ פארקלינגען זיי ווי הארפען-טראפנעס.
עס איז געווען א האלב-רעגענדיגער נאוועמבער-זונטאג. איך

בין געזעסען איז דעם ליעבען, קליינעם קאפע און גערויכערט און גע'הלום'ט — — —.

א שעהנער הויכער מאן איז אריינגעקומען מיט א קליינעם וואונדערשעהנעם מיידעל.

עס איז, אין דער אמת, געווען א „מלאך אהן פליגלען“, אנגעטון איז א געלגרינעם, סאמעט־יאקעל.

דער הערר האט זיך אוועקגעזעצט לעבען מיין טיש.

„ברענגט די „אילוסטרירטע צייטונגען“ פאר מיין סאכטער!“ האט ער געזאגט צום שיק־אינגעל.

„א דאנק, פאפא, איד וויל נישט — —“ האט געזאגט דער מלאך אהן פליגלען.

שטיל — —

דער פאטער האט געזאגט: „וואס איז דיר? — —“

„גארנישט“ — — — האט געזאגט ס'קינד.

דאן האט דער פאטער געזאגט: „וואו האלט איהר ערגעץ אין מאטעמאטיק? !“

ער האט געטראכט: לאמיר רעדען פון עפעס א ברייטען ענין.

די וויסענשאפט איז נישט קיין קלייניקייט — — —.

„פראצענט־רעכנונגען“ — האט געזאגט דער מלאך „צו וואס

באדארף מען עס? איד הויב נישט אן צו וויסען. צו וואס דארף

מען פראצענט־רעכנונגען? — — — איד פארשטעה עס נישט — — —“

„לאנגע האר, קורצער שכל“ האט געזאגט דער פאטער מיט א

געלעכטערל, און געלעט איהר ליכטיג־בלאנדע האאר, וואס האר

בען געגלאנצט ווי זיך.

שטיל.

אזא טרויריג געזיכטעל האב איד נאך קיינמאהל נישט גע-

זעהן! עס האט געציטערט ווי א יונג ביימעל אונטער דער לאסט

פון שנעע. עס איז געווען אזוי ווי עלענארא דוזע זאל צומביישפיעל

א דעקלאמיר טון: „אה! — —“ אדער ווען געמא בעלינטשיאני

זאל עס זינגען — —

דער פאטער האט געטראכט : „גייסטגע ארבייט צעשטריימט און סיי-ווייסי וואס קען עם שאטען? I מען וויגט-אויזן די נשמה — — —“ מען מוז אויפוועקען א געוויסען אינטערעס.

ער האט געזאגט : „פראצענט-רעכנונגען! א, עם איז זעהר אינטערעסאנט. דאס פלעגט אמאהל זיין מיין שטארקע זייט (א שימער פון פערנאנגענעם פראצענט-רעכנונג-גליק האט איצט א שוועב געטון איבער זיין געזיכט). צומביישפיעל איינער קויפט א הויז. דו הערסט וואס איך רעד? — — —“

„איך הער — איינער קויפט א הויז.“

„צומביישפיעל אונזער הויז איז דער שטאדט ג. (ער האט עם אנגעהויבען צו מאכען אינטערעסאנטער מיט דעם, וואס ער האט אויף א געשיקטען אופן דערנעהנטערט די וויסענשאפט צו זאכען וואס האבען א שיכות צו דער אייגענער פאמיליע). עם קאסט 40,000 קראנען. וויפיעל מוז ער אייננעהמען כדי עם זאל אויס-מאכען 5 פראצענט?!“

דאס מלאד'על האט געזאגט : „קיינער קען דאס נישט וויסען — — — פאפא. דער אנקעל קומט נאך אפט אריין צו אונז?“

„ניין. ער קומט זעלטען. און אז ער קומט יא, זעצט ער זיך שטענדיג אין דיין ליידיגען צימער. גערענק-זשע 40,000 קראנען. וויפיעל איז 5 פראצענט פון 40,000? I אנו, לאמיר הערען I פאר-שטעהט זיך, אזוי פיעל מאהל 5 קראנען וויפיעל הונדערטער עם איז פאראן אין 40,000? דאס איז קלאהר, איא?“

„זעהר קלאהר — — —!“ האט געזאגט דאס קינד און האט נישט פארשטאנען פארוואס אנקעל וויקטאר קומט איצט אזוי זעלטען.

דער פאטער האט געזאגט : „נו, לאמיר הערען, טאכטערשו, וויפיעל דארף ער אייננעהמען, עם זאל אויסמאכען 5 פראצענט? I פארשטעהט זיך, אז 2000 קראנען. דאס איז זעהר פשוט!“

יא, 2000 קראנען. פאפא, דער גרויסער, ווייסער לאמפ איז עס-צימער רויכערט נאך אלץ, אז מען צינדט איהם אן? I“

„יא. נו, איצט האסטו שוין א שטיקעל באגריף פון פראצענט-
רעכנונגען? !“

„יא. אבער ווי אזוי קען געלך זיך צעוואקסען אויף פראצענט?
עס איז דאך נישט קיין בארענבוים?! עס איז דאך אין נאנצען
טויט, ס'געלך.“

„נארעלע — — — !“ האט געזאגט דער פאטער און געטראכט:
„נאך אלעמען קעהר זיך דאס נישט אן מיט מיר, נאך מיט'ן אינ-
סטיטוט“
שטילקייט.

זי זאגט זעהר ווייך, מיט געבעט: „איך וויל אהיים, צו אייך
— — —“

„זיי נישט אזוי! דו ביזט דאך א קלוג מיידעלע.“
צוויי טרעהרען זענען פאמעליך געקומען ארונטערצעשווימען
פון איהרע באקען.

דערלעזונג! טרעהרען! א בענקען-אהיים אויסגעביטען אויף
בלישטשענדיגע פערל!

דאן האט זי געזאגט מיט א שמייכעלע: „איך אינסטיטוט
זענען פאראן דריי מיידלעך. די עלטסטע מעג עסען דריי קיכעלעך,
די אינגערע בלויז צוויי און די אינגסטע — בלויז איינס! אזוי
שטרענג איז מען ביי אונז מיט'ן עסען! צי וועט מען זיי איבער-
איאהר געבען מעהר? !“

דער פאטער האט געשמייכעלט: „זעהסטו שוין ווי אינטער-
רעסאנט ביי אייך איז!“

„אינטערעסאנט? ! עס איז קאמיש. דאס קאמישע איז דאך
נישט דאס אינטערעסאנטע, דאס לוסטיגע?“

„קליינע פילאזאפיע!“ — — — זאגט דער פאטער גליקליך און
שטאלץ. איז די פייכטגלאנציגע אויגען פון זיין טעכטעריל האט
ער פונדעסטוועגען געזעהן, אז פילאזאפיע און לעבען זענען צוויי
באזונדערע זאכען.

זי איז געווארען רויזיג און בלאס, בלאס און רויזיג — — —

אזוי ווי א קאמף וואלט פארקומען אויף דעם שעהו-ליעבען פנים.
 "ים איז געשטאנען דארויף געשריבען: „אריע, פאפא, א, אריע!"
 איד האב געפיהלט ווי צו זאגען צום פאטער: הערר, גיט א
 קוק אויף דעם געזיכט! איהר הערצעל ברעכט זיך — — —!"
 ער וואלט מיר געענטפערט: „מיין הערר, אזוי איז דאס לע-
 בען! איערער איינער קען דאך נישט זיצען אין קאפע און
 חלום'ען — — —"

דער פאטער האט געזאגט: „ווי ווייט האלט איהר שוין אין
 היסטאריע?!"

ער האט געטראכט: "מ'דארף איהר ארויסשלאגען די מעלאך
 כאליע, דאס איז ביי מיר א פרינציפ."

„מיר זענען אין עגיפטען", האט געזאגט דאס קליינע מיידעל.
 „אה, אין עגיפטען!" האט געזאגט דער פאטער, האט א מאך גע-
 טון א מינע, אזוי ווי ס'קען גארנישט געבען קיין גרעסער גליק ווי
 צו זיין אין עגיפטען. ער האט פשוט נישט געגלויבט, אז מען קען
 זיך גאר ווינשען עפעס בעסערס ווי צו זיין אין עגיפטען.

„די פיראמידען" האט ער געזאגט „די באַלזאמירטע קעניגע,
 סעזאסטרים, ראמסעס, פרעה, — דאן קומען די קעניגע פון אשור
 און פון בבל — — —"

ער האט געטראכט: „וואס מעהר איד לאז זיי אדורכמאר-
 שירען, אלץ בעסער!"

„אזוי?" האט געזאגט ס'קינד, ווי איינער רעדט: „אפגע-
 שטארבענע פעלקער! — — —"

„ווען לערנט מען אייד טאנצען?" האט געזאגט דער פאטער.
 ער האט געטראכט: „טאנצען איז א פרעהליכע טעמא."

„היינט — — —"

„ווען?!"

„באלד, אזוי גיך ווי דו וועסט זיין אוועקגעפאהרען. צווי-
 שטן 7—8."

„א, טאנצען איז זעהר געזונט. טאנץ, מיין טאכטער — — —"
 אז דער הערר האט זיך אויפגעהויבען אוועקצוגעהן און זיך

פריינטליך געזעגענט מיט מיר, האב איך געזאגט: „ענטשול-
דיגט מיר, מיין הערר, א, ענטשולדיגט מיר טויזענד מאהל, איך
האב ביי אייך צו בעטען א זעהר גרויסע טובה — —“
„ביי מיר?“

„איך בעט אייך, זעהט אז מען זאל היינט באפרייען אייער
טעכטער'ל פונ'ם טאנצען!“ — —
ער האט מיך אנגעקוקט — — — און מיר געדריקט די האנד.
„איך וועל עס טון!“

„ווי אזוי פארשטעהסטו מיינע וואונשען, פריינד מענש? !“
האט דאס מלאד'על צו מיר געזאגט מיט איהר גלאנציגע אויגען.
„דו געה פאראויס — — —“ האט דער הערר געזאגט צום קינד.

דאן האט ער געזאגט צו מיר: „ענטשולדיגט, האלט איהר אז
דאס איז א ריכטיגער פרינציפ? !“

„יא“ האב איך געזאגט „ו א ס ס ע ק ע ה ר ז י ד
א ז מ י ט ד ע ר נ ש מ ה א י ז ד ע ר ב ע ס ט ע ר
פ ר י נ צ י פ נ י ש ט צ ו ה א ב ע ז ק י י ז ש ו ס
פ ר י נ צ י פ ע ז ! !“

דער צוויילינג.

זיי זענען ביידע געווען גלייך — — .
ביידע האבען געהאט בלאנדע גאלד־פעדימדיגע האאר, צארטע
בריסט און פיינע ווייסע הענט און פיס.
מען האט נישט געקענט וויסען דעם אונטערשייד פון איינער
צו דער אנדערער — — .
איינמאהל האט א הערר געזאגט: „א, איך ווייס וועלכע איז
וועלכע — — !“
איינע האט געטראגען א בלאנד האאר־קעמיל, די צווייטע א
ט ו נ ק ע 5 - געלס.

זיי זענען ביידע ארויסגעגאנגען און צוריק אריינגעקומען —

״ווי א שמויכעל האבען זיי איהם דערלאנגט ביידע האארקעמל
ליד, דאס בלאַנדע קעמיל און דאס טונקעל-געלע.

דער הערר האט געקושט ביידע קעמליד — — — און איז געווען
באזיענט!

״ווי אזוי האט דער הערר פאן ל. געקענט באשליסען צו הייר
ראטען מיט דער און נישט מיט יענער?״ האט אמאהל
א דאמע געזאגט:

״ער האט טאקע נישט געקענט״ האט געענטפערט הערר א. ״ער
האט טאקע גענומען די א נ ד ע ר ע!״

דאס איז געווען א שלעכטער שפאס און אלע האבען געלאכט.
איבערהויפט די איינע!

אבער שפעטער האט ער באמת גענומען די א נ ד ע ר ע!
זי איז געווארען רויט!

אבער די ערשטע איז געווען בלייד — — —
איצט האט מען זיי שוין לייכט געקענט דערקענען — — —
די איינע און די אנדערע!

מ י נ י

״ליעבע מינע, זייט אזוי גוט און ברענגט מיר — — —״
״וואס בין איך אייך? אייער משרת? ! צי וואס? — — —״
ער האט זיך געבלייכט. ער האט עס געפיהלט אין אלע נער-
ווען אזוי ווי טרעהרען, אין מח, אין מארד, אין בלוט. אומעטום
האבען זיך טרעהרען געריסען, דורך די רעהרען פון די קנאכען
האבען זיך טרעהרען דורכגעריסען, אין די אקסלען, אין די גע-
לענקען פון די עלענבויענס האט עס דורכגערוגען, ווי א טרעה-

רעזירענען האט עס אראפגערוינען איבער זיין הויט, „ער בארט זיך
אין טרעהרען“ זאגט מען.

„וואס בין איך? אייער משרת?“ האט זי איבערגעזאגט „וואס
רענקט איהר זיך עפעס?“

ער איז פאמעליך אוועקגעגאנגען. „וועל איך אומפאלען?“
האט ער געטראכט. ער איז געגאנגען זעהר פאמעליך.

אויף דער גאס האט ער ארויסגענומען פון טאש א מאנדארין,
און האט זי נעלאזט אראפפאלען אין שנעע אריין. זי איז איינגע-
וונקען, האט זיך באגראבען ווי איז א וויסער פערענע, די גאלדענע
פרוכט פון מילאן. דאן האט ער אראפגעלאזט נאך איינע, און א
דריטע האט ער פארזיכטיג אריינגעלאזט אין דעם דיקען שנעע-
מיטצעל פון א גרויען ווינקעל-שטיין. „אט אזוי! וועט זי מעהר
נישט עסען קיין מאנדאריןען — — —“ האט ער געטראכט.

ער איז געגאנגען אהייב.

אין זיין קליין צימער האט ער צעלייגט אין ענגלישען אויוועלע
א פאזאר שטיקלעך ווייס האלץ איינס איבער ס'אנדערע, ווי א צלם,
האט אריינגעווארפען צוויי פעד-צינדלעך, האט געווארט א ווייל
עס זאל זיך צעברענען און האט ארויפגעשאטען א מאסע קליינע
קוילענשטיקער. עס האט זיך תיקף אָנגעכאפט און די ווייכע שטי-
קער האלץ האבען געקנאקט. ער האט געטראכט: „הע, איהר
קנאקט און גיט בלויז ארויס א פלאקערפייער. די קוילען וויעדער
זענען שטום און ברענען פונדעסטוועגען לאנג אין זיך אריין — —“
ער האט געליעבט זיין קליין, ענגליש אויוועלע. עס האט
ארויסגעגעבען א גוטע און זיכערע ווארימקייט, און איז א סך
פרטים איז עס געווען אזוי ווי א מענש.

דערנאך האט ער זיך געמאכט טעע, האט דיזעלבע אריינגע-
גאסען אין א ברייטער, טיעפער, העלגרינער שאל, פון וועלכער ער
האט זעהר ליעב געהאט צו טרינקען, האט זיך אויסגעטון, זיך גע-
לייגט אין בעט אריין, און האט פאמעליך געטרונקען די טעע. דער-
נאך האט ער פאררויכערט זעהר א גוטען ציגאר, און האט אנגע-
הויבען צו לעזען „האמסון, הונגער“.

ווען. „אט די איבערפיינקייט“ האט ער געמראכט „וואס פאר א געשמאקע פיינקייט — — —“ דאס איבערמישען פון יעדען בלעטעל איז ביי איהם געווען א געווינס: וויעדער צוויי לאנגע זייטען פון מיט האמסון-זאצען!

דאס צימער איז געווען ווארים — א פארגעניגען, און עס איז געווען גע'בשמים'ט מיט טעעדופט און מיט ציגאר-עסענץ. פלוצים האט ער זיך געלייגט מיט'ן פנים צו דער וואנד און געוויינט — — —.

קנט האמסון האט זיך אראפגעגלייטשט, איבער דער קאלדרע, אויף דר'ערד, אזוי ווי א פריינד וואס גנב'עט זיך אוועק. „גאט, העלף הערד א.“ האט אויפ'ן אנדערען טאג געזאגט מיני'ס שוועסטער, און איז רויט געווארען. „וואס מאכט איהר עפעס? האט איהר דערהאלטען מיין ברועף?“

איד האב געזאגט צו מיני': „ווי קומט א שלעפער ווי דו, זיך אזוי צו באנעהמען קעגען א פיינעם מענשען — — —?“
„ווען דען זאל איד אזוי זיין?!“ האט זי געענטפערט „אפשר דעמאלט ווען איד וועל זיין אלט און צעקנייטשט?“

דער הערד איז געשטאנען אויף איין ארט, פארטראכט. „וואס זענט איהר אזוי פארטראכט?!“ האט געזאגט ס'יונגע מיידעל „מאכט זיך נישט דאפון!“ ער אבער איז געשטאנען שטיל, און מיט א ציטער האט ער פארנומען די רוף-קלאנגען, די טרד מיטער-קלאנגען פון דער קעניגין פון לעבען, פון דער קעניגין וואס הערשט איבער דעם ארימען מאנסביל-הארץ, וואס זיצט מיט א מינע פון א טיראן אויף דעם גאלדענעם קעניג שמוהל פון איהר שעהנקייט, איהר יוגענד! !

„ווען דען זאל איד אזוי זיין?!“ — — — האט זי געזאגט „אפשר דעמאלט ווען איד וועל שוין קיין מאכט נישט האבען?!“ בער אשגראהע נשמות, מאנסביל!

זי איז איהם פארגעקומען ווי צעזאר באדזשיא, אין א לאנגען נאכשלעפעדיגען פורפור-מאנטעל, טרעמענדיג אין איהר נאנג איר

די שוועסטער האט געזאגט: „זאל עס אייד ארען ווי דער פאר-איאהריגער שנעע. איהר דארפט איהר זאגען: „איהר האט זיך צו פרעד באנומען, פארשטעהט איהר מיד, פרינצעסין מיינע?!“ איהר דארפט איהר זאגען, אז נישט צו וואס וועט דאס פיהרען?!“ „ניין — —“ האט געזאגט דער הערר. ער האט ארויסגענומען פון קעשענע דריי מאנדארינען און געזאגט „גיט עס איהר אוועק!“ „איהר זענט נישט ביים זינען. וואו איז דאס עהרענגעפיהל? איהר דערנידריגט זיך פאר איהר. איהר וועט זי איבערפיהרען! וואס וועט זיין דאפון? נאדיר א געשעפט! שמיץ דארף מען איהר געבען!“

ער האט גענומען די מאנדארינען, איז אוועקגעגאנגען, זיי איר בערגעגעבען צו א שיקראינגעל מיט דער אויפשריפט: „צו מיניץ“

ער האט געפיהלט: „מיני, אייער קעניגליכע הויכקייט! קע-ניגין הערמינע! קעניגין פון לעבען, קעניג פריהלינג, קעניג קראפט!“ צו מארגענס האט מען איהם דערלאנגט א קליין, ווייס פע-קעלע, און איינגעהילט אין זייר-פאפיער איז דארט געלעגען — — די שאלעכץ פון די מאנדארינען.

ער האט געפיהלט: „קעניגליכע, קעניגליכע עקשנות!“ אבער געגריסט האט ער זי מעהר נישט, האט איהר נישט מעהר געשענקט קיין מאנדארינען, האט זיך צוריקגעצויגען און גע'חלום'ט: „קעניגין — —!“

איינמאהל איז ער געקומען אין דער האנדלונג, וואו זי איז גע-ווען אנגעשטעלט.

זי איז געזעסען אויף א קליין קעסטעל, ערגעץ אין א ווינקעל, וואו עס איז געווען טונקעל, צווישען אלטע קאסטענס, געהאלטען אויף דער שוים א בריעה, איז געווען אינגאנצען צענויפגעארטשעט, זי איז בלוז געווען אזוי הויך ווי איהרע קניען. די זיידענע האאר האבען געבלישטשעט ווי א קרוין, און איהר קערפער האט אויפ-געציטערט.

ער איז פארבייגעגאנגען. ער האט געטראכט „א קעניגין אין טרויער“ און „דערהויב דיד!“
דעמוזלעכען טאג האט ער איהר וויעדער געשיקט דריי מאנדאָר־רינגען.

ער האט געווארט דריי טעג אויף דעם פעקעלע מאנדארין־שאַל־לעכץ. עס איז נישט געקומען. לסוף איז געקומען א בריעף מיט:
„א שעהנעם דאנק אייך — —!“

ער האט געפיהלט: „מיני איז נישט מעהר קיין קעניגין! מיני איז געווארען א בעטלערין, בעטלערין, בעטלערין!“ אלע ווערטער מיט „בעטלער“ האבען זיך ארויסגעצוואונגען פון זיין נשמה און האבען איהם באפלאטערט ווי פלעדער־מיין דער בעטלער, די בעטלערין, דער בעטלער, דער בעטלער־בריעף, בעטלעריי, בעטלער־ברויט, בעטלער־שטעקען, בעטלער, בעטלער־לעבען!“
ער איז געווען ווי ענטכישופט. ער האט זיך אנגעהויבען צו באוועגען, ווארים צו ווערען, מעגשליך — —.

„מיני, קרעמער־מידעל — —“ האט ער געפיהלט.
ער האט געשריבען א בריעף, וועלכען ער האט תיבה אוועק־געשיקט:

„מיני!

איהר נאריש־נאריש מיידעלע, ווייסט איהר, איהר האט זיך קעגען מיר באנומען זעהר פרעד, דום און אהן שום מאניערען? ! — א קעניג.“

ווי וואנדער באר

(דער עדלער, פארשטארבענער מאדאם אלגא ווייסניקס, געווידמעט).

עס האט א סוף — —.

ער זיצט אין זיין קליינעם האטעל־צימער, וואו די ניס־ביימער גרינגען אריין.

ביינאכט הערט מען דעם בארגווינד דורכרייטען צווישען די ניס-ביימער-און דאס לויפענדיג וואסערל זינגט מיט זיין ציטער-הארץ. און א דאמע שיקט איהם בוליאן, טעגליך, און הייסט זאגען: „עסט, איד בעט איד! מיר צוליעב — — —!“

איז א געוויסען איז-דער-פריה פארט ער אוועק. ער האט עס צוגעזאגט.

דאס הויף שמעקט פון סאסנעוואלד און בארג-לאנקעס און אלע ווייסע פארהאנגען זענען ארונטערגעצויגען — — —

וואס האט זיך דא פארענדערט?

די לירישע דיכטער, זיי איז גוט. זיי קענען זאגען „מיר איז דאס הארץ אזוי שווער“ און דאן גראמען זיי עס מיט „טרעהר“ אדער „זעהר“.

אבער דער מענש פון וועמען מיר רעדען דא, פאהרט זיך גלאט אזוי אוועק, אהן א גראם, און אלע פארהאנגען זענען ארונטערגע-צויגען — — —.

דאן פאקט זיך ס'לעבען פול מיט אלערליי האלבע זאכען, נישט-ניציגע, מיט פריינדשאפטען און ערלע שטייטונגען, מיט קורצע, טראגישע איינאקטערס, ווי דאס היינטיגע פובליקום „נשמה“ פערלאנגט עס, מיט מארפיוז-איינשפריצען פאר נישט-דערטרעגליכ-קייט, און מען הינקט זיך ווייטער אוועק — — —.

דאס לעבען איז קראנקליך געווארען, און עס דארף מארפיוז-איינשפריצען — — —.

דאן זעהען זיי זיך וויעדער אין א גרויסען גארטען פול מיט פרוכטביימער.

די אווענדלופט שמעקט פון סאסנע וואלד און בארג-לאנקעס. זיי געהען פאמעליך ארויף-און-אראפ איבער א שמאהלען קיזעל-שטיין-שטעג, צווישען יאגדעס-קוסטען און דערען זעהר קלוגע רייד — — —.

עס שמעקט פייכטקיהל פון סאסנעוואלד און בארג-לאנקעס. ער טראכט: „ווי וואונדערבאר! עס האט נישט קיין סוף“

זי וויקעלט זיך איין אין איהר שאַל און פראַסטיגט — — .
 דאָז פּאַהרט זי אַוועק. זי וויקעלט זיך איין אין איהר שאַל און
 דער וואַגען שמעקט פון לאַקלעדער. די וואַגען-לאַמטערנען ווינקען
 נאָך לאַנג אַריבער, אַהערצו, ווי צוויי אומעטיגע אויגען.
 דאָז זעהט ער זי וויעדער אַמאַהל אין דער גרויסשטאַדט.
 זי איז וואַונדערליך-שעהן אַנגעטון. אין אַ מיעדער פּלירט-
 שטימונג נעפּינט זי זיך. ער פּיהלט: „פּיאַלקען-פּאַרפּום. אויס-
 לענדיש“.

ער נעהמט זי ארום מיט זיין ריינעם, טיעפען בליק. „אַרימע,
 מיעדע — — . דיין דופט איז נאָך אַלץ זיס — — “
 זי פּיהלט: „ווי וואַונדערבאַר! עס האַט נישט קיין סוף
 — — —“

אַבער היינטיגס מאַהל בלייבט אין איהר צוריק אַ בענקשאַפט.
 ווי אַ קינד, ווען די מאַמע נעהט אַוועק אין טעאַטער, אָדער — —
 ווער ווייסט וואוּהיין — — . די נערווען זענען פול מיט טרעה-
 רען — — . עס געהט-דורך אַ ציטער. אבער דאָס קינד מוז דאָך
 בראַוו זיין, ווייל עס האַט ליעב די מאַמע'ן, דאָרום ציטערט עס נאָך
 אזוי שטילער הייד, קיינער באַמערקט עס נישט. „מאַמע, טיערע,
 ליעבע מאַמע — — !“

דאָז שרייבט זי:

„ער נעהט שוין ווי אויף קוליעס, דער לעבען-מאַרפּיניסט — —
 — !“

פּלוצים קומט אַט-דער ליעב-זיסער געדאַנק פון פּריינטליכ-
 קייט — — .

עס שטעלט זיך אויף אזוי גלייך, ווי אַן אַלמער אינוואַליד ווען
 נאַפּאַלעאָן פּאַהרט פּאַרביי — — .

ער סאַלומירט גלייך מיט דער פּריינדשאַפט.

און דאָז מאַכט ער אַ ליעד, ווי די לירישע דיכטער — — .

עס איז זעהר קורץ, מאַדערן — — .

עס ליענט זיך:

„ווי וואַונדערבאַר! עס האַט נישט קיין סוף — — — !“

ש ר ע ק.

„וואָס איז שרעק?“ האָט געזאָגט די אַלטע יונגפֿרוי — „מיר איז דאָס נישט באַקאַנט.“

„שרעק איז אַז — — עס דערלאַנגט אַ קנאַק!“ זאָגט איינע, וועלכע איז נאָך נישט קיין אַלטע יונגפֿרוי.

אַבער די אַלטע יונגפֿרוי לאָזט זיך נישט אראָפּפיהרען פֿונ'ם שמועס. און כּדי צו באַווייזען ווי וועניג זי שרעקט זיך, האָט זי געזאָגט: „נישט-נוטע האָב איד זעהר ליעב, רויבער — שוין אביר סעל וועניגער, און פֿאַר אַ מויז האָב איד שוין טאַקע מ ו ר אַ!“

איינע, וועלכע איז נאָך גאָר נישט געווען קיין יונגפֿרוי, האָט געזאָגט: „מען מוז זיך דען שרעקען פֿאַר ע פ ע ס? אַ מען שרעקט זיך ג ל א ט - א ז ו י!“

„דאָס איז טיעף געזאָגט — —“ האָט געזאָגט די אַלטע יונגפֿרוי, כאַטש זי האָט נישט געוואוסט אַקוראַט וואו די טיעפקייט ליגט. נאָר ווייל זי איז געווען אַז אַלטע יונגפֿרוי האָט זי געמוזט זיין פֿול מיט חכמה.

די מיטעלסטע אַבער האָט געטראַכט: „ווייסיך וואָס! שרעק איז אַז — — עס דערלאַנגט אַ קנאַק — —!“ און דאָבוי איז עס געבליבען.

ווייל די מיטעליעהריגע זענען תמיד גערעכט. די אינגערע האָבען צופיעל פֿאַנטאַזיע, און שרעקען זיך גלאַט אַזוי, די אַלטע האָבען צו-וועניג פֿאַנטאַזיע און שרעקען זיך אין גאַנצען נישט, אַבער די מיטעליעהריגע עמפֿינדען זעהר מענשליך: „שרעק איז אַז — — עס דערלאַנגט אַ קנאַק!“

שוועסטער און ברודער.

זיין שוועסטערל איז געלעגען קראנק אין בעט. זי איז געווען ניינצעהן יאהר אלט און וואונדער-וואונדערשעהן. זי האָט גע- טראָגען אַ ווייס נאַכטהעמד, באַשטיקט מיט ליכטיג-בלאָהער זייד. זי האָט געזאָגט: „האַסט נישט מורא מיך צו קושען, ווייל איך האָב האַלז-שמערצען?“

ער האָט זי געקושט און זיך געזעצט אויפ'ן בעט. אויף דער וואַשיקאָמאָדע לעבען בעט איז געשטאַנען אין אַ גלאַז אַ בלאַסרויטע, דיקע רויז. נישט ווייט פון דער רויז איז געלעגען אַ באַנד טורגעניעוו: „פרייהלינג-וואַסערען“.

אינוועניג אויפ'ן טאוועל איז געווען אַנגעשריבען מיט דער האַנד אַ פאַר שורות, וועגען פרייהלינג-וואַסערען און לעבע. די שוועסטער האָט געזאָגט: „אַלבערט איז באַלד אוועקגע- גאַנגען. ער האָט נאָר געבראַכט ס'בּוד און די רויז — —“ פון דער אויפשריפט אינ'ם בוך האָט זי נישט גערעדט. וואָס האָט זי געקענט זאָגען? ! האָט דען דער פרייהלינג אַ רויש געטון? אָבער אַלבערט איז נישט געשלאָפען קיין נעכט און געטראַכט וועגען איהר.

פאַר איהם האָט דער פרייהלינג אַ רויש געטון — — — און ער וואַלט געוואַלט פּערוואַנען מיט איהר אין-איינעם, זאָרגען זיך — —

די שוועסטער האָט געזאָגט צום ברודער: „ווייסטו, ברודער, עס איז אפּעס אזוי מאַדנע! דאַס וואָס מיר שטעלען זיך פאַר אין אונזערע חלומות, אַז אַמאָהל-אַמאָהל וועט עמיצער זיין מיט אונז. אזוי פאַסירט עס טאַקע, אַלבערט. ער איז אונזער לעבעדיג-גע- וואַרענער חלום, און צו דערזעלבער צייט דער חלום פון עפּעס

וואס איז נישטא, און וועט קיינמאהל נישט זיין. אזוי ווי א בילד פון א דארפיש שטיבעל. מען בענקט נאך דעם א מ'ת'ן — — —. ער טיילט אלע דיינע דאגות און גיט אויף דיר אכטונג ווי א מוטער און איז פארט א מאן און א פרעמדער. „ווען צו דעם זאל נאך צוקומען עפעס אנדערש“ פיהלען מיר „וואלט עס באמת געווען וואונדערשעהן“. ער זיצט לעבען מיר און זאגט מיר: „ביזט נאך נישט מיער פון דיין שטיקעריי? — — —“ וועלכע זענען די בעסטע נאדלען צום העפטען? וויפיעלערליי זייד האסטו? זאלסט דיר נישט וואשען מיט קאלטען וואסער פאר'ן שלאפען. ווייל עס צעשמערט די זיסע מיעדקייט! טרינקסטו טעע און דערפריה? ! טרינק שוואכע טעע. דו דארפסט נאך נישט קיין רייניג-מיטלען, גאט זיי דאנק. איד וועל דיר מארגען שיקען דעם קאטאלאג פון ביכער. דו מוזט איבערקוקען די לעגענדען פון שטאכעוויטש — — —“

אזוי רערט ער מיט מיר. אלצדינג אינטערעסירט איהם. און ער איז אזא ליעבער — — —. ביים נאכטמאהל זאגט ער צו מיר: „דו האסט דאך ליעב ריין אונטער דער יויד? — פארוואס-זשע קאכט מען דיר נישט קיין ריין? דאס לעבען איז נישט אזוי רייד, אז מען זאל זיך קענען באגעהן אהן די אלע קליינע פארנעניגענס — — —!“ אט אזוי פארציהט ער מיר, פיעסטשעט מיר. די גאנצע וועלט דרעהט זיך דאך נישט ארום מיר? ! — — — אבער איד ווער דאפון נישט שלעכט; איד פיהל, אז איד יוער דאפון גוט. עס איז אזוי אנגענעהם אביסעל געצערטעלט צו ווערען. דו מאכסט צו די אויגען ווי א פאפוגיי און לאזט זיך גלעטען און זאגסט „נאך!“ ער ברענגט ביכער, בלומען און זיצט שעה'ן לאנג לעבען מיר. איד פיהל אז ער האט מיר זעהר ליעב. אבער וואס העלפט עס? ער איז פארט נאר מיין לעבעדיגעווארענער חלום — — —. ער פארגרעסערט בלויז איז מיר דאס בענקען נאך דעם וואס ס'איז נישטא און וועט קיינמאהל נישט זיין.

און פונדעסטוועגען! צום ערשטען מאהל איז אונזער לער-בען בליקען מיר אריין אין דער טיעפקייט, צארטקייט פון דער

מענער-נשמה, און מיר דערפיהלען פלוצים, אז מיר זענען עפעס וואס קען מאכען גליקליך און טרויריג און אז מען האט אונז טאקע אמת ליעב און מען איז צו אונז איבערגעבען ווי א קינד צו זיין ניאנקע. זאלען מיר איהם זאגען „געה!" און איהם „היילען?!" — ער געהט, ווען מיר הייסען איהם, ער געהט — — — און דאן? דאן ווארטען מיר, און ווארטען און ווארטען. — — — דער ברודער האט גענומען איהר האנד אין זיינער און האט זי געקושט.

די שוועסטער האט געזאגט:

„ריקעטא האט דיר ליעב?"

דער ברודער האט געענטפערט: „איד בין ווי איהר לעבעדיג-געווארענער חלום פון דעם וואס איז נישטא, און וועט נישט זיין — — — דאריבער זאגט זי צו מיר טיילמאהל „געה" און טיילמאהל „זיי דא!"

אזוי זענען שוועסטער-און-ברודער געזעסען נאך לאנג איינס לעבען ס'אנדערע.

ער האט געהאלטען איהר הייסע האנד אין זיינער.

די בלאסרויטע דיקע רויז האט געשמעקט — — —

עס איז געווען איינע פון יענע שעה'ן, אין וועלכער צוויי מענ-שען האבען זיך איינס ס'אנדערע דורכאויס פארשטאנען — — —

די קליינע שטאדט אין עסטרייך.

די פרויען.

נישט קיין פרינצעסינס פון לעבען זענען זיי. נישט אזוינע וואס שמייכלען ווי די מארגענרויטקייט און אלצהייט דערוואכט. לעבט — I

ווי נאך א קימפעט זענען זיי, אביסעל אויסגעמאטערט, מיער. ווי די שמעטעלינגען אין אקטאבער, ווען ס'קומט דער פראסט. „מיט וואס קענען מיר צוציהען?“ — טראכטען זיי, „מיט וואס קענען מיר אמוזירען?“

אומעטום פיהלען זיי די שונאים פון זייער גליק, זיי בלייבען זיך אין שרעק פאר דער אייביגער יוגענד „מאן“, פאר דעם שנעלען אלט-ווערען „ווייב!“

אומעטום פיהלען זיי שונאים פון זייער פריעדען, צעשטערער. דער פארבייפליהענדיגע „צוויי-דעל“ וואס פיהרט איהר מאן ערגעץ אין אונבעקאנטע ערטער אריין. די ווייטע וועלדער אין וועל-כע עם לויפען די הירשען. אט-די ליידענשאפטליכקייט „יאגד“, דאס דיקע ברוינע ביער, וואס דערמונטערט און האלט-צו, די טעמפע, זיעגערדיכע געמיטליכקייט: „שענק-טישעל!“

מען נעהמט זיי קיינמאהל נישט מיט.

„מיר זענען אין וועג“, זאגען זיי ווייך.

און פון דער ווייטקייט ארויס סטראשעט עפעס, הינטער די טויענדער קילאמעטערס מיט פרוכטגערטנער און פעלדער, אין א מיסטעריעזען אטעם-טומאן איינגעהילט, ו ז י ע ז, די גרויסע שטארט! וויען! בכל!

איז די לאנגע מיעדע אווענדען חלום'ען די מאנסביל: „וויען

“ — — ?

די דאמען מיט זייערע פשוט'ע קלאהרע נשמות ציטערן-אויף:
 „וויען — — —?“

וויען, די גרויסע. אין אז אטעם-טומאן איינגעהילטע שטאדט,
 הינטער די טויזענדער קילאמעטערס מיט פרוכטגערטנער און
 פעלדער — — !

„וואס איז דיר עפעס — — —?“ זאגט איינער, וואס איז גע-
 קומען פון „דארטען“, „איד בין דאכט זיך דערזעלבער וואס גע-
 ווען קאטערינא — — —“

„אה — — — גלייך ווי דו ביזט אנגעקומען האסטו נישט גע-
 זאגט „גאט העלף!“ נאר „סערוואוס — — —“
 „נו, דאריבער?“ — — —“

„גארנישט. איד האב פארשטאנען. סערוואוס, אלטער פריינד,
 אומעט, איד האב די עהרע! עם האט נישט געהייסען: „סערוואוס,
 מין היימ-שטאדט — — —!“

ער, רויט-ווערענדיג, פארלוירען „ווייסיך, וואס דו טראכסט
 אויס — — — וואס ביזטו? א בירגערפרוי, צי א פרינצעסין?
 נו, טאקע!“

„אה! — — — אבער דערדאזיגער „סערוואוס“ איז מיר אריין
 אין די בינער. ווי מ'וואלט מיר געשאסען. דו האסט מיר דער-
 שאסען — — —“

„דו ביזט א ראמאנטישע — — —“ זאגט ער ווייך, און געהמט
 איהר ציטערדיגע האנד אין זיינער. — — — — —

נישט קיין „פרינצעסיןס פון לעבען“ זענען זיי, נישט אזוינע
 וואס שמייכלען ווי די מארגענרויטקייט און אלצדינג דערוואכט,
 לעבט — — — !

ווי נאך א קימפעל זענען זיי, אביסעל אויסגעמאטערט, מיעד,
 ווי די שמעטערלינגען אין אקטאבער, ווען ס'קומט דער פראסט —

די מיידלאך.

איך קען א סך שעהנע מיידלאך דא אינ'ם קליינעם עסטריי-
 כישען שטעדטעל, ראזא, מארי, גרעטל, בעטינא, טערעזע — —
 „ליעבע באשעפענישען“ טראכט איך, „איך ווינש איך א גליק-
 ליך לעבען, אהן שטורעמס, פריעדען!“
 אזוי לייכט בין איך פארליעבט אין ראזא'ן, מארי'ן, גרעטלען,
 בעטינא'ן, טערעזע'ן.

אנא איז פופצעהן יאהר אלט, ארעם, בלאס מאגער.
 זייט די לעצטע פינף טעג צאהל איך פאר איהר אויף דער
 „אמעריקאנישע הויזאלקע“, דאס „גו'ערן פאר סיגנער“, אויף דער
 גרויסער לאנקע.

זי בעט נישט, נעהמט אן שטומערהייד.

איז דער לופטען זאגט זי אפט מיט די אויגען „א דאנק — —“
 די גרויסע הוידען זיך אויך, ראזא, מאריע, גרעטעל, בעטינא,
 טערעזע.

„קוק עם אן! — —“ זאגען זיי אויף אנא'ן.

„איך וואלט געוואלט אמאהל פארשווענדען גאנצע צוואנציג
 קראנען אויף הוידענדיך — —“ האט אנא אמאהל געזאגט צו די
 מיידלאך, ציטערנדיג פון פארגעניגען. זיי האבען עם מיר באלד
 אפגעטראגען.

„פארוואס נישט?“ האב איך געזאגט.

„א, עם קאסט איך שוין אזא אוצר מיט געלד, פיער קראנען
 מיט אכציג העלער.“

„פון וואנעט ווייסט איהר?“

„איך שרייב עם מיר אויף — — פיער-און-צוואנציג מאהל
 צוואנציג העלער.“

„צו וואס?“

„אזוי — —“ האט זי געזאגט און איז רויטליך געווארען.

היינט האב איך צו איהר געזאגט : „אנא, לאַמיר זיך ביידע דורכהוידען — — —“

„איהר וועט עס נישט אויסהאַלמען — — —“ האָט זי געזאגט ווי צו אַ דילעמאַנט.

עס איז באמת געווען ווי אופן ים. דער גרויסער שפיעל־קאסטען האָט צוגעזונגען און צוגעברומט — שטורם! אַנא אַקעגענאיבער. מיר האָבען זיך געוויגט ארויף, אַראָפּ. דער שפיעל־קאסטען האָט געברומט. מיר האָבען זיך געוויגט ארויף, אַראָפּ. ווי אַ געדיכטע כוואַליע אין דעם לופט־אַקעאַן אין געווען די הוידאַלעקע. ביים פליה־אַרונטער האָב איך איהר געקוקט אין די אויגען אַרײַן. דער נאָך האָב איך געזעהן איהרע קניען, דעם זויס פון איהרע ווייסע אונטערהויען — — —

איך האָב געזאגט : „אנא, איז עס נישט צו הויך פאר אייך?“ „ניין — — —“

איך האָב אַ ציה געטון דעם שטריק, האָב מיך פעסט אַנגעהאַל־טען, וויעדער אַ ציה געטון דעם שטריק, ארויף, אַראָפּ, ארויף, אַראָפּ!

„אה!“ האָט זי געזאגט און האָט זיך אין גאַנצען צענויפגע־קאַרטשעט.

„אנא, איז עס צו הויך פאר אייך?“

„ניין — — —“

„אנא — — —“

עס איז געווען ווי אויפ'ן ים, שטורם! דער שפיעל־קאסטען האָט געוואיעט מיט 21 פייפלעך, ארויף — — — אַראָפּ! ביים ארויסגעהן האָב איך געזאגט :

„אַניעשו, אַנא טייערע — — —“

„אַ דאַנק — — —!“ האָט זי געענטפערט מיט איהרע אויגען.

„פרינצעסין אַנא — — —!“ האָבען געזאגט ראָזא, מאַריע, גרעטל, בעטינאַ, טערעזאַ „מיון גאַט, ווי בלאַס זי איז!“ — — — — — איך קען אַ סך שעהגע מיידלאַך דאָ אינ'ם קליינעם עסטרייכ־

שען שטעדטעל, ראזא, מאריע, גרעטל, בעטינא, טערעזא. „ליעבע באשעפענישען“ טראכט איהר „איד ווינש אייד א גליקליך לעבען, אהו שטורעמס, פריעדען!“
 אזוי לייכט בין איד פארליעבט אין ראזא'ן, מאריע'ן, גרעטלען, בעטינא'ן, טערעזע'ן — — —

דער רעציטאטאָר.

איינמאהל, אין א געוויסען טאג, האט ער געפונען א בוך, אין אַ רויטען איינבאנד, ערנעצוואו אין דער וועלט, אויף א טיש. זעקס יאהר דורכאנאנד איז עס פון דעמאלט אן געווען אין זיין נאָהענטקייט. ווי א הונד וועלכער ליעבט אונז. דאָס בוך האָט איהם געליעבט, דערפאר וויל ער האָט געליעבט ס'בוך. באמת! ער האָט שוין נישט געוואוסט „איז דאָס בוך ביי מיר, אָדער בין איד ביים בוך?“

שטענדיג ווען עס איז, אין אַט־דעם געטרייען בוך, געקומען צו דער שמעל וואו עס האָט זיך געלעזען: „נעכטען האָסטו צו מיר גע־זאגט „טייערער אַלאָף — — —“

„מיינסטו עס באמת אז איד בין דיר טיער, לידווינע?!“ האָט ער געמוזט אַפּכאַפּען דעם אטעם אויף אַ וויל, איידער ער האָט געקענט ווייטער לייענען. דאן האָט ער געלייענט ווייטער. דאָס דאָזיגע „אַפּכאַפּען דעם אטעם“ איז קיינמאהל נישט קור־צער געוואָרען אין לויף פון יאהרען.

איז משה פון פינף יאהר איז עס אפילו געוואָרען אַביסעלע 5 ע נ ג ע ר. און איינמאהל, אין אן אווענד, איז עס געוואָרען זעהר לאנג. מען האָט געקענט גלויבען, אז ער וועט היינטיגען אווענד נישט געהן ווייטער אינ'ם בוך, אזא גוואַלדיגע פּויע האָט ער געמאַכט ביי אַט־דעם פונקט. אבער אויך היינטיגס מאַהל האָט ער דערלייענט ס'קאַפיטעל ביז צום סוף, און ס'גאַנצע בוך. נאָר ווען

ער איז געקומען צו די לעצטע ווערטער פונ'ם בוך „גליק איז אפֿ-
זאגען־זיד“, האט ער פארמאכט ס'בוה, און האט עס עטליכע מאָהל
געקושט און עס איז טיעפער חבר'שאפט ארומגענומען מיט די פינ-
גער און עס האט געקושט נאָך אַמאָהל און ווי ער
אַמאָהל.

אינ'ם דאזיגען אווענד האט ס'בוך געשלאָפֿען לעבען איהם, אויף
זיין קאפֿ־קישען.

קינעם איז נישט איינגעפאלען אויף ס'מינדסטע אז אַט־דער
אינזיד־באהאלטענער מאַנסביל, האט אַזאַ צערטליך פֿאַרהעלטניש
מיט זיין בוך.

אַבער טיילמאָהל האט מען וועגען איהם געזאָגט: „וואָס איז
מיט איהם? ער איז אזוי פֿאַרטראַכט? וואָס פֿאַר אַ מין טייערע
סוד טראַגט ער, צומביישפיעל, אין זיד?!“

אַן ערלעך דאַמע האט ער צוערשט געוויזען דאָס בוך, און האט
עס איהר געגעבען.

די דאמע האט עס געלייענט. ביי דער שורה: „נעכטען האַסטו
צו מיר געזאָגט „טייערע אַלאַף“ — מיינסטו באַמת אז איד בין דיר
טייער, לידווינע?!“ האט זי געמאכט אַ פּוּיזע. דאן האט זי גע-
לייענט ווייטער, בין צום סוף.

„וואָס איז מיט דיר?“ האט געפרעגט איהר מאן, ווען ער איז
אָהיימגעקומען.

„גאַרנישט — —“ האט זי געזאָגט, און האט געקושט זיין
ליעב־פּולע האַנד און האט זי נישט אָפּגעלאָזען אַ גאַנצען אווענד.
נישט דיר אַליין. אַן איינציגען זאַלסטו
געבען דאָס גוטע, וואָס דו האַסט געפונען
אויף דיין שווערען וועג! גיב עס אַלע
מען!

הער־אויף צו זיין פֿאַרזיכטיג ווי אַ
טרום, און גיב אַוועק צו אַלע הערצער
וואָס פֿיהלען אַזוי ווי דו?!

זיי שטארק! ווארף דאס גוטע אריין
 אין דער וועלט! און לאז די קרייצונגען!
 אַטאָזינאָס אין איהם אריינגעוואקסען אין הארץ, און האָט
 עס שווער געמאכט.

איינמאהל, אין אן אווענד, איז ער אויפגעטראָטען אין אַ שוואַרץ
 צען אַנצוג און אַ ווייסען שניפּט, אין אַ וואונדערפולען זאַל, אין
 ארויף אויף דער קליינער בימה, האָט זיך אַביסעל אַ שפּיעל געטון
 מיט דעם זילבערנעם טאַץ אויף וועלכען עס זענען געשטאַנען די
 לייכטער, האָט אַביסעל אָפּגעוואַרט, און מוטיג און שטאַרק האָט ער
 געוואַרפען דאָס גוטע אין גאַט'ס וועלט אַריין! גאַרנישט האָט
 ער געזעהן אין דעם ווייטען רוים, אַ חוץ זיין פּריינד, דאָס בוך,
 און זיין ערשטע לעזערין, די ערלע דאַמע, וועלכע איז געזעסען מיט
 איהר מאַן אין דער ערשטער רייה.

אַז ער איז געקומען צו דער שורה: „נעכטען האָסטו צו מיר
 געזאַגט „טייערער אַלאָף!“ מיינסטו באַמת אַז איד בין דיר טייער?“
 האָט ער שוין נישט באַדאַרפט מאַכען קיין פּוּזע, פאַרשטעהט זיך,
 ס'ערשטע מאַהל אין זיין לעבען!

אַבער ביי די צוהערער האַבען די הערצער כמעט אויפּגעהערט
 צו קלאַפּען — — —

ער האָט געלייענט ביז צום סוף.
 אַז ס'איז געווען געענדיגט, איז אַלצדינג געבליבען שטיל, ווי
 אין אַ קירך. אויף יעדען פּנים איז געווען אַנגעשריבען דאָס בוך.
 ער האָט געזעהן זיין בוך אַטדאַרט אין אַלע הערצער.
 ער האָט געפּיהלט: „איד וואַרף דאָס גוטע אַריין אין דער
 וועלט!“ און „אמן!“

פיוזאלאגיע.

קענען נעגערינס זיך רויטלען? !
 נעגערינס קענען זיך רויטלען. ווי קופערפארביג ווערען זיי,
 אין דערזעלבער צייט ל י כ ט י ג ע ר. צומביישפיעל: ווען דו
 קושסט זייערע הענט, און באנעהמסט זיך ווי א קאוואליער.
 קענען נעגערינס בלאס-ווערען? !
 ניין, פארקעהרט. זיי — — — ווערען טונקעל.
 צומביישפיעל: ווען דו קושסט נ י ש ט זייערע הענט,
 און באנעהמסט זיך נ י ש ט ווי א קאוואליער, דעמאלט — —
 ווערען זיי טונקעל!

שעהנקייט.

שפעט אין גראהען מארגען האט ער זיך אויפגעכאפט. א וואונר
 דערבארע קעלט איז געווען אין דער קליינער דירה. ער האט זיך
 פארזיכטיג ארויסגעגליטשט פון דעם ווארימען קאנאל, „ליילעך,
 העלבלאהע קאלדרע, פערענע“, כדי קאמילא זאל נישט כאפען קיין
 פארקיהלונג, און האט איינגעהייצט דאס קליינע ענגלישע אויוועלע.
 מיט דער הילף פון הארט האלץ און פעד-צינדלעך. איידער ער האט
 דאס געטון, האט ער צומערשטען, פארשטעהט זיך, צוגעמאכט
 ס'פענסטער, אט די „לונג פונ'ם צימער“, און האט עס געטון פאר-
 הענגען מיט א שווערען טעפיד פון ווייכע קעמעל-האאר.
 קאמילא — — יא, אט ליגט זי דא, פאר צעהן קראנען.
 הייליגער אטעם פון דער נאכט — — — אה, קען מען דאס
 דען זאגען פון א לע פרויען? אבער דיין אטעם, קאמילא, קאסט
 בלויז צעהן קראנען און האט דעם דופט פון בארג-לאנקעס. קיין
 באזונדערער ריח. נאר א הויך פון פרישקייט, פון קראפט!

אן אקס פרעסט בלומען, פארדייעט זיי, מאכט פון זיי מיסט.
און אט-דאס מיסט, וואס ער האט נעמאכט פון בלומען, האט איהם
זיין לעבען געגעבען, זיין קראפט, און זיין דאנקבארקייט הייסט:
„זונה!“

דאס האלץ אין אויוועלע איז געווארען דורד-און-דורד לויכטענ-
דיג און האט געקנאקט. עס האט זיך אויפגעהויבען א פייעריים
און די פייערפלאמען האבען זיך אויפגעפיהרט ווי הינט, וואס סע
זידט ביי זיי אין האלז-ה-טס, ה-טס, ה-טס.

דאס אויוועלע האט צעשיקט ווארימקייט; ווי דער גייסט פון
א דיכטער! אלצדינג איז געווארען שוואנגער מיט דער ווארימ-
קייט, האט זיך נישט געלאזען און איז פארט געווארען שוואנגער.
אפילו די ווייסע קאלד-מויער האט געעפענט איהרע פארען און האט
איינגעאטעמט און איז געווארען ליעבליכער.

איצט האט ער שטיל אראפגענומען די פערענע, די קאלדרע,
און האט באטראכט אט דאס „קונסטווערק פון גאט“, וואס גיסט
אריין באזעגונג אין דער פוילער וועלט, ווי א מיסטעריעזע עלעקטרי-
זיר-מאשין, אט-דער „רוהרמערדער“ פרויענלייב!

ער איז געזעסען אט-דא-און האט אָנגעהויבען מורא צו
האבען פאר אַט-די אלע שרעקליכע געשפענסט-שאַטענס וועלכע
שטיינען-אויף אינ'ם האַרץ פון א מאן מיט א דערשרעקענדרער מאַכט
— — — די „אנדערע“: דעם הערר מיט די באַגייסטערטע בריעה,
דעם אונטער-לייטנאַנט מיט דער יוגענדליכער לוסט, דעם בייזליכען
פרינציפאל, וועלכער האט די מאַכט, דעם אייגענטימער פון דעם
שיס-ביידעל, וועלכער האט איהר געגעבען מתנות, פאר טרעפּען אין
די אַנגעצייכענטע ווייסע שיס-פונקטען, און אלע און זיך אליין!
ווייל זיך אליין איז מען אויך א שאַטען, פונקט ווי אן אנדערער, אין
דער נאָהענטקייט פון ווייב איז מען קיינער-נישט!

וואס האבען זיי ביי איהר צוגערויבט — די שאַטענס! וואס
איבערגעלאזען? גארנישט, גארנישט. אלצדינג אין איהר לייב
איז געווען, ווי עס דאַרף צו זיין און די הויט האט געשטראהלט.

אין איהר מילדער בלייכקייט, ווי די שנעע־וויסקייט אין די אויגען אריין. און די אויגען זענען געווארען גליקליך און פול מיט ליכט קראפט.

אַטדאָ איז זי געלעגען די „פאר'חרוב'טע!“ —
 ארעמע פאראורטיילען פון א שקלאפיגער מענשהייט־נשמה!
 וואו זענען דען, איד בעט אייך, די שפורען פון זינד־פארוויסטונג?
 ווי א טייד וועמענס שפיגעל בלייבט נישט פאראומרייניגט פון קיין זאך, אן אייביגער שעהנקייט־אויסשטראהלער! ווארף אריין שטיין־נער, זינק שארפע רודער, ציהדורף מ'אייזערנעם שפיץ פון דער שיף — באַזיגטער! אין קלאַהרקייט ליגט דער טייד. אזוי ווי דאס זשעני, וואס קיינער קען זיין האַרץ נישט פארוואונדען ווייל עס צי־טערט מיט וועלט־פולסען!

אזוי איז דאס שעהנע לייב פון א פרוי. וואס פאר א שפורען בלייבען איבער פון רוה־שטערונג? איז „הייליגער עלאסטיק פון לעבען“ פארווישט דאס שעהנע לייב אלע ביזע שפורען און ווי א פאראדינגארטען שטראמט עס פון זיך ארויס שעהנקייט און שעהנקייט און שעהנקייט און ברענגט דיר פריערען. אבער די נשמה די חרוב־געווארענע? איז איהר נשמה ליגט אין מיר! איד אליין בין עס, נישט זי! איהר „גייסט געווארען“ שעהן לייב בין איד. און איהר „פארם“ איז מיין „געבילדעט־געווארענע“ נשמה. פונקט ווי נאט וואלט אויסגעשניצט מיין נשמה אלס מאטעריע, אזוי איז איהר קערפער! איד בין איהר וועזען, זי איז מיין „פארם“. מיר ביידע זענען דאס זיין פון דער וועלט, ווען עס באַשלאַפט זיך —

ער איז גענאנגען צום אויוועלע, באַטראַכט דאָס האַלץ. עס איז געווען א ויס. צענויפגעזונקען, אפגעפאלען, אויסגעלעבט; גרוי און דין איז עס געלעגען, ווייל עס האט צו שטארק געפלאקערט, און עס האט שווער געאַטעמט, איז אפגעשטארבען נאך א דערפילטער מיסיע. אין צימער אבער האט זיך געפונען די נשמה פונ'ם פייער, די ווארימקייט, און ס'האט געגעבען לעבען. קאמילא איז געלעגען נאקעט און האט איינגעאַטעמט אַט־די האַלץ־נשמה, און האט צע־

נויפגעזאמעלט נייע כוחות, דורך ווארימקייט און רוה, פאר דעם אונטער-לייטנאנט, דעם בייזליכען פרינציפאל און דעם אייגענטי-מער פונ'ם שיס-ביידעל, און אלע, אלע.

דא האָט דער הערר געטראכט: „א ל צ ד י נ ג ביזטו מיר געווארען, ווייל דו ביזט גארנישט מעהר ווי שעהן, דו זונה! דאך שטראהלסטו נאך אלץ אין געצענדיענערשער ווארימקייט! דיר קאלט-מאכען! דיר אין אייז אריינלעגען, איינטרונגען דיר אין א טרונע פון קרישטאלענע שטיקער אייז, וואָס מען מאַכט אין פאַב-ריקען! אזוי אז דו זאלסט קאלט-ווערען! און יערען דערוועדער ווערען ווי דער אטעם פונ'ם ווינטער. אז קיין זאך זאל פון דיר מעהר נישט אַרויסשטראַהלען, דו אומגליק-אויגען, „ווייב“ און קיין שום לעבענסוואַרימקייט זאלסטו נישט אַרויסגעבען! דערלעזט וואַלטען מיר געווען דיר צו זעהן ליגען צווישען די קרישטאלענע אייז-שטיקער אַנשטאַט לעבליך-וואַרימע ציכען און לייזליכער! און צו פיהלען אַז די קעלט דרינגט אין דיר אַרײַן — דורך און דורך. אין די הייליגטימער פון דינע הייז-קוואַלען און לעשט אַלצדינג אויב, דיר און דינע געשפענסטען, דעם בייזליכען פרינציפאל און דעם אונטער-לייטנאנט און דעם אייגענטימער פון דעם שיס-ביידעל; און אלע וועלען אומקומען פון קעלט, אַפּפּאלען, גרוי, דין ווערען, אַהן אַ מיסיע, האַ-האַ, האַ-האַ — — איך אָבער בלייב לעבען! א י ד! ווארים דיין וועזען איז אַפּהענגיג פון גלוט-פּײַערען, אָבער דיין פאַרם איז אייביג ווי דאָס אייז אינ'ם נאַרד-פּאַליס! און איך בלייב ביי דיר! ווארים איך ליעב נישט דיין וועזען, וואָס איז בלוז די פאַרם פון מיין מאַטעריע, נאָר דיין פאַרם וועלכע איז די מאַטעריע פון מיין וועזען! די שעהנקייט פון מינע געדאַנקען איז די שעהנקייט פון דיין לייב! די פראכטען פון מיין נשמה זענען די ליניען פון דינע גלידער! און די קרישטאלענע, אייזשטיקער, איז וועלכע מען וועט דיר אריינלעגען צום טויט, קענען נישט צע-שמערען קיין איינציגע פון דינע ליניען, וואָס נאָר זיי אַליין האַלטען-דאָוויף דאָס פלאַקער-פּײַער פון מיין ליעבע! און דאָס אייביגע וועט זיך נישט פאַרקנס'ן מיט דעם אייביגען! דאָס נישט-

צושטערבארע מיט דעם נישט־צושטערבארען! די שעהנקייט פון
 דיין נשמה „לייב“ מיט דער שעהנקייט פון מיין לייב „נשמה“ — —!
 אזוי אבער טוט בלויז הערשען ס'טרוירדיגע געזעץ פון מאַ-
 טעריע; האָט זי אפשר נישט גענוג וואַרימקייט פאַר אַלע? פאַר
 אַלע? מוז זי נישט אָפּגעבען איהר שטיל־ליגענדיגע כוחות צו
 דעם וועלט־רוים, וואו קאַלטע לייבער שפייזען זיך דאַמיט און ווערען
 גלוט־פייערן?!

האַ! קאַלט מאַכען! אזוי אַז נאָר די קעניגין „שעהנקייט“
 זאַל הערשען! אַז דו זאַלסט ווערען אייביג, דו פאַרגעהענדיגע!
 און נאָר בלייבען פאַר דעם איינעם, דעם גאַט־מענש, דורך וועמען
 דו ביזט געקומען צו „דערקענטניש“, סיי דו ביזט וואַרעם־ווייבליך
 און סיי דו ביזט קאַלט פון קינסטלערשען מאַרמאָר־שטיין! אַלץ
 אייטס! אייביג וואַלסטו געווען! „מענשאַגעוואַרענע“ וועלט־
 שעהנקייט! — — — — —

יא. אבער יענע האָט אויפגעוואַכט און איז געווען גלוטיג־
 הייס.

און זי האָט געזאָגט: „קום אַהער צו מיר — — —“!

דריי דאמען
צוויי דיכטערינס
דער קוואל.

דריי דאמען.

א דאמע האט געזאגט צו דער יונגער פיאנאלעהרערין: „פריי לייז, איד וויל אייך באצאהלען 6 קראנען פאר א שעה — — — דאס איז א שעהנער פרייז!“

„א גרויסע דאנק!“ האט געזאגט דאס פרייליין.

א דאמע האט געזאגט צו דער יונגער פיאנאלעהרערין: „ווייסט איהר וואס? לאמיר זיך זאגען „דו“ — — —

„ווי גוט איהר — — ווי גוט דו ביזט“, האט געזאגט ס'פרייליין.

א דאמע האט געזאגט צו דער יונגער פיאנאלעהרערין: „פרייליין, אין „געוויסע“ טעג זאלט איהר אין גאנצען נישט קר מען. איד וועל אייך סייוויסיי באצאהלען — —“

דאס פרייליין האט נארנישט געזאגט, און האט געשאקעלט דעם קאפ, אין שטומער דאנקבארקייט.

צוויי דיכטערינס.

א ליעד פון א מוטער ביי דער וויעג פון איהר קינד: „אט לינסטו דא, דו קראפט און שוואכקייט פון מיין הארץ, מיין ליכטיג גליק און מיין טונקלע שרעק — — —“

א ליעד פון א מוטער ביי דער וויעג פון איהר קינד: „בש, בש, בש — —“

דער קוואַל.

איז פאַראַנען געווען אַ קוואַל?

אַ קינד איז געקומען, שטיינדלעך אַריינגעוואַרפען — — —
ניין, נישטאָ קיין קוואַל.

אַ דאַמע איז געקומען און האָט געוויינט — — ניין, נישטאָ.

אַ מאַן איז געקומען און געטרונקען — — — ניין, נישטאָ.

אַ קינסטלער איז געקומען און געזעהן — — — און דער קוואַל
איז געוואַרען!

אַ הערר און אַ דאַמע זענען געשטאַנען ביים קוואַל.

זי האָט געזאָגט: „איד וואַלט מיר געוואונשען צו זיין צו
איייערע אויגען אַטראָס וואָס עס באַטייט דער קוואַל. איהר שטעהט
אזוי ווי אויסער זיד — — —“

ער האָט געזאָגט: „איד ווינש מיר, אז איהר זאלט אויסטון
איייערע שיד, אייערע שטרימפ, און לאַזען אייערע נאַקעטע פיס
שימערן אינ'ם קוואַל-וואַסער — — —“

אַ י י י טייל פון דער וועלטשעהנקייט ביזטו דעם מאַן, דו
ווייב — — —.

דו אַבער ווילסט זיין די נ א נ צ ע וועלטשעהנקייט!

„אזוי לאַנג ווי מיר דאַרשט, זעה איד נישט דעם אַפּלאַנץ
פּונ'ם קוואַל, הער איד נישט די סימפּאָניע פון זיין רוישען“, האָט
געזאָגט דער יונגלינג.

„אזוי לאַנג ווי מיר דאַרשט, זעה איד דעם אַפּלאַנץ פּונ'ם
קוואַל, הער איד די סימפּאָניע פון זיין רוישען“, האָט געזאָגט דער
מאַן.

„שטענדיג זעה איד דעם אַפּלאַנץ פּונ'ם קוואַל, הער איד די
סימפּאָניע פון זיין רוישען“ — — — האָט געזאָגט דער זקן.

צווישען מענשען.

ביידע נוטבאצאהלטע קינסטלער זענען געזעסען אין א קלייד נעם נאכטקאפע, און האבען זעהר פלייסניג גערעדט וועגען דעם ווי ברוטאל עס איז דער „איכזום“ פון די מיט-מענשען. דאס ווארט „איכזום“ האבען זיי אזוי ארויסגעזאגט, ווי איינער רעדט: די איבריגע מענשהייט זאגט געוועהנליך „עגאאיזם“.

דא האט געזאגט ס'וונגע פרייליין: „וואס רעדט איהר דארט פארא נארישקייטען? הא? ס'האט דאך נישט קיין זין! הערט'ס בעסער וואס מיט מיר האט געטראפען. מיין באלעבאסטע האט דאך ביי מיר היינט פארהאלטען די זאכען! מעג זי עס דען טון? מעג מען אליין פארהאלטען די זאכען? אהו א געריכט, הא?“ — „ענטשולדיגט, מיר זענען נישט קיין ארוואקאטען — — —!“

„נישט קיין ארוואקאטען? נו, גיט א קוק! יעדער געבילדער טער מענש איז מחויב צו וויסען, אז מ'טאהר אליין נישט פארהאלטען מען קיין זאכען! ס'איז נארישט-נישטא אזא געזעץ! הא, וואס זאגט איהר? אויב מ'זאל דאס מעגען, וואלט די וועלט א שעהן מנים געהאט! אנו, גיט אביסעל א טראכט וועגען דעם, מיינע העררען, הא, וואס זאגט איהר?“

די קינסטלער האבען איצט געשמועסט וועגען דעם, אז דער אויפגעבלאזענער שריפטשמעלער ב. איז אזוי פארנומען מיט זיך אליין, אז ער זעהט נישט ווייטער פון זיין נאז, אזוי ווי א חיה. דער אונטערשיעד איז נאך וואס ער האט נישט שטענדיג דעם תירוץ פון „סעקסועלען פערלאנג“, אזוי ווי די חיהרעה!

דאס מיידעל האט אנגעהויבען צו וויינען איבער דעם וואס איהר באלעבאסטע האט פארהאלטען איהרע זאכען, אהו א פסקדין פונ'ם געריכט. זי האט נאך אמאהל ערקלעהרט די העררען קינד סטלער, אז ס'איז נארישט-נישטא אזא געזעץ!

די העררען האבען איצט געזאגט, אז זיי האלטען אויך, אז אזא

זאך איז נישט מעגליך און האָבען אָנגעהויבען ס'מיידעל אַביסעל אַרומצוקושען.

זיי האָבען געגלויבט, אז דאָמיט וואָס זיי ניבען-צו אז זי איז גערעכט, איז שוין אַלצדינג פאַרענטפּערט.

אַבער עס איז נישט געווען פאַרענטפּערט. די העררען האָבען איהר נאָר געזאָגט, אז זי האָט זיך באַדאַרפט נעהמען צו אַר-וואַקאַטעריי. אַלץ אַז אַ-א-י-י-נ-ע איז זי צו א-ו-מ-ע-ט-י-ג. דאָמיט קען מען נישט צו-ציהען קיינעם — אפילו נישט קיין הונד.

דאָס מיידעל האָט געקוקט פאַרטראַכט אין דער ווייטקייט און האָט געזאָגט: „אַליין פאַרנעהמען זאָכען איז נישט מעגליך. ס'איז גאַרנישט-נישטאַ אַזאַ געזעץ!“

די קינסטלער האָבען זיך איצט פאַרהאַלטען כלומרשט ווי זיי וואַלטען איהר זעהר געוואַלט באַהילפּיג זיין און האָבען געזאָגט: „וויפּיעל ביזטו איהר אייגענטליך שולדיג? עס באַטרעפט דאָך נישט מיידעל וויפּיעל?“

דאָס מיידעל האָט געענטפּערט אַ פאַרהאַפּנונגטע: 70 קראַך-נען.“

די קינסטלער: „וואָס? אַזאַ שיכוש? ! מיר האָבען גע-מיינט מיידעל-וואָס! 70 קראַנען — — קענט איהר דאָך לייכט אַפּגעבען אין צאַהלונגען!“

דאָס מיידעל האָט געפּיהלט: „ברענט איהר מיט'ן פייער!“ די קינסטלער האָבען גענומען אויס'חשבו'ען דעם ענין אַקור ראַט, און זיי זענען געקומען צום שלום, אז אויב זי וועט צאַהלען 10 קראַנען אַ וואָך, וועט זי אין זיעבען וואַכען אַרום זיין פאַרטיג. אַדער אַז נישט, זאָל זי צאַהלען חודש-געלד — 40 קראַנען אַ חודש, אַדער נאָך בעסער: צוויי קראַנען אַ טאָג. זיי האָבען זיך גע-אייניגט אויף צוויי קראַנען אַ טאָג.

דאָס מיידעל איז געזעסען און האָט געוויינט מיט ביטערע טרעהרען.

די קינסטלער זענען געוואָרען ביז און זענען אַוועקגעגאַנגען.

אין דרויסען האבען זיי געזאגט: „דאס האט מען, אז מען נעהמט זיך אז יענעם קרייודע! געזעסען צום נומען יאהר, און גע'חשבו'ט פאר א פרעמדען רוה, וואס האט מען דאפון? פאר ברויט — שטיינער!“

דער ארימער קעלנער איז איצט צוגעקומען צום מיידעל: „הערט, פרייליין, היינט זייגער 8 וועלען מיר ביידע צופאהרען אין געריכט אריין! ס'איז גארנישט-נישטא אזא געזעץ, אז מ'זאל מעגען אליין פארנעהמען זאכען! ס'איז נאך, ברוך השם, נישט הפקר קיין וועלט!“

זיי זענען צעזאמען געגאנגען אהיים, כדי ארומצורעדען אלץ-דינג גענוי, וואס און ווען און ווי אזוי.

ביז 8 א זייגער אין דער פריה איז נאך געווען דריי שעה, און זיי האבען אט-די צייט נישקשה'דיג אויסגענוצט.

זייגער 8 איז דער פריה האט איהר ריטער געזאגט: „ווייסטע וואס, קוצעניו, וואס 'עסטו זיך געהן אנהויבען מיט א געריכט! ס'עט גארנישט-נישט ארויסקומען. נאך אלעמען איז זי אפשר גארנישט אזא שלעכטע, די באלעבאסטע, ווייסטו וואס, קוצעניו, צאהל איהר אפ אין וואכען-נעלך.“

דאס מיידעל איז שוין געווען אין גאנצען פערמאטערט, און האלטענדיג נאך א מאהל ביים איינשלאפען, האט זי געזאגט מיט א שטיל-ווייך קול: „ס'איז גארנישט-נישטא אזא געזעץ, הא, מוצעניו?!“

א לייעבס-ליעד.

רויטליך וויל איד, מ ו ז איד זעהן דיין געליעבט פנים —
און ווען עס זאל מיר אפילו אויסקומען עס רויטליך צו פאר-
בען מיט מיין הארצבלוט!
רויטליך מוז איד זעהן דיין געליעבט פנים.

רויטליך און מיט דעם לייעבען, קינדישען אויסדרוק פון וואויל-
געפיהל!

אבער בלייד ביזטו מיר געווארען, זייט טעג!
און אהן-סוף'יגע מיעדקייט געהט-אונטער אין דינע אויגען,
וואס זענען ביז איצט שטענדיג ליכטיג געווען!
געליעבטע נשמה, וואס איז דיר?!

איד שרעק מיך אזוי — — —
וויילסטו אז דער פרינץ זאל אין דינע ארעמס זיין?!
וויילסטו דעם ראמאנטישען גימנאזיסט? ! ? !
וויילסטו דעם קעלנער, וואס באדיענט דיר? ! ?
וויילסטו דעם פרעמדען, וואס נעכטיגט אין דרויסען, זוייל
פ'טרייבט איהם פון אלע שטיבער? ! ?
וויילסטו דעם בעקער יונג וואס ברענגט איטליכען אינדער-
מדיה ברויט? ! ?

בלייד ביזטו מיר געווען, זייט טעג, געליעבטע נשמה מינע —
בלייד ביזטו מיר געווארען און קרענקליך!
וויילסטו דיר פאר'שכור'ען?
איד? — איד קען נישט מעהר דיין שלאף-מיטעל זיין — —
ווייל דער מערדער „געוואוינהייט“ האט זיך הינטערוויילעכטס
פאר'ננבעט אין דיין נשמה אריין — — —
געליעבטסטע.

רויטליך וויל איד, מ ו ז איד דיין געליעבט פנים זעהן — —
און ווען עס זאל מיר אפילו אויסקומען עס רויט צו פארבען
מיט מייז הארצלומט!
געליעבטע מינע — — —

א ביינאכטיגע סצענע.

איד בין ביינאכט פארבייגעגאנגען א פלאץ וואו עס זענען געשטאנען פיאקערס מיט איינציגע פערד. דאס הייסט: איד בין נישט פארבייגעגאנגען, נאָר בין געבליבען שטעהן צוגעשרויפט. ווארים א יונגער קוטשער האָט „געשונדען די הויט“ פון זיין פערד. און א חוץ אלעמען האָט ער עס נאָר אנגערופען מיט'ן נאָמען „נבלה“.

אן אלטער קוטשער וואָס איז זיך געזעסען געמיטליך אויף אַ קליינער באַנק האָט צו מיר געזאָגט: „געהט'ס, זייט מוחל, אייער וועג, ס'איז נישט אייער טאַמענ'ס עסק. געזעה, געהערט, גע-שוויגען! — — —“

איד האָב גארנישט געהאָט בדעה „צו געהן מיין וועג“ און צו זעהן. הערען און שוויגען ביי אַטדער געלעגענהייט: איד בין אדרבא געווען זעהר אומרוהיג און איב בין געווען מיט דער מיר-נונג, אז זיך אזוי צו איזרעקעווען איבער אן אומשולדיג פערד — דער געמיטליכער קוטשער אויף דער קליינער באַנק האָט נאָך אַמאָהל געזאָגט צו מיר, שוין מיט מעהר עזות: „הערר, ווי איהר הייסט דארטען, איהר דארפט זיך נישט מטריח זיין, מע'ט שוין טון אהן איד. געהט'ס שלאָפען!“

איד האָב מיר יאָ מטריח געווען, בין געבליבען שטעהן אויף איין אַרט, און אַנגעקוקט דעם אומבאָרהערציגען הונד-קערל. דאָ האָט זיך דער געמיטליכער קוטשער אויף דער קליינער באַנק אנגערופען: „וואָס-זשע דען? אַז אַ פערד שפּאַנט זיך אַליין אוועקעט פּונ'ם אַרט — — — הם, ווי איז אייער מינונג?“ איד האָב געשוויגען און אַנגעקוקט דעם הונד-קערל, און בין נאָך אַלץ נישט געווען איבערצייגט אז ס'פערד איז באַגאַנגען אַ פאַרברעך.

„זענט איהר שוין פארטיג מיט'ן שלאָגען?!“ האָב איד גע-זאָגט צו איהם.

ניין, ער איז נאך נישט פארטיג געווען, האט געפרעגט ביים פּערד צי ס'ווייל נ א ד, און אזוי ווי דאס פּערד האט דורך א שפרונג געשיינט אנצודייטען, אז עס ווייל נ א ד, האט ער נישט געקארנט.

דא האט געזאגט דער געמיטליכער קוטשער אויף דער באַנק: „הער, ווי איהר הייסט דארטען, איהר מיינט, אז מיר ווייסען נישט ווער איהר זענט? ! וואס שטעלט איהר זיך דא אוועק מיט אזא גרויסקייט? א שרייבער זענט איהר — אט וואס!“

„ניין — —“ האב איד געזאגט „איד בין א נאנץ געוועהנ־ליכער מענש — — —“

„אויב אזוי, זענט איהר ד א ד א ו ד א י א סמארק!“
האט געזאגט דער געמיטליכער קוטשער — — — „דאס זאג איד איד!“

איד בין געווען איבערצייגט, אז ער זאגט דאס מיר, נישט קיין אנדערער.

„ווער איז ער?“ — — האט איצט געזאגט דער הונד־קערל וואס האט געשלאגען ס'פּערד, און האט זיך דערנעהנטערט צו מיר. אזוי מיט א שאר פון די פיס „ווער איז ער? ווער איז ער? ! !“ „לאז איהם געמאד, ער איז אפילו קיין שרייבער אויך נישט!“ דא איז דער הונד־קערל א בארוהינטער צוריקגעגאנגען צו זיין פּערד, האט איהם צורעכט געמאכט די רימענס אויפ'ן רוקען, האט עס מילך געגלעט און האט איהם געזאגט א פאָאר זיסע ווערטער, געבעמען ביי איהם ענטשולדיגונג, און איהם גערופען „אדלערל“.
איד בין איצט צוגעגאנגען צו דעם יונגען קוטשער און איהם אהן שום צערעמאניעס געשענקט א קראָן. דאן האב איד געזאגט: „פּערד זענען גערוועזע חיות! קיינער קען נישט וויסען פארוואס זיי שרעקען זיך — — —“.

„אט וואס!“ האט מיט מיר איינגעשטימט דער יונגער קוטשער „זיי זענען גערוען א י ש!“
דער געמיטליכער קוטשער אויף דער באַנק האט געטראַכט:

„געהט זיך דערטשעפען מיט איינעם פון אונזערע און איז אפילו קיין שרייבער אויך נישט — — —“

דער יונגער קוטשער וויעדער איז געווען מעהר צופריעדען דאָ פון וואָס ער האָט צו טון נישט מיט קיין שרייבער נאָר מיט אַ מענש וועמענס בליק אויף דער וועלט איז עהנליך צו זיינעם — — .

אַז ענטציקענדע יונגע דאמע, אין אַ ליכטיג־בלאהער מאַטראַז זען־בלווע, וועלכע איז געשטאַנען אַ פאַרלאָזענע און איינזאמע אין דער נאַהנט, און וועלכע האָט צוגעקוקט אַלצדינג וואָס דאָ איז פאַרגעקומען, האָט מיר אויסגעדריקט איהר באַוואונדערונג אין עטליכע האַרציגע ווערטער, און האָט באַשלאָסען מיך, דעם בעשי־צער פון די שוואַכע, פאַר סך־הכל וואַסער־עס־איין 4 קראַנען צו באַגלייטען דורך דער טונקלער נאכט — — —

אין שפאציר-גארטען.

„איד וויל אַ בלאַהען לופט־באַלון! אַ בלאַהען לופט־באַלון וויל איד!“

„נא, אַט האַסטו אַ בלאַהען לופט־באַלון, ראַזאמונדע!“

מען האָט איהר ערקלעהרט אז אינ'ם „באַלון“ איז פאַראַן אַזאַ מין סאַרט גאַז, וואָס איז גרינגער ווי די לופט, דאַריבער — — און אזוי ווייטער.

„איד וויל איהם קלאַזען אַוועקפליהען“ האָט זי געזאָגט זעהר פשוט.

„ווילסטו נישט בעסער שענקען דעם באַלון אַט יענעם אַרעמען מיידעלע?!“

„ניין, איד וויל איהם אַוועקלאַזען — — —!“

זי לאַזט אַוועק דעם באַלון, קוקט איהם נאָך, ביז ער ווערט פאַרשוואונדען אינ'ם בלאַהען הימעל.

„טוט דיר נישט באַנג, וואָס דו האָסט איהם בעסער נישט
 אוועקגעשענקט דעם אַרימען מיידעלע? !“
 „יא. איד האָב איהם באַדאַרפט אוועקשענקען דעם אַרימען
 מיידעלע.“
 „נא, אט האָסטו אַז אַנדערען באַלון. שענק איהם אוועק דעם
 אַרימען מיידעלע!“
 „ניין. איד וויל דעם אויך אוועקלאַזען צום הימעל — — !“
 זי טוט עס.
 מען שענקט איהר אַ דריטען בלאַהען באַלון.
 זי געהט אַליין צו צום אַרימען מיידעלע און זאָגט: „לאַז
 איהם אוועקפליהען!“
 „ניין“, זאָגט דאָס אַרימע מיידעלע, קוקט באַגנייסטערט אויף
 דעם באַלון.
 אין צימער אין ער געפּלויגען ביז צו דער סטעליע, האָט זיך
 אַרומגעראַנגעלט דריי טעג, איז איינגעשרומפען געוואָרען, איז
 אראַפּעפּאלען טויט, ווי אַ שוואַרץ זעקעל.
 דא האָט ס'אַרימע מיידעלע געטראַכט: „איד האָב איהם
 בעדאַרפט אוועקלאַזען אין שפּאַציר-גארטען, אין בלאַהען הימעל
 אַריין, איד וואָלט איהם געווען נאַכגעקוקט, נאַכגעקוקט — — !“
 דורך דער צייט האָט דאָס רייכע מיידעל געהאָט נאָך אַ צעהן
 באַלונס, און איינמאָהל האָט איהר דער אַנקעל קאַרל געקויפט דריי-
 ס'יג באַלונס מיט אַמאָהל. צוואַנציג האָט זי געלאָזט פליהען אין
 הימעל אַריין, און צעהן האָט זי צעשענקט צווישען אַרימע קינדער.
 פון דעמאָלט אַז האַבען די באַלונס מעהר נישט געהאָט פאַר איהר
 קיין שום אינטערעס.
 „די נאַרישע באַלונס — — — !“ האָט זי געזאָגט.
 אַז טאַנטע אידאָ האָט דאָס געהערט, האָט זי געזאָגט, אַז לויט
 איהר עלטער, איז זי זעהר אַ פאַרגעשריטען קינד !
 דאָס אַרימע מיידעלע האָט גע'חלום'ט: „איד האָב איהם גע-
 דאַרפט לאַזען אוועקפליהען אין שפּאַציר-גארטען, אין בלאַהען הי-
 מעל אַריין, איד וואָלט איהם געווען נאַכגעקוקט, נאַכגעקוקט — — !“

אן איינציגע.

עס איז געווען א פריהלינג-מאָרנען אין שפאציר-גארטען. א ריינערע לופט ווי אין די גאסען; אומעטום קינדער מיט זייערע גובערנאנטקעס. זיי האבען זיך געשפיעלט צו איינציגע, אדער עטליכע מיט אַמאָהל, זענען געזעסען מיט אדער זענען געגאנגען „ווי מענשען“, האַנד-איוו-האנד. עס זענען געווען צווישען זיי שעה גע און מיאוסע, בלייבע און רויטליכע, חז'עוודיגע און פעטע. אבער אלע, אלע זענען זיי געווען פאַר-רינגעלט אין זייער אייגענעם קינדערשען לעבען. און דער שפאציר-גארטען איז פאַר זיי געווען בלויז א לוסטיגער און ברייטער קינדער-צימער!

איינע אבער מיט שווערע, ברוינע לאַקען, אין אַ ברוינעם סאַ-מעט-יאַקעל מיט גראַהע, גרויסע פערלמוטענע קנעפּ איז געשטאַנען אַטראָ לעבען דער בייט מיט טולייפ-בלומען! גאנץ שטיל איז זי געשטאַנען, באַקוקט די וואונדערבאַרע בלומען, שנעעווייסע טולפּען, און אנדערע. זי איז געשטאַנען ווי צוגעשמידט.

ווי אוועקגעטראָגען איז דאָס קינד געווען, אוועקגעטראָגען איבער איהר אייגענער קינדישקייט, ערנסט-געוואָרען פאַר דער צייט, דער לעזט פון שעה-און-מינוטען-וואונשען. נישט וויסענדיג מעהר, און עס זענען פאַראַן ליאַלקעס, און באַלונס און „קאַמער-קאַמער-הויז“ פון בוים צו בוים!

איז אַטדער-רונען איז זי געווען אַ דיכטערין, גלייך מיט די בעסטע. די טיעפסטע פון אַטדי אויגען האַט אַרויסגעקוקט זעלבסט פאַרגעסענקייט, שעהנקייט-שיכרות!

אַ גובערנאנטקע האַט געזאָגט „פאַר וואָס שמעהט אייערע אין אַ זייט, ביי דער נאַרישער בלומענבייט? ! זי איז ביי זיך גרויס? !“ דאַרויף האַט געזאָגט די גובערנאנטקע פון דעם ערלען קינד: „ראַזאַמונדע, געהט זיך שפיעלען מיט די אַ נ ד ע ר ע קינדער, פאַר וואָס שמעהט איהר אין אַ זייט? !“

דאָס ערלע קינד איז געגאַנגען זיך שפיעלען מיט די „אנדערע קינדער“

עמערסאן.

איד האב געוויינט איבער עטליכע שורות אין די שריפטען פון עמערסאן. איד האב געוויינט, ווייל ער האט מיר פארלאפען דעם וועג, און איד האב געוויינט ווייל — —.

„קיין שום ליבע קען נישט אזוי געבונדען ווערען דורך אן אינוועניסטער שבועה אדער פאראויסזעהונג, אז זי זאל זיין זיכער קעגען א ה ע ר ע ר ליבע! אין דער נאטור איז יעדער רגע ניי, דאס פערגאנגענע ווערט שטענדיג פארנוצט אויף נייע טואונגען און — פארגעסען.“

בלויז דאס קומענדע איז הייליג, גארנישט, גארנישט איז זיכער, איז ווארהאפטגער ווי דער איבערנאנג פון דעם ארעמער זעליגען געווענעם, צו דעם רייכען קומענדען. די מענשהייט וואלט שטענדיג געוואלט זיין פארזיכערט! וועה צו די נעזיכערטע! נאר אויף אזוי ווייט ווי זיי זענען עס נישט, איז פאראן א שטיקעל האפענונג פאר זיי — צו ווערען מענשען!“ איבער אטדי עטליכע שורות אין עמערסאן'ס שריפטען האב איד געוויינט. איד האב געוויינט ווייל ער איז מיר פארלאפען דעם וועג, און איד האב געוויינט פון צענומענקייט.

און נאך א זאץ האב איד געפונען, וואס איז ווערט, אז מען זאל איהם איבערזאגען און איבערזאגען און איבערזאגען. ער ענט-רעמענישט ראס וועזען פונ'ם דיכטער :

„נאך דאס וואס מיר האבען אינאונז קענען מיר אויך זעהן אויסער אונז. אויב מיר באגעגענען נישט קיין געטער, קיין געמינס, נעהמט זיך עס בלויז דאפון וואס מיר האבען — פון פריהער — זיי נישט באהאלטען אין אונזער הארץ! ווען אין דער איז פאראן טיעפקייט, און ווערט, וועסטו געפינען ווערט און טיעפקייט אין קוימענקעהרערס, נאסענרייניגער, הורען און קאדע-טען! נאר יענער איז אונשטערבליך, וועמען אלע זאכען קומען פאר צו זיין אונשטערבליך!“

מען מאכט קינסטלערישע, צורופענדע פלאקאמען, וועלכע צווייך
גען אייד זיך אפצושטעלען און צו באמערקען. פאר וואס? פאר שאמ-
פאניער-פירמען, און פארפומען! ? פארוואס דרוקט מען נישט
אמירי שטעלען פון עמערסאן אויף קינסטלערשע פלאקאמען און מען
צעהענגט זיי נישט אויף אלע גאסען, אז אלע זאלען זיך מוזען אָפּ-
לען און לייענען? זיי זענען דאך וויכטיגער ווי שאַמפּאָניער און
פאַרפּום!

ד ע ר ו ע ג

(קעטע פארטענאָוו געווינדמעס).

און ווי אַ נביא קלוג האָב איך געלעבט זייט טעג,
ערלעבנישען נוצענדיג פאר מיין נשמה-פריעדען!
געליעבט געווען, איז זעלבער צייט באטראגען,
איך האָב געליעבט, און באטראגען אויך צוגלייך!
אַ זינדיגער — פאַרזינדיגט קענען איהם!
אזוי האָב איך די מזל-וועלט דערקענט!
ס'גורל פון דעם א ו י ף און א פ, פון ה י ז און ה ע ה.
גענים פון דיין געלעכטער, דייע טרעהרען אויך!
און די וואס האָט דיך ליעב, איז פאַרט נישט מעהר פאר דיר,
ווי יענע וועמען דו ביזט מיאוס!
געליעבט? ! געהאסט? ! געהערט? ! פּעראַכט? !
דערקענטנישען פון לעבענ'ס ז י י ז געפינסטו דא ווי דאַרט,
אזוי בין איך געווען געפאסט זייט פיעלע טעג,
ביזמו געקומען — אונערווארטעמע.
דער נביא-קלוגער איז אַ קינד אצינד,
אָוועקגעווישט מיט צויער-האָנדר — דערקענטנישען,
שמערצליכע דערלעבנישען, פריידיגער געווינס!
און ווי אַ אינגעל, צום מזל אפגעגעבען,
הויב איך אַן אויפ'ס ניין.

דעם שרעקע-וועג, פון שרעק און בענקעניש!
 איד וויל איהם געהן דעם וועג, ווייל זעה! —
 איד מוז איהם געהן!
 דער וועג פון יונגעלאפטער אומרוקייט,
 און ווי א נביא קלוג וועל איד רוהען דאן.
 דערלעבנישען? — פאר נשמה, רוה, —
 און נוצען וועל איד זיי, פאר מיין זעל,
 צום לעצטען מאהל!

לינדענצוועט.

פארוואס שטעהט עם נישט אויפ'ן פראגראם פון די אין-לעבען-
 פארליעבטע: פון 5 ביז 6 אין אווענד איינאטעמען דעם דופט פון
 לינדענצוועט, אינ'ם פארק אזוי און אזוי? !
 מיט אזא נומער אויפ'ן פראגראם, וואלט מען געפרופט זיך
 אויסטון פון אלצדינג און זיך האלטען פריי פאר דעם לינדענצוועט-
 דופט, זיך אפגעבען בלויז דאמיט, צענויפנעהמען אלע כוחות אויף
 צו זיין-גליקליך דורך לינדענצוועט-דופט.
 עם וואלט אריין אין אונזערע נערווען ווי אז עקסטראקט פון
 זומער! אלע מעלאנכאליען, אלע גליקליכקייטען, וואס ווערען
 געוועהנליך פארטיילט אויף טעג, האבען געקענט קומען אין אט-דער
 שעה!

באדט זיך און דערטרינק זיך אין לינדענצוועטען.
 עם מוז ווערען א הייל-מיטעל, יעדער זאל זיך עם אליין פאר-
 שרייבען.

אבער ביז אהער האט מען געזאגט גלאט-אזוי:
 „די לינדענבויער דופטען א מחיה!“ און די דיכטער הא-
 בען זיך אוועקגעזעצט און געשריבען: „אונטער די בליהענדיגע
 לינדענבויער“ — — —
 עם מוז אבער שטעהן אויפ'ן פראגראם פון אלע לעבענס-פאר-

ליעכטע: „איינאטמענע דעם דופט פון לינדענצוועט צווישען 6
און 6, אינ'ם פארק אזוי און אזוי.“

וועט מען זיך פארלייגען דארויף, וועט עם מיט דער צייט ווער
רעז אן עקסטאז, אן אידעע פיקס, א משוגעת א משוגעת!
און אלע וועלען זיך פיהלען דערלעזט דאפון. דערלעזט!

דער פויגעל „פיראל“.

עם איז נאך דערווייל נאכט אין דער וויענער פארשטאדט.
איצט הויבט אן צו גראהען. די בעריאזעס און ווערבעס שמעקען
דיר אין הארץ אריין, ווי פיינער בוימעל.

דער פויגעל פיראל הויבט אן צו פייפען דעם אויפשטעהדרוף
פון דער נאטור! אין קורצע זאצען בלאזט ער דעם — כמעט מיט
ליטערישען — אויפשטעהדרוף און ווארט אין דערזעלבער צייט.
צו זעהן צו די שלעפערס כאפען זיך אויף.

אלצדינג, אלצדינג איז נאך שטיל און גראה, בעריאזעס און
ווערבעס שמעקען דיר אין הארץ אריין און דער פויגעל פיראל
פייפט, צווישען קליינע פויזען, זיין אויפשטעהדרוף. ער לאזט
נישט אפ.

די ראמע האט אמאהל געזאגט: „א, איד וואלט געוואלט קענען
ס'לעבען. איד קען נישט קומען נאהענט דאצו, עם איז נישט צום
דערגרונטעווען — —“

דארויף האט דער הערר געזאגט: „האט איהר שוין געהערט
ווי דער פויגעל פיראל פייפט זיין אויפשטעהדרוף, אין די וויענער
פארשטאדט-טאלען, בעת די זון הויבט אן אויפגעהן?!“

„מוז מען דען דאס טון, כדי צו דערגרונטעווען דאס לעבען?!“
„יא, מען מוז. פון אזוינע זייטיגע ווינקלען ארויס, און פון
הינטען-ארום, קען מען אפשר ווי-עס-איז בייקומען דאס לעבען.
אט-דא, אט-דא איז דער אנהויב פון דער מיסטעריעזער שעהנקייט
און דער ווערטה פון דער וועלט!“

„ווי אזוי זעהט ער אויס, דער פויגער פיראל? !“
 „קיינער זעהט איהם נישט. ערגעץ-וואו אין אלטע, אלטע בעד
 ריאזעס פארשטעקט ער זיך און פייפט זיין מאָרגענרוף און וועקט
 צום טאָג. עס ווערט ליכטיגער און ליכטיגער, די ווייטע וועלט קומט
 אַרויס פֿונ'ם באַהעלטעניש. ביים ברעג זענען שוואַרצע, גרויסע
 שלעפֿשיפען. וואַרטענדיג אויף דער אַרבייט פֿונ'ם טאָג, מיט
 זייערע ריעזיגע כוחות.“
 „לאַמיר געהן צום פויגעל פיראל — — האָט געזאָגט די
 דאַמע.“

פ ר י ע ד ע ן .

ווי אזוי איז איהר לעבען? ס'לעבען פון קריסטינע, וועלכע די
 טאַנטעס רופען „קריסטא“ און וועלכע האָט אויגען ווי דער גע-
 קריציגטער? !

ווי אזוי איז איהר לעבען? ! זאָגט מיר.
 זי שטעהט-אויף, גיט זיך אַ גלעט-צוריק די ברויז-בלאנדע
 האַר, שטעלט זיך ביים וואַש-טיש, וואו עס שטעהט דער וואַסער-
 קרוג און דער בעקען, טויכט-אין דאָס שעהנע פנים אין לעבליכען
 וואַסער, זייפט זיך איין, שווענקט אוועק מ'זייפען-שיום און ווישט
 זיך אַרום.

אזוי געהט עס ווייטער. — —
 דאָן פריהשטיק. אַ מיעדליכע זיצט זי דאָ, רוהענדיג פון דער
 רוה. שטענדיג דיזעלבע שאַל, דאָסזעלבע געשטיקטע טישטוד, דער-
 זעלבער דופט פון טעע.
 אַ באַקוועמער, גוט-איינגעשטעלטער מעכאַניזם וואָס קלאַפט
 אין דער בעסטער אַרדנונג, איז אַט-דאָס מאָרגענלעבען!
 דאָן געהט זי אַהין און אַהער, געהמט אַ פּריש טאַשענטיכעל,
 בעטראַכט זי עס איז נישט צעריסען אין ערגעץ, געהמט פאַר-

זיכטיג דאס קליינע, גאלדענע זייגערל, מאכט־אויף די דעקלעד, מאכט־צו די דעקלעד, דענקט:

„כ'האב שעהנע זאכען — —“ פארעט זיך אביסעל, שטעלט צענויף, שטעלט אוועק, טראגט ארויס מיט איהרע אייגענע הענט איהרע געליעבטע בלומענוואזאנקעס, שטעלט זיי פארזיכטיג אוועק, ווי זיי וואלטען געווען קליינע קינדער, בעהאנדעלט זיי צערטליך, מיט א געליעבט הארץ, שניידט אפ א פערוויאנעט בלאט, ניין, נאך נישט פערוויאנעט, נאך שוין אביסעל אפגעטריקענט. וואסער וועט עם שוין נישט קענען זויגען מעהר און ביי די אנדערע וועט עם פארט עפעס צורנעהמען. דערנאך נעהמט זי אן א מויל־וואסער און באשפריצט די בלומען, און באטראכט זיי.

„איז ארדנונג“, דענקט זי.

אזוי פארגעהט דער פאר־מיטאג.

שפעטער מאכען־זיך־אויף טיהרען, מאכען־זיך־צו טיהרען, ווי עם וואלט זיך קיינמאהל נישט קענען איינשמעלען עפעס א לאך. פלוצים אבער איז אלעס ליכטיג און ריין, און עם פאלט דיר נישט איין, אז ערשט נישט לאנג איז געווען א לאנגע, טוכלע נאכט. די בלומענוואזאנעס שטעהען וויעדער לעבען די קרישמאלענע פענסטער און זעהען אויס ווי נאך א ווארימליכען זומער רענען.

אלצדינג אטעמט מיט פרישקייט, געזונטקייט.

אטדי שטימונג איז זייט טויזענד טעג. שטענדיג אטדי גע־

זונטע, פרישע ארדנונג.

„ווי שפעט איז עם? !“

זי פארגעהט די צייט, ביז מיטאג.

זי פארגעהט.

דאן זעצט מען זיך אוועק יעדער אויף זיין פלאץ, לעבען טיש.

נעהמט דאס קיהלע סערוועט'על.

פול מיט ליעבשאפט באטראכט דער פאטער זיין טעכטערל. אז

אפרוה צו די אויגען איז עם, אינ'ם לעבען דעם פארנעמענעם.

אזוי איז עם זייט טויזענד טעג — — — עם איז ווי די

באשפריצטע בלומען און דאס זונליכט איז דעם ציכטיגען צימער.

ווען עס זאל נישט זיין, קריסטינע — — ? I
אבער עס איז, עס איז! און זיכער ווי דער אווענד וואס
קומט נאכ'ן טאג!

מען רעדט. מען שווייגט. וואס איז נייעס? עמיצער איז
געווען דא, מען איז געווען ביי ע מ י צ ע ו.
שמענדיג דערזעלבער דופט איז שפייז-צימער — פון עסען.
דער פאטער טרינקט קאווע און מען מערקט, אז ער האט זיין
טעכטער'ל זעהר לייעב.

אבער וואס קומט פאר איז זיינע אויגען? בענקט ער? איז
זי פאר איהם אזוי ווי די שובערט-ליעדער? ווערט ער אז אנדערער
מענטש און שעצט זיך גליקליך? קלינגט אפשר א דאנק-תפלה איז
זיין הארץ? I

עס הויבט זיך נישט אן!

ער מאכט א מינע „דו זאלסט מיר זיין געזונט און אלצדינג
זאל ווייטער אזוי אנגעהן, רוהיג, באלעבאטיש — —“

אז אויפוועקער איז ער, א רעמעניש-צעשטערער I
ער איז ווי דאס שטומע שווערע לעבען אליין. עס געהט זיך
אזוי אהן א שום זין. עס געהט — אונטע.
נאכמיטאג.

דער נאכמיטאג פארגעהט.

די בלומען בליהען ווייס און גרין לעבען פענסטער.

א וואגען פאהרט פארביי, און דונערט זיך אויס אין דער ווייט-
קייט.

מען ליענט א בוך. ווי שמערן זענען די ביכער פון פאעטען.
אזוי אונגענדליך ווייט פון אונז. און דאך שימערן זיי.
די מוטער רופט, די שוועסטער — —. א ברודער פאלט אריין,
און לופט צוריק ארויס, אינ'ם פרעמדען לעבען, וואס איז בלויז
פאר די מאנסביל, און לאזט איבער, אינ'ם רויד פון זיינע ציגאר-
רעטען, עפעס-וואס גרינגס, פרייס.
דאס לעבען שפינט זיך אפ. מען לאזט עס שפינען.

און הערצער פול מיט ליעבשאפט ארום אייד, באזארגען אלץ-
דינג וואס איהר דארפט !
אווענד.

צינדט אז די לאמפען !

„ווען אווענד ווערט,

און שטיל מען באגעהרט,

און מיעד אויף דער קניע ליגט די האנד,

און דיין וואנדזייגער קלאפט אויף דער וואנד,

דו הערסט זיין געהן, הערסט זיין שלאגן,

עס זאגט דיר אז : „ס'איז מעהר נישט טאג“

און איידער דער שלאף קומט ביינאכט,

די בענקשאפט אין הארץ דערוואכט,

עס טוט אזוי באנג, אזוי באנג“.

זאגט דיר דעם וואנדזייגער'ס קלאנג — — —

אזוי זינגען פאלק־דיכטער, וועלכע זענען אויך אונערליך זויט
פון אונז — — — ווי די שטערן.

נאכטמאהל.

מען דערט.

מען שווייגט.

וואס איז נייעס ?

„די טאנטע מאריע איז דא געווען. זי דענקט, אז קריסטא זעהט

זעהר נוט אויס. אויפ'ן זומער ראט זי אונז צו פאָהרען — — —“

„מיניסטער גאלוכאווסקי, זאגט מען. איז נעכטען געווען אין

טעאטער. איהר האט איהם געזעהן ? !“

„ניין. א שאד. א לאנגווייליגער עולם געווען !“

„וואסארא מיניסטער איז גאלוכאווסקי ? !“

„פון אויסערן. ס'שאט נישט אז א מיידעל ווי דו זאל עם זוי-

סען. וואס דען. מיניסטער פון ראמאנען ?“

„וואס קריסטא צעארבייט מיט די כלומען ! דו דארפט

חתונה אבען מיט א גערטנער, קריסטא. יום־טוב — כלומען. זונ-

טאג — בלומען, צום געבורטס־טאג — בלומען און שמענדיג ווייסע.
פארביגע זענען דאך א סך שעהנער! — — —
„שעהנער?“

„שעהנער! די טאנצע האט אַנומעלטען געזאגט, אז נאך
אַלעמען איז נאך צווישען אַלע משוגעת'ן דער ביליגסטער משוגעת
בלומען, דאס איז א פראקטישער משוגעת — ?!“
„חאחא!“

— — — — —
— — — — —

„א גוטע נאכט, פאפא.“
שלאף געזונט, מיין קינד.“
און וויעדער שטעהט זי פאר'ן וואשטיש, וואס שמעקט פון זייער
און קרעם.
אריין אינ'ם קיהלען בעט, מיט די ווארימע דעקעס — — !
לעשט די לאמפען אויס!
דער טאַנצעכאַניזם איז געענדיגט.

פראגען, ענטפערס.

ווי אזוי איז איהר לעבען? — דאס לעבען פון קריסטינע, וואס
איהרע טאנצעס רופען זי „קריסטא“?
ווי אזוי איז איהר לעבען? ! זאג מיר!
ער איז דער דיכטער פון איהר שטילען לעבען. וואס עס
איז איז איהר, דאס איז זי!
ווי דער נאטור וואס לעבט זיך אוועק יעדען טאג, ביז עס קומט
איינער און זאגט „אזוי ביזטו!“
וואס איז דער עפעלבוים, וועלכער רויטעלט זיך אין פריהד
לינג, ווען נישט דער דיכטער וואס זאגט: „עס שטעהט א קליי-
נער עפעליים און בליהט?“

וואס איז ער אהן דעם? און ווי אזוי זאל ער נישט
 בליהען, ווען עם קומט פריהלינג? |
 אט שטעהט ער בריון און רויטליך און בליחט אין דער וועלט
 אריין — — —

וואס איז ער אהן זיין באזינגער? | וואס איז זיין באזינגער
 אהן איהם? |

דער בוים ניט זיין בליהען, און דער דיכטער ניט איהם זיין
 זינגענדיג עמפינדען פון אטדעם שטומען בליהען.
 אזוי ניט די פרוי איהר שמוס ווערען אוועק, און ער ניט
 איהר זיין זינגענדיג עמפינדען פון איהר שטומקייט!
 וואס ביזטו, דו רחמנות'דיג, שטיל ווייב?
 איז זיין בליק וועסטו ליענען דיין לעבען?
 דאס וואס ער זינגט פון דיר — דאס ביזטו.
 און זינגט ער נישט, אזוי ביזטו קיינמאהל נישט געוועזען?

— — — — —

— — — — —

„א נומע נאכט, פאפא“.

„שלאף געזונט, מיין קינד!“

דאז שטעהט זי פאר דעם ברייטען, מארמארנעם וואשטיש,
 וועלכער שמעקט פון זייה און קרעם.

איהרע ברוינבלאנדע האאר פארדרעהט זי אין א קנו
 און אריין אינ'ם קיהלען בעט אריין, מיט זיינע ווארימע
 קאלדרעם.

לעשט די לאמפען אויס |

דער טאג-מעכאניזם איז געענדיגט

אנא קאלמאר.

געבוירען 1878, געשטארבען 1901.

זעלטענע מצבה-שריפט.

די ערעלסטע אנצייגונג פון די אמת'ע פלענער פון דער
נאטאהייט, וועגען אט'דעם קונסטווערק „פרוי“ ביזטו געווען, דו ליעב-
ליכסטע, ארונטערגעשיקט אין אט'דעם „טהאל פון נישט-דערגרייכ-
בארקייטען“, אנא קאלמאר!

כדי די מענער זאלען זיך לערנען באגליקט צו ווערען פון דעם
חו פון דיין זיסען שמייכעל!

אבער זיי האבען עס נישט געלערנט!

זיי האבען זיך זאט'געפרעסען און זיך דערווייטערט.

דא האט דער באשעפער — פאר דער צייט — צוריקגעצויגען
זיין ערעלסטע אנצייכענונג, עס צוריקגערופען צו זיך, ווייל די
מענשען האבען ראפון נישט געוואלט לערנען!

ביים ברעג ים, 1903.

פארזאם זעה איד אייד, א מיידלעך, קיינמאהל נישט אויף א
כאנט פארנאפט, אינ'ם וואונדערליכען שוישפיעל פון דעם אווענר-
אנקום ביים ים?!!

קיינמאהל נישט בלייבען-שטעהן ביי די שטילע וואסער-אנגע-
טרוקענע לאנקעס, ברוינפארנאלדעמען טראסטיק?! לעבען בינט-
לעך האזעל'נים, וואס בויגען זיך אין וואסער אריין, און עהליני-
רופטענרע ווערבערבויםלעך?!!

פארזאם זעה איד אייד קיינמאהל נישט איבער דער וואסער-
פארענטשט איבערנעבויגען, קוקענדיג פערטראכט אינ'ם וואסער?!!
כיי די שליוען, ביים אויפנערענטען ווייסען שוים בארוהיגענרע
טונקעלגרינע וואסערנוסען?!!

פארוואס, א מיידלעך, זעה איך אייך קיינמאהל נישט נאכקוקען דעם שוואג, וועלכער לעבט בעסער ווי אסטאר, וואנדערבילט ? ! ? קיינמאהל נישט טרייבען א צערטליכען אפגעטערישען קולט מיט א שעה, פרעמד קינד, אויף דעם גראזוועג לעבען ים ? ! ? עקסטאזען פון א קינפטיגע מוטערהארץ ? ! ?

פארוואס טרעף איך אייך קיינמאהל נישט רוהענדיג ביי די שטיל אריינפלוס-וואסערן, אין א לאדקע, ווייט און א פארפרעמדט ? ! אויף די א נ ג ע ז ע ה ע נ ס ט ע ערטער, קורהויז, שפאציר-וועג, קאסינא, זעה איך אייך, זוכענדיג דעם מא ? ! אן עדלע דאמע האט מיר געזאגט: „ביי מיין 18טען יאהר, האב איך שוין געלעבט אין א פערווארפען ארט, מיט צעהן עדלע הינט, מיינע טייערסטע פריינט, זיי האבען נישט געטראגען קיין לאקירטע שיד און זענען מיר פונדעסטוועגען געווען לייעב ווי דאס לעבען !“

דאן האט זי געזאגט: „מיין טעכטערל וויעדער — —“ און איז אנטשוויגען געווארען. זי האט גענומען א לאדקע און האט זיך ארויסגעשיפט צו די שמילע אריינפלוס-וואסערן — — — איך האב געפיהלט: „א דיכטערין !“

זי איז אבער בלויז געווען די פרוי פון א פאבריקדירעקטאר. דאס וואונדערשעהנע טעכטערל האט געטראכט: „מיין מאמע טוט אלערליי זאכען. פ. א. האט איהר נאך געפעהלט צום רומעל ! איך וועל מוזען זעהן, אז זי זאל מיט איהם נישט האבען צו טון — —“.

א ברומענצווייג.

אנהויב יולי, א יום-טוב.

א געזעמל מענשען ווי מוראזשקעס, ווען מען רודערט-אויף זייער נעסט. אויך לאנגע, פארענטע קאלאנען פון קומענדע און געהענדע, אין דעם וואונדערבארען גארטען פונ'ם הערצאג

אלצדינג איז געווען וואוילגעהים און וואוילגעשיצט, און
פעסט אפגעהיט פון די נארישע ליידענשאפטען פון קינדער און
קינדישע!

די אויסגעוועהנליכע האט אפגעבראכען א בלומענצווייג פון א
ביימעל.

דער דיכטער האט איהר תיבה געזאגט: „ווען יערער איינער
זאל אפברעכען א צווייג, וואלט דער וואונדערליכער גארטען געווען
פארוויסט אין א שעה צייט!“

זי האט געשוויגען. זי האט זיך פארטשעפעט מיט דער וועלט
אדדונג, געזעצט איהר אייגענעם ווילען אויפ'ן קעניגשטוהל!

דאן האט ער געזאגט: „ביים הויפטטויער מוזען מיר פאר-
ביינעהן דעם הערצאג'ס זשאנדארם. ווארפט בעסער אוועק די
צווייג, איד בעט אייך!“

„איד וויל נישט. עס איז א שעהנע צווייג און איד וועל זי
האלטען. איד האב ליעב —!“

„אבער עס האט נישט קיין זין זיך צו פארטשעפען מיט דער
וועלט און מיט איהרע מאסיווע איינפיהרונגען צוליעב א בלומען-
צווייגעל. איד בעט אייך, ווארפט עס אוועק!“

„פוי, פ. א., איהר האט נישט קיין זין פאר פרייהייט! איהר
זענט א שרעקענדיגער! איד האב אייך נישט ליעב!“

ער האט געשוויגען. זי איז געגאנגען מיט דער צווייג.

ביים הויפטטויער איז געשטאנען א לאנגער, יונגער זשאנ-
דארם. ער האט געזעהן די צווייג אין דער האנד פון דער אויסער-
געוועהנליכער, האט זיך גלייך א קעהר געטון אן א זייט, אביסעל
אין א פארלעגענהייט.

מיר זענען ארויס אויפ'ן אפענעם וועג.

„נו, זעהט איהר?!“ האט זי געזאגט.

ער האט געשוויגען. זיי האבען אריינגעשטיגען אין פיאסקער,
געפאהרען אין שטארט אריין.

ער האט געזאגט : „ווען יעדער איינער פון די באזוכער זאל אפברעכען אזא צווייג, וואלט דער פארק געווען פארוויסט אין א שעה צייט!“

זי איז געזעסען זיענעריש און האט זיך געשפיעלט מיט דער בלומענצווייג.

זי איז געווען וואונדער־שעהן, אזוי קינד־זיענעריש, פאר־ עקש'ט.

ער האט געטראכט : „פארוואס, מיין טייער מיידעל, האט מען דיר, אין די אמאָהליגע יאהרען, נישט גוט צעפאסעוועט דעם הינטערן ? ? ! היינט, פארשטעהט זיך, איז שוין אַן עבירה — — —“

ק ו נ ס ט

איצט וועל איך רעדען וועגען דיר, אזוי ווי א יך באגרייף דיר מיט'ן הארץ :

ווי אַן ערלער שאַטען ביזטו ביז אהער געווען, ווי אַן אויסטער־לישע זאך, וואס טויכט־אויף איז מיטען העלען טאג, אויף די גאסען, צווישען פאַרנומענע, ז ע ה ר פאַרנומענע מענש' אַזוי דער־ווייטערט פון זייער טעגליכקייט, אזוי אהן שום באַציהונג צו זייער זעלבס־דערהאַלט־טריב, וועלכער איז נאך אַלץ אין אונז ! אַ מאַמע, נישט־ניציגע זאך, געשאפען פון דעם גנאד פונ'ם נישט־ניציגען קינסטלער ! אַ לוקסוס־שפיעל ! מיר ווילען דיר אַכער איצט לע־בעדיג מאַכען, דיר דערנעהנטערן צום טעגליכען לעבען, דו שאַטען אהן פלייש, אהן בלוט, דו „קונסט !“ מיר ווילען דיר אַריינזעצען אין די שעה'ן וואס ווערען געלעבט, כדי דו זאלסט באַ־פרוכטען און רייכער מאַכען דאָס לעבען פון „מענשען פון אַ גאנצן יאהר“ !

די גרעסטע קינסטלערין איז, צוערשט, די נאטור און מיט א פאטאגראף-מאשין איז אן אמת-מענשליכער, צארטער האנד קען מען זיך ביי איהר, אהו מיה, דערווערבען איהרע אוצרות. קוקט אן די בעריאזעס, די ווערבעס, אין ווינטער און אין זומער-צייט, די הויזגערטנער פול מיט שנעע און די רויזענשטאקען מיט שטרוי ארומגעהילט. קוקט אן דעם רויטגראהען זשוק פון צעילאן, און די גראהע מושעל פונ'ם אקעאן, און איהר וועט די קינסטלערין „נאטור“ אין אייך אויפנעהמען, מיט אויגען פול ליעבשאפט.

און דער בלויברוינער, פארבענבייטענדער שמעטערלינג פון כינא, אויף ווייסען האלץ, אונטער'ן קרישטאל-גלאז איז שעהנער ווי אלצדינג, מיט וואס איהר האט, אין אייער מענשליכער נישט-דערגרייכבארקייט אויסגעפוצט אייערע צימערן, אויף אייערע מיט רייניקייט פאראומרייניגטע טישען! ?

די קונסט איז די קונסט, דאס לעבען איז דאס לעבען, אבער צו לעבען דאס לעבען קינסטלעריש, דאס איז די לעבענסקונסט!

מיר ווילען די אויסערגעווענהליכע, די קונסט, פארקנס'ען מיט דעם געווענהליכען, מיט דער טאגהייט. די האנד פון דעם פריי-ליין א. ד. איז א קונסטווערק פון נאט. אדער דאס קינד ר. א., וואס שפיעלט-זיך אין פארק. אדער דאס שפרייזען פון אן אלטען ארי-סטאקראט איבער דער גאס. דאס רייכטום פון אונזער זיין, נע-הענטער גערוקט צו די מענשען, וועמענס נויטיגע געשעפטען דער לאזען זיי נישט עם אליין דורכצולעבען! פארשלאסען אין דיין מיהזאמער טעגליכקייט, קענסטו נישט בלייבען שטעהן, אין צייט, פאר א רעגענבאפערעלטען אווענדליכען וואלד און קענסט נישט קוקען, שטוינען און פארווילען! מיר ווילען דיך ערציהען, דאס הייסט, אפשטעלען אין דיין מיעדען געלאף, דו זאלסט קוקען, שטוי-נען, פערווילען! עם איז פאראן אזוי פיעל צו זעהן און דער-שטוינט צו ווערען! צו בלייבען שטעהן און נאפען! שטיל זאלסטו מיר שטעהן, דו זעהר-פארנומענער! נוצ דייע אויגען, ס'ראטשילד

פארמעג פון יעדען זעהענדיגען מענש! מיר ווילען איד נאר וויזען.
 ווי איהר געהט פארביי, בלינד-זעהענדיגע! עם זענען פאראן
 מענשען וואס האבען גארנישט וואס צו טון, נישט-ניציגע. מיט
 ווייט-געפענטע אויגען קוקען זיי און קוקען. אמרדי מענשען האט
 ס'נורל באשטימט אפצוהאלטען די זעהר-באשעפטיגטע, ניצליכסטע,
 ביי די שעהנקייטען פון לעבען — — —

א ש א נ ט ע ע.

(איז וויענער טהיערנארטעז, ביי די נעגערן פון דער גאלדקאוסט
און וועסט קאוסט).

מיינע שווארצע פריינדיגן,

די נישט-צורפארגעסען-מעגליכע „פארדיו-מענשען“
אקאלע, אקאלא, טיאקא, דזשאזשא, נאה-בארוה געווידמעט.
מיינער'ס קאנווערזאציאנס-לעקסיקאן.

באנד 1. זייט 900, אשאנמעע :

נעגערשטאאט אין גינעאַ, וועסט־קיסטע, גאַלד־קיסטע, זענען גע־
ווארען צוריקגעטריבען פון די ענגלענדער 180 קילאָמעטער פונ'ם
האפען. די ענגלישע קאָלאָניע ביים ברעג: אַקקראַ.
די ערד פונ'ם לאַנד איז ס'רוב לעהמיג. דאָס קלימאט הייס.
צוויי מאָהל אין יאהר רעגענט: סוף מאי, סוף אַקטאָבער. פאַלמען,
נומיביימער, הויפט־דערנעהרונג: יאַמזוווארצעל (עהנליך צו
אונזערע קאַרטאָפלעס). די אַשאַנטי זענען אמת'ע, געקרויזעלטע
נעגערן, וועלכע נוצען די אַדשי־שפראַך. זיי זענען זעהר פעהיג אין
גאַלדאַרבייט און אין טעפיד־וועבעריי. עס הערשט פיעלווייבעריי.
די רעליגיע איז געצענדיענסט. די מיסטעריעזע אַרבייט פון די
פריסטער באַשמעהט דער עיקור אין דעם, צו פאַרטריבען די „נישט־
גוטע“ דורך סודות־דיגע צערעמאָניעס און ווילדע טענץ. הויפט־
שטאָדט פון אַשאַנטע: קאַאַמאַסיע. גענעראַל וואַלסלי איז דעם
4טען פעברואַר, 1874, אַריין אין קאַאַמאַסיע; דער קעניג זייערער
האַט אַפגעליידיגט אַלע האַפען־פונקטען און האַט צינעזאַנט אַפצור־
שאַפען מענשליכע קרבנות“.

וויסענשאפט.

אוינמאהל־אוינס.

איד לערן פלייסין, נלייד מיט די אנדערע שילער:

- 1 : עקא
- 2 : עניא
- 3 : עמע
- 4 : עדוע
- 5 : ענומא
- 6 : עקבא
- 7 : קבאא.
- 8 : קבאניא.
- 9 : נעהו
- 10 : ניאנמא

אז די קליינע אקאלע ווערט גערופען צום עקואם, זאג איד איהר
אונטער. קיינער באמערקט נישט. די שטראף פאר נישט וויסען
איז קלעפ אויף דער האנדפלאך מיט א באמבוז־שטעקען.
דער לעהרער פרופט אויס די קליינע אקאלע. 7 ? באא. 4 ?
עדוע. 50 ? נאמאזשנומא. 21 ? — — 21 ? די קליינע אקאלע
קוקט אריבער צו מיר, אזוי קרומליך. 21 — — ?
איד ענטפער נישט. איד האב אליון אויף פארנעמען. קליין־
אקאלע קוקט מיר אן דערשראקען.
איד לויף אריין אין א זייטיג בידעל, טו אן עפען־אויף מיין
נאמיצביכעל, צייכען אן 21, האלט עס פאר דער נענערין, מיט א
פראנע.

טווענטי וואו. סיר I " זאגט זי מיר אויף ענגליש „וואס איז
דהי מעטער?"

דו געבילדעטע פאסקודסטווע I " טראכט איד. „נא, נא." זאג
איד „נישט אויף ענגליש, אויף אשאנטעע".
„נאמאניא מאאקאמע" זאגט זי.

איד לויף צוריק אריון אין שוהלע און פון גרויס אויפרענונג
 זאג איד אונטער אביסעל צו הויך: „נאמאניאמאאקאמע 1“
 די קינדער לאכען, דער לעהרער לאכט אויך
 קליין-אקאלע וויינט אין א ווינקעל.
 מיט א רגע פריהער האט זי געכאפט שמיץ אויף דער האנדפלאך.
 געוויס וועל איד אמהל פארגעסען די קלייניקייטען וואס איד
 האב אויסגעלערנט אויף דער אשאנטע-שפראך — — — אייביג
 וועל איד אבער וויסען: 21? — — נאמאניאמאאקאמע 1

ד ע ר ק ו ש

איד בין געזעסען אויף א באנק אין טהיער-גארטען.
 אויף מיין שויס אין געזעסען קליין-אקאלע און האט געזעהלט
 איהר נעלד וואס זי האט געהאט וואונדערליך צעטיילט, אין דריי
 טיילען פון טייסטערל. אין יעדען טייל 25 קרייצער, מתנות פון בא-
 וואונדערונג.
 א וואונדערשעהנע יונגע דאמע אין געקומען מיט איהר מאן.
 אקאלע האט א קוק געטון אויף דער דאמע, האט זיך אויפגע-
 הויבען, צוגעגאנגען צו איהר, אויסגעשפרייט די ארעמס, און איהר
 געוואלט א קוש טון אויף די ליפען, ווייל זי איז געווען זעהר שעהן.
 די דאמע האט אפגעווייכט — עטליכע טריט.
 דאס קינד האט זיך געטוליעט צו מיר, טיער-פארשעהמט.
 „מאדאם — —“ האב איד געזאגט „איד בעט אייד, איד בעט
 אייד — — —“
 „נישט אויפ'ן מויל — —“ האט געזאגט די דאמע אין א פער-
 לעגענהייט.
 איד האב גענומען אקאלע אין מיינע ארעמס, געקושט איהר
 ליעבע ליפען, און איהר אטעם איז געווען ווי דער אטעם פון אווענר-
 לאנקעס.

„לאן זיך!“ — האט געזאגט דער מאן. און אויף פראנצויזיש:
 „סאיז א באליידיגונג!“
 „איד קען נישט!“ האט געזאגט די וואונדערשעהנע יונגע
 דאמע.

דא האב איד געזאגט: „די דאמע מיאוס'ט זיך פון דיר,
 אקאלע. איד פיהר מיך אויף ווי א נארישע מוטער, וועלכע קען
 נישט באגרייפען די אנדערע מענשען. ענטשענדיגט מיר, מאדאם.
 איד האב געהאנדעלט ווי א נארישע מוטער, די נארישסטע וואס די
 וועלט פארמאגט. א סך ליעבשאפט, וועניג שכל.“
 די דאמע האט געגעבען דעם קינד א קראן.
 דאס קינד האט גלייך צוריקגעגעבען דאס זילבערשטיקעל.
 דער מאן האט געטראכט: „צו וואס האסטו עס אין גאנצען
 באדארפט?“

די דאמע האט געזאגט אדיע, האט מיר געגעבען די האנד, מיך
 טרויריג אנגעקוקט.
 דאס פאארעל איז שטיל אוועקגעגאנגען.
 אקאלע איז פארקראכען אין מיינע ארעמס, וועלכע האבען זי
 ארומגענומען מיט א ליעבשאפט, וואס איז נישט צום באשרייבען.

קולטור.

אקאלע. „די גרויסע אקאלע“ (17 יאהר) און „בעיבי אקאלע“
 (7 יאהר) זענען געווען איינגעלאדען צום נאכטמאהל, ביי פרוי ה.
 איז שטאדט. זיי האבען געטראגען ברוינע לילעדי-מאנטלען און העל-
 גרינע פאטשערקעס. ווייטער גארנישט. עס זענען געווען איינ-
 געלאדען עטליכע פריינד און פריינדינס פון דער פרוי ה. ביידע
 אקאלעס זענען געזעסען ווי ענגלישע דאמען פונ'ם קעניג'ס הויף.
 „זיי רעדען זיך איין זעהר א סך, אט'די פאראיז-מענשען —“
 האט געזאגט פרייליין ד.

„יא“ האט געענטפערט פעטער א.
 פרייליין ד. איז רויט געווארען.

פעטער א. : „א וואלד, וואס איז א וואלד? אן איינרעדעניש, א וואלד. א מאסע בלעמער. אהו פאלשע פאעזיען, מיינע טייערע, אהו קרענקליכע טרוימערדיען! אזוי איז עס. א מאסע בלעמער. דאס אלעס.“

פארוואס מוזט איהר שמענדיג נעבען א שטאד, פעטער, וועה-
טון, גילאטינירען?!

פעטער: „נעגער זענען קינדער, ווער פארשטעהט זיי? ווי די ליעבע, שטומע נאטור, זענען די נעגער, אין די ר ברענגען זיי ארויס טענער, אבער זיי אליין זענען אהו מוזיק. פרעג איד: וואס איז דער וואלד, דאס קינד, דער נעגער? ! עפעס-אזוינס זענען זיי וואס ברענגט איז אונז ארויס טענער, די קאפעלמייסטערס פון אונזער סימפאני-ארקעסטער. זיי אליין שפיעלען נישט אויף קיין שום אינסטרומענט. זיי דירזשירען אונזערע נשמות.“

נאכ'ן עסען האט יעדער אקאלע באקומען א וואונדערבארע
דראנצוויזישע ליאלקע, אויף א שפאס.

צו ערשט האבען זיי זיי פארזונגען צום שלאפען, און האבען זיי
געקושט.

פלוצים האט די גרעסערע אקאלע געלאזט אראפגליטשען פון
איהר שעהנעם אויבער-קערפער דעם לילעד-מאנטעל, און האט
געגעבען דער ליאלקע צו טרינקען פון איהר וואונדערליכער ברוסט.
די קליינע אקאלע איז געשטאנען מיט דער „הונגריגער“ ליאלקע
אויף די הענט, טיעף עפרצווייפעלט איבער איהר קליין ברוסטעל.
פרוי ה. האט געזאגט צו איהרע געסט, אז דאס איז געווען דער
הייליגסטער מאמענט פון איהר לעבען.

די געסט האבען געזאגט עפעס עהנליכס, אבער נישט אזוי
באגייסטערט.

בלויז דער הערר ב. האט געשמיבעלט, ווי מען שמיבעלט
איינענליך נישט, ווען מען שמיבעלט — — —

א בריעה פון אקרא.

א בריעה פון אפריקא. ווען האט מען איהם אויפגעלענט? דעם 20טען יולי. ווען איז ער אנגעקומען? דעם 26טען אויגוסט. די טרעהרען פון די וואס האבען דעם בריעה געשיקט זענען שוין סען. מאנאמבא'ס ברודער איז געשטארבען, 14 יאהר אלט. ער געשטימט, אבער די טרעהרען פון די וואס קריגען דעם בריעה פלי- איז געווען אזוי גרויס ווי טיאנא — — — "זאגט מאנאמבא, און פונקט אזוי שעה".

די גרויסע אקאלע זיצט ביי איהר פארקויף-טישעל, צעהלט געלד.

די טרעהרען רינען איבער איהר עדעל פנים.

האט ער זיך עפעס אנגעקעהרט מיט איהר? "פרעג איד דעם הויפטלינג אויף ענגליש.

„מיר באוויינען אלעמען, זאגט דער הויפטלינג, אזוי זענען מיר. אז איד וועל זיין אין אפריקא וועל איד וויינען איבער איד, ס'ר!"

אקאשיא זיצט אויפ'ן טאנצפלאץ, מאכט מוזיק מיט אייזערנע קאסטאניעטען, די טרעהרען רינען איבער איהר עדעל פנים. טיאקא זיצט לעבען איהר ביידעל, זינגט שטיל פאר זיך און וויינט. ווי הארף-באגליטונג צו טרעהרען, ווי פסאלמען. מאנאמבא וויינט נישט.

„דו ביזט נישט טרויריג, מאנאמבא?!"

„ס'ר, איד בין אין דער פרעמד. איד'ל וויינען בין איד וועל זיין אין אפריקא — — —"

„אט-דער מאדנער בענקען-אומעט איז עפעס נישט צו פאר- שטעהן!" האט א יונג מיידעל געזאגט צו מיר, אביסעל נישט זיכער. און איד: „גלויבט נישט אז זיי וויינען דערפאר ווייל דאס קליינע אינגעל איז טויט. זיי וויינען אויס בענקשאפט — — צו אפריקא. עס איז די צארטסטע קראנקהייט פון אונזער נשמה,

אַט דאָס אַהיים־בענקען! עס איז פונקט ווי אַ קליין מיידעל, וואָס באַקומט אַ נייע גובערנאַנטקע. „מערקווירדיג“ זאָגען די עלטערן „מיר האַבען זיך גאַרנישט פאַרגעשטעלט, אַז אַלצדינג זאָל אַפֿ געהן אזוי גלאַט: זיי זענען פּריינטליך ווי אַלטע באַקאַנטע. די גובערנאַנטקע איז אויך זעהר אַ גוטע“. פּלוצים אַבער, אַ שלעכט וואַרט פון דער גובערנאַנטקע. דאָס קינד ווערט צעגאַנגען אין טרעהרען. איז עס ס'וואַרט? בשום אופן נישט, זי וויינט נאָך איהר אַלטער ניאַנע — — —“

9 אַ זייגער ביינאַכט. די טרעהרען האַבען אויפגעהערט. די לבנה מאַכט גלימצערן די בעריאַזעס אינ'ם גארטען. שטיל זענען די אפּריקאנישע געאַעלטען. טיאַקאָס געצעלט איז פינסטער. מאַנאַמבאַ רופט מיך. איד געה אַריין. אויף דר'ערד ליגען מאַנאַמבאַ, אַקאַלע די וואַנדערבאַרע און אַקאַשע. קיין קישען, קיין קאַלדרע. די אויסערגעווענהליך־שעהנע אויבערקערפּערס זענען נאַקעט. עס שמעקט מיט ריינע, יונגע לייבער. איד גיב באַזאַכט אַ ריהראַן די וואַנדערבאַרע אַקאַלע. „געה צו טיאַקאָן!“ זאָגט זי מילך אויף ענגליש. „דו ליעבסט נאָר יענע!“

מאַנאַמבאַ, וועמען עס האָט אַנגעשפּאַרט ס'טרוויריגע בענקען נאָך אפּריקא זאָגט: „סיר, מאַרגען ברענג אונז אַ פּיש־טאַפּ. עס איז צוראַלט ביינאַכט ארויסצוגעהן פונ'ם געצעלט. ער מוז זיין פון דרויסען בלאָה און פון אינוועניג ווייס. וואָס ער'ט קאַסטען וועלען מיר זיך אַלע דריי צענויפלייגען און באַצאַהלען. טיאַקאָן, פאַר שטעהט זיך, וועסטו מסתם געבען אומזיסט. וויפיעל וועט דאָס קאַסטען?“

„מאַנאַמבאַ, איד האָב נאָך קיינמאַל נישט געקויפט אזוינע זאָר כען. איד ווייס נישט וויפיעל עס קאַסט. צווישען 50 קרייצער און 500 גולדען. קעניגניס נוצען נאָלדענע.“

„סיר, עס איז היינט געווען אַ טרוויריגער טאַג. אַ גוט־נאַכט! דו ליעבסט טיאַקאָן. דער טאַפּ מוז זיין פון דרויסען בלאָה, און פון אינוועניג ווייס. ברענג איהם מאַרגען. פאַרגעס נישט!“

מען קען אין אזוינע נעכט נישט ארויסגעהן פונ'ם געצעלט. ס'איז קיהל — —

איך האב די דריי מיידלעך, אויף די הארטע געלענגערס, געקושט די הענט. אקאלע איז געווען צו'שעהן! איך האב אנדירגעקניעט פאר איהר, איהר געקושט דעם שמערן, די אויגען, די ליפען — — „געה צו טיאקא'ן — — — האט זי געזאגט ווייך.

מאנאמבא, אקאשיא זענען פארקראכען אין זייערע ווינקלען. „געה צו טיאקא'ן — — —

אז איך בין ארויס פונ'ם געצעלט, זענען די בעריאזעס געווען גראה אינ'ם פריהליכט און ווי צענויפגעשפינט מיט דער טומאנער לופט, וועלכע האט געשמעקט מיט פייכטער פרישקייט — —

אקאליעס געזאנג, אקאליעס שעהן ליעד.

א שרעקליכער שטורם אין גארטען. אויף דעם ברוינעם טייך ליגען טויזענד גרינע בלעטער און קליינע שווארצע צווייגלעך. די ליכטיגברוינע ווילדגענו צענעהמען די פעדערן, עפענען זייערע רויטע שנאבלען.

אקאלע זיצט ביים טייך, זינגט איהר שעהן ליעד:

„אנדעליינא, אנדעליינא, אנדעליינא, גבאמאלעעעעע — —
אנדעליינא גבאמאלע.

אנדעליינא אקרא—אומא, אנדעליינא גבאמאלע

אנדעליינא אנדעליינא — — —

אנדעליינא הע אבליינא, אנדעליינא גבאמאלע.

אנדעליינא אקרא—לעדי אנדעליינא הע אבליינא.

אנדעליינא אנדעליינא — —

אנדעליינא וויענער-לעדי אנדעליינא באבאנדאאא.
 אנדעליינא אנדעליינא אנדעליינא באבאנדאאא.
 אנדעליינא הע אבלייא, אנדעליינא נבאמאלע!
 א שרעקליכער שטורם אין נארטען. אויף דעם ברוינעם טייך
 לאפע מויזענד גרינע בלעטער און קליינע, שווארצע צווייגלעך.
 „אנדעליינא אנדעליינא — — — — —“

דער הויפמאסטער.

ביים ארייפגאנג צום „טהירנארטען“, מיט דער שווארצער גרא-
 מצוואנט און די שטייביגע סירינגא-בלומען איז געווען א העלברוי
 שווייצער הייזעל, וואס האט זיך געבראטען אין דער זון. אין אַט
 דעם האטעל איז געזעסען א יונגערמאן און געגעסען א באר.
 ער האט פארקויפט ציטראן-געלע בילעטען און טונקעל-גרינע,
 צו מעסיגע פרייזען, פאר פעראיינען, סאלדאטען, איינוואוינער.
 „שינדער קענען נישט אריינגעהן“ האט ער געזאגט. ווי איינער
 רעדט: „אהוש! מ'דארף אייך נישט! איהר האט נישט קיין שום
 באדייטונג — — —!“

איז א קליינער שטייג לעבען דעם שווייצענדיגען שווייצערהיי-
 זעל זענען געזעסען צוויי אפען. די שטייג איז געווען פול מיט
 שטיקער זעמעל און ווערפלעך צוקער.
 א יונגער הויפמאסטער מיט א בחור'על און א מיידעל, האט
 געזאגט: „געלאנגוויילטע מענשען! זיי פרעסען נאָר אויבסען!
 העסטו באלד זעהן!“

ער האט זיי געגעבען א קליינע פערשקע.
 ר' אפען האבען זיך אויפגעזעצט אויף די הינטערשטע פיס
 און געגעסען ווי ווילדע קעצלעך. דאָס יונגע מיידעל איז געווען

צעווארעמט פון דעם הויפמייסטער'ס גרויסען אויפטא, און זי האט געפיהלט, אז אלע וואס שמעהען דא ארום דער שטייג האבען דעם הויפמייסטער א ז י ד א ז ו י באוואונדערט, אדער עהנליך.

„דערמאהן מיך פארטונאטינא, וועל איד דיר מאַרנען פאַרלעזען „ברעהם“ איבער אַט-די לעבעדיגע לייבלינג-שפּייזען פון דעם יאַנואַר און די אַנזאַ-חיה, פון בראַזיליען.“

דאן איז מען געקומען צו די בערען, וועלכע האבען געמאכט די געוויסע בערען-באוועגונגען און האבען געשמעקט, אז איין גאט זאל זיך דערבארעמען, און וועלכע דאס פובליקום האט כסדר פער-לאנגט, אז זיי זאלען אריין אינ'ם וואסער-גרוב.

„ווארטס אויס!“ — האט געזאגט דער הויפמייסטער, האט אריינגעווארפען אין וואסער-גרוב א גאנצען זעמעל. דא האט שוין דער בער זיך נישט געקענט איינהאלטען און ער האט געמוזט אריין, כאטש מיט'ן פאדערשטען טייל קערפער.

ביי דער לייבין האט פארטונאטינא זיך אָנגעשפּאַרט מיט'ן עלענבויגען אויף דער האַלצערנער פארענטשע און זי לאנג אָנגעקוקט. די לייבין האט זיך געשלייכט אהין און אהער, ווי זי וואלט זיך גע-גלייבט אויף דעם פייכטען, שטיינערנעם דיל, ווי זי וואלט זיך צו עפעס דערקריכען. צו וואס? ! ווייסט גאט אין הימעל!

דער הויפמייסטער איז געשטאנען ביי דער שטייג. דאס אינ-געל איז געשטאנען אביסעל ווייטער, הינטער איהם, און געשלעפט מ'זאל אוועקגעהן: „א לייבין — וואס איז דא פאראן צו זעהן? ! מען האט זי איינגעשלאסען — — —“

דער הויפמייסטער איז רוהיג שמעהן געבליבען אויף זיין אָרט. „פאַרטונאַטינאַ און די לייבין — — —!“ האט ער געטראכט. ער האט נישט אָנגעהויבען וויסען וואס דאס באטייט, וואס פאר אן אינהאלט עס האט. ער האט עס געפיהלט ווי א באלאדע, וועלכע קיינער האט נישט געדיכטעט. די באלאדע איז פאראנען, וויל גע-בוירען ווערען פון א דיכטער, אריינטרעטען אינ'ם לעבען. אין קאפ פון א מענשען געפינט זי זיך שוין, צווינגט זיך צום טאָגלייכע וויל

ווערען א געזאנג — — — פארטונאטינא און די לייבין!
 דער הויפמיסטער איז געשטאנען רוהיג.
 דאס קליינע מיידעל האט זיך געגעבען א דרעהראום, איז רויט
 געווארען, האט געשמייכעלט פארשעהמטליך, האט זיך פארטיג גע-
 מאכט צום געהן.

„עס איז נישט קיין שאנדע זיך אריינצוטרוימען אין חיות“
 האט געטראכט דער הויפמיסטער.

מיט א שמייכעל האט ער ארויפגעלעגט זיינע וואונדערליך-
 שעהנע פאטער-הענט אויף די אקסלען פונ'ם קינד.

פארטונאטינא האט געטרוימט: „ — — — פלוצים אין
 מיטען דער נאכט א לייבענגעשריי — — — די נאנצע וועלט ציטערט
 — — — איין זעץ מיט'ן לייבענפוס איז אים שטאנד — — — עס
 זענען באקאנט ביישפיעלען אז — — — אפריקא. אפריקא.
 קאלטבלוטיקייט, פעסטקייט האבען אפט געראטעוועט ס'לעבען פון
 א יענער, איז דער סאמע לעצטער מינוט, ווען מען האט געמיינט
 — — —“

זי האט געקוקט אויף דעם הויפמיסטער.

ער האט געטראגען ברייטע פעפיטא-הויזען, א טונקעלען סאק-
 ראק, און אזא קליינעם, ברוינעם פילצהוט. א שמעקען מיט א הענד-
 טעל פון הירשענהערנער און א „צוויקער“ מיט א גאלדען רעהמעל.
 ער האט באדארפט זיין אנגעטון פון אויבען ביז אראפ אין א געלען
 לעדער-אנצוג! יעדענפאלס האבען זיינע פיס געדארפט זיין איינגע-
 טונקען אין לעדער ביז צו דער דיך — — — א יענער!

זיי זענען געגאנגען ווייטער.

עס האט זיך געהערט א גערויש פון אייזערנע קאסטאנועמען.
 טעמפע האלצטרוימיטערס, מעש-רינגען.

זיי זענען געקומען צום טאנצפלאץ פון די אשאנטי-נגערן.

„סינקאפירטע ריטמען“ האט געזאגט דער הויפמיסטער, „איהר
 הערט? טאדא, טאדאדא, טאדא, טאדאדא — — —“

„ווי ביי אונז די דרעשער־שטעקענס!“ האָט געזאָגט ס'אינגעל.
 „זעהר ריכטיג!“ האָט געזאָגט דער הויפּמיסטער „סינקאַפּען!“
 „אַבער אקוראַט אזוי ווי מען דרעשט תּבוּאה“ האָט געזאָגט
 פּאַרטונאַטינאַ.

„אַדער ווי אַ וואַגאַן פּון דער באַהן, דאַס קלאַפּעריי פּון אונ־
 טען, צווישען די רעדער“ האָט געזאָגט ס'אינגעל.
 „אַבער אַ קוֹר אַט ווי אין אַ וואַגאַן פּון דער באַהן“ האָט
 געזאָגט פּאַרטונאַטינאַ „איצט וואַלמען זיי באַדאַרפּט אַנהויבען
 שפּיעלען מיט אַ מ'ת'ע אינסטרומענטען.“
 „בראַוואַ פּאַרטונאַטינאַ — — —!“ האָט געזאָגט דער הויפּ־
 מייסטער.

„ביי זיי אין דאַס מוזיק — — —“ האָט געזאָגט דאַס אינגעל.
 „מאָד נאַר נישט אַ זוי: „ביי זיי — ביי אונז“ צי מיינט
 עס דען עפעס? אַ פּאַרוואַס? ווייל דאַס נאַרישע פּאַלק קוקט אויף
 זיי פּון אויבער־אַראַפּ און באַהאַנדעלט זיי עפעס ווי אויסטערלי־
 שע חיות? פּאַרוואַס? ווייל זייער הויט איז טונקלער ווי אונזערע? אַ
 אַטדי מענשען זענען יעדענפּאַלס צאַרט און גוט. קום נאַר אַהער,
 דו קליינע. ווי רופּט מען דיד? האָב נישט קיין מורא!“
 „טיאַקאַ — — —!“

ער האָט גענומען איהר וואונדערליך־שעהנע ברוינע האנד און
 זי אריינגעלעגט אין פארטונאַטינאַ'ס האנד. טיאקא האָט זיך פאר־
 לוירען, נישט געוואוסט וואָס צו טון.

דערנך האָט ער ארויסגענומען פון טאַש אַ שנירעל מיט פיער
 שורות ווייסע גלאַזפּערלען מיט אַ גאַלדשלאַעסעל, און עס אוועק־
 געשענקט דעם נעגער־קינד.

„וואו האָט איהר עס גענומען? — האָט געפרעגט ס'אינגעל,
 בעת דאַס מידעל האָט גאַרנישט געפרעגט. איהר איז עס פאַרגעד־
 קומען זעהר פאַרשטענדליך.

„פון וואַנעט? פון וואַנעט? — אַ פּראַגע!“ האָט געענטפּערט
 דער הויפּמיסטער, און נישט געענטפּערט.

שפעטער האָט דאָס אינגעל געזאָגט: „איהר זענט געווען גוט און צוגעלאָזען צו טיאָקאָן, און איהר מיינט אז זי איז דאָס צו אײַך און זיך געוועזען. אָבער ס'איז פונקט פארקעהרט.“

דער הויפּמייסטער האָט איהם אָנגעקוקט, ווי איינער רעדט: „נאַרישער מענש, דאָס איז דאָך דער גאַנצער ענטפּער אויפ'ן רעטער ניש אינ'ם פארפלאַנטעמען לעבען.“ אָבער ער האָט געזאָגט: „פארטונאַטינא, איז טיאָקאָ נישט געווען גוט און מילך און צוגע-לאָזען? ! נו, וואָס-זשע? ! ווי געטריי זי איז מיט אונז געגאַנגען. האָט נישט אָפּגעלאָזען דיין האַנד. ווי זי האָט זיך געפרעהט מיט די גלאַז־פאַטשערקעס! און אַ הויך אַלצדינג — וואָס פאַראַ רייני-קייט, וואָס פאַראַ וואונדערבאַר־גלאַטע, קיהלע הויט, וואָס פאַראַ שעהנע לעפּפאַנטביין־צייחן, אזוינע ערלעע פיס און הענט, אזוינע אַריסטאָקראַטישע האַנד־געלענקען.“

דאָס אינגעל האָט געטראַכט: „פונדעסטוועגען איז עס פאַר ט אזוי. ער האָט זי זיך געקויפט.“ פארטונאַטינא האָט געזאָגט ביים געזענגען: „טיאָקא, אײַך האָב דיך ליעב.“

דאָס אינגעל האָט געטראַכט: „פאַרטונאַטינא איז עפעס־אזא! דער הויפּמייסטער האָט געקושט טיאָקאָן. פאַרטונאַטינא האָט געפיהלט: „אַלע זענען ערלע, גוט, די אַרעמע לייבין, דער הויפּמייסטער, טיאָקא. וו איז פאַראַדו איז עס, וואו מענשען און ווילדע חיות — — —“ דאָס אינגעל האָט געזאָגט: „וויפיעל האָבען געקאָסט די פאַטשערקעס? ווי אזוי האָט איהר זיי געקראַגען? !“ „ווי אזוי? ווי אזוי? ! מען מוז ס'האַרץ פון אַ מענשען עפּער נען בלוז מיט דעם שליסעל וואָס פאַסט דאָצו. דאָס אינגעל האָט געטראַכט: „עפעס איז דאָ מיט טיאָקאָן נישט גלאַט־אזוי?“

פאַרטונאַטינא האָט געפיהלט: „אײַך וואַלט מיר געקענט צע-וויינען איבער טיאָקאָן, איבער דער איינגעשלאָסענער לייבין, אי-בער אַלצדינג.“

ביים ארויסגאנג פונ'ם גארטען זענען די אפען וויעדער געזע-
 סען אין די שטייגען, און די געלאנגוויילטע מענשען האבען וויעדער
 אריינגעווארפען זעמעל און צוקער. אין דעם ליכטיגברוינעם,
 שווייצערהייזעל איז געזעסען דערזעלבער מענש און פארקויפט ציט-
 ראן-געלע בילעטען און טונקעלגרינע צו מעסיגע פרייען, פאר פער-
 איינען, סאלדאטען און היימישע לייט.
 „ביזט מיער, פארטונאטינא? !“ האט געפרעגט דער הויפ-
 מייסטער.

„א ביסעל — — —“

„איז זעצען מיר זיך — — —“

אין א זייט, צווישען קוסטען איז געווען א באנק, ארומגערינג-
 געלט מיט לאנקעס, אויף וועלכע עם זענען געשטאנען גרופעס בוי-
 מער. אלע האבען געפיהלט די אנגענעהמע רוח, האבען זיך ענגער
 צונויפגעטוליעט. דער הויפמייסטער האט ארויסגענומען פון טאש
 א שנירעל מיט פיער שורות גלאזפערעל מיט א גאלדשילעסעל און
 עם אָנגעטון פארטונאטינא'ן אויפ'ן האלז.

יענע האט אויפגעציטערט פון גן-עדן-פרייד.

אלע האבען געשוויגען.

דאס אינגעל האט נישט געוואוסט וואס צו טון.

„עס שמעקט אריבער פון די לאנקעס — — —“ האט געזאגט

דער הויפמייסטער.

אלע האבען טיעף איינגעאטעמט דעם פיינעם דופט וואס די
 ערד האט אויסגעאטעמט פון איהרע וואונדערבארע לונגען, איי-
 גענטליך פון איהר הויט.

„ווער ווייסט וואס טיאקא טוט ביינאכט? !“ האט געפרעגט

ס'מיידעל.

„זי רייניגט די קליידער פאר דעם מענש וואס איז געזעסען

ביי דער קאסע, מאכט די געלענערס, גרייט-אן וואסער אויף ביי-
 נאכט.“

„איך האב געמיינט אז זי איז א קעניגס-טאכטער.“

דער הויפּמייסטער האָט זי פּיין געקושט אויף איהרע גאַלדענע האַר.

„איך האב אַ קעניגליכע צירונג“ האָט זי געפּיהלט „אזוי ווי אַ רייכע ענגלישע לעידי. פּיער שורות ריינע פּערעל. נישט צו באַצאָהלען מיט קיין געלד, אפּשר צוויי מיליאָן — — —“

די פּייכטע, אווענדליכע לאַנקע-ערד האָט אַרויסגעגעבען איהר אטעם-ריינע, נעפעלדיגע פּרישקייט, פאַר די מעדע מענשען אויף דער האַרטער גארטענבאַנק, די פּאַרליעכטע פּאַאַרלעך אין די שטיי-לע וואַלד-ווינקלעך, וועלכע האָבען געוואַרט אויפ'ן אווענד מיט זיין שטילקייט. די בוימער זענען געשטאַנען ווי וואַלקענס אויף דעם לאַנקע-הימעל. טיאַקא, אין גארטען, האָט געציטערט, האָט פּאַרוואַרפען דאָס דינע, העליאַטראפּ-פּאַרביגע געוואַנד איבער איהרע וואַונדערבארע, ליכטיגברוינע בריסט, וועלכע האָבען גע-וועהנליך געלעבט אין פּרייקייט און אין שעהנקייט ווי גאָט האָט זיי באַשאַפען, געבענדיג דעם מאַנסביל-אויג אַ בילד פון דער וועלטפּולקאָמענהייט, אַן אידעאַל פון קראַפט און בליהונג.

דערנאָך האָט זי זיך אוועקגעזעצט אויף אַ הילצערן פּוס-בעני-קעל און געשיילט קאַרטאַפּלעס פאַר נאַכטמאַהל.

„וואָס טוט איצט טיאַקא?“ האָט געטראַכט ס'מידעל, לע-בען הויפּמייסטער.

דער הויפּמייסטער האָט געהאַלטען איהרע הענט אין זיינע — אזוינע וואַונדערליך-שעהנע ברידער-הענט — — —.

„נאָ!“ האָט געזאָגט ס'אינגעל „ס'איז דאָ אומעטיג און מען וועט זיך נאָך פּאַרקיהלען. פּאַרטונאַטינאַ וועט באַלד אַנהויבען ניסען“.

„לאָז עס דיך נישט אַרען, איך בעט דיך!“ — האָט גע-זאָג דער הויפּמייסטער. אלע זענען געגאַנגען שוויגענדיג און נישט געוואוסט וואָס צו טון. זיי זענען געגאַנגען אַ ה י י ם.

אויפ'ן וועג האָט ס'קליינע מיידעל געזאָגט צום הויפּמייסטער :

„איך וואַלט זיך אפּשר טאַקע געווען צו-געקיהלט — — — זענט איהר ברונז אויף איהם?“

זי שמעחט רוהיג — — — .
 ווי גליקליך בין איך — — — !
 דער רעגען האָט אַביסעל אויפגעהערט.
 עס שמעקט מיט נאַסע קיזעלשטיינער.
 — גוט נאַכט, מיאַקאַ — — — . מיאַקאַ — — — ?
 — — — מיאַקאַ ? !
 „אַה, סײַר — — — .“

דער נעגער.

אַ קליין, וואונדערליך בלאַנד מיידעל, מיט אַן אויג, שלעפט
 מיט זיך מיט אַ נעגער, אומעטום וואו זי געהט. אין צירק זיצען
 זיי אליין אין אַ לאַזשע.
 „די קליינע איז ראַמאַנטיש — — — !“ זאָגט דער פּאַטער.
 גליקליך און שטאַלץ „ווען עס זאַל ווייטער אזוי אַנהאַלטען — — —
 — — — ? !“
 שרעק־בילדער גענומען פון אמעריקאַנישע אילוסטרירטע
 זשורנאַלען. „אַ נעגער פאַרגוואַלטיגט אַ קליין מיידעל. מען
 לינטשט איהם. מען באַניסט איהם מיט נאַפט. צוויי שעה דורכ־
 אַנאַנד ברענט ער, ביז עס בלייבט בלויז אַ הויפּען אַש.
 זיי זיצען ביידע אין דער לאַדזשע פונ'ם צירק. עפעס־וואָס
 מאַנגעטישעס. אַ וועל־סימפּאַטי. די פאַרהאַלטער פּוּל די
 גרויסע לייעכעס־שטראַמען פון דער נאַטור. די נשמה פון אַ קינד,
 דער רוקענמאַרד פון אַ ווילדען !
 די אמעריקאַנישע אילוסטרירטע זשורנאַלען איבערטרייבען,
 אבער די נאַטור אליין איבערטרייבט. דער שטורם, דער שלאַקס־
 רעגען, דער דונער־קנאַל — אַלע זענען איבערטריבען: דער ווע־
 זור־באַרג, די לייעכע, דאַס טראַפּישע וואַלד — אַלצדינג איז
 איבערטריבען, איבערטריבען ! — — — !

„דאס איז אן עלעפאנט — — — זאגט דאס קליינע מיידעל.
 „עלעפאנט“.
 „שוואַר — — — זאגט דער נעגער. אויף זיין שפראך
 הייסט דאס: „געוויס“, „זיכער“.
 „שוואַר — — — זאגט דאס קינד.
 „שוואַר — — — זאגט וויעדער דער נעגער.
 ווי נאהענט זיי זענען זיך, אַט־די צוויי: שוואַר־עלעפאנט,
 עלעפאנט־שוואַר. זיי רעדען ביידע דיזעלבע שפראך. פארשטע-
 הען זיך, שוואַר־עלעפאנט, עלעפאנט־שוואַר!

פלאַנטערס.

אקאלע, ווי גענאָסען אין אַ קינסטליך בראַנזבילד, אַ יונגער
 מאן פון אַ רייכען הויז וואָלט דיך געוואָלט באַזיגען!
 אַ קליין, גאַלדען האַאַר־קעמער וואָס ער האָט דיר געשענקט
 טרייעסטו שוין לאַנג אין דינע געקרויזטע האַאַר.
 ער פאַהרט פאַרביי אין אן עקיפאזש. זיין מוטער טראַגט אַ
 הוט פון פראנצויזישע פיאַלקעס און באַגריסט דיך מיט אַ שטיי-
 כעלע, אַקאלע: „אַן אידעאַלער מאַמענט וואָלט עס פיעלייכט גע-
 ווען אין איין וויקטאָר'ס לעבען. עפעס וואָס וועט איהם ראַטע-
 ווען פון זיין לאַנגווייל. זי רעדט נישט קיין שום שפראך. מען
 קען באַהערשען — דורכאויס. זי איז אַ ו נ ז ע ר ע. זי איז
 מיר געטריי. וואָס קען זי זיך אַנמעסטען, אן מיר זאַלען איהר
 געבען? ! וויעדער אַ שנירעל פאַטשערקעס און נאך אַמאָהל
 דאָס אייגענע. שוואַרץ איז זי. נישט יעדען געפעלט עס. שטום
 — פאַר יעדען איינעם, נישט פאַרפלאַנטערס. אן אידעאַלער מאַ-
 מענט וועט זי זיין אין זיין לעבען, אַ מעדיצין פאַר זיין מיידער,
 שלאַפער נשמה, אַ וואַרעם־באַד. סיי־וויסוי: עפעס אויסערגע-
 וועהנליכעס: ווי אַ רייזע קיין אויסלאַנד, אַדער דאָס יאַהר וואָס

מען דיענט אין מיליטער. עפעס וואס א נ ד ע ר ש ט - איבער,
 באוועגט, ווי אז עפיזאד אינ'ם לעבען פון א „קינסמלער, פון א
 דיכטער. שפעטער, פארשטעהט זיך — — — ? !
 „אקאלע — — —“ זאגט אפאלו אהארזשי, „איסומא“ (איד
 ליעב דיד) — — —
 „אקאלע — — —“ זאגט פעטער א. „קעהר זיך אום קיין
 אקרא, פו וואנעט דו קומסט — — — ? !
 „אקאלע — — —“ זאגט דער יונגערמאן פונ'ם רייכען הויז,
 וואס וויל זי באזיצען „אקאלע — — — ? ? ?
 די מוטער זאגט גארנישט, — קושט ס'מידעל צערטליך אויפ'ן
 שטערן — — —.

ע 5 א.

„עלא, זיי נישט אזוי נאריש. די אלטע מאריע וועט דיד קר
 מען אהיימנעהמען, ארום א זייגער זיעבען אין אווענד. קען מען
 דען אנמוטען פון דעם הערר פעטער דיד אהיימצופיהרען אזוי
 שפעט פונ'ם טהירגארטען ? ! ס'איז גענוג, אז ער קו מ ט נאך
 דיר. פארשטעהסט דאך, אז נאך אלעמען איז ער נישט דיינס
 גלייכען. זיי א קלוג מיידעל. איד מוין, אז מ'האט גענוג צייט
 זיך אנצואמוזירען א גאנצען טאג.“
 „אמוזירען, מאמע ? !“

„נו, געוויס וואס דען איז עס צו געהן מיט דעם הערר פעטער
 אין טהירגארטען צו די ווילדע ? — א לעקציע איז פיאנא-שפיע-
 לען ? מ'טאהר נישט זיין אזוי עלא. דו וויסט, אז איד ערלויב
 אלצדינג, וואס ס'איז גאר נישט — — — עלא — — — !
 עלא — — — ? ! וואס איז מיט דיר ? היסטעריקע ? נאר !
 נא, וואס פארא נאר דו ביזט. מיין קרוין. שא, נר-נו ! — — —
 הער-אויף — — — ! נו, זעה, האט מען באדארפט ? איד וועל
 באלד איז גאנצען פארוועהרען — — — אט האסטו מיין טא-“

שענטיכעל. דו נארישע! ווי אלט ביזטו עם אין גאנצען, מישטיינס געזאגט? ! הם? ! נו, קרוין מיינע, זיי נישט אזוי — — — „א, מאמע טייערע — — — דאס איז נישט קיין אמוזירונג. אין אז אנדער לעבען פיהרט ער מיך אזועק, אין דעם טיהרגאר-מען. אלצדינג איז אזוי וואונדערליך. קיינער קען עם נישט ארויסזאגען מיט קיין ווערטער. „ווי פיש אין טייד, אזוי געפיר-נען מיר זיך דארטען“, אזוי האט אמאהל געזאגט דער פעטער ווע-גען אונז ביידען, וועגען מיר און וועגען זיך.“

„נו, זעהר וואויל, מיין קינד. אבער ווען דער טאטע זאל עם וויסען? ! ביינאכט וועסטו זיך וויעדער ארומוארפען אויפ'ן גע-לעגער און אין דער פריה וועסטו אויפשטעהן מיט א קאפוועהטאג.“ „אה, מאמעשן. אויפ'ן וועג האט דער הערר פעטער צו מיר געזאגט: „אז מען געהט מיט אייד אין מען ווי מיט זיך אליין. מען דארף נישט זאגען קיין ליגען“, איז דאס ניט שעהן, מאמע?“ „וואס מיינט ער דאמיט? !“

„וואס עם מיינט — ווייס איד נישט. איד קען עם נאר פיהלען!“

„איד מיינ, אז קיין גוטס קומט פון אזוינע זאכען נישט ארויס. נישט מעהר, איד האב דיר צוגעזאגט, וויל איד נישט ברעכען מיין ווארט. וואש דיר ארום. ער וועט באלד א קלינג טון.“ „מאמע, איד וויל בלייבען אין דער היים — — —“

„פארוואס?“

„איד וויל אזוי בלייבען אין דער היים!“

„וואס זאגט מען צו איהר, איד בעט אייך? עפעס א צע-דרעהטע — אזוי ווי ער. געה, קינד מיינס, געה, טו דיר אז, וואש דיר ארום, טראגן די העל-גרינע סאמעט-מיטן. שנעלער! טו דיר אז, ערגער מיך נישט. איד האב שוין אפילו געזאגט דער אלטער מאריע אזויגער זיעבען זאל זיך קומען אהיימנעהמען פונ'ם טהירנארטען. וואס קלעהרסטו דיר עפעס? ! איינמאהל אהין, איינמאהל אהער? !“

„מאמע, איד וויל בלייבען אין דער היים — — —“

„פארוואס?“

„אזוי!“

„מאד מיד נישט ביין, עלא!“

הערר פעטער קלינגטאן אונטען, ביים רעהר-טעלעפאן וואס געהט ארויף צו די צימערען.

דורכ'ן טעלעפאן: „זאגט עלא'ן זי זאל גלייך ארונטערקו-מען.“

„הערר דאקטאר, עלא איז עפעס נישט מיט אלעמען. זי קען ליידער נישט מיטגעהן אין טהירגארטען. איך דאנק אייך זעהר פאר אייער פיינקייט.“

„אה — — קען איך רעדען צו עלא'ן — — ? ! — —
עלא, ווילט איהר נישט מיטגעהן אין רעגענבויגענלאנד ? !“
ניין, הערר דאקטאר. איך קען נישט מיטגעהן אין רעגענ-בויגענלאנד.“

„פארוואס?“

„אזוי!“

„אדיע!“

„אדיע, הערר דאקטאר, אה, הערר דאקטאר — — —
מעהר קען מען נישט הערען.“

פרינצעסין אין גרין.

מתנות פון סיר פעטער צו נאהבא דו.

4 שנירלעך מאטגרינע פערעל, אשינוה.

8 שנירלעך טונקעלגרינע, נישט-דורכזיכטיגע פערעל, פאר א היפטענגורט, העלעני, מיט א טונקעלגריין זיידען טיכעל, באַע, יונפרוי-באנה, דראַ-או, וואס ווערט צוגעפעסטיגט צו דעם פערעל-גורט און דורכגעצויגען צווישען די פיס.

ווייסע שיד, אספאטי, אויסגעבעט מיט גרינער זייד.
 א ווייס־פלאנעל־לייבעל, קאבאשירט, אויסגענעהט מיט גרי־
 נער זייד.
 4 דוקו (קאָפּ־פּאַטשײלעס) פון גרינער זייד.
 פאנגע (אן אקסעל־מאנטעל, טאגא) פון גרינער זייד, מיט
 ווייסער שטיקעריי.
 שעהנע, שווארצע, גרינע פרינצעסין — — — !

פאפריקא-שוימען.

„הערר — — — האט געזאגט דער גאלדשמיד נאטע־אי
 „וואו איז די פאפריקא וואס דו האסט מיר צוגעזאגט צו ברענ־
 גען? !“
 „פארגעסען, נאטע־אי — — —!“
 „פארגעסען? ! מסתם האָט דיר נישט געפאסט עס אריינ־
 צוגעהז קויפען — — — ? ! נאהאבארו האָט היינט אפילו נישט
 פארזוכט פונ'ם מיטאג — — —.“
 „פארוואס?“
 „ווייל אזוי.“
 „ווייל אזוי פארוואס?“
 דער יויד. מיר שווארצע עסען נישט קיין שום זאך, וואס איז
 נישט געווירצט. איז האָט זי אַלצדינג איבערגעלאזען. א, הערר,
 מארגען וועסטו נישט זאָגען „איך האָב פארגעסען — — —!“

דער מיטעלמעסיגער.

„איך בעט אייד, ווי האלט עם מיט אט-דעם שווארצען מייד-
דעל — — — ? ! יא — — — ? !“
„ניין!“

„אה, איהר זענט א זשענטעלמאן, איהר וועט קיינעם נישט
דערצעהלען.“

„איך האב נישט ו ו א ס צו דערצעהלען.“

„נו, און געלד נעהמען זיי, אז מען גיט?“

„יא.“

„און זיידענע טיכער?“

„יא.“

„און דערנאך?“

„דערנאך ו ו א ס?“

„איך מיינ — — —“

„דערנאך גאר נישט.“

„פארוואס גיט מען זיי פרעזענטען?“

„ווייל זיי זענען שעהן און ליעב. זיי גיבען אונז קעניגליכע

מתנות — זייער שעהנקייט. מיר דאנקען זיי ווי בעטלערס.“

„ווי האלט עם מיט די יונגע מענער. שוין 8 חדשים אז זיי

זענען פון דער היים. אזוי קומען זיי אויס מיט — — — ? !“

„זיי ארבייטען, זיי טאנצען, זיי זינגען.“

„אבער זיי זענען דאך אזוי שטארק ? !“

„טאקע דערפאר. בלויז שוואכע מענשען האבען באדערפנישען.

פון וועלכע זיי קענען זיך נישט אפבינדען. דער שטארקער האט

צופאסונג-כוחות.“

„היסט עם, אז די מיידלעך זענען נישט צום אנריהרען?“

„פארקעהרט.“

„מיט וואסער באדינג?“

„מיט דעם באדינג, אז זיי זאלען זיך פארליעבען!“

„איך האב אבער געהערט, אז ס'איז גאר נישטאָ אזא שוואַרץ מיידעל וואָס מ'זאָל זי נישט קענען קויפען פאר געלד — — — !
 „יא, ווען זי האָט דיר ליעב. מען זאָגט צו דער מוטער: „מאָ-
 מאָ, איך ליעב דיין טאכטער, און דיין טאכטער ליעבט מיך!“
 „אויב אזוי וועסטו מיר מוזען געבען 300 שילינג און זילבער.“
 ענטפערט די מוטער.

„ווי לאנג קען מען האלטען אייער טאכטער?“
 „אזוי לאנג ווי זי האָט איך ליעב, אַ האַלב יאָהר, אַ יאָהר,
 צוויי יאָהר, אייביג!“

„און אז מען לאָזט זי אוועק?“
 „איז זי פונקט אזוי גוט ווי אַ מיידעל. שוואַרצע מאַנסביל
 מאַכען נישט קיין אונטערשיעד אין אזוינע זאכען. מיט וואָס
 האָט זי זיך דען געענדערט? אַלע צענויפקומען פון ל י ע ב ע
 זענען א ו מ ש ו ל ד י ג ע.“
 פויזע.

„נאָהבאָדוה, נאָהבאָדוה — — — באַיאַ! (קום אַהער!)
 אַטדער הערר וויל איך זאָל דיר איבערגעבען אין זיין נאָמען אַ
 מתנה פון 10 קראַנען.“
 „אה, סיר — — —!“

דער אַטאָמאָט.

„הערר — — —“ האָט געזאָגט דער יונגער מענסאָה „אַטדאָ
 אין גארטען געפינט זיך אַ מערקווירדיגע זאך. מען וואַרפט אַריין
 צוויי קרייצער און סע זאָגט דיר דיין גורל.“
 „טאָקע?!“ האָט געזאָגט פעטער א.
 „סיר!“ ס'איז עפעס גאָר משוגע צו ווערען: אויבען אין
 דאָרף וואוינט אַ יונגע נענערין וועלכע איך ליעב. און זי האָט
 אַ מאָז.

„ליעבט זי איהם?“

„ניין“

„ווי אזוי ווייסטו עס?“

„זי האט זעהר טרויריגע אויגען“.

„קום — — —“

דער הערר איז געגאנגען מיט דעם נעגער צו דער וואהרזאג-
מאשין, וועלכע איז געווען רויט-אָפּגעגלאַנצט און האט אַ שויב מיט
אַ ווייזער. דאָרט וואו דער ווייזער האט זיך אָפּגעשטעלט, דאָרט
איז געווען איינעם'ס גורל.

דער נעגער האט אַריינגעוואַרפען אין אַטאָמאַט צוויי קרייצער.
דער ווייזער האט זיך געררעהט.
געררעהט.

עס איז געבליבען שטעהן ביי די ווערטער:

„דו וועסט מאַכען אַ רייזע, און עס שטעהט דיר פאַר צו פאַר-
דיענען אַ סך געלד“.

„נו?“ האט געזאגט דער נעגער.

„זי ליעבט דיר!“ האט געזאגט פעטער אַ.

„הערר“ האט אויף צו מאַרגענס דער נעגער געזאגט צו פּע-
טער אַ. „קען מען זיך פאַרלאָזען אויף אַ נביאה-מאשין? ! אין
איהר גארטען געפינט זיך נאָך אַזאַ וואונדער-מאשין. אויב דו
וועט זאגען דאָסזעלבע וואָס מיינע — — —?“

„ווייז מיר צוערשט דיין געליעבטע פריינדן, מערזשא“.

ער האט געפיהרט דעם הערר צו זיין פריינדן מערזשא.

זי איז געזעסען אויפ'ן טאַנצפלאַץ. איהר מאן איז צוגעקור-
מען צו איהר, האט אַראָפּגענומען זיין גרינוואַלענע „פאנגע“ און
עס אַרויפגעלעגט אויף איהרע צארטע אַקסלען, ווייל דער אַווענדר-
ווינט האט זיך גענומען אויפהויבען אינ'ם גארטען.

זי איז געבליבען נישט-באוועגליך.

„קום — — —“ האט דער הערר געזאגט צום נעגער.

די בלאָהגעפארבטע נביאה-מאשין איז געווען אין דער בעס-
טער אַרדנונג.

דער ווייזער האָט זיך געדריעהט, געדריעהט, געבליבען שטעהן.
„נו — — ?“ האָט געפרעגט מענסאה.

„עס שטעהט דיר פאַר אַ גרויס אומגליק. ס'איז נאָך צייט
צו פארהיטען. באדענק דיר!“

מענסאה איז פארוונקען אין טיעפען נאכדענקען.

„טהאנק יו, סיר!“

פּוּזע.

דערנאָך האָט מענסאה געזאָגט: „זי האָט אַבער פֿאַר אַ ר ט
זעהר טרויריגע אויגען — — !“

דער הערר אַבער האָט געטראכט: „ער האָט צערטליך אָנגע-
טון די שאַל אויף די אַקסלען, ווייל דער אווענדרוינד האָט זיך גע-
נומען אויפהויבען אינ'ם גארטען — — !“

שמראת פאר א זינדיגער פריי.

„און ווי איז ביי אייך, אז א פארהייראטע פרוי האָט צו טון
מיט אַן אַנדערן מאַן, סאַמסאַן אַדוקוע ?!“

„איך ווייס נישט וואָס איהר מיינט, מיין הערר!“

„אז א פארהייראטע פרוי שלאָפט מיט אַן אַנדערען!“

„וואָס מיינט איהר ?“

„איך מיין: שלאָגט זי דער מאַן דערפאר, אַדער שיקט ער

זי צוריק צו די עלטערן, אַדער דער'הרג'עט ער זי ?!“

„צו וואָס זאָל ער עם טון, מיין הערר ? ?!“

„איך ווייס? עפעס מ ו ז דאָך געשעהן אין אַזאַ פאל.

צי ניין ?!“

„א. יא. סע פאסירט עפעס א שרעקליכע זאד.“
„וואס?“

„אנשטאט וואס ער האט זי פריהער ליעב געהאט מיט דער
גרויסער ליעבע, האט ער זי איצט בלויז ק ל י ז ל י ע ב!“

ש מ י ז.

„שמיץ זענען גוט, אה סיר!“ האט געזאגט צו פעטער א. די
יונגע נעגעריין דענע, וועלכע האט ערשט געכאפט שמיץ פון איהר
מאז.

„עס איז אזוי ווי טשאפאן (מעדיצין)! דער וואס ג י ט
די שמיץ ווערט געהילט פון זיין כעס, און דער אנדערער ווערט
געהילט פון זיין „ביין געוויסען!“

חתונה- אויסשטייער.

„זוי איז עס ביי אייך מיט חתונה-אויסשטייער, סאמסאן
אדוקוע?!“

„דער מאן וואס וויל הייראמען א מיידעל, מיון הערר, מוז
ג א ט י ר ל י ד באצאהלען די עלטערען א פרייז כדי זי צו
באקומען!“

„ג א ט י ר ל י ד!“

ח כ מ ת.

„ווי אזוי איז ביי אייך מיט ירושה, סאמסאן אדוקוע?“
 „מיט ירושה?!“
 „יא. ווער איז ביי אייך דער געזעצליכער יורש, ווען איי-
 נער שטארבט?“
 „דער עלטסטער זוהן פון דעם פארשטארבענעם שוועסטער,
 נאטירליך!“
 „וואס? א געשוועסטער-קינד? פארוואס נישט דער ווירדי-
 גער זוהן? ער איז דאך נעהנטער — — —?“
 „דער אייגענער זוהן? וואס רעדט איהר?! דער זוהן פון דער
 שוועסטער איז דאך דער איינציגער אין וועמענ'ס בלוט-נאָהענט-
 קייט עס קען נישט זיין קיין ספוק! דער זוהן פון מיין שוועסטער,
 פון וועמען זי זאל איהם נישט האבען, סיי פון איהר איי-
 גענעם מאן, סיי פון א פרעמדען, איז אבער פארט מיין אייגען
 בלוט, מיין שוועסטער'ס זוהן! אבער אן אייגענער זוהן?! א,
 מיין הערר — — —!“

פ י ל א ז א פ י.

די באזוכער פונ'ם אשאנטי-דארה, וואס איז אויפגעשטעלט
 אין טיהרגארטען, מאכען זיך א שפאם, און קלאפען ביינאכט אין
 די ווענט פון די אשאנטי-געצלעטען.
 דער גאלדשמיד נאטע-אי: „סיר, אז מען וועט אייך אמאהל
 אויסשטעלען ביי אונז, אין אקרא, וועלען מיר ביינאכט נישט
 קלאפען אין אייערע געצלעטען!“

אַ ר י ט ע ר .

„הערר“ האָט געזאָגט דער הויפטלינג באַדזשע צו פעטער אַ.
„קום אַרײַן אין מיין געצעלט“.

„זעצט אײַך!“

„אײַך האָב היינט נאַכמיטאַג געשלאָגען נאַהבאַדוײַן. אײַך האָב
אײַהר דערלאַנגט מיט אַ פּערדבײַטש. פאַרשטעהסטו וואָס אײַך
זאָג?“

„אײַך פאַרשטעה — — —“

„אײַך בין דער הויפטלינג פֿון מיין פּאַלק. אײַך האָב נישט
ליעב צו שלאָגען נאַהבאַדוײַן. געוויס. פונדעסטוועגען ווען אלע
מיידלעך פאַרנעהמען זײַך מיט'ן טאַם־טאַם־טאַנץ זיצט זי אין אײַהר
געצעלט און טוט גאַרנישט. מײַנט אײַהר אז זי איז קראַנק, אָדער
מײַעד? נײַן. גלאַט אזוי: משוגע! זי זיצט אין געצעלט און
טוט גאַרנישט. אײַך בין דער הויפטלינג פון מיין פּאַלק! אײַך
האַב זי געפרעגט פאַרוואָס זיצט זי אזוי טאַג־אײַן, טאַג־אײַס
און טוט גאַרנישט? אײַך האָב געפרעגט און געפרעגט. דאַן
האַב אײַך זי געשלאָגען מיט דער בײַטש! ווען אלע מיידלעך זאָר
לען זיצען אין די געצעלטען און גאַרנישט טון, נאָר חלום'ען, האָ?
שעהן וואָלט דאָס געווען! פאַרוואָס צאַהלען אונז די ווייסע מענ־
שען? עס איז אונזער פליכט. אײַך האָב נישט ליעב צו שלאָגען
נאַהבאַדוײַן. אײַך האָב דיר נאָר געוואָלט בעצאַהלען, כּדי דו זאָלסט
וויסען — — — האָ? וואָס איז געשעהן, מיין הערר? פאַרוואָס
זענט אײַהר — — —?“

„גאַרנישט, באַדזשע — — —“

„נו, מיין הערר, פון איצט־אַן וועל אײַך זי לאָזען זיצען אין
געצעלט און חלום'ען — — —“

מוטער־ליכקייט.

„אה, מיר!“ האָט געזאָגט דאָס יונגע, שרעקליך־אַפגעמאָגערטע
געגער־ווייב צו פעטער א. „נעהם נאָר אוועק פון מיינע קינדער
אַקאַלע, אַקאַשיאַ, מענסאַה, שאַמע. די זיסע שעהנקייט וואָס איד
האַב זיי געגעבען, גיב דאָס מיר צו ר י ק, און דו וועסט זעהן,
ווי שעהן איד וועל זיין — — — ! דו וועסט מיך קענען באַוואונ־
דערען ווי דו באַוואונדערסט דיין געמליכע נאָה־באַדוה, וועלכע
האַט נאָך גאַרנישט פאַרשווענדט פון זיך!“

א פאַרזאַמלונג.

אווענד.

די שטערן פינקלען, אין פריעדען ליגט דאָס דאַרף.
אין דרויסען פאַר'ן גאַלדשמיד'ס געצעלט זיצען אויף באַמבום־
פּיסבענקלעך, נאַטע־אָ, אדו, קוואַקו, באַדזשע.
אַלע זענען שטאַרק פאַרטראַכט אין זאַכען פון גרויס־מאַנס־
בילשער וויכטיקייט.

באַדזשע: „הערר נאַטע־אי! איד גלויב, אז מיר דאַרפען
טיאַקאַ'ן אוועקשענקען צום ווייסען מאַן, וועלכער איז דאָ געווען
אונזער וואוילגעפעליגער האַר, דעם דירעקטאָר פון אַט־דעם גאַר־
טען. קענען מיר דען אַנדערש טון? איד מייז אז מיר דאַרפען
אזוי האַנדלען.“

א טיעפע שטילקייט.

אדו: „איד דענק אויף אז מיר וועלען אזוי טון.“

טיעפע שטילקייט.

באַדזשע: „רופט טיאַקאַ'ן!“

„טיאַקאַ, באַ־ — — —!“

באָדזשע: „דער פּאַלאַווער (פּאַרזאַמלונג פּון מאַנסביל) האָט באַשלאָסען, דיך אַוועקצושענקען צום הערר פּון אַט־דעם גאַרטען. אַלס אַ געזענענד־מתנה. ער איז שמענדיג געווען גוט צו אונז. וויל־סטו פּאַרבלייבען ביי איהם?!“

„איך וויל פּאַרבלייבען אין ווען — — —“

„ביי'ם הערר פּון דעם גאַרטען?!“

אַ טיעפע שטילקייט.

טיאַקא: „נו גוט, ביים הערר פּונ'ם גאַרטען! — — —“

ווייסט אַבער סיר פעטער דאַפּו?!“

באָדזשע: „וואָס איז עס זיין געשעפט?!? דער פּאַלאַווער האָט באַשלאָסען געהן!“

— — — — —

דער טהירגאַרטען־דירעקטאָר: „מיינע העררען, מיינע דאָ־מען! איהר וועט שטוינען צו הערען אז היינט נאָכמיטאָג האָט מיר די פּאַרזאַמלונג פּון די נעגער־מאַנסביל געשענקט טיאַקא'ן אַלס עהרע־מתנה!“

„האַהאַהאַ — — —. וועט איהר זי צוגעהמען?! געוויס.“

איהר מוזט עס טון. דאָס וועט זיין זעהר ראַמאַנטיש. אזוי ווי אַ

קאַפיטעל פּון וויקטאָר הונגאַ'ס אַ בוך אַדער דיומאַ'ס — — —“

דער הערר דירעקטאָר שווייגט.

דאָן זאָגט ער: „ס'איז נישט פּאַראַן דאַביי קיין שום ראָ־

מאַנטיש געפיהל. די וועלט איז אזוי ליידיג. זי וועט ביי אונז

באַלד ווערען אַ פּשוט'ע דיענסט. פּונדעסטוועגען האָב איך זיי

זעהר ליעב געקראַגען. אַטדי שוואַרצע. מיר אַליין אויף צו

לִּהְכֵּעִים. ווען איך האָב זיך אָפּגעדאַנקט פּון דער מתנה, זענען

אַלע געווען ווי פּאַרשטיינערט, זעהר פּאַרשעהמט. זיי האַבען

שיעור אויסגעבראַכען אין אַ געווייזן. איך האָב געקושט טיאַקא'ן.

דאָ האָט זיך באָדזשע אָנגערופּען: „הערר, אויב דו ווילסט נישט

נעהמען טיאַקא'ן, וויל זי געפעלט דיר נישט, האַבען מיר צו

דיר גאַרישט. פּאַרשעהט זיך. אַבער ערלויבט מיר כאַטש דיר

צו שענקען מיין פאלענבויען, אלס אז אנדענקונג. איד האָב מיט
 איהם געשאסען גרויסע פייגעל — — —
 „און וואָס האָט טיאָקא געטון? !“ האָבען געפרעגט די דא-
 מען.

„זי איז געשטאנען אַט-דאָ, שטאַלץ-אויסגעשטרעקט, און
 האָט רוהיג צוגעקוקט ווי מען בייט זי אויס אויף אַ פּאַלענבויען.
 און ווייסט איהר, מיינע הערשאפטען, וואָס דער הערר פעטער
 האָט צו מיר געזאָגט, ווען ער איז געוואָהר געוואָרען פון אַט-דער
 געשיכטע?“

„מסתם עפעס אַ משוגע'ן וואָרט.“

„יא. ער האָט געזאָגט „איהר האָט זי באַדארפט האַלטען. איהר
 וואָלט מיט איהר גאנץ גוט אויסגעקומען.“
 „וואָס האָט ער געמיינט דאָמיט?“

„איד ווייס נישט. אָבער איד גלויב אלײן אויך, אז איד וואָלט
 מיט איהר געווען גאנץ גוט אויסגעקומען.“

אַלע האָבען געשוויגען, נישט געוואוסט וואָס צו זאָגען.
 דאן האָט געזאָגט פּרייליין האָנזי ה.: „הערר דירעקטאָר,
 ביטע, רופט-צו טיאָקא'ן צו אונזער טיש.“
 „צו וואָס?“

„איד וויל איהר אַ קוש טון אויפ'ן שטערן — — —.“

אין טאָג פּונם געזעגנען.

די מוטער פון טיאָקא: „הערר, קום אַרײַן אין אונזער גע-
 צעלט — — — — — !“

„מיר גיבען דיר אַלס דאָש (מתנה) אַט-דאָס קליינע אפּריי-
 קאַנישע פּיסבענקעלע, אויף וועלכען אונזער טאַכטערל טיאָקא
 איז די לעצטע צייט ליעב געהאט צו זיצען און צו וויינען. מיר

שענקען עס דיר אלס אן אנדענקען דאפון, אז דו האסט אמאָהל
זעהר געליעבט אונזער טאכטער — — —

נאהאכאָדו: „ביזט אַרעם?“

„יא“.

„קענסט נישט מיטפֿאַהרען קיין אַפריקא?“

„ניין“.

מען שווייגט.

„א. האָט דאָש, גודביי? !“ (וואָס פאַר אַ מתנה וועסטו אים)

געבען ביים געזענגען?)

„פאָנגע“ (אַקסעל־מאַנטעל).

„יאָרד עבאָ?“ (זעקס מעטער שטאַף?)

„יאָרד עבאָ“.

„יאָרד באַניאָ?“ (אַכט מעטער).

„יאָרד באַניאָ!“

„שיקאָ, שיקאָ, גודביי!“ (גיב מיר מיט אַביסעל געלד אויף

דער רייזע).

„איך וועל דיר געבען 30 שילינג, אַה, נאהאכאָדוה — — —“

„אַ שאָד, דו פֿאַהרסט נישט קיין אַפריקא, ווייל דו ביזט אַרעם.“

ווען דו זאָלסט זיין רייף — — —“.

ווי אַ קעניגין פון לעבען איז זי דאָ געשטאַנען איז איהר

ברוינער, נאָקעטער שעהנקייט. „ווען דו זאָלסט זיין רייף, וואָלסטו

מיט מיר מיטגעפֿאַהרען ביז קיין אַפריקא!“

אזוי ווי אַ קעניגין! קעניגיןס לעבען פון זיעג! פון זיע-

גער־פאַנטאזיען! פון אַן אַפגלאַנץ פון זיעג!

ער וואָלט מיטגעפֿאַהרען! מיטגעפֿאַהרען ביז אַפריקא!

איהר אדרעסע.

נאהאבארוה.
כריסטיאנסבארג.
נאלדקאסט.
אקרא.
קינג סטריט.
לאמא-הויז.

אן אווענד אין שפעט-הערבסט.

„הערר דירעקטאר — — האט געזאגט דער וועכטער פונ'ם
טהירנארטען „היינט אווענד איז דא געווען א הערר און זיך נאכ-
וועסט-קאוסט.
אפריקא.

געפרעגט אויף אייך: דאן איז ער געווען אין א לעדיגען געצעלט
אין אויבערשטען טייל פונ'ם אשאנטיידארף. אין א פערטעל שעה
ארום איז ער צוריק ארויסגעקומען און איז שטילערהייט ארויסגע-
גאנגען פונ'ם גארטען.“

„נה, גוט, יאזעף. איבריגענס וועט מען שוין מארגען אייני-
ווארפען ס'גאנצע דארף — — מיר מוזען מאכען פלאץ פאר
די שטריקטענצער און פאר דעם לופטבאלון — —.“

אונזערע יונגע לייט.

עס איז געווען אין גארטענרעסטאראן.
א ריינע לופט נאך א רעגען.

די גאטור האט זיך צעווילדעוועט, זיך אויפגעפיהרט נישט
אנשטענדיג: איצט האט זי פריעדליך אויפגעאטעמט און די
טונקלע פלעקען פון די זעגעלטוד-פלאכען זענען געווארען אלץ
ליכטיגער און ליכטיגער, ביז זיי זענען אין גאנצען פארשוואונ-
דען געווארען.

אלע האבען געהאט פאר זיך פילזנער-ביער, מיט קליינע פער-
לען פון אויבען, ווי פריה-פראסט און האבען גערויכערט וואויל-
דופטיגע ציגארען.

„לייען אונז פאר דיין געדיכט „די קאץ“! — האט געזאגט
5. „אפוס 37“.

דער דיכטער האט געלייענט „די קאץ, אפוס 37“.

ער האט עס געלייענט אונגעהויער פ ש ו ט, אזוי מאדערן
ווי אנדאָ האט געלאָזט די כלומר'שדיג פערעל פאלען אונטער'ן
טיש, האט נישט אנגעוויזען וואו זיי געפינען זיך.

ביים סוף האט ער געזאגט: „איך ווייס נישט צי איך האב
אויסגעדריקט דאס וואס איך האב געוואלט“.

„דורכאויס! — —“ האט געזאגט א. „פאר וועמען שרייבען
מיר דען? פאר אלה-בית-מענשען? מי ר פארשטעהען עס“.
„די קאץ און דאס זשעניע — —“ האט געזאגט 5. „דו פוצסט
זיך מיט אנטיהעזען, מיין טייערער — —“.

„מען מוז עס טון“ האט א. זיך אנגענומען פאר'ן דיכטער,
„מען מוז זיך אריינווארפען דרין. דאן ענטפלעקט זיך עס פאר
אונז, ניט זיך אליין אוועק, פארשטעהסטו דאס? אזוי ווי אין
דער ליבע! ארויסטרעמען קעגען א דיכטער, הייסט אפצושווא-
כען דאס קינסטלערשע נערווענסיסטעם, ווייטער גארנישט — —“

דער דיכטער פון „די קאץ, אפוס 37“ האָט זיך געפיהלט ווי דערלייזט. „א מענש מיט א שאַרפען בליק“ האָט ער געטראַכט. „די קאץ איז נישט צוגעבונדען צו קיין זאך און איז עלאסטיש“ האָט ער געזאָגט. „דער דיכטער, דער קינסטלער איז ווי די קאץ. ער איז צו גאַרנישט צוגעבונדען און איז עלאסטיש. דריי זשעניעס: דער דיכטער, די פרוי, די קאץ! דער דיכטער ווערט מיער, פאַר-בינדט זיך צו עפעס. די פרוי ווערט מיער, פאַרבינדט זיך צו עפעס. די קאץ בלייבט עלאסטיש. צום שלום אן אויסצוג פון „ברעהם“ איבער דער קאץ. אַט־אָזוי אַרבייט איד. באַסטאַ!“

ב. איז נישט געווען זעהר צופריעדען. „מיר פעהלט דער עטהישער מאַמענט דרינען“, האָט ער געזאָגט.

אַלעמען איז געווען באַקאַנט אַט־דער נשמה־שמערץ פון דעם פילאַנטראָפּ.

„טונק־אייך דייך פּעדער אין דעם גאַרנעלדיגען בלוט פון גע-מאַרדעטע שקלאַווען — —“ האָט דעקלאַמירט הערר א. פון ב'ס „סאַציאַלען עפּאָס“.

דערנאָך האָט ער געזאָגט צום דיכטער: „שרייב בעסער אויף דער טעמאַ „די קאץ אלס דערלייזערין פון דער מענשהייט!“ הע, וואָס זאָנסטו? מיר, פיינגעשטימטע מענשען, האַבען אונזער איי-גענע שפּראַך. דאַס איז קיין קליניקייט נישט. די עטהיק אָבער איז דער געשריי פון דער מאַסע. זענען מ י ר די מאַסע? גאַט זיי דאַנק, וואָס מיר זענען נישט די מאַסע! — —“

אַלע האַבען צוגעגעבען, אז וואָס־וואָס אָבער די מאַסע זענען זיי נישט.

„איד האַב איך אַל געמיינ נישט ליעב קיין קעץ!“ האָט געזאָגט ב. און איז געליגעוואָרען פון אויפּרעגונג „וואָס זענען אזוינס די קעץ? אַפּשר אַ טהעמאַ פאַר דער קונסט?“

„קעץ זענען נישט ע ט ה י ש — —“ האָט געזאָגט א. „נישט איבערגעבען, נישט געטרוי. שרייב בעסער וועגען „די פּערד“, „די הינט“, וועגען דעם שטאַרד־פּויגעל“.

אַלע האַבען געלאַכט.

„די קאץ אי ז עסטהעטיש“, האָט געזאָגט דער דיכטער,
„דאָס איז אונזער איינציגע מאַס. זי איז שעה, זי איז באַוועגליך
ווי די דיכטער־נשמה“.

„אמז!“ האָט געזאָגט א. און האָט ארויסגעוויזען אן אונגע־
הויערע פאראכטונג, גלאַט־אַזוי, אַהן אַ פאר־וואָס.

ב. איז בלאָס געוואָרען, האָט זיך צענויפגעצויגען ווי מימאָז
פּודיקא, האָט זיך כלומרשט אַנגעטון די דארז־קרױן פון אַ מאַר־
טרער. ער האָט אויף זיך ארויפגעשלעפט אַ מינע פון אַ גרוי־
סען „בעל־יסורים“.

„אַ שטרעם וועט זיך צעשטרעמען און אייך אַלע צעוואַרפען
ווי שטרוי“ — — האָט ער פאַרגעליענט פון זיין „סאַציאַלען
עפּאָס“. דאן האָט ער געזאָגט מילך — וואָס מילך קען נאָר זיין:
„אַ. מײן טײערער, דו ביזט אויף אַ פאַלשען וועג — —“

אַ. איז געווען דער שונא, דער שונא פון אלצדינג. ער האָט
מיט זיך פאַרגעשטעלט די פיינסטע „גערױען־אריסטאָקראַטי“.
עס איז ביי איהם געווען א יום־טוב, אז עמיצער האָט אַנגעשריבען
עפעס אזוינס וואָס דער „געוועהנליכער מענש“ האָט נישט פאַר־
שטאַנען. דאָס אליין איז שוין ביי איהם געווען די גרעסטע
מעלה. דאריבער האָט ער באוואונדערט דעם קאָז־דיכטער און
איהם אַנגערופען סימבאליסט, געהיימיספּולער, אַ דיכטער פון
דער צוקונפּט! „מיר די הונדערט“ פלעגט ער שטענדיג זאָגען
אַנשטאַט מיר די „פיער הונדערט“ פון גייסט. ווען ער זאָל זיך
נישט שעהמען, וואָלט ער געזאָגט „מיר צעהן“, אָבער ס'האָט איהם
נישט געפּאסט צו געהן אזוי ווייט — —

ב. איז געזעסען און געשוויגען צו זיך אליין. עס האָט זיך
אַנגעהויבען צו לויטערען אין זיינע אויגען פּויער, אריבערגע־
שוועבט איבער זיך זעלבסט, און געלאָזט זיין איך ווייט פון אונ־
טען.

ער האָט געפיהלט, אז מען מוז העלפען די יונגע, באַגייסטער־
טע קינסטלער צו געפּינען „זייער וועג“, אפילו ווען עס זאָל דאָר־
פען קאָסטען — —

ער האט דאריבער געזאגט: „דיין קאז איז א פיין ליער. דו וועסט שוין געפינען דייע לעזער — —“.

אלע האבען געפיהלט, אז ב. איז באמת „עטהיש־פֿערשוואַנ־נערט“. דאס האט אַרויסגערופען אַ מילדערע שטימונג, פאַר־שמענדיש. דער צענויפקום האט אָנגענומען אַ „הומאַנעם“ כאַ־ראַקטער. אלע האבען מעהר־וועניגער צוגעשטימט. דעם אמת גע־זאָגט האט דער דיכטער געהאט חשק אַביסעל מעהר צו־צולייגען זיין „קאז. אפוס 37“, און קינסטליך צו פאַרלענגערן דעם שמועס. אַ חוץ דעם האט ער נאָך געהאט פאַרצוברענגען געוויסע גרונד־לעגענדען איבער זיין „קינסטלערישער טענדענץ“. אָבער אז עס האט זיך נישט געמאַכט קיין געלעגענהייט — אין נישט! נאָך אַלעמען האט ער געהערט עטליכע גאַנץ וואוילע קאַמפלימענט־טען און דאָס איז די הויפטזאַך — —. די „גרונד־לעגענדען“ קען מען אויסנוצען ביי אַן אַנדערער געלעגענהייט.

די זעגעלטיכער זענען איצט געווען אין גאַנצען צעפליגעלט, און די קרוינען פון די בוימער האבען געבלישטשעט אינ'ם אָפֿ־גלאַנץ־ליכט — — —.

ווי שעהן זיי זענען דא אַלע געזעסען אַרום'ן טיש: די יונגע האַפנונגען, די בענקענישען, די גייסטיג־נשמעה'דיגע טויט אין לעבען פונקען פון אונזער יאַהרהונדערט — — —.

לעבען אַ דערבייאַגען טיש זענען געזעסען אַ הערר און אַ דאַמע.

דער הערר איז געווען עלעגאַנט, נישט יונג. די יונגע דאַמע איז געווען פאַרגלייכניגלינגט „מיד־אַרט־עס־נישט“. זי איז געזעסען ווי אויף ווייכע קישענס פון געצערטעל־טער פריינדשאַפֿט.

זי האט געטראָגען אַ שוואַרצזיידען קלייד, און אויער־דינגען פון דריי בריליאַנטענע נאָכהענגערלעך. זיי האבען געטרונקען שאַמפאַניער־וויין פון קליינע טיעפע גלעזער.

„וואס פאר איינע זענען אַט-די?!“ האָט געזאָגט די יונגע
דאמע, האָט אָנגעשפּאַרט די עלענבויענס אויפ'ן מיש, און דעם
קאַפּ אַביסעל קרומליך אויף די צענויפגעלייגטע הענט.
דער הערר האָט אַריבערגעקוקט צו די דיכטער און האָט וויי-
טער גערויכערט זיין ציגאַר, אין אַ ריעזיגען פּאַפּירענעם ציגאַר-
שפיץ.

דער דיכטער פּוּן „אפּוס 37“ האָט אויף איהר געגלאַצט די
אויגען: „דו דאַרט, מיט די דרוי בריליאַנטענע נאַכהענגערלעך
אין די אויערען, קוק אויף מי ר! אַט-דאָ זיצט דאָס אַרימע
לעבען און פּריהרט און זינגט — — —!“
אַט-די ווערטער האָט ער דעקלאַמירט נישט מיט די ליפּען,
נור מיט די אויגען — — —.

דערנאָך זענען געקומען נאָך שעהנערע ווערטער, פּאַטריעטי-
שערע, טיעפע און דערנאָך זענען געקומען צוויי שורות וואָס האָבען
געזאָגט אומגעפּעהר:

„איד פּאַרנייג זיך פּאַר דיר,
דו מיט די בריליאַנטען דרוי“ — — —

דאָס פּרילייך אין שוואַרצזיידענעם קלייד האָט געזאָגט: „אַט
יענעם בין איד געפּעלען. דו זעהסט, קאַרל? — — —!“
דער הערר האָט אויף איהר אַ קוק געטון אזוי אין פּלונג, און
האָט איהר צערטליך געגלעט די האַנר. דאן האָט ער ווייטער גע-
רויכערט פּוּן זיין ריעזיגען ציגאַרשפיץ.
די יונגע דאמע האָט געלעזען די שטומע אויגען-ליעדער און
האָט זיי נישט אין גאַנצען פּאַרשטאַנען. „וואָס קוקט ער אויף מיר
אזוי?!“ האָט זי געטראַכט.
דאן האָט זי זיי וויעדער געלייענט.
צום סוף האָט זי גענומען פּאַרשטעהן דאָס דריטען אויגען-
ליעד:

„איד פּאַרנייג מיך פּאַר דיר,
דו מיט די בריליאַנטען דרוי“ — — —

דא איז דאס „הויכע לעבען“ מיט א גערויש אריבער איבער די „ניעדעריקייטען“ — — — !

די יונגע דאמע איז געווארען פאררוימעלט. א „פאעטישער אטעם“ האט זי א גלעט געטון — — — .

דער הערר האט אוועקגעווארפען דעם ריעזיגען ציגארשפיץ. האט זיך באקוועם אנגעשפארט אינ'ם ווענטעל פון זיין בענקעל. און האט געמיטליך גערעדט מיט דער דאמע. פון צייט צו צייט האט ער איהר געגלעט די האנד.

זי האט פארגעסען די ווערטער פונ'ם דריטען ליעד — — — .

זי האט געטרונקען פאמער-וויין, האט געשמיכעלט, גער פלירטעט מיט די אויגען, האט זיך וויעדער צענויפגעטוליעט צו זיך אליין, געגענעצט און זיך צעלאכט — — — .

„געהן מיר!“ האט זי געזאגט.

זי האט געמיינט „אריין, אינ'ם ווארימען בעט אונזערען! וואס קומט ארויס פון די אלע נארישקייטען? !“

ביים דערבייאגען האבען ב. און ל. ווארעמליך גערעדט איבער „הענרי דזשאַרדזש“. דאן זענען זיי אראפ פון אט-דעם סאציאל-ליסטישען קליין-וואלד, און זענען ארויף אויף א זייטיגער פיינע אלעע, ראַלף וואלד עמערסאן.

„א. האט זיך געהאלטען צוריקגעצויגען און זיין מינע איז נאך אלץ געווען „הויך אריסטאקראטיש“.

דער דיכטער אבער איז געזעסען אין גאנצען אויסגעטון פון זיך אליין און פארוונקען איז זיין „קאץ. — — אפוס 37“.

— — — — —
— — — — —

נ ע ר ו ע ז .

זי האט זיך נישט געקענט אָפּבינדען פון איהר איד, נישט געקענט אוועקרייסען־זיך פון אַטדעם ריעז, וואס האט זי גע־ האלטען אין זיינע פויסטען און זי צעדריקט — — .

דאס איז די נערווענקראנקהייט, אָדער ריכטיגער, דאָס מאַכט נערווענקראַנק: היפּערטראַפּי פון דעם א י ד .

אַטדאָס „הייליגע אויסלעשען פונ'ם איד“ איז דאָס געזונד־ זיין פון דער פּרוי !

„איד האב מיך פארלוירען“ פיהלט זי. אין דער אמת'ן האט זי זיך געפונען .

כרי אויסצולעשען דעם איד פון אַטדעם פרויליין איז נישט געווען גענוג אפילו אַ שטאַרקער שטורמווינד פון מעגליכער ליעבע און קראפט — — .

שמיץ אין די יונגע יאָהרען און שפעטער — — — . דאָס וואַלט אַ גוטע מעדיצין געוועזען ! אָדער עפעס אַ פעסטע, פאַר־ כאַפּענדע אַרבייט. ניין, דאָס בעסטע איז שמיץ.

שטענדיג האט מען ס'געפיהל, אז מ'דאַרף פון איהר עפעס אַרויסשלאָגען, זי שלאָגען אַהן רחמנות, איהר פשוט צו געבען די שמיץ־קור — — .

אַבער פונקט ווי די גערעכטע נאַטור באַלוינט דעם בלינדען דאַמיט וואָס זי גיט איהם אַ פאַרשאַפט אויער, א פיינעם חוש פאַר טאַפען, אזוי באַלוינט זי אַטדי קראַנקהייט פונ'ם איד מיט א וואונדערבאַר־פיינעם גייסט, אַ קראַפט צו זעהען. קורץ, הויכע אינ' טעליגענץ. דער א י ד ווערט אַ טייער געגענשאַנד, אויף וועלכע מען קען כסדר מאַכען שטודיען, זיך באַלערנען, פאַרשען,

ווי א באטאניקער, ווי א דאקטאר, א כעמיקער. מען שטעלט מיט זיך פאר כמעט די גאנצע וועלט מיט איהרע פריידען און ליידען, איהרע בענקשאפטען, איהר נאריש לעבען, איהר שווער אפשטאר-בען, איהר הייליג וויעדערגעבוירען-ווערען.

און בעת מען לאזט די נייסטפולע בליקען פארשען אין דעם צארטען האנדלען-און-וואנדלען פון דעם איד-פלאנטער, ווערט מען געוואהר פון אזוינע זאכען, פון וועלכע דער פארנומענער גוט-הארציגער מענש ווערט קיינמאהל נישט געוואהר און ווערט באמת א „זעהער“, א „נביא“. „אט-אזוי גלייכט זיך אלצדינג אויס — — —“ האט זי געטראכט.

פונדעסטוועגען האט זי געזוכט ליעבע ווי עפעס א ווייטע רפואה.

אבער אייגענטליך האט זי בלויז געוואלט געוואהר ווערען וואס דאס איז אזוינס.

„אפשר וועט עס מיר געבען רוה, פריעדען — — ?!“ האט זי געטראכט.

אדער: „ווי אזוי זעהט אויס אט-די שעהנע זונליכע וועלט, די וועלט פון בלוט-פארלאנגען? ! וואס טוט זיך דארטען? ! — אפשר קען זי צעניטץ קומען — — ?!“

שמענדיג האט זי באטראכט אט-די זאכען, וועלכע דארפען געוועהנליך ארויסבליהען פון אינווייניג, מיט א מיסטעריע, גלייך, ווי א רעצעפט פאר עפעס א נישט-געזונטקייט. פאר פיבער — בינין! פאר מעלאנכאליע — דער זונליכער טומעל, די ליעבע!

זי האט עס גענומען ווי א מעדיצין, האט נישט שטארק גע-גלייבט דרינען, האט זיך געפיהלט בעסער אויף א מינוט, און פלוצים האט זיך די קראנקהייט וויעדער דורכגעבראכען א וועג, האט צעריסען די שונאים און האט זיי זעלבסט אָנגעכאפט מיט איהרע שטארקע פויסטען און האט זיי צעדריקט — — — „שמענ-“

דין קום איד צוריק צו זיך — — — "האט זי געפיהלט. „וואס פאר א שאד!"

אפשר ווען זי זאל טרינקען. רויבערן און — קורץ, אפשוואכען איהר גערווענסיסטעם און עם האלטען אין אן אונגאטירליכע האלב שיכרות — — — ?!"

אבער אזויא האט דאס יונגע רויטע בלוט ארומגעטומעלט אין איהר קערפער, אין איהר געהירן, אינ'ם הארץ, אין געווארען זורדיגהיים און האט גענעהרט און גערייצט די גערווען, וועלכע האבען געפלאצט פון קראפט און לעבען און געשריגען — — — .

אבער דאס לעבען ארום דער דאמפמאשין איז געווען טעמפ און דאריבער האט זיך אלצדינג געדריעהט ארום זיך זעלבסט, ווי א משוגע-געווארען קרייזעל, אנטשטאט צו לויפען אויף אן אונגע-הויער ווייטען רעלסען-וועג ביז צו דער ענד-סטאציע. ענד-סטאציע „פריערען“.

פונדעסטוועגען זענען פאראן אזוינע אינזשעניערען, וועלכע האבען געקענט דעם סוד פון אט-דער מאשינערי און האבען גע-וואוסט ווי עם האלט מיט דעם און אז זי ווערט נישט געטריבען פון א געווענהליכען ברוטאלען הייז-קעסעל ווי די אנדערע — — — . אבער ווייל זיי האבען נישט געקענט לייגען קיין רעלסען מיט א שעהנער, פאסענדער ענדסטאציע, האבען זיי דאס אלצדינג בא-טראכט פון איהר שטאנדפונקט ארויס, פאר א זעהר אינטערע-סאנטע ארבייט, וואס ס'איז ווערטה צו זעהען. אבער אין דער אמת'ן א זעהר-נישט געלונגענע אויספיהרונג.

און דאס איז באמת געווען — — — .

ווייל דאס געזונד, דאס גליק, די רוה פון דער פרוי איז דאס „זיך-פארלירען“, „זיך אויסלעשען“, „פארשווינדען“ — — — . אבער דאפון איז גאר קיין רייד נישט געווען!

זיין מאיעסטעט א י ד איז געזעסען אויפ'ן קעניג-שטוהל,
 שטאלץ ווי נערא, ווי קאליגולא, און בעת איהרע בליקען האבען
 אונרוהיג און געפאהר-אנזאנענד זיך געגליטשט איבער דער וועלט,
 האט דאס אינוועניגסטע פייער פון נישט-צופריעדענקייט אויס-
 געגראבען און פארזעהרט זיין מאיעסטעט מיט די האר-ווארצ-
 לען — — —

